IMPRIMATUR.

Isaac Barrow, Procan.
Joseph Beaumont, Reg. Prof.
Thomas Holbech, S.T.P. Mr. Coll. *Emman.*
Jacobus Duport, Coll. *Magd.* Præfectus.

Julii 3: 1676.

Ἀυλικοκατάπτωσις·

SIVE

ESTHERÆ HISTORIA,

Poeticâ Paraphrasi ídque Græco Carmine, cui Versio Latina opponitur, Exornata:

Unà cum

Scholiis seu Annotationibus Græcis;

IN QUIBUS

(Ad SACRI TEXTUS Dilucidationem)

Præter alia non pauca, Gentium Orientalium Antiquitates, Morésque reconditiores proferuntur.

Additur

PARODIA HOMERICA

de eâdem hâc Historiâ.

ACCESSIT

INDEX Rerum & Verborum copiosissimus.

AUTHORE

JOSUA BARNES,

Coll. Emm. apud Cant. Socio.

LONDINI: V[illegible] apud [illegible] *Tooke*, ad Insigne Navis in Cœmeterio D. *Pauli*. *CANTABRIGIÆ:* apud [illegible] Bibliopolam. 1679.

'Αυλικοκάτοπτρον·

SIVE

ESTHERÆ HISTORIA,

Poeticâ Paraphrasi ídque Græco Carmine, cui Versio Latina opponitur, Exornata:

Unà cum

Scholiis seu Annotationibus Græcis;

IN QUIBUS

(Ad SACRI TEXTUS Dilucidationem)

Præter alia non pauca,

Gentium Orientalium Antiquitates, Morésque reconditiores proferuntur.

Additur

PARODIA HOMERICA

de eâdem hâc Historiâ.

ACCESSIT

INDEX Rerum & Verborum copiosissimus.

AUTHORE

JOSUA BARNES,

Coll. Emm. apud Cant. Socio.

LONDINI Typis *M.C.* impensis Authoris.

CIↃ IↃC LXXIX.

Reverendo admodùm in CHRISTO

PATRI AC DOMINO

D. *JOHANNI*

Episcopo *Roffensi*,

Decano *Westmonastèriensi*, & Eleemosynarcho REGIO,

Honoratissimo suo Patrono.

Reverende Præsul,

SEptem jamdudum libellos uno volumine congestos manibus tuis commendavi; quos omnes cùm benignè exceperis Tuóque Nomine non es dedignatus, fidentiùs jam favorem tuum huic Unico conciliatum fore spero: Præsertim cùm & ipse partem sumptûs benè magnam in ejus editionem contulisti. Si librorum quidem numero beneficia tua æquanda putarem,

pro

pro ſeptem illis, quos tunc temporis obtuleram, ſepties nunc ſeptem offerre deceret. Sed tantulo ingenio nequaquam fas eſt ſingula tantarum Virtutum veſtigia aſſequi: Namque etſi numerus *non uſque adeò ſit collatu difficilis, at Gravitati Tuæ par invenire* pondus, *id profectò multò majoris eſſet negotii; quo tamen quicquid caret, ineptè nimis & incongruè* R.D.T. *ſeſe exhibere dicatur.*

Mihi certè, præſertim ex quo rectiùs judicare valuerim, id in votis erat, ut miſſo numero, pondus *unicè exquirerem: Quod licet in Poetico Theſauro rariùs deprehendas; in hoc tamen, quod vides, Poemate, nonnihil fortè ejuſmodi agnoſcet candidus rerum æſtimator. Materia eſt prorſùs nova, hoc eſt, à nemine hactenùs, quod ſciam, aut ſaltem non ſupra æmulationem, libata: Stylus, ſi non omninò Homericus, ut ad Homerici tamen carminis majeſtatem quàm proximè accederet, diligentèr curavi; Opus ità Poeticis blandimentis refertum, ut Divinæ Veritati maximum & ſupremum locum relinquat. Quibus & Callimacheiam illam Virtutem adjicere audebo, Brevitatem. Sed nec hæc tantum in ſe momenti*

habent,

habent, quantum Academiæ hujus Procancellarii Collegiique Nostri Magistri Doctoris Thomæ Holbechii *largissima & stupenda planè indulgentia; quâ & ipse magnificè hujus Operis editionem promovit, aliorúmque liberalitati promovendam commendavit; cùm alitèr non hâc luce tantùm sed, qui æquè charus est, vultu tuo æternùm foret cariturum. Illósque profectò omnes honoris causâ hìc simul nominare vellem; nî opportuniorem singulos memorandi locum ad finem seposuissem. Et hinc puto satis mihi præsidii contra Criticorum morsus & lividos ungues accessurum, quòd hicce libellus, ut à solo tuo nomine felicitèr auspicatur, sic ab illorum catalogo honorabile invenit* Τέλος· *Atque ità perpetuâ tot tantorúmque Virorum authoritate à capite, quod aiunt, ad calcem armatur.*

Sed nè hæc quidem omnia tantum afferunt ponderis, *quantum in re quâlibet Tua Patrocinatio postulare videatur: At id abundè ex uberi laudum tuarum penu suppetet; si quâ me promptitudine hucusque respexeris & ad bonas literas capessendas impuleris, eâdem etiam hunc lucubrationum mearum fœtum primogenitum defendas, & nè damno mihi aut fraudi sit,*

provi-

provideas. Et ſanè præteriti tui favoris, quo me meóſque conatus promoviſti hactenùs & etiamnum promovere ſpoſpondiſti, experientia ſpem mihi facit non levem, hæc etiam Gratitudinis meæ indicia aliquam apud Te gratiam inventura.

Unicum hoc addam, ut quoniam ingenuo filii tui Johannis Dolbini *ductu in tuam primò notitiam fuerim admiſſus, hoc me loco gratias, quas poſſum, maximas, eidem agere patiaris: Quémque etiam tunc ex vultu ejus & colloquio futurum præſagibam animum, Virtute ſcil. Doctrinâq; & Humanitate ornatum, talem illi ex animo opto, talémq; puto jamjam adeptum eſſe.*

Deus O. M. R. D. T. *in Eccleſiæ ſalutem & reconditioris literaturæ honorem paritèr ac incrementum quàm diutiſſimè conſervet, coronámque illam Suis deſtinatam capiti tuo (ſerò tamen) concedat. Sic precatur*

R. D. T.

Obſequentiſſimus

Cultor,

Dat. è Coll. Emman.
Athenis Cantabrigienſib.
Octobris 20. 1678.

JOSUA BARNES.

PRÆFATIO
AD
LECTOREM.

HUic quidem Operi, lustro abhinc plùs minùs elapso, ultimam, uti tum sperabam, manum adhibui; sed non vulgari quorundam authoritate ductus, ejus editionem in hoc usque tempus distuli, eo nimirùm consilio, ut priusquam è meâ potestate penitùs avolaret, limatiùs indies subactiúsque redderetur. Tum sanè & alios sex libros huic annexos habui, Græco quidem carmine, licet non omnes ejusdem generis, excultos; quorum quatuor consimili versuum quoque Latinorum mensurâ constringebantur. Inter cæteros inferioris (Sacri tamen ut plurimùm) argumenti, Poema Heroicum de Josepho Patriarchâ, duodecim libris absolvendum, mihi proposueram; quorum tamen Unicum tantùm tunc temporis perfectum dedi: Addidi insupèr & aliud speciminis gratiâ Heroicum Poemation 'Αγγλοβελγομαχίαν dictum; de Navali illo certamine, in quo Nobilissimus Comes Sandavicus occubu-

it, quod licet ad justum Poema nec redegi, nec redigere volui; tali tamen προγυμνάσματι, velut parvâ quâdam Iliade, vires meas ad majus forsan periculum brevi accessuras explorabam. Sed,

Τοῖος - νόος ἐστὶν ἐπιχθονίων ἀνθρώπων,
Οἷον ἐπ' ἦμαρ ἄγῃσι πατὴρ ἀνδρῶν τε Θεῶν τε,

Et hoc & illud jam revoco & Heroicum Poema, siquod unquam dedero, de rebus Anglicis déque Religionis Christianæ placitis instituendum decrevi. Intereà verò totos sex illos libellos in æternùm suppressos volui; vix hoc ipso, quem habes, argumenti, ut puto, gravitate adjuto, nè eorum simul fato involveretur. Verecundiâ enim quâdam permotus fui, nè Lectoris patientiam tam voluminoso opere, quasi primo ictu, conficerem; atque ideò tam numerosum ingenii fœtum latebris damnare sustinui. Nè verò & hoc, quod superest, Opus eâdem censurâ nimis dignum videretur, per totum hoc, quódque excurrit, quinquennium, --Membranis intùs positis, ad quotidianam ferè limam reduxi; jámque tandem post δευτέρας imò τρίτας φροντίδας Orbi illud Literario exhibeo; in quo quid præstiterim, infrà patebit.

Omissis igitur aliis, De hâc Estherâ, non Mensium decem sed tot dierum partu, nonnulla pro rei necessitate disseramus.

Scio multos in ipso limine offensuros ad illud, ubi hanc Historiam Nehemiæ succedere volo; nec id immeritò, cùm multi iidémque gravissimi Authores contra statuant. Nehemiam nempè centum vel etiam plures annos huic historiæ succede-

cedere. His ità reſpondeo; Chronologiam à Poetis obſervari ſemper oportere, nec optimorum exemplum, nec ipſa ratio jubet; cùm verò illa, quæ contra nos ſit, opinio incerta, nec illa, quam nos uſurpare volumus, minùs ſit probabilis, neſcio, an pro arbitrio noſtro res non ſit agenda. In eo, quod dixi, à Nehemiâ priùs Urbem cum Templo extructam fuiſſe, tum demum hæc omnia Judæis obveniſſe, nihil antiquius habui, nec profundiùs ſpectabam, quàm ut Vim precum Publicæque Eccleſiæ bonum ac utilitatem Poeticè innuerem; quaſi non eſſet expectandum, tantam támque inſignem Judæis ſalutem à Deo poſſe impertiri, niſi magno illo, ante Chriſtum, ἱλαστηρίῳ Hieroſolymis exiſtente; undè Communes pro populi Iſraelitici ſalute Preces continuò funderentur: Quod ſi rem hanc probare non poteſt, certè excuſare omninò ſufficiet.

At Flavius Joſephus meæ quidem ſententiæ omninò in hâc parte ſuffragatur, fide ſatis dignus Hiſtoricus, præſertim in rebus ad Judæos pertinentibus: Qui licet Nehemiæ 'Αρθασασθᾶ Xerxem fuiſſe dicat; ac proindè filium ejus Cyrum, ut vocat, Artaxerxem à Græcis dictum, pro noſtro hoc Aſſuero obtrudat, (cui infrà occurrere adnitar) hanc tamen Eſtheræ Hiſtoriam poſt illam Nehemiæ mecum ſtatuit.

Quod verò ad Scaligeri rationem ſpectat, ille quidem ad Alexandri M. tempora Nehemiam ponit, quod nullo modo concedendum puto: Legimus certè Alexandrum illum ante Perſicam expeditionem adverſus Hieroſolyma profectum

 fuiſſe,

fuisse, cui Jaddas Pontifex maximus occurrens iram avertit; Jam verò Jadda sextus est à Josuâ Sacerdote, qui Zorobabelis coævus extitit, ut γενεαλογεῖται Nehemiæ c. 12. v. 10, 11. Josuæ verò Sacerdotis & Zorobabelis æquævus Esdras & Nehemias. Fateor equidem Nehemiam c. 12. v. 10. 11. in illâ Sacerdotum Genealogiâ ad Jaddam usque Alexandri M. tempore viventem recurrere; undè probabile nonnullis videtur, illum ad hæc usque tempora durâsse: sed videant Docti, an hic Catalogus & similia non sint posterioris monetæ, vel certè adjectiones succedentium generationum ad conservandam earum memoriam factæ; præsertim cùm dictum sit c. 12. v. 26. ἐν ἡμέραις Νεεμία, quasi ex alienâ personâ; cùm aliàs semper Nehemias ex propriâ suâ personâ loquitur: Et sanè in ultimo Mosaici Pentateuchi legimus res post Mosis mortem actas; & sic aliquot capita in Secundo Samuelis post ejus obitum adduntur; cùm nemo tamen indè libros hos ab iis, quos præferunt, Authoribus non scriptos probet. Neque ego hìc disputo, quamdiù vel post Nehemiam Jaddas, vel quamdiù Nehemias ipse vixerit, aut quando suum librum scripserit; sed probatum volo contra Scaligeri opinionem, quòd ante Alexandri tempora ab eo Urbs Sancta fuerit ædificata, etiam benè magno intervallo; nec enim alitèr esset probabile, hanc urbem à tam parvis initiis ad tantum incrementi subitò ascendisse, quantum Alexandri M. temporibus habuisse constat. Maximè cùm, ut dixi, sex generationes intercedebant ex Josuæ tempore, qui restau-

restaurationi præfuit, ad Jaddam, qui Alexandro occurrebat. Et his quidem rationibus contra Scaligerum usi sumus, tum quià ille inter hujus Opinionis Patronos maximæ sit Authoritatis, tum quià tam directè opinionem nostram opponit, ut si hoc illi concederem, Estheram post Nehemiam sequi supponere absurdissimum esset; quià Alexander ille Persicam Monarchiam brevi pòst evertit.

Quòd verò nec tam longo post Nehemiam intervallo Estheræ Historia contigerit, sed quasi unâ plùs minùs generatione, vel sub proximo Persarum rege, evincere conabor. Primò, quòd Mardochæus Esdræ & Nehemiæ σύγχρονος, aut paulò junior, fuit, ut videre est, Esdræ c. 2. v. 2. ubi inter principes Captivitatis memoratur Mardochæus, ità tamen, ut post Nehemiam, mediantibus duobus aliis, succedat. Secundò, Aben-Esra ex prædicto Esdræ loco colligit, Mardochæum, cùm jam postliminiò reversus esset & videret ædificationem Urbis ac Templi ex voto succedere, relictâ Judæâ profectum fuisse unà cum Estherâ patruele in Susianam. Tertiò, licet nonnulli ex Estheræ c. 9. v. 20. malè colligant, hunc Librum à Mardochæo scriptum, Joachimus tamen à plerisque illius Author habitus est, & is certè Josuæ Filius erat, unâ generatione tantùm à Nehemiâ remotus, quatuor generationibus Jaddâ antiquior: Sin ille hanc Historiam scripserit, necesse est illam jam actam & perfectam fuisse, & hinc quoque sequitur, Mardochæum fuisse vel etiam tum superfuisse Josuæ Sacerdotis & Joachimi tempore; Joachimi autem tempore Templum

plum extructum conſtat, cùm etiam Pater ejus ei præfuit, & hic Secundus extitit poſt Captivitatem Sacerdos: Quæ omnia Rhodomannus his Verſibus complectitur, l. 4. Palæſtinæ ſuæ v. 132. & ſeqq.

Δεύτερος αὖ ποίμηνε νεοβρυὲς ἔρνος Ἰούδα
Κύδιμος Ἰοαχῖμος ἐΰφρων υἱὸς Ἰησοῦ,
Ὃν φάτις ἱστορίην Ἐσθήρειδος ἔστιν ὑφῆναι.

Jam quis ſit Achaſuerus noſter, perquirendum: Tanta profectò de hâc quæſtione apud Hiſtoricos (nè dicam taciturnitas) obſcuritas eſt, apud Chronologiæ ſcriptores tanta incongruitas & diſcrepantia; tam confuſa denique rerum geſtarum facies, ut hoc vel illud aſſerere, cùm ſuum quævis opinio Patronum habeat, non audax ſolùm ſed & periculoſum videatur: Quare ſummâ, ut potui, curâ evitatis hæſitantiæ aut etiam temeritatis ſcopulis, in hâc Ἐσθῆρος παραφράσει tutiorem, uti ſpero, certitudinis moduſum mihi propoſui, ſacras videlicet ſcripturas, quæ, certiùs quàm Diana in triviis vel Ἐνόδιος Mercurius, viam mihi face Veritatis prælata commonſtrabant. Nihil de hujus libri ordine dico, (licet hoc ſemel comperto & de primâ quæſtione & de hâc alterâ liquidiùs conſtabit) quià nec apud Hebræos eundem ſemper locum occupare deprehenditur: Sed ſi rectè poſt Nehemiam locatur, conſulant Docti, an & iſtud vim aliquam non habeat, adeò ut, cùm quis ſit ejus Ἀρθαξασθά innoteſcat, omnis fermè de noſtro Rege ſcrupulus tollatur; ut poſtea liquebit. Verum enim verò, quòd is, quem

nos-

nos ſequimur, ordo ſit bonus, hoc modo probatur: Si Nehemias poſt Eſtheræ res urbem reſtaurâſſet, vix probabile eſt, illum aut Reginæ aut Regis aut tam nobilis rei actæ memoriam præteriiſſe; non ſimul id feciſſe potuit; quià Judæorum illa preſervatio contigit anno Regis duodecimo (Eſther.c. 3. v.7. & c.9. v.1.) illud verò Nehemiæ opus viceſimo, ut ipſe fatetur c. 1. v. 1. & expreſſiùs c. 2. v. 1. reſtat ergò, ut ante Eſtheram fuerit; rectéque quidem Eſtheræ immediatè præponitur, quià Eſdras rectè Captivitatem in Chronicis memoratam ſequitur; utpote qui reverſionem ex Babylone narrat Cyri primo factam; hunc rectè Nehemias ſequitur, nempe qui res ad reverſionem pertinentes ſcribit, quíque Urbis reſtaurationem, quæ Cambyſis tempore & aliàs malè procedebat, Darii nutu aggreſſus eſt; hunc Eſthera non minùs rectè ſequitur, utpote quæ res continet ſolas memoriâ dignas poſt illas Nehemiæ. Quod quaſi ſeptuaginta Interpretes (Nam Hebraicè incipit --Et fuit in Diebus Achaſ.) nobis indigitare velle videntur; cùm liber Nehemiæ verbis ipſius concludatur, quibus ex eorum verſione hæc noſtra Hiſtoria immediatè ſuccedat --Καὶ ἐγένετο μετὰ τοὺς λόγους τούτους. Nec enim hoc argumentum directè oppugnat illa Objectio; quòd hæc Phraſis apud τοὺς Ο'. maximè & ſæpiſſimè in alio ſenſu uſurpetur: Fateor & ego, apud illos ex vulgari Hebraiſmo λόγους & πράγματα idem plerunque valere, ut vel ex Homero & aliis obſervârim; non tamen hinc ſequitur ſemper ita uſurpari. Sed hæc miſſa faciam ad validiora gradatim

datim perventurus. Consule Esdram cap. 4. v. 6. 7. &c. πάσας τὰς ἡμέρας Κύρου βασιλέως Περσῶν καὶ ἕως βασιλείας Δαρείου βασιλέως Περσῶν (i. e. à Cyro, per tempora Cambysis & Pseudosmerdis qui obstabant ædificationi, usque ad Darium) Καὶ ἐν βασιλείᾳ Ἀσσουήρου καὶ ἐν ἀρχῇ βασιλείας αὐτοῦ. Quasi ἀρχὴ βασιλείας αὐτοῦ sequeretur Darii βασιλείας τελευτὴν. Hìc enim habes Cyrum, tum (omissis Cambyse & Mago) Darium, tum Assuerum; ergò successor Darii Assuerus erat & hunc fuisse Xerxem palàm est. Sic enim Esdras proponit veram Regum Persicorum seriem, exceptis tantùm duobus, quorum unus Impostor, & fortè in Catalogum Regum vetitus inferri, alter ejus ædificationis Impeditor extitit; ideóque dicit à Cyro (ἕως) usque ad Darium; post Darium verò sine ullo tali vocabulo, quo omissum aliquem subindicaret, Assuerum mox infert & ejus regni initium.

Nec omninò desunt Authores ad firmandam hanc Opinionem, post Junium & Tremellium in Notis ad Biblia sua ab iisdem collectis, Helvicus etiam cum Calvisio & alii nostrates externíque Chronologi: Scaliger quoque tanti Nominis Vir hunc fuisse Xerxem multis contendit, Estherámq; eandem cum Herodoti Amestri vel Ctesiæ Amistri; nec multùm valet illa Drusii objectio (quam, cùm invitus fecerit, miror illum diluere non potuisse) quòd Patrem Amestris Otanem Persam fuisse Herodotus dicat; cùm aut alios in hoc fallere velle, aut saltem ipse Persarum malitiâ, qui hanc Historiam mirabilitèr obscurârunt decipi potuerit;

tuerit; maximè, cùm constat, multos Persarum Regum Cyri aut cujusdam ex Magophonis filias duxisse à suis dici, ad ostentationem Persicæ & Regum suorum nobilitatis; cùm tamen nonnullos ex Pellicibus etiam genitos licet observare, aliquos ex Hebræâ hâc Estherâ prognatos sit verisimile. Nec alio modo Ægyptios invenies, Historiam illam Exodi obscurantes & confusis suis mendaciis polluentes, ut, quod dedecus suum est, Judæis impingant. Quòd abundè demonstrat Josephus (nî malè memini) in libro contra Apionem. Ego verò aliud in hanc rem adjiciam argumentum, ex illo scilicet Herodoti, quo Amestris dicitur 14 nobilium Persarum filios vivos defodisse & pro suâ salute Deo sub terram habito devovisse; cujus rei si, ut vulgò accipitur, sensum intelligere velis, frustra es. Ego nostræ Historiæ id esse Corruptionem contendo, in quâ Esthera decem Hamanis filios Cruci devovisse traditur. Herodoti verba hæc sunt --ἐπεὶ δὲ Ἄμηστριν τὴν Ξέρξεω γυναῖκα πυνθάνομαι γηράσασαν δὶς ἑπτὰ ἐόντων ἐπιφανέων Περσέων παῖδας ὑπὲρ ἑωϋτῆς τῷ ὑπὸ γῆν λεγομένῳ εἶναι Θεῷ ἀντιχαρίζεσθαι κατορύσσουσαν. Ubi Ἄμηστρις pro Estherâ; δὶς ἑπτὰ per errorem pro 10; Περσέων ἐπιφανέων pro Hamane, qui secundus Regi erat, aut etiam pro amicis ejus; ὑπὲρ ἑωϋτῆς pro salute suâ (*i. e.*) pro populi Hebræi salute, cujus causam susceperat in se, & suâ; τῷ ὑπὸ γῆν λεγομένῳ εἶναι Θεῷ non pro Arimanio Persarum Vejove, illum enim tali periphrasi nunquam significabant; sed pro Vero Deo (*i. e.* pro gloriâ ejus) quem Persæ (nam

ſuum in Cœlo putabant) ſub terrâ eſſe forſan voluêre: Aut audire potuerunt illum crebrò vocari Deum Cœli ac Terræ, & ſic tandem Cœlo Soli conceſſo, Terram huic propriam fecêre; & quià Judæi juxta id tempus nomen Dei reverentèr admodum habuêre, imò vix ἐκφώνητον ſicut etiamnum Tetragrammaton; indè Perſæ, cùm nomen ejus neſcirent, hâc periphraſi dictum voluêre; κατορύσσεως verò hìc non corpora ſignificare, ſed ligna potiùs, quibus terrâ defoſſis Haman & ejus filii ſuſpendebantur: Hanc verò Sacræ Hiſtoriæ corruptionem Herodoto ac aliis verſimiliorem fuiſſe viſam, utpote, qui ſcirent in uſu Perſis fuiſſe, ante aliquod magnum Regis diſcrimen quoſdam (licet non Perſas) defodere; quòd & Herodotus teſtatur l.7. Polymniâ dicto, in Xerxis contra Græcos expeditione, Ἐννέα δὲ ὁδοὺς πυνθανόμενοι (οἱ Μάγοι) τὸν χῶρον τοῦτον καλέεσθαι, τοσούτους ἐν αὐτῷ παῖδάς τε καὶ παρθένους ἀνδρῶν ἐπιχωρείων ζώοντας κατώρυσσον· Addit ἐπιφωνηματικῶς, Περσικὸν δὲ τὸ ζώοντας κατορύσσειν. Quòd verò hìc Sacra Hiſtoria corrumpatur, videre eſt ex eo, quòd utraque Defoſſio non ſibi reſpondeat; quùm tamen in Sacrificiis & rebus Divinis maximam eſſe oportet convenientiam: Si enim Perſis licitum erat Deo illi *externos* offerre & defodere, cur non & Ameſtris id fecit? Si non licuit, cur Magi jam id faciunt? An putandum eſt Magos in ſacris ſuis minùs expertos, quàm Ameſtrim? An verò Ameſtrim ſalutem ſuam pluris feciſſe, quàm ipſum Xerxem & 170 Myriadas hominum, quibus jam Deos propitiare Magi ſatagebant? Et obſervatione

tione dignum eſt, in illâ Ameſtris defoſſione, παῖδας tantùm ſine τὸ ζώοντας legi; quià Hamanis filii occiſi erant, priuſquam ſuſpenſi; in hâc verò poſteriori & ζώοντας geminari & τῷ ὑπὸ γῆν λεγομένῳ Θεῷ penitùs tolli: Nec ſecundùm numerum ſibi invicem conveniunt. Nemo autem mirabitur, tam multùm à vero Herodotum erráſſe; ſi modò idem reputaverit, quantùm Juſtinus, Tacitus reliquíque Ethnici Scriptores in rebus ſacris enarrandis aut ignorantiâ aut malitiâ aut temporum injuriâ hallucinati ſunt: Poſſem de hâc re ex ipſo Herodoto plures inſtantias proferre, maximè, quod ab aliis obſervatum cepi, de Nechonis Regis Ægypti contra Syros pugnâ in Magdolo factâ, quod corruptionem eſſe ſcio hiſtoriæ interempti à Pharaone Necho Joſiæ: Poſſem inſupèr addere, Herodotum plura de ſuis vivâ voce accepiſſe, id etiam in hâc ipsâ re teſtari per illud τὸ --πυνθάνομαι; ſed progredior.

Prætereà ſi rurſus obſervemus, quòd Ameſtris ab Herodoto dicatur, Uxorem Maſiſtæ neci dedendam à Xerxe in convivio poſtulâſſe, aliáſque, quas legimus, circumſtantias, non poſſumus Scaligeri opinionem non amplecti. Nomen Maſiſtæ non magis ab illo Hamanis differit; quàm Xerxis ab illo Achaſueros; quòd frater dicebatur regis, nihil refert, cùm & id nomen honoris causâ dari potuit Hamani: Certè novimus Orientalem fuiſſe morem Regibus, eos quos honorare vellent, *conſanguineos* ſuos vocare; quid ſi fratres, quos proximos ſibi voluêre? Id verò, quod Hiſtoricus profert de lege, quâ in Regio Convivio Rex te-

nebatur neminis votum aut ſupplicationem rejicere, videtur optima explicatio mentis Eſtheræ, quæ non coram Rege in throno ſedente, licet favore ſit recepta, vitam ſibi populóque ſtatim expetere; ſed convivium maluit inſtituere, ſciens in Convivio neminem à Rege voti expertem dimitti poſſe. Verba Herodoti in hanc rem ſpectantia ſunt hæc τέλος μέν τοι, ἐκείνης τε λιπαρεούσης, καὶ ὑπὸ τοῦ νόμου ἐξεργόμενος (ὁ Ξέρξης) οὐκ ἀτυχῆσαι τῶν χρηΐζοντα οὔ σφι δυνατόν ἐστι, βασιληΐου δείπνου προκειμένου, κάρτα δὴ ἀέκων κατανεύει. Sed hæc παρέργως, ad partem tamen aliquam hujus libri explicandam apta.

Xerxem verò Eſtheræ maritum etiam Druſius cenſet (is qui, in hâc ſaltem Hiſtoriâ, Criticorum omnium Sacrorum dictorum meâ quidem ſententiâ acutiſſimus eſt) qui his verbis opinionem ſuam tandem concludit. Mihi placet, quod Scaliger de hâc re prodidit, quem Authorem nunc ſequemur, dum meliora edocti erimus: Is enim eſt Scaliger, ut ab eo in temporum ratione temerè diſcedendum non ſit. Quià verò ipſe Scaliger opinioni meæ σύμψηφος eſt, ejus quoque argumenta, aut certè eorum præcipua, velut huic loco maximè propria, attexere non pigebit.

Primò nomen ipſum Achaſueri (præter alia quibus præparationem inſtituit) id probare oſtendit; אַחְשְׁוֵרוֹשׁ Ὀξυάρης (id Xerxis nomen privati exiſtentis) quod cum regularioribus punctis Maſoretæ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ Achaſueros: Imò Johannes Steuberus hoc nomen in Xerxem audet hâc derivatione reducere,

ducere, Achſuerus, Axuerus, Xuers, Xerxes; quod tamen non adeò monſtroſum oſtendit conſideranti, quomodò Lingua Hebraica effatur Aphtholmi pro Ptolomæo, Achſan ſive Axan pro Xeno, in Targ. Hieroſolym. Aſtacton pro Σταχτλώ.

Secundò *Scaliger* probat ex Herodoti verbis S. Scripturæ convenientibus. Eſther c. 1. v. 1. Rex ille dicitur --ab Indiâ uſque ad Æthiopiam per centum & viginti ſeptem (ſic enim corrige Scaligeri centum & ſeptemdecim) provincias imperitâſſe. Et Mardonius (Herodot. l. 7.) Ἰνδοὺς & Αἰθίοπας Perſarum δούλους vocat Xerxiſque imperio ſubjectos.

Tertiò probare nititur ab intervallo trium generationum, quæ à Nebuchadanoſore lapſæ erant, qui Jechoniam captivum duxit, ad Mardochæum noſtrum; cùm Cis pater Simei, patris Jairi, patris Mardochæi, in eâ captivitate abductus fuerit, ubi τρεῖς γενεαί. Infert verò, & ſanè à Jechoniâ capto ad Xerxis Διάβασιν anni putantur (*i. e.* ſupputantur) 120. (vel cum aliis 140.) quod eſt τρεῖς γενεαί.

Quartò probat ab Ameſtri Xerxis uxore, dicítque Ameſtrin idem valere, quod Ham--Eſthera, *Ham* nomen ſimplex aſſerens (vel honoris titulum) & *Eſter* adjungens hoc modo אסתר-דבד ſive Ham --Eſter. Sic *Ham* cernitur in *Ham*--Adatha patre *Ham*--Anis; *Aſter* verò ſeu *Eſter* in Zoro--*Aſter*; quod quidem ille pluribus exequitur, & nos ſuprà de hoc argumento aliquid dicere conati ſumus.

Quintò

Quintò probabile dicit, Xerxem poſt ſubjugatâ Ægyptum, dum Græcum bellum moliretur, Convivium illud Vaſhtæ feciſſe, in quo Duces populúmque congregabat; ut & paratos haberet & quaſi valedicturus populo ſuo Convivium hoc (ſecundum puto) ἀποτακτικὸν faceret, utpote illos multo tempore non reviſurus: Et hinc evenire, omne illud temporis ſpatium à Tertio ad Septimum annum in libro Eſtheræ tacitè præteriri (ut quod ad uſum humanæ vitæ aut dignitatem Divinæ Scripturæ aut hujus Hiſtoriæ ſcopum & propoſitum minimè pertineret) Spatium, inquam, illud quinquennale, in quo belli hujus apparatus Xerxíſque è Græciâ reditus contingebant.

Contra *Joſephi* argumentum, quod ſupra expoſui, (licet in aliâ re authoritati ejus acquieſco) ità reſpondeo: Nehemias expreſsè dicitur negotium urbis ædificandæ ſuſcepiſſe anno Arthaſaſthæ viceſimo, Nehem. c. 2. v. 1. Xerxes verò, quem ille Arthaſaſtham hunc ſtatuit, annos tantùm viginti regnabat; quòd ſi Pocillator ejus tam diù fuiſſet Nehemias, cur rem tanti momenti eoúſque diſtulit; cùm nullam æquè benignam ab ullo alio Rege occaſionem expectare, nec Hebræam alteram Reginam fore ſanus potuit ſperare? Sed concedamus, hanc illum moram feciſſe, aut, ſi vis, ad eum officii locum recentiùs aſcendiſſe; quomodò tamen urbem annuo minùs ſpatio ædificaret? Eo enim anno Xerxes mortuus eſt. Hoc quoque conceſſo & Xerxis ſucceſſorem operi non obſtitiſſe; at quomodò Nehemias ex promiſ-

ſo

ſo rediret ad Regem jam mortuum? Quin ipſe Nehemias c. 5. v. 14. à viceſimo anno illius Regis ad triceſimum ſecundum ejus progreditur. Xerxes ergò is non fuit, ut Joſephus putat, quià Xerxis regnum ultra viginti plùs minùs annos non durabat. Jam verò Darius 36. annos regnabat & φιλέβραιος erat, & ejus Reginam, utpote filiam Cyri, qui hanc reſtaurationem primò aggreſſus eſt, Nehemiæ ſupplicationi amicam fuiſſe probabile eſt.

His & ſimilibus ſubnixi fundamentis Regem noſtrum Achaſuerum determinatum dedimus, probè gnari, à Poetis nihil in dubio relinqui oportere, omnia verò æquis rationibus perquirenda, nè facilè erroris dicam ſibi velint impingi. Et hinc nonnulla ejus facinora, inſignem Muſices amorem, ὀξυχολίαν & γυναικοφιλίαν (quæ nemini magis quàm Xerxi congruunt) Imperii magnitudinem, opulentiam & geſta, utpote Xerxis indubitati, fuſiùs memoravimus. Hæc ferè ad confirmanda hujus Operis loca quædam neceſſaria duxi; Cætera omnia ex Veteri Inſtrumento ſunt fidelitèr deprompta (Apocrypha enim Canonico, licet Druſius illa conſuere conetur, parùm conſentire reperio) niſi ubi Perſici Regis Palatium ad illud Sereniſſimi *Caroli* noſtri exemplar deſcripſimus; quod & ipſum nomen χουεραρεμῶν ſonantiùs pro χουεραρμῶν (à חור album & ארמון Palatium) obſervanti indigitat: Id verò, non quòd Regis noſtri Palatium Magnificentiâ illi æquipolleat, ſed ob inſignem ejus Architecturam, quâ quibuſvis certare poteſt; & ut anſam arriperem nomina *noſtra* cum

ali-

aliorum rebus Poetico more intermiſcendi. Sic pro ἐπεισοδίοις Poeticis reputanda ſunt, quæ occurrunt in primo Capite de Spectaculis, in Sexto de Achaſueri Inſomniis, de Magis ac Vate Terpſimbroto, & ſiqua alia pro Poeticâ meâ parte interſpergere non dubitavi: Nec tamen Scripturæ Veritati detrahendo, eam violare; ſed ei addendo, meliùs exornare verè Poeticum eſſe puto: Id verò, ubi nihil Religioni aut Legibus contrarium uſurpamus, at quæ ornamento potiùs ac uſui inſerviant, quæque, licet infra S. Spiritûs Majeſtatem ſint, (qui animas, non aures vult captare,) ad Carmen tamen peculiaritèr pertinere videantur: Tam fruſtra ſunt illi, qui neſcio quo exemplo, varios Scripturæ locos frigidis verſificationibus ſuis inquietant, & malè merentem hanc audaciam Poetici furoris nomine appellant. Quintilianus verò l. 1. ſtatuit, in Paraphraſi breviare quædam & exornare ſalvo tantùm ſenſu licere; & idem l. 10. ipſis ſententiis oratorium robur adjicere, omiſſa ſupplere & effuſa ſubſtringere; neque Paraphraſim eſſe interpretationem volo (*ſed Metaphraſim*) tantùm, ſed circa eoſdem ſenſus certamen & æmulationem.

De uſu tandem hujus Hiſtoriæ nonnihil quoque ſubtexere par videtur. Nec enim me latet objectum iri; quòd nec Heroico Poemati aptam præbeat materiam, nec, ſi id concedatur, ad multos tamen pertinere poſſit. Sed obviàm eo: Cùm præcipuum ſit Poeſeως officium, maximè illius, quam Διδασκαλικὴν vocant, exempla vel ficta vel etiam vera proponendo hominum mores infor-

informare, Vitium deprimere & ad Virtutis amorem accendere; cùm, inquam, omnes Poetæ & --*prodesse* & *delectare* pro virili contenderent; ipse quoque, nè inutilem suscepisse provinciam viderer, talem mihi tractandam cooptavi historiam, quæ *Divinam* ac *humanam* Doctrinam exercere posset, quæque meâ sententiâ (nam reliqua Poetica Scripturæ loca mihi quidem lyræ magis apta videntur) maximè inter res Sacras & amplam & ad legitimum Poema constituendum satis dignam præberet materiam. Hìc sunt

--*Res gestæ Regúmque Ducúmque & tristia bella.*

Perfidiæ hìc malitia cernitur, nec pœna omittitur; Instabilis Aulicorum vita & digna Ambitione Infelicitas vel ipso Αὐλικοκολακοτόπτρου nomine spectandæ proponuntur; Pietatis quoque & Modestiæ contra Superbiam laudabilis contentio, victoria & βραβεῖον, Pulchritudinis vires Virtutis innixæ adminiculo: Hìc Gratitudo erga fautores nostros addiscenda est ex Estheræ in Mardochium observantiâ; Ecclesiæ de mundo victoria & post varios casus felix exitus ex Hebræorum personis dignoscuntur; Invidiæ malum & ἑαυτοτιμωρεία, vanáque Improborum consilia ex Hamane perspicienda sunt; ex omnibus mirabilis Divinæ Providentiæ techna, quâ, cùm fortiùs amplecti velit, longiùs recedere solet, aptóque tempore ad suum bonitatis opus resilit: Nihil denique vel Principibus vel Aulicis vel Magistratibus vel Subditis notu dignum proficuúmque, quin id è Divino hoc Thesauro eruere, manúmque Dei,

vel nomine ejus abſente, ſatis manifeſtò contemplari licet: Et ut verè dicam, cuicunque aut Græca Lingua, aut Poeſis, aut res ſacræ, aut etiam profanæ placuerint ei hoc opus quodammodò placiturum & profuturum neceſſe eſt: Adeò non fruſtra de illo hoc Diſtichum feci

Biblia materiam, Verborum flumen Homerus
Contulit: Hunc, Docti, aſt illa fovete, Pii.

Quòd ſi Ethnicis Poematis ſimile non ſonet, tota (excepto ſtylo) differentia conſiſtit in hujus ſupra illa eminentiâ, quod nemo, uti ſpero, homo Chriſtianus inficiabitur. Nec me pudebit, ſi, dum Poeticam cum paucis aliis Sacram efficere coner, ipſe intereà apud minùs Chriſtianos minùs Poeta habear.

Siquis verò objiciat, me etiam in Sacrâ hâc Hiſtoriâ plerunque profana Gentilium Deorum rerúmque nomina uſurpare: Reſpondeo *primò*, non ideò hanc profanari magis, quàm ipſam S. Scripturam, imo N. T. in quo nomina Caſtoris & Pollucis, Jovis & Mercurii, Dianæque & ſimilia occurrunt. Et profectò, qui Poetas ob id, quòd fraudes, adulteria ac ejuſmodi facinora memorant, rejiciendos putant (licet omnia in Eſtherâ ſint caſtiſſima) parùm meminiſſe videntur, Scripturas quoque eo nomine rejiciendas fore, quòd Amnonis & Lothi inceſtum, Davidis adulterium, homicidia Abimelechi, multáque æquè Deo & hominibus inviſa in ſe contineant. Cùm tamen S. Scripturæ, (ut & Poetæ, licet gradu inferiori,) illa, ut nævos tantùm & vitia humani generis

neris damnanda proponant. *Secundò*, Ipsa hæc Historia unâ manu res Sacras, alterâ Gentiles & profanas tenere videtur; hinc Esthera, illinc Achasuerus; hinc Mardochius, illinc Haman; hinc Judæi, illinc Persæ sibi invicem nectuntur. Quidnî & ego hinc Deum verum proponerem (cujus tamen Nomen in hoc libro nusquam occurrit apud Hebræos) illinc falsi, sed Persarum Gentilitii & ἐφόρου Dei (*i. e.* Mithræ) nomen non reticerem? *Tertiò*, id quod hujusmodi est, aut σεμνείας & εὐπρεπείας χάριν fit, aut ex re ipsâ colligi & in ipso sacro Textu necessariò intelligi oportet; licet id Spiritûs S. Majestas omittere maluerit: Posteriori hoc modo nemo sanus mihi interdicet, in priore, debitâ uti cautione deprehendar: (*e.g.*) Si de Venere comparationem instituam, subjicio statim --Εἴπερ Κύπρις ἔην γε. V. 354. Sic in Phaethontis fabulâ, quam in rem meam detorqueo, ῥητῶς adeò exprimitur --Μῦθος γὰρ μόνον ἦεν, πλεῖον δ' οὐδέπω ἔργον. V. 1137. Non dico, quot selectissimas sententias asperserim, quot descriptiones, similitudines, orationes, ut major sit utilitas, induxerim; non assero etiam aliquid reconditioris literaturæ diligentem lectorem alicubi inventurum; quid in Scholiis sit præstitum, postea dicetur. Jam verò unicum hoc profero (fortè leviusculum) v. 78. & 79.

Κύρου ὑπερθυμέλοισι σέλας βάλεν ἄφθιτος εἰκὼν,
Καμβύσεω. Σμέρδεώς τε, μεγασθενέος τε Δαρείου.

Quod literalitèr (ut dicunt) si sumpseris, significat tibi Cyrum, duósque ejus filios Cambysem

regem & Smerdim, qui nunquam regnabat, tum Darium Xerxis patrem; nec enim probabile eſt Smerdim Magum hunc honorem obtinuiſſe: ſed ἱςορικῶς & Poetico more etiam Pſeudoſmerdin indigito, qui menſes 7. regnabat, ut ſit exactus numerus & ſeries Regum ante Xerxem Perſicorum. Dabo alterum ſpecimen, V. 80. & ſeqq. de pretioſis quibuſdam lapidibus loquor, qui etſi probabilitèr ſatis in Perſiâ vel Regum parietibus affixi dicantur, alium tamen hinc ſenſum aucupor & virtutes optimorum Regum Aulis dignas Poeticè volo innuere: Quàm apta Virtutum indicia ſint lapides pretioſi non dico, nec Poetarum nec S. Scripturæ ad id authoritate utar. Senſum meum indigito. Primus lapis eſt Achates Sapientiæ & Hilaritatis σύμβολον, utraque enim harum ἄλγος ἰᾶται, epitheton αἱματόεις additur tum ob colorem, tum etiam quòd bona ſanguinis κρᾶσις Sapientiæ & Hilaritati conveniat. Secundus lapis Gagates Humilitatem & Mortificationem ſignificat ob ejus colorem cineraceum, ejus tamen dignitatem illo Oxymoro efferre conor --Αἴγλην αἰθαλόεσσαν ἀνήνυκεν; & ſequitur Achatem, quià hæc Virtus Sapientiæ & Hilaritatis optimum eſt temperamentum. Tertius Galactites eſt, ob colorem lacteum dictus, Juſtitiæ & Veritatis ſignum; Sic Smaragdus Nobilitatem paritèr ac Liberalitatem; Amethyſtus Sobrietatem; Beryllus Caſtitatem manifeſtò indicant. Et hos lapides Regum Perſicorum defunctorum imaginibus circumfixos imaginor, haud neſcius, quàm Regiæ ſint virtutes, quantóque Principibus vel poſt fatum ornamento

namento & Gloriæ. Duo tamen hìc obiter dicam, me Δα̃ in Δαρεῖος contra veterum usum, non tamen sine Modernorum exemplo corripere; pro quo paratos in me Criticorum ungues deprecor. Deindè quòd cùm Achasuerum nostrum Xerxem esse probaverim, Artaxerxis tamen nomen in Poemate constantèr retineam; ut quod apud τοὺς ό. legitur: Et minùs etiam temerarium judico *Vetera* Sanctorum hominum authoritate, quàm *nova* ex meâ solùm ratione usurpare.

Ut verò tantæ huic Utilitati Jucunditatem quandam admiscerem (nè ἐπεισόδια & id quod Gallicè *ordonnance* vocatur, memorem) Græco Carmine sum usus, quod apud doctos Latino gratius, Vernaculo durabilius, aliísque omnibus longè nobilius agnoscitur. Imò propter miram quandam Rhythmi dulcedinem, verborum tonum, leporem, concinnitatem, propter omnia denique plurimò jucundius (de linguæ enim utilitate loqui supersedeo) haberi debet.

—*Graiis ingenium, Graiis dedit ore rotundo*
Musa loqui. ————

Nec dicam mihi quidem promptius in hâc linguâ versificari fuisse, quàm in Latinâ, quæ strictior, severior & injucundior est; vel in ipsâmet vernaculâ; licet Anglico Versu hæc Historia ab aliis tractetur. Omnia verò Carminis ornamenta sunt Græcis ferè propria; in Homero autem illo Poetarum Coryphæo, Antesignano, Jove, emicant, ardent, fulminant. Hunc indies à ferulâ mirari, suspicere, colere non destiti; hunc le-

gi, relegi, necdum ſatis perlegi; aſſequi tamen (quod nemo unquam fecit faciétve, aut, ſiquis unquam, *Duportus* is eſt) me non poſſe quid mirum eſt? Nec verò hoc Opuſculum ex Ὁμηροκέντροις (quam ſcribendi palmam prædictus *Magdalenenſis* Magiſter omnibus præripuit) ſed ex propriâ, ut potuimus, telâ, Homerici ope radii depictâ, ſegmentatum liceat gloriari: Non enim elegans Verſuum conſarcinator & (ut ità dicam) Ῥαψῳδίας Ῥαψῳδὸς, ſed Poeta fieri contendo. Sin alicubi forſan Hemiſtichium, ſin totum carmen aliquandò occurrat ex illo Græcitatis penu depromptum (cujus tamen in hoc Opere vix ſum conſcius) ab excuſatione tam procul ſum, ut non parùm etiam in hoc mihi gratuler, quòd vel umbram *Duporti* illius Ἑλληνοδίκου oculatiſſimi & φιλομηροτάτου attigiſſe videar.

At cur tu, regerat aliquis, (& profectò regeſſit aliquis) tu homuncio, qui inter Diſcipulorum cathedras non ità pridem ploráſti (& tum anno vix amplius uno --manum ferulæ ſubduxeram) cur tu, inquam, nec annis nec ſatis experientiâ edoctus ad tantum te laborem accingis? Benè profectò, nec inſperatò, quiſquis es, --præcedentibus obſtas. Ego tamen audivi --'Proni 'ſtudii certius indicium eſſe, ſupra vires niti, quàm 'viribus ex facili uti; alter enim, quod poteſt, præ-'ſtat, alter etiam plùs quàm poteſt. Sed nec tam ſollicitus eſto, nè ætas mea Sacris rebus adeundis ſit inepta; nam certè lex eadem, quæ Pueros à Sacris procul ire jubet, etiam Senes emeritos facit. Quid verò? Nonne hæc ætas iſtud ſapere potuit;

potuit; ut è totâ Sacrorum penu ſaltem aliquid Hiſtoricum & cui quàm minimum Theologicæ nodoſitatis ineſſet, eligeret? Vel ſiquid fortè uſpiam difficultatis inibi delituit, nonne ſtudium & tempus cum frequenti librorum uſu animum meum informare potuere? E Charitate igitur Lectoris erit, id mihi concedere, ut licet ipſe parum potuerim, aliorum tamen opiniones perlectas ſatis dextrè diſcernere valerem. Et cùm Juvenili ætati Poeticus ardor maximè conveniat (nam & ipſe Poetarum præſes Apollo imberbis habetur) certè neſcio, an quò citiùs & magis arduè hæc ætas feratur, non eò etiam laudabilior evadat. Quare ego Pindaricum illud mihi aſſumam, *Olymp. Od.* 8.

> Ει δ' ἐγὼ Ἐσθήρᾳ δὴ (pro ejus Μελησίᾳ) ἐξ ἀγενεί-
> Ων κῦδος ἀνέδραμον ὕμνῳ,
> Μὴ βαλέτω με λίθῳ τραχεῖ φθόνος.

Quantum in hoc Opere noſtrum ſit ingenium, aliorum eſt ſtatuere: Nos certè non mediocri Græcæ Poeſεως uſu ad aliquid agendum citò accenſi, hoc tandem primum lucubrationum pignus quantulumcunque in lucem proferre auſi ſumus; Nulli enim (præſertim inter Græcos, quantum novimus) hanc Scripturæ portionem, licet Poeticam ſatis, hoc modo tractavêre: Quare ego in hanc arenam deſcendi & quoad potui viriculas meas in hoc agendo exercui. Adnititur iterum Regina hæc Eſthera nuperrimè inaugurata ſuo & Mardochæi nomine, ut ab illuſtri quovis literarum Achaſuero vitam exoret & ſalutem; nec multùm

tùm etiam deſperat, talibus ſe, cùm typis ſit ex ornata, placituram; quæ adhuc privata exiſtens ab omnibus hujus Academiæ Doctoribus & Præfectis (non ſine Divinæ Providentiæ ductu & auſpicio) perhumanè adeò recepta fuit. Cavete ergò, vos Critici, vos ſuperbi & invidi Hamanes; nè quod illi paretis exitium, in veſtrum caput corruat; nè dum aliis --μῶμον ἀνάψαι ſudetis, aut ignorantiam veſtram aut malitiam palàm faciatis.

Quàm novam ingreſſi ſumus viam, ſubjuncta Scholia ſatis, nî fallor, indicabunt: De quibus aliquid ampliùs præfari non abs re fore videtur: nec enim lubentèr, quicquid objectionibus petitum iri ſuſpicer, intactum aut indefenſum omitterem; ſin alicujus malitia ingenioſior ſit, quàm providentia mea; fateor quidem ejus malevolentiæ non me tantùm imparem, ſed nè volumina centum apologetica ſufficere poſſe. Quùm viderem hìc aquam nonnullis in legendo hærere, nec mentem meam ſatis capi; præviderem verò pluribus eundem ſcrupulum futurum, Ἐξήγησιν ἕνεκα προσγράφειν ferè neceſſarium duxi; *primò*, quià ipſe ſacer Textus multis in locis ſit hactenùs à nemine ſatis explicatus, imò aliquandò perplexior, nè dicam violatus; ut in eo loco, ubi Eſtheræ crudelitatem (ut vocare audent) Critici Sacri excuſare non ſunt, quam tamen in illâ fuiſſe nullo modo concedendum puto, præſertim cum εὐλογώτερος detur cauſa, quæ nihil deformitatis in ſe habeat; ſcilicet, ut ſuſpendii illius (mortuorum Hamanis filiorum) exemplo Judæis ſuis ſecuritatem

tem conciliet, eorúmque inimicos à talibus in eos machinationibus deterreat, quod quidem exemplum maximi futurum erat momenti, minimi verò damni, cùm Hamanis filii pridiè, quàm suspenderentur, vitâ essent defuncti. Ità ergò ipsam Estheram loquentem induxi,

Δὸς δὲ Ἰουδαίοισιν ἐπαύριον ὧδ' ἐνὶ Σούσοις
Δυσμενέας δηϊῶσαι ἰδ' ἀντίβιον μαχέσασθαι,
Τοῦ δ' Ἀμὰν κρεμάσασθαι ἀρηϊφάτους δέκα παῖδας,
Ὄφρα παντὸς κέπλον ἀλιτρόσυνην ἀλεγεινήν,
Ἄλλοι δ' ἐρρίγωσιν Ἑβραίοις κήδεα ῥάπτειν.

Hæc & multa alia ab aliis plerunque adhuc intacta non ἀστόχως fortè adeò attigimus; non quòd vel minimis Criticorum Sacrorum me conferam, sed quòd, cùm illi tantùm παρέργως & aliud agendo in hunc librum commentati sunt, ego de industriâ & etiam multis vigiliis, curâque quinquennali tum ipsorum tum aliorum glossemata in hoc solum congessi. *Secundò*, plurima illorum, quæ ipse Textui sacro inserui, cùm aut antiquas consuetudines redoleant, aut etiam arcana quædam Gentiúmque & Literarum, licet eorum rationes aliquas in ipso Poemate attigerim, fusiorem certè explicationem postulare videbantur: Hæc ideò Scholia, licet multò majori cum labore, quàm ipsis Versibus impendebam, elaboravi; idque lubentiùs, quià de meo sensu meipsum propiùs conscire putabam; tum, ut, si fieri posset, Opus ipsum tanto, quo mecum diversatum est, intervallo dignum aliquo modo redderetur; nec non ut Doctis pariter satisfacerem & Tyronibus,

quibus etiam conſulendum putabam, auxiliatric manus ſupponerem: In his enim Carminis, vocabu lorum & accentuum rationes aliquandò, ſæpiùs Po ematis ac proindè Sacri Textûs ſenſum interiorem pleniores rerum & perſonarum hiſtorias, Perſarum Gentiúmque Orientaliorum (qui politiores eſſ ſolent) ritus, verborúmque Perſicorum, Hebræ corum, Syriacorum, & Arabicorum genuina ſignificationes, multorum, ut occurrebant, Au thorum interpretationes & emendationes, innu meráque id genus alia explicui & recenſui. Quò Carminis, vocabulorum & accentuum rationes me notatas dixerim, nè id Doctorum animos ni mis excruciet; Non enim illis, ſed Tyronibu hanc telam texui, altiora quædam eáque long plura acutioribus palatis reſervans: Quanqua haud tantum metuo, nè Grammaticæ hæ minuti (quas tamen rariſſimè hìc invenias) fruſtrà ſin quantum nec illas leviculis quorundam objectio bus ſuffecturas ſuſpicor.

Nè verò omnia de meo protuliſſe, nimiúmqu mihimet arrogare videar, licet Authorum nom na, quorum operâ ſum uſus, in ipſis Scholiis pa ſim exhibeam, eorum tamen Catalogum huic Præ fationi ſubjunxi, quo ob oculos poſito, benign Lector certiùs ſibi aliquam in legendo utilitatem proponat, eóque alacriùs librum revolvere dig netur; in quo tot Authorum medullam tot die rum laboribus collectam paucis momentis exu gere poteſt & in ſuccum ſanguinémque conve tere.

Mal

Malui autem Græcè illa circumferri quàm Latinè, ut ad prosam quoque Græcam scribendam aliquandò saltem me assuescerem; & quià Græco Carmini Σχόλια Attica magis conveniebant; nec non ut Didymum(nam Scholia illa Didymo potiùs concedenda, quàm de quopiam alio frustrà certandum judico) aliósque Authores Græcos, quos maximam esse partem constat, suis ipsorum verbis, ubi opus fuerit, citarem, & hoc non semel faciendo laborem meum aliquâ ex parte levarem. Et profectò, si Græcos Latinè tantùm citâssem, & Authorum sensui & Lectorum judicio meæque ipsius fidelitati injuriam facerem: Laboriosum verò & vix operæ pretium esset Græco textui Latinam subindè expositionem attexere: Cùm itaque scirem ipsos Versus à doctis pariter ac indoctis legi solere, Scholia verò plerunque à Doctis tantùm desiderari; Versibus quidem Latinam interpretationem è regione opposui, in Scholiis verò id facere ultrò omisi; licet eorum stylus tam facilis sit, ut cuicunque Testamentum Gr. scrupulos non facit, huic etiam Scholia mea intellecta erunt. Quià verò, quamvis longè sit molestius, consultius tamen videbatur, ego eâdem, quâ Didymus, methodo ad margines illa Versibus, quos explicant, subscripta sparsim apponere, quàm in unum fasciculum collecta ad finem simùl rejicere, malui; quanquam olim alitèr mecum statuissem.

Eorum, quos advoco, Authorum plerosque ipse vidi, sed non omnes; imò quosdam ex aliorum fide me citâsse fateor; sed aut Hebraici illi

illi sunt, aut qui rarissimè occurrunt, aut qui etiam non jam extare videntur, saltem quos nec in Academicâ Bibliothecâ, nec in Emmanuelensi, nec in Benedictinâ, nec in illâ Collegii Regalis facilè reperire potui. Ii tamen, quorum fide usus sum, fide sunt dignissimi, ut Grotius, Cœlius Rhodiginus, Brissonius, *&c.* quorum ipse in multis aliis fidem expertus sum. Siquandò rem profero, nomine Authoris dissimulato, id factum scias, vel cùm in chartâ spatium esset angustius, vel cùm paulò ante Author sit dictus, aut certè conjectu sit facilis; & nè nimis frequentèr mihi πολυμαθίαν arrogare videar, aut librum *Antiquarum Lectionum* post Cœlium conscribere vellem. Nec adeò Lectorum judicio diffidendum duxi quin illi expressa intelligere & omissa supplere possint quoque & velint.

Multa apud Latinos Authores occurrunt, quæ ad res meas multùm conferebant, ea tamen, veluti Græcæ Linguæ malè congrua, ut plurimùm missa feci; licet aliquoties, nempè cùm testimoniis Græcis magis in promptu essent, illa etiam inserere contentus fuerim. En aliquot specimina! V. 69. in Scholiis legas --ἔφη Τίβυλλος --βασίλειον ὕδωρ Χοάσπου, ubi hoc Tibulli carmen Lectori indigito --*Nec quà vel Nilus vel Regia lympha Choaspis*; cùm plurimi tamen Authores multis testentur, hunc fluvium Persicis Regibus potum ministrare solitum. V. 113. dico --καὶ ὁ Πέρσιος ἐν προλόγῳ --Πηγασήϊον μέλος, hìc intellectum volo illud Satyrici --*Cantare credas Pegaseium melos*; ubi *me* in *melos* producit (necessariò) in

Iambis

Iambis σκάζουσι. Sic v. 190. ubi legis, χόλον βραχεῖαν εἶναι μανίαν φησὶν Ὁράκιος, respexi ad id Horatii --Ira furor brevis est. Sic v. 1562. ex Tricesimo Quinto Livii Historiæ hæc affero, εἰ μὴ ἀποδῶσι τοὺς Πέρσας ὕδωρ καὶ γῆν παρὰ Λακεδαιμονίων αἰτήσαντας βώλου γῆς καὶ ὕδατος καταπόσεως ἀπορήξαντι. Verbatim ex illo Liv. Decad. 4. l. 5. ‘Nisi crederent Persas, cùm aquam terrámque ab ‘Lacedæmoniis petierunt, glebâ terræ & haustu ‘aquæ eguisse. Siquis, (quod obitèr dico) miretur, me, linearum numero servato, Versuum Biblicorum numerum neglexisse, id de industriâ ac prudens feci, ut exactiùs Scholia suis locis responderent; & quia in tantâ Paraphrasεως libertate talis series otiosa esset ac nullius prorsùs usûs: quàm tamen religiosè singulos versus κατὰ νοῦν expresserim, periti judicent. Post Versum 643. Ille Versus --Ἄκμηνοι, &c. & post V. 701. Ille --Μιῆσιν ἔχουσ', &c. & versus primus c. 9. interpolantur velut supernumerarii, nè totius libri ac proindè Indicis ordo eorum interventu turbaretur. In reliquis numerus suus constat.

Ad versum 40. & deinceps, ubi arcuum certamen in urbe Susorum exhibeo, ad id Propertii respicio l. 2. Eleg. 11.

Non tot Achæmeniis armantur Susa sagittis;
Spicula quot nostro pectore fixit amor.

De quâ re tamen nihil Scholiorum apposui, quià, etsi talis nulla esset consuetudo, non ideò improbabile esset, tale aliquandò certamen propositum fuisse: Sed potiùs, ubi quid præter morem,

rem, inuſitatum, celebre, aut boni exempli, dignúmque notu contingit, in eo exponendo totus ſum. Hoc verò ἁπαξαπλῶς dictum volo, licet plurima iſtiuſmodi fuſiùs aut ſaltem ſufficientèr explicaverim, nonnulla tamen, nec ea minùs forſan digna, ultrò prætermiſi; id enim cavendum putavi, nè actum agerem, aut quod alicubi fortè attigiſſem, crebriùs repeterem: Brevitati inſupèr conſului, atque aliis ſua quoque ingenia exercendi ſpatium reliqui.

Nec me latet modum etiam in optimis tenendum, raróque aliud inviſum magis, quàm Græculum (penè dixi Graculum) garrientem: Quod nomen nè mihi ipſi cudiſſe aut mereri videar, vel portam Urbis proportione patentiorem cum *Myndiis* extruxiſſe, me & mea æquo rerum æſtimatori commendo & hìc pedem ſiſto. Vale & Fruere.

Catalo-

Catalogus Authorum,

Quorum Opere in Scholiis usi simus.

ABen-Ezra
Achilles Tatius
Ælianus
Æneas Sylvius, sive Pius II. Papa.
Æschylus
Æschines
Albertus Magnus
Ammonius, Gram.
Anacreon
Apolinarius in Psalmos
Apollo Delphicus
Apollo Clarius
Apollonius Tyaneus
Apollonius Argonauticus
Apollonii ejusdem Scholiastes
Appianus Historicus
Argentarius, Poet. Gr.
Aristænetus
Aristophanes
Aristoph. Scholiastes
Aristoteles
Aristotelis Filia
Arrianus de vitâ Alexandri
Artemidorus
Athenæus

Benjamini Rabbi Itinerarium
Berosus ex Josepho
Biblia Polyglotta
——Junii & Tremellii
——Anglica
Boxhornus in Tacitum
Brissonius de Reg. Persic. princip.
Brouni Pseudodoxia
Brouni Religio Medici
Budæus
Buxtorfius

Callimachus
Calvisius
Canon Ptolemaicus, à Johanne Gregorio & à Calvisio citatus.
Cartesius
Casaubon Isaac
Cassiodorus
Chaldæus Paraphrastes
Chronicon Hebr. Sedar Olam dictum.
Chrysostomus Johannes
Cicero
Claudianus Poet.

Clemens

Clemens ad Corinthios
Cluverii Johan. Historia
Cœlius Rhodiginus
Ctesias
Curtius
Cyrus Poet. Græc.

Demosthenes
Didymus in Homerum
Dinon ex Athenæo
Diodatus in Biblia
Diodorus Siculus
Dionysius Halicarn.
Dionysius Periegetes
Dion Chrysostomus
Drusius cum Criticis Sacris
Duportus

Epigrammata seu Anthologia
Etymologista
Euripides
Eusebius
Eustathius in Homerum

Fabulæ Æsopicæ
Firmicus Julius Maternus

Gemistius
Gorgias Leontinus
Gregorius Nazianzenus
Gregorius Johan. Oxoniensis
Grotius

Heliodori Æthiopica
Helvicus
Herodotus
Hesiodus
Hesiodi Scholiastes
Hesychius
Hierax ex Hieroclis Frag.
Hierocles
Hieronymus Divus
Himerius apud Photium
Hipponax
Homerus
Horatius
Hyleni Geographia

Josephus
Isidorus Hispalensis
Isocrates

Livius Historicus
Lycophron
Lycophronis Scholiastes
Lucanus Poeta
Lucianus

Mahumetis Alcoranum
Martialis
Maximus Tyrius
Medus Josephus Anglus

Mega-

Megasthenes Persa
Menander
Mimas Pythagoricus
M. Minutius Felix
Moschus
Musæus Poeta

Nicephorus
Nicetas Choniates
Nonnus Panopolitanus
Nonnus in Nazianz.

Opuscula Mythologica
Oracula Sibyllina aliáque
Origenes
Ovidius

Palæphatus
Pamphilus
Paulus Apostolus
Pausanias
Persius Satyr.
Petrus Apost.
Phavorinus
Pherecydes
Philemon
Philo Judæus
Philodemus
Philostratus de vitâ Apollonii
Pindarus
Photius
Plato
Plethonis Scholia in Zoroastr.
Plinius
Plutarchus
Pollux
Procopius
Psellus
Ptolemæus
Pythagoras

Rhodomanni Palæst. Gr. Poem.

Scaliger uterque
Selinus apud Stobæum
Septuaginta Interpretes
Simonides
Solon
Sophocles
Sophoclis Scholiastes
Stephanus de Urbibus
Stobæus
Strabo
Suidas

Tacitus
Textoris Officina
Thales
Theocritus
Theophrastus
Thucydides
Thucydidis Scholiastes
Tirinus Jesuita in Biblia S.
Tzetzes uterque

Vitruvius
Virgilius

Xenophon

Zeno
Zonaras

Vossius

Zoroastres & Magica Oracula.

ἘΙΣ ΤΟ'

ΑΥΛΙΚΟΚΑ'ΤΟΠΤΡΟΝ,

ἜΙΤΟΥΝ

Παράφρασιν βίβλου τῆς Ἐαθήρας ὑπὸ τοῦ Ὁμηρικωτάτου νεάνιος Ἰησοῦ τοῦ Βαρνεσίου διὰ στίχων Ἡρωϊκῶν Ἑλληνιστὶ συγκροτηθεῖσαν, Δεκάστιχον.

Ου μόνον ἐιν ἈΥΛΗ͂ΙΣΙΝ ἀνάκτων ναιετάουσιν,
Ἀυτὰρ καὶ ἄλλοισιν ὁμῶς πάντεσσι ΚΑ'ΤΟΠΤΡΟΝ
Βαρνέσιος τόδ' ἔθηκεν, ἐν ᾧ καλέδωσιν ἅπαντες,
Οἵ τε νῦν βροτοί εἰσι καὶ οἳ μετόπισθεν ἔσονται.
Τήν τε βίβλον καὶ ταῦτα τὰ γράμματα θαυμαινέοντες,
Ἀυτός δ' οἶος ἔην γε καὶ ὡς ἐκέκαστο μαθήσει·
Ὧδε δέ τις εἴπῃσι κεν ἰδὼν ἐς πλησίον ἄλλον,
"Ὦ πόποι, ὡς ὅδ' ἀνὴρ πάντων προφερέστερος, ὥς τε,
"Ὁπλότερος περ ἐὼν γενεῆ, νίκησε γεραιὲς
"Ἀμφότερον, Ποιήσει ὁμοῦ καὶ Ἑλλάδι φωνῇ.

ἸΑ'ΚΩΒΟΣ Ὁ ΔΟΥΠΟ'ΡΤΟΥ.

Ad Lectorem

De Paraphrasi מְגִלַּת אֶסְתֵּר Adolescentis Eruditissimi *Josuæ Barnesii* Versibus Græcis contextâ.

Ἠνίδ᾽ Ἀναγνῶστα Βαρνήσιον Ἑλλάδι φωνῇ
Ἐξαμέτροις ἐπέεσσι παραφράζοντα φαεινὴν
Ἱστορίην Ἐσθῆρος ἀμωμήτοιο γυναικός·
Λήμματα τῆς τάδε ταῦτα πέλει στοιχηδὸν ἅπαντα.

A.

Πρῶτον Ἀχασουῆρος Ἄναξ τῆς Περσίδος αἴης
Συμπόσιον Σατράπησι καὶ ἀνδράσιν Εὐγενέεσσιν
Ἐντύνει μεγάροισιν ἑοῖς μέγα τε κλεινόν τε·
Αὐτὰρ Ἄνασσ᾽ ἀπένευσ᾽ εἴσω κληθεῖσα παρεῖναι·
Ὕβρεως εἵνεκα τῆς κεῖ ἰθεῖαν ἀμοιβὴν,
Ἐκ δὲ τότε φαύλοιο καλοὺς νόμους τούτου ἐτύχθη·
“Ἔστω τοῦ οἴκοιο Ἄναξ σφετέροιο ἕκαστος.

B.

Ἐσθὴρ παρθενικῇσι μεταπρέπει ἀγρομένῃσι,
(Τὴν μὲν Μαρδοχαῖος ἑὴν τρέφεν οἷα θύγατρα)
Εὔαδε δὴ Βασιλεῖ ἄλλων πολὺ πλεῖον ἁπασέων.
Θαρσεῖ τε καὶ Βαγθὰν συνομώμνυνες ἐν κακότητι,
Γειρῶπιν Βασιλῆϊ βαρείας χεῖρας ἐποίσειν,

Τῷ

Τῷ καὶ ἀτασθαλίῃσιν ἀεικέα πότμον ἔπεσπον·
Βασιλικῇ τοῦ μνημόσυνον πέλε Βιβλιοθήκῃ.

Γ.

Δή ποτ' Ἀχασουῆρος Ἀμὰν * Βαγαῖον ἐποίει
Ἐκπρεπέ' ἐν λοιποῖσι καὶ ἔξοχον Ἀρχόντεσσιν·
Αὐτὰρ ὁ Μαρδοχαῖος ἀναίνετο ἐν γόνυ κάμπτειν
Τοὔνεκ' Ἀμὰν κείνῳ ὀλοφώια μήδετο ἔργα·
Σπεύδετο γάρ ῥ' ἐκπέρσαι Ἰουδαίων γένος ἱερῶν,
Ἠϊθέους θαλερούς, πολιοκροτάφους τε γέροντας,
Ἀνέρας ἠδὲ γυναῖκας ὑπὸ χερῶν ὀξεῖ χαλκῷ.

* Οὕτω γὰρ αὐτὸν καλοῦσιν οἱ Ο'.

Δ.

Ἔνθα δὲ Μαρδοχαῖος ὀδύρετο, δάκρυα δ' αὐτοῦ
Θερμὰ κατὰ βλεφάρων χαμάδις ῥέε μυρομένοιο.
Ἐσθὴρ αἰδεῖται ἱκετευέμεν Ἀρταξέρξην.
Ἀλλὰ Θεῷ πεισθεῖσα καὶ Ἀνέρι πολλὸν ἀρίστῳ,
Αὐτή τ' ἀμφίπολοί τε, ταί οἱ φίλα ἐργάζοντο,
Ἄκμηνοι καὶ ἄπαστοι ἐς οὐρανὸν εὐρὺν ἰδοῦσαι
Πολλὰ μάλ' εὐχετόωντο· Θεὸς δ' ἀΐεσκε λιταίων.

Ε.

Ἤματι δὲ τριτάτῳ Ἐσθὴρ ἧστα καλή τε
Λαμπροτέροισιν φαρέεσσι καλυψαμένη χρόα λευκόν,
Εὗρε χάριν Βασιλῆος ἐν ὀφθαλμοῖσι μεγίστην·
Αὐτὰρ Ἀμάν, καί περ πλήρης σίτοιο καὶ οἴνου,
Εἰσέτ' Ἰουδαίοισιν ἀτυζόμενος χαλεπαίνει·
Καὶ βουλῇσι γυναικὸς ὑπερφιάλοιο πιθήσας
Σταυρὸν ἑτοιμάζει περιμήκεα Μαρδοχαίῳ.

Δή

Z.

Δὴ τότ' Ἄναξ τετάρακτο κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν,
Οὐδ' οἱ νήδυμος ὕπνος ἐπὶ βλεφάροισι καθῖζε·
Μνημόσυνα δμῶες δὲ τὰ γράμματ' ἀναπτύξαντες
Αὐτίκα Μαρδοχαίου ἐφευρήσαντο καλ' ἔργα·
Τῷ Βασιλεὺς οἱ ἔδωκεν, ἵνα κλέος ἐσθλὸν ἄροιτο·
Ὃν καὶ Ἀμμὼν τίμησεν ἑκὼν ἀέκοντί γε θυμῷ.
Ἔνθα δὲ μεμφόμενος περὶ δυστυχίης ἀλεγεινῆς
Πυνθάνεται ἑτάρων τὸν ἐπερχόμενον κακὸν οἶτον.

H.

Αὐτὰρ ὅτ' εἰλαπίνης μελιηδέος ἔσκε τελευτή,
Ἀντίβιον, πρὸς Ἄνακτα, κατηγορέεσκεν Ἀμμὼν
Ἐσθήρ, καὶ χάριν εὗρε τὸ δεύτερον, ὡς ἐπέοικε·
Τῆς ἀΐων Βασιλεὺς μέγ' ἐχώσατο, καὶ δ' ἐκέλευσε
Σταυρωθῆναι Ἀμμὼν ἐπὶ ξύλον ὑψικάρηνον,
Ὅ,ττι αὐτὸς πρὶν ἔτευξε περίφρονι Μαρδοχαίῳ·
Ἔνθεν Ἄναξ εὔθυμος ἑοῦ λήγεσκε χόλοιο.

Θ.

Ἤματι τῷ Βασιλεὺς Μαρδοχαῖον μέγ' ἄειρεν·
Ἐσθὴρ πολλὰ δ' ἔπειτα κῦσ' ἠρᾶτ' Ἄνακτα,
Γνὺξ ἐριποῦσα ἑοῦ Πόσιος προπάροιθε φίλοιο
Εἵνεκ' Ἰουδαίων, ἵνα μὴ ξύμπαντες ὄλοιντο·
Εὐχωλῆς δ' ἐπάκουσε παραυτίκα δῖος Ἀνάκτωρ,
Καὶ γὰρ Ἰουδαίοισι φόως καὶ χάρμα τέτυκτο,
Τιμὴ δ' ἄσπετος ὦρτο ἀμύμονι Μαρδοχαίῳ.

Οὐ

I.

Οὕτω ῥυσθέντες παῖδες κλυτοῦ Ἰσραῆλος
Ἀντιβίους ξιφέεσσι κατασφάξαι μεμαῶτες
Πολλοὺς ἰφθίμους ψυχὰς ἄϊδι προΐαψαν,
Σὺν δ᾽ αὐτοῖς δέκα παῖδας ἀπεχθοτάτοιο Ἀμανοῦ·
Ἤματα τῶν Κλήρων ἐνιαύσιός ἐστιν Ἑορτή.

K.

Ὣς μὲν Ἀχασουήρος ἑὴν μέγα Γαῖαν ἄεξε.
Τὸν δὲ φόρον ποίησεν ἀνὰ τραφερήν τε καὶ ὑγρήν·
Αὐτὰρ ὁ Μαρδοχαῖος ὅπου ποτὲ κύδιμος ἀνὴρ
Ὄλβιος ἐνεζάασκε, καὶ ὄλβια πᾶσι λάλησε.

Χαῖρε Ἀναγνῶστα, θείην θαύμαζε Πρόνοιαν,
Μάνθανε δ᾽ ὅττι Θεὸς φιλέει καὶ κήδεται Ἁγνοὺς,
Οὐδέ ποθ᾽ ὃν Λαὸν Περιούσιον ἐγκαταλείψει·
Τὸν γὰρ ἐπὶ Πέτρῃ στερεῇ Δόμον ᾠκοδόμησεν,
Οὐδέ τ᾽ Ἀνακτοφόνοιο καὶ Ἑπταλόφοιο Πόληος
Ἠὲ πύλαι Ἀΐδαο κατισχύσουσιν ἐκείνου.

NICOLAUS LLOYDIUS,

Oxon. Coll. *Wadhamensis*

[*nupèr*] Socius.

Περὶ

Περὶ Ἰησοῦ τοῦ Βαρνεσίου τοῦ Φίλου μου εἰς τὸ Αὐλικοκάτοπτρον αὐτοῦ.

Οὐκ ἄρα Ῥωμυλίδαι ἀγόρευσαν ὑπερφρονέοντ
Μοῦνοι ἐπὶ τραφερῇ πέρασιν περίσημοι ἔασι
Καὶ, γὰρ ἐν ἡμετέρῳ οἴκῳ μέγα θαῦμα ἰδέσ
Γίνετο Βαρνέσιος, πάντων ὄχ' ἄριστος ἀοιδ
Τῷ μὲν ἔδωκε Θεὸς γλωσσέων σεμνὸν μέγα δῶρον,
Καὶ πόρεν ἡδυεπέασι λόγοις περιέμμεναι ἄλλων,
Ἠϊθέῳ περ ἐόντι. Ὁ γὰρ παρὰ πίδεσι πεποιθὼς
Γελκαλιμῆσιν ἄειδε κότον χαλεπὸν Βασιλῆος,
Καλλοσύνην τ' Ἐσθῆρος, ἰδ' ἔργματα Ἀβραμιδάων
Καρτερά, Μαρδοχίοιο κλέος καὶ πότμον Ἀμάνεω,
Πάντα περιφραδέως. Φαίης κέ μιν, ὡς ἀπὸ πάτρης
Ἑλλάδος ἢ Σέσων πόλεως Γράντηνδε ἱκέσθαι,
Οὕτως ἀμφοτέρων φωνήν τε καὶ ἤθεα οἶδεν.
Ὦ φίλ' ἄγαμαι σπουδῆς. ---Ποῖον σὲ δ' ἔσεσθαι ὀΐω
Θεσπέσιον κήρυκα Θεοῦ καὶ μάντιν ἸΗΣΟΥ;

Ejuſdem in Idem.

Cæcus *Homerus erat, neque ſacra Oracula* vidit;
Falſa *ergò Veris miſcuit ille ſuis:*
Surdus *Barneſius; nec, quæ plebecula garrit,*
Audit, *& hinc nobis nil niſi* Vera *canit:*
Græcè *ſcripſerunt Ambo; Deus unus Apollo*
Æquus utriſque fuit: Dic citò; quis Melior

GUILIELMUS NEEDHA

A.M. Coll. *Emman.* Socius.

Charil

Chariſſimo ſuo Condiſcipulo JOSUÆ BARNES Hiſtoriam τ̃ 'Εϛ̃ηρ Græco carmine donatam Gratulatur.

Vade age, magnorum Teſtis præclara laborum
Aſpice, Granta, *Virum, juvenem quem dixerit*
Mens perdocta ſenem; cunctas qui pectore Muſas (ætas,
Parturit, aut Latiæ quicquid facundia Gentis
Grande loqui, aut Graiûm potuit ſapuiſſe Vetuſtas.
Grande Decus Juvenum : *Tibi magnum contulit*
Ingenium vitámq; dies; tu Gloria terræ (idem
Nobilis Angliacæ; te claro vindice Pallas
Geſtiet, ut toto mœſtas Helicone ſorores
Barbarie pulsâ recreas. En! pignora Mentis
Grantiaci *ſtupuêre* ſenes; *tibi Buccina mugit*
Pegaſidum, gratóque fremit tibi carmine Phœbus.
Perge tuis auſis : De te miracula quiſque
Colligit & meritas ſpondet, tua præmia, lauros.
Hoc Opus ingenii mirandum imitatur Homerum;
Poſthinc prægrandem ſpiret tua Muſa Maronem.

JOSEPHUS WORTING

A. B. tertii anni Coll. *Emman.*

Ad Virum haud vulgaritèr eruditum Dominum Barnes In suam Estheræ Παράφρασιν.

*M*Acte reformatæ Vates sacrate Poësis;
Camœnas tandem fac Deo Proselytas.
Heu! nimis ista diù Gentiles Numina ritus
Colebant prostituta Vatibus suis:
Hactenùs in furtis Veneris Martísque rapinis
Vacavit omnis Helicon *& Phœbi chorus,*
Falsâque curavit Veris intexere turba
Mercurialis *omnis, haud* Apollinis.
Tum Pictura *Poesis erat, quià nil nisi* pictum,
Et omne falsis illitum coloribus:
Terrebant Mystas (puto) Musæ, ut Spectra; fuitq;
Poeta, qui superstitiosus plùs nimis:
Ingenium nigra bilis erat; vigilantis oberrant
Cujus cerebro somnia haud fugacia.
Sic olim fecit sacros Insania *vates,*
(Caducus *Mahumetem ceu* Morbus *Deum*)
Ebria quando animi Fanatica turba, Poetæ,
Sit entheata visa, plena Numinis:
Nimirùm est semper reverentia tanta furoris,
Feræ ut loquentes vatum numerentur loco.
Ast illi, qualis Lymphaticus ordo Cybeles,
Nil masculum promebant, sobrium nihil:
His ergò indulges eadem, quæ, Phœbe, Sibyllæ;
Manet Senecta, Formáque & vigor fugit.

Verùm

Verùm Judæi *Melioris Numinis œſtro*
*Canunt Prophetæ, ſed, quæ *neſciunt, canunt:*
Enthea *mira dabit myſteria* Machina; *Vates*
Sibi ſed majus interim eſt myſterium.
Hi magicis numeris ignoto & carmine ſtringunt
Inextricabilem, ut quodam Tyros, Deum.

Tu (Duportus erat Moſes) *ut* Joſua, *Muſas*
Diù captivas *ducis in* Sacrum ſolum:
Tu trans Jordanem *ducis, Barneſie,* Sinæ
Jubens mutare clivo Parnaſſi *juga;*
Et Vera intexens Græco Judaica *Verſu*
Muſas tu Verum, Hebræos Poeticen doces.
Audiet hinc Pietas Furor iſte Poeticus ergò,
Nec ultrà Athenæ Ignotum *neſcient* Deum:
Nam nil Relligio magis hoc dat carmine Verum,
Poeſis Fictì ſimilius *nihil dabit.*

* Poeticè hæc accipienda: nam ſicut *Chryſoſtom.* —Μανθάνομεν, ὅτι οἱ προφῆται οὐχ ὡς οἱ μάντεις ἦσαν, &c. Ubi Dei prophetas ſuorum Oraculorum conſcios ſupponit, Ethnicos non item. *Chryſ.* Edit. *Savil.* 1. Tom. p. 632.

RICH. HILL,

Coll. D. *Johann. Cantabr.*

IN AUTHOREM DE

Fato Hamanis felicitèr decantato.

COgitur *ire pedes ferus Haman, Rege jubente*;
Barnesii *at jussu* jactitat *ire pedes*:
'*Regalem jam scandat Equum meus Æmulus, inqui*
'*Dum mihi plùs longè* Pegasus *iste placet.*
'*Crux! Amo te (licet hinc suspendia* longa *mineri*
'*Crux, optanda magis, sed nec &* alta *minù*
'*Nulla mihi* Invidia *est, nunc, ô* Judaice, *tecum*;
'*Invideo at Musis*, Græce *Poeta, tuis.*

Carew Harvey Mildmay,

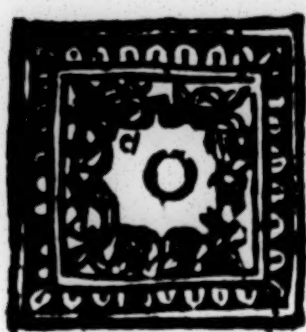
Commensalis Coll. *Emman.*

'E

ΕΙΣ

ἸΗΣΟΥΝ ΒΑΡΝΕ'ΣΙΟΝ

Τὸν Ἑταῖρον τοῦ Ἐμμανουήλ.

Οὔπως συγγραμμέτης ὀνομακλυτὸς ἔσκεν Ὅμηρος,
Ἀμφ' ὡς ἑπτὰ πόλεις γενετὴν ἐρίζασκον ἐκείνου·
Ἀλλά σε, Βαρνεσίοιο φίλον τέκος, ἔκγονε Μουσῶν,
Κικλήσκουσιν ἑὸν τρία Ἔθνεα· Γαῖα Ἑβραίων,
Οὕνεκεν Ἀβραμιδέων κλυτὰ γέγραφας εὔχεα φωτῶν·
Εἵνεκα σῆς γλώσσης σὲ φιλεῖ κλυτὸν ἔθνος Ἀχαιῶν·
Ἀγγλιὰς ὃν καλέει σέ, ἐπεὶ πέλε Πατρὶς αἶα.

ῬΩΒΕΡΤΟ'Σ ΚΩ'ΝΕΙΟΣ,

Ἑταῖρος Συνεδρείου τοῦ

Ἐμμανουὴλ Ὁμοτράπεζος.

Ad

AD AUTHOREM D. BARNES.

LUsum erat in Vitro Cœlum *mortalibus olim*,
(Ars Jovis) è flammâ *&* pulvere *factus Homo*
Nil minùs ecce audes! Divinum ludis Homerum;
Illius hic Liber est, & Liber Ille, tuus.
Hactenùs ergò pares estis; felicior illo
Tu tamen es, Græcus posthabitúsque tibi:
Septem Urbes pro Mæonidâ? ---Pro Versibus ecce
Bis duo contendunt maxima Regna *tuis.*
Judæum *te vult* Esther; *vult* Persia Persam,
Linguam, res, mores hujus & hujus habes:
Græcia *te revocat, genitúmque exclamat Homero*;
Agnosco effigiem! Vultus, Homere, tuus.
Anglia *sed verè natalem jactat; Amice,*
Cur ludis? Sic te Nos ferè perdidimus.

Tho. Knags,

Coll. *Emman.* Alumnus.

Πε

Πρὸς τὸν Ποιητὴν περὶ τῆς ἑαυτοῦ Ἐσθῆρος παρα-
φρασθείσης.

Χαῖρ' ἔπεα προχέων μελιηδέα Ἑλλάδι φωνῇ·
Εἷς νέος, ἀλλὰ νόῳ πρέσβυς Ὅμηρος ἔφυς.
Ἄλλη νῦν Ἑλένη πέλεται διὰ καὶ κάλλος Ἁδάσση,
Τίς δ' ἂν λέγοι Ἑλένην, εἰ μὴ Ὅμηρος ἔοι;

In idem.

Siccine Reginam depingis, ut alter Apelles,
Judæam & Venerem *fingis ab arte* novam?
Pulchrior evasit: ---Captivus habebitur omnis,
Ut Procus, Estheræ *qui videt ora* tuæ.

In Authoris *PARODIAM Homericam*
totius Estheræ Epitomen.

In Nuce *quis neget* Iliadem *potuisse latere;*
Pagina *tam magnum cùm capit* una *librum?*

De variis Authoribus in hoc libro citatis.

Quot novus *hic Codex* antiqua *volumina gestat?*
Sub Juvene *experior posse latere* Senem.

Ed. Falkner,

Coll. *Emman.*

Lect-

Lectori Perito & Candido.

ERrata, quæ occurrent, nè temerè Authori imputes, oculos in alios Locos, in Notas, in Versionem flectas, oro; opem enim sibi invicem ferent, si diligenter & ut Criticum decet, singula compares & excutias: Sciet etiam prudens Lector, cui quid referri debeat, mihi an Typothetæ. Hæc tamen, quæ graviora certè sunt, sic corrigi cupio.

Epist. Ded. (in aliquibus exemplaribus) ad finem l. *præsagiebam.* *Præfat. p.* xxiv. in paucis exemplaribus, l. *Malevolentia.* N. 37. ἐφαρεθῆναι. N. 59. ὡπλισμένοι. N. 73. & V. 73. πάϊς. N. 177. πεπαρεσχέναι. N. 252. Ἀπίωνος. N. 366. Ἀπολινάειος. N. 483. χαλεπὰ. N. 501 συζαγνυσι. V. 535. μὲνοινᾶς. N. 680 εὐεργετήματα. V. 703. ἄγγελος. N. 746. χλαῖνα. N. 779. δέδυσμαι. V. 1049. εἰσορέωσι. N. 1 60. ἀπορθήτους. ibid. pro Πᾶρα l. Πᾶσι. N. 1442. τοῦ Μίθρα ὄμνυσιν. V. 1445. Ἰουδαίοισιν. N. 1566. Ευ- αυσίοις. N. 1571. τὴν [Εὐρώπην.]

ΑΥΛΙΚΟΚΑΤΟΠΤΡΟΝ:

SIVE

Estheræ Historia,

Poeticâ Paraphrasi & Græco Carmine

EXORNATA:

Unà cum

Scholiis seu Annotationibus Græcis.

'Αυλικοκάτοπτρον·

ὙΠΟΘΕΣΙΣ τῆς α' Κεφαλῆς.

Δαὶς θαλερὴ, καὶ ἀγῶνες, ἀποστάσιόν τε γυναικός.

Εὖρο Θεὰ, ὡς τοπρὶν ἐφέσπεο Μωσεῒ δίῳ,
Ὡς πρὶν Ἰεσσιάδαο τίθεις ἤδ' εἶδεν ἀοιδὴν,
Οἵη καὶ Σολομῶντι χάριν βάλες ἀμφ' ἐπέεσσι·
Τοίη νῦν μοι ἵκοιμε, χάριν δ' ἐπιβάλλεο τοίη
Καὶ γὰρ ἐνὶ πραπίδεσσιν ἐμοὶ πόθος ὤρορε θεῖος.
Ἀνδρῶν Ἑβραίων καὶ Ἰαειράδαο τρόπαιον
Δεσποίνην τ' Ἐσθῆρα λέγειν καὶ πότμον Ἀμάνου,
Αἰὲν ἀληθέα Δέλτον ἑλισσομένῳ ἐνὶ χερσίν.
Εὖτε Νεημείας ἱερὸν πτολίεθρον ἔδειμεν
Ἀρταξέρξεω ἕκητι μεγακλήεντος ἄνακτος,
Ἄλλοι Ἰουδαίων παῖδες τότε δουριάλωτοι
Μεῖναν ὑπαὶ Περσῶν ζεύγλαις ὑπερηνορεόντων
Πολλὰ κεδαζόμενοι· ἣ δ' αἰχμοδέτων θέμις ἐστί.

1. Θεὰ] Ἡ θεόπνευστος Σοφία, τὸ ἅγιον πνεῦμα, ἡ θεότης. Μωσεῒ] Ὁ γὰρ Μωσεὺς ἔμπειρος ἦν τῆς ποιήσεως, καὶ προφήτης ἦν, καὶ τῇ θεότητι πολλάκις συνωμίλησεν.

2. Ἰεσσιάδαο] Ἰεσσίδου Δαβίδου τοῦ Ἰεσσίου παιδός. Τίθεις] ἀντὶ τοῦ ἐπίθης, παρὰ τὸ πιθέω, ἐπίθεες, ἐπίθεις· πίθει παρ' Ὁμήρῳ.

3. Χάριν βάλες ἀμφ' ἐπέεσσι] Χάρις ἐν τοῖς ἔπεσίν ἐστι τὸ ὕψος τῆς φαντασίας ἄνθεσι δεδαιδαλμένον, ὃ μὲν Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεὺς ἐν τῷ περὶ συνθέσεως ὀνομάτων Ἀφροδίτην λέγει· Πίνδαρος δὲ, χάριν ζωθάλμιον, ὅτι δι' αὐτὴν ἡ ποιήματος ζωὴ θάλλει δια- νιος. Ἡσίοδος μὲν ἐν τῇ Θεογονία, —Πὰρ δ' αὐτῆς (Μούσης) χ- ριτες καὶ ἵμερος οἰκί' ἔχουσιν. Ἵμερος μὲν τὴν φιλαθανασίαν δηλοῖ ἵ- μὴ πᾶσιν εἴπω, τοῖς ποιηταῖς ἰδία καὶ συνέμφυτον. Χάριτες δὲ ἡ ὑψ- χὴ καὶ ἀκρότης καὶ τὸ ἡδὺ καὶ τὸ π- θετικὸν καὶ ἡ δεξιότης, καὶ τὰ λέξε- ἔγκειται, τὰ παντὸς αἰῶνος ἄξι-

6. Ἰαειράδαο] Μαρδοχαίου τοῦ Ἰαείρου παιδός. Τρόπαιον] τὸ θεῖο- βον ἀπὸ θρήνου μεταβαλλόμενον τρεπόμενον.

8. Ἀληθέα Δέλτον] τὰς ἁγί- γραφὰς, τὰς τῆς ἀληθείας πι-

Μεῖν

Sive *Esthera*.

ARGUMENTUM Capitis primi.

Hîc epulæ, inq; epulis certamina; pellitur Uxor.

HUc, Dea, [*adesdum*] sicut olim adfuisti Mosei divino;
Sicut olim Jessiadæ jucundum fecisti carmen,
Qualísq; Solomoni gratiam fudisti in verbis:
Talis mihi nunc adesdum, gratiámque affunde talem.
Mihi etenim in præcordiis sacrum oritur desiderium
Virorum Hebræorum & Jairiadæ [*Mardochii*] victoriam
Reginámque Estheram dicere & fatum Hamanis
Semper veracem librum, [*S. Scripturam*] volventi manibus.
Quum Nehemias sanctam civitatem struxerat
Artaxerxis permissu gloriosi regis;
Reliqui Judæorum filii tum sub hastâ-venditi
Mansere sub Persarum jugo elatorum
Hinc inde dispersi: Is utique captivorum mos est.

γάς. οἷα θεοπνεύστοις οὔσας. Δέλτον] τὴν βίβλον, κατ᾽ ἐξοχὴν βιβλία.

9. Ἱερὸν πολίεθρον] Πρόληψις ἢ ἀναχρονισμὸς, ὅτι πάλαι μὲν ἄλλως, νῦν δὲ ἱερὴ πόλις καλεῖται διὰ τὸν τοῦ Θεοῦ ναὸν ἐν αὐτῇ ἐκτισμένον καὶ πολλὰς ἱερουργίας ὑπὸ τῶν πατριαρχῶν, προφητῶν τε καὶ ἀποστόλων, αὐτοῦ τε Θεοῦ ἐνανθρωπήσαντος ἐνθάδε πεπραγμένας. Πολίεθρον] πολίεθρον, τὴν μεγάλην πόλιν. Ἐδείμεν] ᾠκοδόμησεν.

10. Ἀρταξέρξεω] Κοινὸν ὄνομα πολλῶν τῶν Περσίδος βασιλέων, ὡς Πτολεμαῖος τῶν Αἰγύπτου, καὶ Καῖσαρ τῶν τῆς Ῥώμης· σημαίνει δὲ τὸν μέγαν πολεμιστήν. Ξέρξης μὲν ἐν τῇ Περσῶν γλώσσῃ πολεμιστὴς λέγεται· Ἀρταῖοι δὲ παρὰ Πέρσαις οἱ ἥρωες, ὥς φησιν Ἡσύχιος, καὶ Ἀρτὰς μέγας καὶ λαμπρός. Μεγακλήεντος] ἐνδόξου, μεγακλοῦς.

11. Δουριάλωτοι] Ἀντὶ τοῦ δοριάλωτοι, ὅ ἐστι, τῷ δόρατι ἁλωτοί· ὡσαύτως καὶ τὸ δουρίκλητος ἀντὶ τοῦ δορύκλητος. Παρὰ μὲν τῷ Εὐριπίδῃ —Τετραβάμονος ὡς ὑπ᾽ ἀπήνης Ἀργείων ὀλοίμαν Τάλαινα δοριάλωτος· καὶ Σοφοκλῆς—λέχος δοριάλωτον. Ὑπὸ δόρατος πέρνασθαι Λατίνοις ταὐτόν ἐστι.

Μοῦνον Ἰουδαίο γένος ἄλκιμον αἰχμητάο,
Οἳ Βαβυλωνόθεν ἦλθον, ὑποδεξίῃσι Θεοῖο,
Δώματα ναιετάασκον ἐΰκτιτα Ἱεροσολύμων·
Καὶ Λευῒ φίλοι υἷες ἀμύμονος ἀρητῆρες
Ἱερὰ ῥέζεσκον κηώδεος ἔνδοθι νηοῦ
Ὕμνοις ἐκπροχέοντες ἐΰδμητον παρὰ βωμόν.

ΚΕΦΑΛ. α΄.

(ξέρξης
Περσῶν δ' ἱππομάχων βασιλεὺς μέγας Ἀρτα-
Ὃς νίκην ἐτόλμυσε μελαγχρώτων ἀπὸ Ἰνδῶν
Κύδιμος, ἀντιπόρων εἵως χθονὸς Αἰθιοπήων,
Ὃς χώρῃσιν ἄνασσ' ἑκατὸν καὶ εἰκοσιεπτὰ
Κοιρανέων ἀνὰ γαῖαν ἰδ' ὠκεανοῖο ῥέεθρα·
Οὗτος, ὅτε τρίτος ἦλθεν ἀνακυκλοέρης ἐνιαυτός,
Νυμφοκόμον πόρσυνε καλὴν μενοεικέα δαῖτα
Σούσης εὐρυχόροιο ἐϋκτιμένῳ πτολιέθρῳ,

20. Ἱππομάχων] Ἱπποκρατεία χρωμένων, ἀπὸ τῶν ἵππων μαχομένων, γνήσιον τοῖς Πέρσαις ἐπίθετον, ὅτι καὶ ἐν τῇ Ἀράβων καὶ Ἑβραίων φωνῇ τὸ μὲν Πέρσης ἱππέα σημαίνει, λίαν γὰρ φίλιπποί εἰσιν.

21. Μελαγχρώτων] Τῶν μέλαν χρῶτα ἐχόντων. Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς λέγει ---Χρυσοφόροισι δ' Ἰνδοῖσι μελαγχρώτεσσιν ἄφυσσαν. Ὁ μὲν Στράβων διφασίας φέρει αἰτίας τούτου τοῦ πράγματος, ἢ μὲν τὸ ὕδωρ πινόμενον, ἢ δὲ τὸν ἥλιον ἐπικαιόμενον. Τὸ μὲν πρῶτον αἰτιᾶται Ὀνησίκριτος, λέγων ὕδωρ αἴτιον εἶναι τῶν ἐν τοῖς ζώοις ἰδιωμάτων καὶ φέρει σημεῖον τὸ καὶ τὰς χρόας τῶν πινόντων βοσκημάτων ξενικῶν ἀλλάττεσθαι πρὸς τὸ ἐπιχώριον· καὶ αὕτη ἡ αἰτία βαθυτέρα ἐστὶν ἢ κατὰ τὸ δοκεῖν. Εἰ καὶ ἐν τούτῳ βοσκημάτων παραδείγματι ὅ,τε χόρτος καὶ ὁ ἥλιος συγγίνωνται). Τὸν δ' ἥλιον αἰτιᾶται ὁ παρὰ Στράβωνι Θεοδέκτης ἐν τούτοις Ἰάμβοις --- Ἧς (Αἰθιοπίας) ἀγχιτέρμων ἥλιος διφρηλατῶν Σκοτεινὸν ἄνθος ἐξέχρωσε λιγνύος Εἰς σώματ' ἀνδρῶν καὶ συνέστρεψεν κόμας Μορφαῖς ἀναυξήτοισι συντήξας πυρός. Ἴδε τὴν Ἰσαάκου Κασαυβώνου εἰς τοῦτο τὸ Στράβωνος ἐξήγησιν.

27. Σούσης] Ἡ Σούση, ἢ αἱ Σοῦσοι, ἢ τὰ Σοῦσα, ὄνομα τῆς μητροπόλεως, ἢ χώρα Σουσιανὴ λέγεται διὰ τὸ κάλλος, ἐπὶ κείνου, ἢ διὰ τὴν τῶν ἐκεῖ

Παπυ

Judæ duntaxat pugnacis bellicoſum genus,
[*Ii inquam*] qui ex Babylone venerant ex promiſſione Dei
Domos habitabant bene-conſtructas Hieroſolymis:
Et Levi inculpati chari filii ſacerdotes
Sacra peragebant fragranti in Templo
Hymnos effundentes pulchrum circa Altare.

CAP. I.

PErſarum autem equitum rex magnus Artaxerxes,
Qui victoriam extendit à nigri-corporibus Indis
Glorioſus, oppoſitorum aduſq; terram Æthiopum,
Qui provinciis imperitabat centum & viginti ſeptem
Dominium-habens in terram & oceani fluctus:
Hic [*inquam*] quum tertius jam aderat regni [*ſui*] annus,
Pulchrum, ſponſam-ornans parabat lautum convivium
Suſorum lativiorum bene-ædificatâ in urbe,

☞ κρίνων ὡραιότητα καὶ ἀφθονίαν. Πέρσαι γὰρ τὰ κρίνα Σοῦσα καλοῦσι, ὡς καὶ Ἑβραίοις שושן ἢ שושן τὸ κρίνον. Ἀθηναῖος δὲ ἐν τῷ Δειπνοσοφιστῶν δωδεκάτῳ οὕτωσὶ περὶ τῶν Σούσων λέγει, —Κληθῆναι δὲ τὰ Σοῦσα, φησὶν ὁ Ἀριστόβουλος καὶ Χάρης, διὰ τὴν ὡραιότητα τοῦ τόπου. Σοῦσον γὰρ εἶναι τῇ ΕΛΛΗΝΩΝ φωνῇ κρίνον. --Ἀλλὰ ποῖον ἂν εἴη τὸ θέμα τοῦ Σοῦσον, εἰ τῇ Ἑλλήνων φωνῇ κρίνον εἴη; Τοιγαροῦν ἀναμφισβητήτως τὸ Ἑλλήνων διορθωτέον εἰς τὸ ΕΒΡΑΙΩΝ ἢ Φοινίκων. Ἢ μᾶλλον ὁ νοῦς τῆς φράσεως οὗτός ἐστιν, ὅπερ Ἑβραϊστὶ Σοῦσον λέγεται τῇ Ἑλλήνων φωνῇ κρίνον λέγομεν. Καὶ μέμνημαι ἀναγνώσκων, Σύριόν τι χρῖσμα Σούσινον λέγεσθαι, ὡς ἐκ σούσου, ὅ ἐστι κρίνου, γινόμενον, καὶ τοὐναντίον τὸ τούτου ἄνθεος χυλὸν, Σύριον λέγεσθαι, διὰ τὸ τὰ ἐν Συρίᾳ κρίνα πορφύρεα εἶναι τὰ τῶν ἄλλων περιέχοντα τὴν ὄψιν. Ἡσύχιος (ὡς ἐν παρόδῳ) γράφει —σούσινον, τὸ ἐκ ῥίνου μύρον. Διορθωτέον καὶ ἀναγνωστέον —τὸ ἐκ κρίνου μύρον. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἐτυμολογιστὴς ἀπὸ τῶν ἵππων ὀνομάζεσθαι γράφει —Ἡ πόλις Σοῦσα ἀπὸ τῶν περιπεφυκότων κρίνων ἢ ἀπὸ τοῦ ἱππάσιμον εἶναι αὐτήν. Σοισίαν γὰρ ὑπὸ Σύρων τὸν ἵππον λέγεσθαι. Ναί γε τὸ סוס μὲν Συριστὶ τὸν ἵππον σημαίνει. Πρῶτον δὲ πιθανώτερον.

Πᾶσιν ἑοῖς Σατράπῃσι καὶ ἄλλοις ἡγεμόνεσσι
Περσέων τε κρατερῶν καὶ Μήδων ἀγλαοτόξων.
Τοῖσδεσιν ὡς ἑκατόν τε καὶ ἤματα ὀγδώκοντα
Λαμπρῆς ἐν αὐλῆσιν ἀγαλλόμενος διέφηνε
Πλοῦτον ἀπειρέσιον περικαλλέα Περσίδος αἴης
Καὶ κῦδος βριαρὸν βασιλήϊον οἷο δόμοιο·
Οὐδὲ μόνον σίτοιο δι' ἀσφαράγων ἀνέηκεν,
Ἁρμονίην, ἠδ' οἶνον εὔφρονα μοῦνον ἄφυσσεν,
Οὐ γλυκερῶν μόνον εἶχον ἀρείονα τέρψιν ἀοιδῶν,
Μολπῆς τε λιγυρῆς καὶ βαρβίτου εὐχόρδοιο·
Ἀλλὰ καὶ ὀφθαλμοῖσιν ἐδειπνίζοντο ἕκαστος
Πολλὰ δὲ θηήσαντο θεάματα· πρῶτος ἄεθλος
Κεῖτο μέγας κρατεροῖο βιοῦ κούφων τε βελέμνων,
Τηλόθι δ' ἄντα πέπηκτο βαρὺς παγχρύσεος ὅρμος,
Ἐν μέσσῳ δ' ὀφθαλμὸς ἔην μικρὸς περιηγὴς,
Οὗ διοϊστεύων ἐλέειν εἰς δῶρον ἔμελλε.
Πρῶτος μὲν μάλ' ἔστησεν εὔστοχον ὅρμον ὀϊστῷ·
Δεύτερος ἐγγύτερον πελάσας κατέβαλλε χαμᾶζε,
Αὐτὰρ ὁ μὲν τρίτος ἧκε δι' ὀφθαλμοῖο βέλεμνον
Ἄντα τιτυσκόμενος· πτερόεις δ' ἤϊξεν ὀϊστὸς
Ὕψι θορὼν καὶ κῦδος ὀϊστευτῆρος ἄεισεν
Ἡδὺ κατακλάγξας δίνῃς ἔνι αἰθερίῃσιν·
Αὐτὰρ ὁ μὲν λάβεν ὅρμον ἐπάξιον· ἀμφὶ δὲ λαὸς
Χεῖρας συγκροτέοντες ἐπευφήμησε λαβόντι
Ἣν διὰ τοξοσύνην. Οἱ δ' ἔμπαλιν ἔνθ' ὁρόωντο
Ἀνέρας αἰχμάζοντας ἐνὶ ψαμάθοισι βαθείαις

28. Σατράπῃσι] Ἀριστεῦσιν, ἐπάρχοις· λέξις Περσικὴ κυρίως σημαίνουσα τὸν θαλασσιάρχην. Ὕστερον δ' ἐχρῶντο ἀντί τινος ἐπάρχου τοῦ ὑπὸ βασιλέως.

29. Ἀγλαοτόξων] Ἐν τῷ τοξεύειν δεινῶν, ἢ ἀγλαὰ τόξα ἐχόντων.

33. Κῦδος βριαρὸν] Εὖχος ἀρίσημον, κλέος λαμπρὸν, ὡς Ἡσίοδος· Ῥέα μὲν γὰρ βριάει, ῥέα δὲ βριάοντα χαλέπτει· βριάων καὶ ἀρίσημος ταυτόν ἐστι.

37. Βαρβίτου] Βάρβιτον μέν φασιν ἐφευρηκέναι τὸν Ὀρφέα καὶ τέσ-

Τεύχεσιν

Omnibus ſuis ſatrapis aliiſque optimatibus
Perſarúmque fortium & Medorum arcu-clarorum.
Hiſce quidem hoc-modo per centum & octoginta dies
Splendido in palatio gloriabundus exhibuit
Opulentiam immenſam præclarámque Perſidis
Et magnificentiam miram regalémque aulæ ſuæ;
Neque ſolum frumenti per gulas dimiſere
Edulium, nec vinum lætificans ſolum hauriebant;
Non dulciũ ſolùm habebant meliorem voluptatẽ carminũ,
Suavíſque cantilenæ barbitíque multichordi;
Sed & oculis [*quoque*] epulabantur ſinguli
Multáque videbant ſpectacula: Primum certamen
Incumbebat ingens validi arcûs leviúmque calamorum,
Procul autem coram figebatur grave aureum monile,
In [*cujus*] medio foramen erat parvum orbiculare,
Per quod qui ſagittârit, in præmium habiturus erat.
Primus quidem valde concuſſit rotundum monile telo;
Secundus propiùs impactum dejecit in terram;
Tertius autem miſit per foramen ſagittam
Directè collimans; alatúſque prorupit calamus
Altè ſaliens & laudem ſagittatoris [*quaſi*] cecinit
Dulciter reſonans in vorticibus æthereis:
Ille autem arripuit monile quod meruerat, dũ circa populus
Manus complodentes acclamavit arripienti
Propter ſagittationem ejus: Hi autem denuo ibi cernebant
Viros gladiatores in arenis profundis

☞ ...δαρος μόνον ἐπιτεθεικέναι χόρδας ἀπὸ δ' τῶν στοιχείων. Βαρύμιτον δὲ λέγεσθαί φησι Πολυδεύκης ἐν τῷ δ' καὶ ἐφευρηθῆναι ὑπὸ τοῦ Ἀνακρέοντος, ἢ ὡς Πίνδαρος ὑπὸ Τερπάνδρου, ἵνα πακτίδι Λυδίᾳ ἀντίφθογγος εἴη.

Εὐχόρδοιο] εὐτόνου, πολυχόρδου.

38. Ὀφθαλμοῖσιν ἐδειπνίζοντο] Οὕτως Ἀχιλλεὺς ὁ Τάτιος -- ὅλοις ἔβλεπον τὴν κόρην τοῖς προσώποις, κλέπτων ἅμα τὴν θέαν, τοῦτο γὰρ μόνον τὸ δεῖπνον.

Armis

Τεύχεσι λαμπομένοις παμαπήμοσιν, ὧδ' ἐμάχοντο
Ὧν περὶ ψυχάων μνηεδήιοι, ἀλλ' ἐπ' ἄεθλον
Δηθὰ, φίλοι περ ἐόντες, ἄρεος μιμήματ' ἔχθραν.
Ἔνθα δὴ ἐειδδήσαντο δύ' ἀνέρες ἱπποκορυσταὶ
Μακρῆς ἐγχείησιν ἐπ' ἀλλήλοισι θορόντες·
Τὸν εἰς ἱππόθεν ἄλλον ἀτυζόμενον συνέλιξεν,
Ἐξ τ' ἄλλους μετ' τοῦτον, ἀτὰρ ὅγε ὄγδοος αὐτὸς
Γρίωνης ἤειπε ἀφ' ἵππου ἀμείνονι φωτὶ δαμαθείς.
Ὡς οἱ μὲν περὶ δεῖπνον ἀρήϊοι ἄνδρες ἔειζον.
Αὐτὰρ ὅτ' ἐκτετέλεστο γάμος καὶ ἤματα πάντα
Δαιτὸς παρμέμβλωκε κυπελλομάχου πολυκώμου,
Ἄλλην εἰλαπίνην ἐφθήμερον οἰνοπληθέα.
Εἰνὶ μυχοῖς ὡπλίσατ' Ἄναξ βασιληΐδος φυλῆς
Πᾶσιν ὁμοῦ Σέσης συνήορος ἐνναετῆρσιν.
Ἡ δὲ πόλις δέδμητο ἐπ' Εὐλαίοιο ῥεέθρων
Εὐύδρου ποταμοῖο, τὸν ὀμβρηρὸς τέκετο Ζεύς.
Τὴν Μέμνων ἐπόλισσε φίλος πάϊς Τιθωνοῖο,
Τιθωνοῦ, ὃς θνητὸς ἐσείσατο λέκτρα Θεαίνης·

57. Ἐειδδήσαντο] Ἠειδδήσαντο, ἐείζω, ἐείδω, ἐειδέω, ἐειδδέω· καὶ Ὅμηρος — Ποσσὶν ἐειδδήσασθαι Ἀχαιοῖς, εἰ μὴ Ἀχιλλεῖ. Ἀνέρες ἱπποκορυσταὶ] ἐγὼ μὲν σὺ οἶδα τὰ τῶν Κριτικῶν παράδοξα καὶ τερατώδη λεπτονοήματα. Ὅμως δὲ ἁπλῶς χρῶμαι ἀντὶ τοῦ ἱππεῖς κορυσσόμενοι, ὅ ἐστιν ὁπλισμένοι· αὐτῷ δὲ τρόπῳ λέγεται Ἱπποχάρμης.

61. Ἀμείνονι φωτὶ δαμαθεὶς] Ἀντὶ τοῦ ὑπὸ ἀμείνονος φωτός· καὶ ὁ Σοφοκλέους Σχολιαστής φησι, τῷ δὲ ἀντιπάλῳ δράκοντι, ἀντὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ ἀντιπάλου δράκοντος, ὡς Ἀχιλλῆϊ δαμαθείς. Ἔστι δὲ, ἣν μὴ καὶ σὺ θανῇς Ἀχιλλῆϊ δαμαθείς, Ὅμηρος καὶ — Πάτροκλος δὲ θεοῦ πληγῇ καὶ χερσὶ δαμαθείς· καὶ — Χερσὶ δαμέντ' Ἀχιλλῆος ἀμύμονος Αἰακίδαο.

64. Παρμέμβλωκε] Παρεμέμβλωκε, τοῦτ' ἐστι παρεμεμόληκε, παρὰ τὸ μολῶ. Κυπελλομάχου] Ἐπίθετον τοῦ δαιτὸς ἢ συμποσίου λέγεται δὲ ἢ ὅτι κύπελλα ἐν τῷ πίνειν ἐναλλὰξ ἀμειβόμενα τῆς μάχης εἶδός ποιον φέρει, ἢ διὰ τὰς ὄντως μάχας ἐν κώμοις πλειστάκις γινομένας· ὅθεν τοῖς παλαιοῖς τὸ θωρήσσειν ἢ μὲν ὁπλίζειν ἤδη καὶ ἀκρατοποτεῖν σημαίνει· Εὐστάθιος δὲ ὑπολαμβάνει ταύτην τὴν σήμανσιν γεγονέναι διὰ τὸ μάχιμον τῶν μεθυόντων.

68. Εὐλαίοιο] Παρὰ τοῖς ὁ Οὐλαὶ λέγεται. Πτολεμαῖος δὲ καὶ Πλίνιος Εὔλαιον εὐφωνοτέρως

Armis conſpicuos innocuis; nec enim pugnabant
Suis pro animis hoſtiles, ſed ob præmium
Diu, amici licet eſſent, belli ſimulachra ciebant.
Ibi verò contenderunt duo viri equites-armati
Longis lanceis contra ſe invicem ruentes;
Quorum unus ab equo alium attonitum detruſit,
Sexque alios poſt illum; ſed & ipſe tandem octavus
Pronus cecidit ab equo [*ſub*] fortiori viro domitus.
Sic hi quidem per convivium Martii viri pugnabant.
Sed quum perfectæ erant nuptiæ diéſque omnes
Epuli præterîerant poculis-pugnantis luxurioſi
Aliud inſuper convivium in ſeptem-dies vino-ferax
In penetralibus parabat rex palatii [*ſui*]
Univerſis ſimul civibus Suſorum bonis-viris-plenorum.
Hæc autem urbs condebatur ſuper Eulæi fluentis
Præſtantis-aquæ fluvii, quem pluvius genuit Jupiter.
Hanc Memnon ſtruxerat charus filius Tithoni,
Tithoni, qui mortalis exiſtens deæ concuſſit cubile:

λέγουσιν. Ὀνομάζεται δὲ κοινῶς καὶ Χοάσπης διὰ τὸ τούτους δύο ποταμοὺς ὁμορρόους εἶναι.

69. Εὐύδρου ποταμοῖο] Τοῦ δὲ γὰρ τοῦ ποταμοῦ ὕδωρ τοῖς Περσῶν βασιλεῦσιν οὕτως ηὐδοκίμησεν, ὡς μόνον τῶν ὑδάτων ἐξ αὐτοῦ, ὅπου ἂν καταλύσειαν, αὐτοὺς πίνειν· ὅθεν ἔφη Τιβοῦλλος —βασίλειον ὕδωρ Χοάσπου. Ζεὺς] ὁ αἰθήρ. Καὶ ὁ μὲν Στράβων ἐν τῷ ιε' βιβλίῳ φησίν, Ὕδωρ δὲ ἐκ τοῦ Εὐλαίου πάντων ἐλαφρότατον.

70. Μέμνων] Ὁ Τιθωνοῦ καὶ Ἠοῦς, ὡς μυθολογοῦσιν οἱ ποιηταί. Ἐπόλισσε] πόλιν ἔθηκεν, ὥς φησιν Ὑλιωὸς ὁ μεθ' ἡμῶν κοσμογραφίας συγγραφεύς. Καὶ ὁ μὲν Ἡρόδοτος ταύτην τὴν πόλιν Μεμνόνειον ἄστυ, καὶ βασιλήϊα Μεμνόνεια καλεῖ. Στέφανος δὲ περὶ πόλεων, —Σοῦσα—Μέμνονος κτίσμα. Καὶ μὲν οἱ Σουσιανοὶ λέγονται Κισσανοὶ καὶ Κίσσιοι ἀπὸ τῆς Κισίας τῆς τοῦ Μέμνονος μητρὸς (ὡς δοκῶ) Ἠοῦς οὕτω κληθείσης. Καὶ Αἰσχύλος Κισίαν αὐτὴν λέγει. Πολλοὶ δὲ (παρέργως λέγω) περὶ τούτου τοῦ Μέμνονος διχογνωμονοῦσιν· Οἱ μὲν γὰρ αὐτὸν Πέρσην, οἱ δ' Αἰθίοπα λέγουσι, καὶ περὶ πατρὸς αὐτοῦ, οἱ μὲν Δία, οἱ δὲ τὸν Τιθωνὸν γεγράφασιν, ὡς καὶ περὶ μητρὸς αὐτοῦ, οἱ γὰρ τὴν Ἠῶ, ἄλλοι μὲν τὴν Ἴδην, οἱ δὲ τὴν Κισίαν.

71. Θεαίνης] Θεᾶς, ἤγουν τῆς Ἠοῦς.

Metro-

Μηζόπολις δέ τε Σέση ἐγίνετο Σοισίδος αἴης,
Ἣν Σηλᾶς ᾤκησεν ἐῢς παῖς Ἀρφαξάδου,
Γείτονα δὲ πτόλιν εἶσεν ἐπώνυμον ἐνθάδε Σῆλαν.
Καὶ Σέσης πτολίεθρον ἄναξ τότε δῖος ἔναιε·
Τοῦ δ' αὐλὴ δικλῖσιν ἀκληΐστοισι κέκαστο
Ὑψηλαῖς, μεγάλῃσι, πολυγλυφέεσσι, φαειναῖς.
Κύρου ὑπερθυρίοισι σέλας βάλεν ἄφθιτος εἰκών,
Καμβύσεω, Σμέρδεώς τε, μεγασθενέος τε Δαρείου·
Κλῃδὲς δ' ἀμφὶ τύποις χρυσήλατος ἔδραμε κύκλος
Λαμπρῇσιν λιθάδεσσι μεμιγμένος· ἔνθα δ' Ἀχάτης
Αἱματόεις σελάγιζεν, ἰδὲ πλατὺς ἔνθα Γαγάτης
Αἴγλην αἰθαλόεσσαν ἀκόντισε, καὶ Γαλακίτης
Ἀργινόεις ἀμάρυσσε, Μάραγδός τ' ἀγλαόκομος,
Οἰνωπή τ' Ἀμέθυστος, ἰδ' ἡ Βήρυλλος ἀμύμων.
Μαρμάρῳ αἰγλήεντι ἐλάμπετο αἰπὰ θύρετρα,
Δαιδαλέοισι λίθοις καὶ πλίνθῳ φοινικόεσσῃ·

73. Ἐῢς παῖς Ἀρφαξάδου] Ἐὰν ἐν πέμπτῳ τοῦ στίχου σπόνδειον τύχοι, ἐν τετάρτῳ δάκτυλον ἀναγκαῖον δοκεῖ· ὅθεν οὐ παῦς ἀλλὰ παῦς Ἀρφαξάδου λέγω. Καὶ οὗτος ὁ κανών, εἰ μὴ πάνυ καθολικώτατος, ἀλλὰ μὲν οὐκ ἀπρεπὴς οὐδ' ἄλογός ἐστι.

74. Πτόλιν εἶσεν] Πόλιν ἔθηκεν, ἐτεθεμελίωσε.

76. Τοῦ δ' αὐλὴ] Ῥαββὶν ὁ Βενιαμὶν (ὡς ἀνέγνων παρ' Ἰωάννῃ τῷ Γρηγορείῳ) ἐν τῷ ὁδοιποεικῷ ἔγραψεν, ἑαυτὸν μετὰ τοῖς τοῦ Ἐλὰμ λειψάνοις τὸ φρούριον ἑωρακέναι τὸ [illegible] τὸ τοῦ חשורוש ἢ Ἀρταξέρξου τοῦ βασιλέως, ὃ μὲν ἐγὼ Χουραρεμένα (τοῦτ' ἐστι Λακωνικὸν Αὐλικὸν) αὐτὸς δὲ ארמון ἢ Ἀρμένα λέγει. Ὁδοιποεικοῦ σελίδι κ'. Δικλῖσιν] ταῖς θύραις διπλαῖς, παρὰ τὸ διπλὰς κλεῖδας ἔχειν. Δικλίδος δὲ καὶ Δικλῖδος ποιητικῶς διφορεῖται ῥυθμοῦ χάριν, ὡς κρεῖδος, ῥαφανῖδος. Ἀριστοφάνης Νεφέλαις, καὶ Ἀθήναιος βιβλίῳ β'. Ἀκληΐστοισι] ταῖς ἀνεῳγμέναις, οἱονεὶ ταῖς τῶν ἐμφανεστάτων καὶ φιλοδωροτάτων πύλαις οὔσαις. Κέκαστο] ἐκοσμήθη, ἐδεδόξαστο.

78. Κύρου] Καμβύσου τοῦ ἰδιώτου καὶ Μανδάνης τῆς Ἀστυάγους. Λέξις Περσικὴ σημαίνουσα τὸ πῦρ, οἱ δὲ νῦν Πέρσαι τὸν ἥλιον Κῦρον καὶ Μίθραν καλοῦσιν, καὶ γὰρ Μίθρας τὸ πῦρ. Ἄφθιτος εἰκὼν] ὅτι εἰκόνες χρονιωτέραι τῶν φθιμένων ἀνθρώπων, ἢ ὅτι χρυσοῦ ὑπῆρχε, τὸν δὲ χρυσὸν οἱ περὶ Πλάτωνα ἄδεκτον ἰοῦ καὶ κατ-

Ἀμφο-

Metropolis autem Susa erat Susianæ provinciæ,
Quam [*prov.*] Selas coloniâ-implevit filius Arphaxadi,
Vicinámque urbem posuit cognominem ibi Selam.
Susorum sanè oppidum tunc temporis Rex coluit,
Hujus verò palatium valvis apertis exornabatur
Sublimibus, magnis, operosè-sculptis, splendidis:
Cyri superliminaribus effulsit pura effigies,
Cambysæ, Smerdísque & magnanimi Darii:
Pulchros circà typos ex-auro-ductus cucurrit circulus
Pretiosis lapidibus interspersus; ibi Achates
Sanguicolor resplenduit, & latus ibi Gagates
Colorem cineraceum jaculabatur, & Galactites
Lacteus fulgebat, Smaragdúsque pretiosus,
Unicolórque Amethystus & Beryllus castus.
Marmore candenti radiabant altæ valvæ,
Variegatis lapidibus & latere purpureo:

☞] σήψεως ἔλεγον· ὅθεν ὁ κατὰ Κρόνον Αἰὼν Χρύσεος ἐκλήθη, οἷα καθαρός.

79. Καμβύσεω] Τοῦ Κύρου καὶ Κασσανδάνης τῆς Φαρνάσπου. Σμέρδεως] τοῦ μὲν Κύρου παιδὸς, ἀδελφοῦ δὲ Καμβύσου· ὑπὸ δὲ Πρηξάσπου (Καμβύσου κελεύοντος) διαχειρισθεὶς ἠφανίζετο. Δαρείου] τοῦ Ὑστάσπεος, ὃς ἵππου χρεμετισμῷ βασιλείαν ἐκτήσατο. Τὴν δὲ Κύρου ἔγημεν αὐτὸς Ἀχαιμενιδῶν ἐξ ὧν. Πέρσαις δ' ἐλέγετο ---Δαρεῖος πατὴρ τοῦ λαοῦ, Καμβύσης δὲ Δεσπότης. Ἄλλως δέ πως παρ' Ἡροδότῳ.

81. Ἀχάτης] Λίθος αἱματοειδὴς παρ' Ἀχάτῃ τῆς Σικελίας ποταμῷ εὑρεθεὶς, ἢ ὅτι τὸ ἄχος ἰᾶται· θαυμαστῶς δὲ τῇ φύσει δεδαίδαλται οἷς τῇ τέχνῃ ἀφθόνως ἀντικείμενος· Ὁ γὰρ Πύῤῥος ἐκράτει τινὸς τὰς μὲν Μούσας καὶ Ἀπόλλωνα, οἷα τέχνῃ γεγλυμμένους, σαφὲς προδεικνύντος. Ἀλλ' οὐ σχολάζω φύσεις λίθων ἀποδεικνύς.

84. Μάραγδος] Ἐνίοις Σμάραγδος· ὁ δὲ Ἀθήναιος ἐν τρίτῳ Δειπνοσοφιστῶν, ---Ἄνευ τοῦ σ λεκτέον (φησὶ) παρὰ γὰρ τὸ μαρμαίρειν ὠνόμασται, τὸ διαυγὴς ὑπάρχειν.

85. Βήρυλλος] Λίθος παρ' Ἰνδοῖς, λέξις τε Ἰνδική. Ἀμύμων] ὅτι τὴν λαγνείαν μωμᾶται καὶ ἁγνείᾳ ἐστὶν ὠφέλιμος.

87. Πλίνθῳ] Πλίνθος εἶδος τοῦ λίθου ἐκ χοὸς πεπλασμένον, τετράγωνον δὲ καὶ χροίας ἐρυθρᾶς.

Ἀμφοτέρη δὲ πύλην πέρι καμπύλος ἵστατ' ἀταρπὸς
Ἀνδράσ' ἀφαυροτέροισι πορεύσιμος, ἠδ' ἐνὶ μέσσῳ
Ἀνδράσιν εὐσθενέεσσιν ἐπέπλατο αἰὲν ἑτοίμη·
Πεζῶν δ' ἱππήων τε πολὺς στρατὸς αἰχμητάων
Χίλιοι ἔνδοθεν ἦσαν ἀρήϊοι ἄλκιμοι ἄνδρες
Ἀθάνατος βασιλῆϊ φυλακτήρων στρατὸς ἐσθλῶν.
Τὴν δ' αὐλὴν, λάϊνου οὐκ μαρμάρου ἐξετέτυκτο,
Χουραρεμθῆδα κάλεσσαν ἀνακτόρεον μέγα δῶμα,
Χουραρεμθῆδα θεῶν ἐναλίγκιον οἶκον ἰδέσθαι.
Ἔνθα δὲ καὶ πέλε δῶμα Δίκης λαμπρὸν φοβερόν τε
Οὗ ὄροφος μὲν ἔικτο τῷ οὐρανῷ ἀστερόεντι,
Σάπφειρος δ' ἀπέλαμψε μετὰ θεόφιν αἴθοπι πυρσῷ.
Ξυμπάντων δ' εἴδωλα θεῶν καθύπερθε πέπηκτο
Χρύσεα, οἷα παρ' αὐτοῦ ἀπ' αἰθέρος ἐξορόωντων,
Εἴ κε δίκην ῥέξωσι καὶ αἴσιμα ἔργ' ἄνθρωποι·
Ἔνθα γὰρ αὐτοὶ ἄνακτες ἐπικρίνουσι θέμιστας,
Χρύσεος δέ τε δίφρος ὑπεστήρικτο ποδοῖϊν,
Γλῶσσαι δ' αὖτε θεῶν παρὰ τείχεσιν ὕψι κρέμανται

92. Χίλιοι] Οἱ Μηλοφόροι καλούμενοι, ἐκ τῶν Μυρίων ἀριστίνδην ἐκλεγόμενοι. Ἔνδοθεν] ἐν τῇ αὐλῇ τῇ τῶν Μηλοφόρων καλουμένῃ, ὡς ὁ Ἀθήναιος. Περὶ δὲ τούτων ἐν τοῖς ———

93. Ἀθάνατος] Οἱ βασίλειοι ἐν Πέρσαις σωματοφύλακες Ἀθάνατοι ὠνομάσθησαν ἐπὶ τοῦδε (ὡς Ἡρόδοτος) εἴ τις αὐτῶν ἐξέλιπε τὸν ἀριθμὸν, ἢ θανάτῳ βιασθεὶς ἢ νόσῳ, ἄλλος ἀνὴρ ἀναίρετο· καὶ ἐγίνοντο οὐδαμὰ οὔτε πλεῦνες Μυρίων οὔτε ἐλάσσονες. Τῶν δὲ καὶ ὁ Ἀθήναιος ἀναμιμνήσκων οὕτω φησίν --- Ἦσαν δὲ οὗτοι (Μηλοφόροι) τῶν δορυφόρων καὶ τῷ γένει πάντες Πέρσαι ἐπὶ τῶν σαυρωτήρων μῆλα χρυσᾶ ἔχοντες, χίλιοι τὸν ἀριθμὸν ἀριστίνδην ἐκλεγμένοι ἐκ τῶν Μυρίων Περσῶν τῶν Ἀθανάτων καλουμένων. Τούτους ἱππεῖς εἶναι μεμαρτύρηκεν ὁ Ξενοφῶν ἐν τῇ Κύρου παιδείας ή, ---Ἐπὶ τούτοις ἱππεῖς οἱ πρῶτοι γνώριμοι Μύριοι εἰς ἑκατὸν πανταχῇ τεταγμένοι. Πέρσαι μὲν, ὡς Διονύσιος ὁ περιηγητὴς, ---Νηπίαχοι τόξοισι καὶ ἱπποσύνῃσι μέλονται. Ἀνάγνωσκε τὰ εἰς στίχον εἰκοσὸν χόλια.

95. Χουραρεμθῆδα] Ταύτης τῆς λέξεως ῥίζαν ἐπινόησον ἐν τῷ Ῥωμαϊκῷ περὶ τῆς ὅλης βίβλου φερομένῳ, ὅπου καὶ ὅλου τοῦδε ποιήματος κεῖται λόγος.

Β 3

Χρύσεα

Utrinq; autem circa januam arcuatus erat aditus
Viris obscurioribus calcandus, ille autem in medio
Viris nobilioribus pandebatur semper apertus.
Peditum verò equitúmque densa phalanx pugnacium
Mille intus erant Mavortii fortes viri
Æterna [*dicta*] cohors bellatorum regis custodum.
Ipsum verò palatium, quod de marmore albo struebatur,
Churaremona vocitabant regalem immensam domum,
Churaremona deorum [*domui*] similem domum visu.
Ibi quoque domus Justitiæ erat claráque augustáque
Cujus camera quidem assimulabatur cœlo cuidam stellato,
Sapphirúsque è tecto fulsit cæruleâ flammâ.
Cunctorum verò idola deorum desuper figebantur
Aurea, quasi ab ipso æthere despectantium,
Si fortè jus agant & æqua opera homines;
Ibi enim Reges ipsi decernunt jura,
Aurea interim sella substernebatur pedibus;
Linguæ autem deorum juxta parietes suspenduntur

99. Σάπφειρος] Οἱ μὲν περὶ τὸν Πλάτωνα τεῖα εἶναι οὐρανοχρώματα λέγουσι, σαπφείρινον δὲ τὸν οὐρανὸν ἐπέπλασαν, οὐ τόσον διὰ τὸ οὐρανὸν ἢ τὰ στοιχεῖα χρῶμά τι ἔχειν, ἀλλ' ὅτι τῷ Διῒ ἡ σάπφειρος καθιδρωμένη φημίζεται. Ἴδε τὸν Ἰεζεκιὴλ κεφ. ί. κόμ. ά. καὶ τὴν Ἔξοδον, κεφ. κδ'. κόμ. ί. Ὁ δὲ Κοίλιος Ῥοδίγινος βιβλίῳ ά. κεφ. κθ. ἀναγνωστέος περὶ τούτων· ἐμοὶ δὲ ταῦτα τοῖς φιλοβίβλοις κεχειροδεικτηκέναι ἀρκείτω.

105. Γλῶσσαι δ' αὖτε θεῶν] Φιλόστρατος βιβλίῳ ά. περὶ βίου τοῦ Ἀπολλωνίου τοῦτο τὸ δῶμα οὕτω διαγράφει· —Οὗ τὸν ὄροφον ἐς θόλου ἀνῆχθαι σχῆμα, οὐρανῷ τινι εἰκασμένον, σαπφειρίνῃ δὲ αὐτὸν κατηρέφθαι λίθῳ· κυανωτάτη δὲ ἡ λίθος καὶ οὐρανία ἰδεῖν· θεῶν τε ἀγάλματα, οὓς νομίζουσιν, ἵδρυται ἄνω, καὶ χρυσᾶ φαίνονται, καθάπερ ἐξ αἰθέρος — καὶ ὕστερον — Χρυσαῖ δὲ ἴυγγες ἀποκρέμανται τοῦ ὀρόφου τέτταρες τὴν Ἀδράστειαν αὐτῷ παρεγγυῶσαι καὶ τὸ μὴ ὑπὲρ τοὺς ἀνθρώπους αἴρεσθαι. Ταύτας οἱ Μάγοι αὐτοί φασιν ἁρμόττεσθαι, φοιτῶντες ἐς τὰ βασίλεια· καλοῦσι δὲ αὐτὰς θεῶν γλώσσας. Ταῦτα μὲν ἐστί, ὡς ὁ Βρισσώνιος περὶ τῶν Περσικῶν. Μαρτυρεῖ δὲ καὶ Κοίλιος ὁ ἐκ Ῥοδιγίου βιβ. ιι. κεφ. ιβ'.

Aureæ

Χρύσεαι πίσυρες, περὶ δ' ἴυγγες καλέονται
(Μικρῆς δ' ὀρνίθεσσιν ἐοίκασι, φίλτρον ἀνάκτι)
Τέσσαρα τῆς σεμνῆς καὶ ἀγάλματα Ἀδρηστείης.
Εὐρυπόρῳ δ' ἐν ὁδῷ ὑπὸ αἰπεινῆς ἀναβάθρης
Δέδμηται ὑπερῷον εὐκτίμενον φιλόξεινον
Κίοσ' ἐπιαστυτέροισιν ἐρειδόμενον σιβαροῖσιν.
Ἔνθα πολύξεινοι, λιπαραί, μεγάλαι τε τράπεζαι
Ξεστοῖσι ξύλοισι τετυγμέναι ἤλιθα πολλαί.
Πορφυρέαις σπείρῃσι τάπης τετάνυστο φαεινὸς
Ἀργυρέοις Παρίοιο λίθου πρὸς κίονας ὅρμοις,
Καὶ βύσσῳ ἐκέκαστο μέγας δόμος αἰολοκέστῳ.
Κλιντῆρες χρυσοῖο καὶ ἀργύρου ἐξετελεῦντο
Ἀργύρου αἰγλήεντος ἰδ' ὀβρύζου χρυσοῖο,
Οἱ μὲν ἐρυθρῷ ἔδει, ἁλιχροῖ, μαρμαρόεντες,
Κυανέῳ, μέλανι, πρὸς ἐνώπια παμφανόωντα
Πλοῦτες ἐρηρέδαται· καὶ ἄνθεσι ποικίλα τερπνοῖς
Ῥήγε' ὑπερκέατο ῥοδέοισι πεπασμένα τέχνης.

106. Ἴυγγες καλέονται (Μικρῆς δ' ὀρνίθεσσιν ἐοίκασι] Περὶ τῶν Μάγων Ἰύγγων ὁ Ῥοδιγῖνος βιβλίῳ θ'. τοῦ κεφαλαίοις τῇ δ'. καὶ τῇ κγ'. Ὁ δὲ Τζέτζης ἐν τοῖς εἰς Λυκόφρονα ταύτην τὴν ὄρνιθα καλεῖ ἀγωγὸν ἐρώτων καὶ τοῖς φαρμακοῖσι χρήσιμον εἰς ἐρωτικὰς ἐπῳδάς· ὅθεν ὀλίγῳ ὕστερον --- πᾶν ποθεινὸν Ἴυγξ καλεῖται. Ὡς καὶ Θεόκριτος ἐν τῇ Φαρμακευτρίᾳ, --- Ἴυγξ, ἕλκε τὺ τῆνον ἐμὸν ποτὶ δῶμα τὸν ἄνδρα. καὶ ὁ Πίνδαρος, --- Ἴυγγι δ' ἕλκομαι ἦτορ. Ἐοίκασι] συστέλλεται τὸ α δέον διαστέλλεσθαι, ὡς Ὅμηρος, Τεθνᾶσιν, τιμὴν δὲ λελόγχασιν ἶσα θεοῖσι.

107. Φίλτρον ἀνάκτι] Ὑπὸ Μάγων τιθέμενον εἰς τὸ θέλγειν τὴν πλήθους εὔνοιαν καὶ καταλλάττειν πρὸς βασιλέα. Ἀναγίνωσκε Κοίλιον τὸν Ῥοδιγῖνον βιβλίου η'. κεφ. ιϛ'. καὶ βιβ. θ'. κεφ. δ'.

108. Ἀδρηστείης] Τῶν θείων νόμων ἄφυκτον δύναμιν οἱ περὶ τὸν Πλάτωνα Ἀδράστειαν ἐκάλουν. Τὴν δὲ Ἀδράστειαν παρεγγυᾶν ὅτι τὸν βίον ἀγαθῇ τινι προαιρέσει διαθύνειν, οἷα πάσχουσιν οἱ ὑπομνηματισθέντες μηδένα μηδαμῶς οἶόν τ' εἶναι τὴν θείας προνοίας ὄψιν διαφεύγειν. Ἄλλως δὲ καὶ Νέμεσις ἀκούει. Ἐτυμολογεῖ δὲ ὁ Παυσανίας παρὰ Κοιλίῳ τῷ Ῥοδιγίνῳ, --- Ἀδράστειαν λέγεσθαι, ἐπεὶ οὐδὲν αὐτὴν ἀποδιδράσκει. Ἄλλοι δὲ (ὧν εἷς ἐγώ) ἀπό τινος τῶν Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβαις Ἀδράστου, ὃς τῶν Ἑπτὰ μόνος ἐσώθη.

Ἔνθα

Aureæ quatuor, circum autem rhombi vocantur
(Aviculísque similes erant, philtrum regi)
Quatuor severæ lepida donaria Adrasteæ [*Nemeseως.*]
Latâ autem in areâ super altas scalas
Struebatur ingens cœnaculum epularum-amans,
Columnis sexcentis suffultum validis;
Ibi hospitales, pingues & magnæ admodum mensæ
Politis lignis elaboratæ affatim multæ:
Byssinis funiculis tapes extendebatur splendidus
Argenteis ad columnas è Pario factas annulis,
Et serico ornabatur ingens domus acu-picto.
Tori [*discubitorii*] ex auro & argento perficiebantur
Ex argento splendido & purissimè decocto auro;
Qui pavimento rubri, prasini albíque marmoris
Cæruleíque nigríque parietes versùs nitidos
Omnes sunt innixi: & floribus polymita jucundis
Stragula super toros jacuerunt roseo sparsa artificio.

☞]θη· τῶν δὲ ἐπιγόνων Ἀδράστου υἱὸς, ὥσπερ ἔκ τινος Νεμέσεως, μόνος ἀπώλετο.

113. Ξύλοισι] Τὸ λ ἐκτατικόν ἐστι καὶ βραχὺ μακροῦν δύναται, —Ὡς Ὅμηρος —Ἡρώων· αὐτοῦ δ' ἐλάεια τέτραχε κονίεσσι· καὶ ὁ Πέρσιος ἐν Προλόγῳ —Πηγασήϊον μέλος. Ἐν δὲ ταύτῃ τῇ λέξει τὸ ξύλον, —Ὦ ξύλον μακάριστον, ἐν ᾧ Θεὸς ἐξετανύσθη, ὡς τὰ τῶν Σιβυλλῶν. Καὶ Κῦρος Θεόδωρος —Ξύλα τ' ἄσηπτα λίθοι τ' ἀπὸ Σαρδόφι καὶ τείχεσ ἀνδρῶν. Ὁμολογῶ δὲ ὡς ἐν τῷ μικρὸς καὶ πικρὸς καὶ ξύλον καὶ τέχνη καὶ τοιούτοις τῷ τῶν παλαιῶν ἀξιώματι χρᾶσθαι δέον, κἂν μάλιστα διὰ τοὺς κανόνας τολμᾶν ἔξεστι.

115. Παρίοιο λίθου] Παρίνου λίθου· ἐν γὰρ Πάρῳ τῇ νήσῳ κάλλιστός ἐστιν ὁ λίθος. Ὅρμοις] κύκλοις τισὶν, ἐν οἷς βύσσινα σχοινία ἐδέθη.

116. Βύσσῳ] Ἢ λίνον τι πολυτελέστατον σημαίνει ἢ τάπητας βύσσῳ (ποῖόν τι εἶδός ἐστι) βεβαμμένους· παραπετάσματα βύσσινα καὶ τῷ Μωϋσεῖ ὁ Θεὸς προσέταξεν ἐν τῷ Λευϊτικῷ. Αἰολοκέστῳ] δαιδαλοκέστῳ, αἰόλως καὶ πολυμερῶς κεστῷ.

119. Ἐρυθρῷ ὕδει, ἀλίχροϊ] Τὸ γὰρ ὕδος ἐρυθρὸν ἢ καὶ ἀλίχροον, ὅ ἐστι πίνινον, καὶ μαρμαρόεν ὅ ἐστι λευκὸν, οἷα Πάρινος λίθος, καὶ κυάνεον καὶ μέλαν.

Ἔνθα μέγας τρίπος ἦε βοῶν ἀπὸ δ᾽ ἄνθρακος αὐγὴν
Τιμήεις κενεῶνι λαβὼν κρατῆρας ἀπόμυζας,
Οὗ τιμὴν βασιλεὺς τρὶς μύρια δῶκε τάλαντα.
Κρητῆρες δὲ χρυσοῦ ἰδ᾽ ἀργύρου ἐξετελεῦντο
Καὶ δέπα τ᾽ ἑκατόεντα καὶ ἔμπλεοι ἀμφιφορῆες,
Καὶ κυλίκων πληθὺς μάλ᾽ ἀπειρεσίη χρυσεοσῶν,
Πώματά τ᾽ εἰλαπίνησιν ἀρηρότα· ἐν δὲ ἑκάστῳ
Οἴνου ἡδυπότοιο μελίφρονος ἔκχυτ᾽ ἀπόρρωξ,
Πολλάκις ὃς βασίλειον ἐνεπλήρωσεν ἄλεισον,
Ἐκ δ᾽ ἤχθη Συρίηθεν ἐοῦς Χαλυβώνιος οἶνος.
Τὴν δὲ δίκην διέταξεν Ἄναξ διερροῖσι κυπέλλοις
" Εἰς ἅλις οἶνος ἔπες᾽ ἀποπινέτω (οὐδὲ κε φειδώ)
" Ὅ,τι θέλησιν ἕκαστος ἢ ἥλιθα ἢ ἠβαιὸν,
" Οὐ προτέρου νῦν γάρ τε νόμου ἐπικείσετ᾽ ἀνάγκη·
Ἀστὶν δ᾽ ἀρίγαμος συνετεύξατο ἡ βασίλεια
Ἄλλην εἰλαπίνην μεθ᾽ ὁμηλικίῃ ἐρατεινῇ
Δώμασιν ἐν βασιλῆος ἀπειρέσιν Ἀρταξέρξεω.
Ὣς οἱ ἀμφὶ ἄνακτα καὶ ὡς αἱ ἀμφὶ ἄνασσαν

123. Τρίπος] Παρὰ τοῖς ὁ. ἀνθράκιον κυλίκων (οὕτω γὰρ ἀναγνωστέον) προκείμενον ἀπὸ ταλάντων τρισμυρίων. Ἡσυχίῳ δὲ ἀνθράκιον τριπόδιόν ἐστιν ἐκ λίθου ἄνθρακος καλουμένης. Ἀμφιφορῆες] εἶδος τῶν κεραμίων ἀμφώτων.

132. Ἐξήχθη Συρίηθεν ἐοῦς Χαλυβώνιος οἶνος] Ὁ Ἀθήναιος τῷ Δειπνοσοφιστῶν πρώτῳ, —Ὁ Περσῶν βασιλεὺς τὸν Χαλυβώνιον μόνον οἶνον ἔπινεν, ὥς φησι Ποσειδώνιος, κἀν Δαμασκῷ τῆς Συρίας γίνεσθαι (αὐτόν φησι τὸν οἶνον.) Καὶ Πλούταρχος βιβλίῳ ά. περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου τύχης, —Οὐδὲ τρυφαὶ Μηδικαὶ καὶ τράπεζαι καὶ γυναῖκες οὐδὲ Χαλυβώνιος οἶνος. Ταῦτα ὡς π τῶν Μήδων τρυφερὰ συναθροίζει ἐξ ἀκολουθίας ὡς τὰ βασιλικὰ Περσικά, τὰ γὰρ Περσῶν (ταῦτα ἅπαξ ἁπλῶς λεχθήτωσαν) παρὰ τῶν Μήδων παραγενέσθαι εἴωθε. Καὶ μ ὁ Στράβων ἐν τῷ γεωγραφικῶν ι βιβλίῳ φησὶ —Διὰ τοῦτο οὖν τὰ ἔθη τὰ Περσικὰ τούτοις (Παρθυαίοις) Μήδοις τὰ αὐτὰ καὶ ἄλλοις πλείοσι Περὶ δὲ Χαλυβωνίου οἴνου, ὡς πάν περὶ βασιλικῆς δαίτης ταῦτα λέγει εἰς τρυφὴν ἐξέπεσον οἱ βασιλεῖς (Περσικοὶ) ὥστε πυρὸν μὲν ἐξ Ἀσ τῆς Αἰολίδος μετήεσαν, οἶνον δ᾽ ἐκ Συρίας τὸν Χαλυβώνιον, ὕδωρ δὲ ἐκ τοῦ Εὐλαίου, πάντων ἐλαφρότατον.

Δαί

Ibi ingens tripus erat carbunculi ejaculans lucem
Pretioſus, alveo complectens crateras omnes;
Cujus pretium Rex triginta millia dederat talentorum.
Crateres ex auro & argento perfecti erant,
Et pocula anſata & repletæ amphoræ,
Et calicum numerus penè infinitus tornatarum,
Et cyathi epulis accommodi: In ſingulis autem
Vini genialis lætificantis infundebatur latex,
[*Idem*] qui ſæpe regium impleverat poculum,
Eque Syriâ portabatur bonum Chalybonium vinum.
Hanc autem legem rex humidis indixit poculis
Abundè vini præſtò eſt: ebibat (néve ulla ſit parſimonia)
Quantumcunque velit unuſquiſque ſive affatim ſive minùs,
Prioris etenim legis jam nulla erit obligatio:
Recens-nupta verò Vaſhta ſimul parabat Regina
Aliud convivium inter coætaneas deſiderabiles
In ædibus firmis imperatoris Artaxerxis.
Sic rex ſic & regina ſuo cum comitatu

☞ τον, ὥς ἐν Ἀττικῇ κοτύλῃ δραχμῇ (ἴσως δραχμῆς) ἀφολκότερον εἶ). Χαλυβώνιος ἀπὸ τόπου τινὸς Συρίας, καθ' Ἡσύχιον.

136. Οὐ προτέρου νῦν γάρ τε νόμου ἐπικείσετ' ἀνάγκη] Ὁ γὰρ πρὶν νόμος τοῖς Πέρσαις πίνειν ἠνάγκασεν, ὡς Ἰώσηπος, — Προσέταξε δὲ τοῖς διακόνοις (ὁ ἄναξ) μὴ βιάζεσθαι πίνειν, τὸ ποτὸν αὐτοῖς συνεχῶς προσφέροντας, ὡς καὶ παρὰ Πέρσαις, ἀλλ' ἐπιτρέπειν αὐτοῖς, καὶ πρὸς ὃ βούλεται τῶν ἀνακειμένων ἕκαστος, φιλοφρονεῖσθαι. Τὸ δὲ ἔθος τοῦ πίνειν νομοθετεῖσθαι ὑπὸ νομοθέτου τινὸς βασιλέως καλουμένου παρὰ Κοιλίῳ τῷ Ῥοδιγίνῳ βιβλίῳ ζ'. κεφ. κς'. καὶ βιβλίῳ κζ'. κεφ. κέ.

137. Ἀστὶν] Ἡ Ἀστὶν, Ἀστῖνος, Ἑβραϊστὶ ושתי ὡς ἡμεῖς (οἱ Ἄγγλοι) προφέρομεν, ὁ δὲ Ἰώσηπος Οὐάστην λέγει. Ταύτην μὲν θυγατέρα τοῦ Εὐιλ-μεροδὰχ τοῦ Ναβουχοδονάσαρ Παραφραστὴς ὁ Χαλδαῖος φησι πεφυκέναι· Τοσάκις δὲ ληροῦντι πίστιν ἔχοι ὃς ἂν θέλῃ.

138. Ὁμηλικίῃ ἐρατεινῇ] Ταῖς τῶν μεγιστάνων, σατραπῶν καὶ ἐπάρχων γυναιξὶν ἢ θυγατράσι παρθένοις. Αἳ καὶ τῇ Ἀστῖνι τοπρὶν ὁμήλικες ἦσαν, εἰ μὴ ὅτι αὐτὴ μόνον ἄπαρτι γάμου εὐπρεπεστέρου τιμὴν ὄνομά τε βασιλικὸν ἔλαχεν.

Δαίνυντ' ἀλλήλων λελιασμένοι, ἐν δέ τε πᾶσιν
Ὀτραλέως Θαλίη ποιπνύπατο μειδιόωσα,
Ἀκρασίη τ' ἐλεοῖσι παρεζομένη βασιλήων.
Οὐδ' ἄπο φόρμιγγες καλῆς ἀναθήματα δαιτὸς
Οὔατα τερπόμεναι λιγυρῆς δαιδάλμασιν ἠχοῦς.
Πὰρ δὲ γυναῖκες πολλαὶ ἀειδόμεναι ὀπὶ καλῇ
Βαρζαὶ, ἀπαὶ Μυσέων ἑτερόθερα δῶρα λαχοῦσαι.
Αὐτὰρ ὅτε δὴ ἕβδομον ἦμαρ εὔθρονος ἤγαγεν Ἠὼς
Ἵππων ἐμβεβαυῖα τελεσιπότων ὀχέεσσι·
Δὴ τότ' ἄναξ ἅμ' ἔρωτι καὶ εὐφροσύνῃσιν ἰανθεὶς
Ἐυμένεις ἔπειτ' ἄνδρας ἀνώγεας ὧδε προσηύδα·
‘ Κέκλυτε νῦν ἐμέθεν πάντες θαλαμηπόλοι ἄνδρες,
‘ Ὄφρ' εἴπω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει·
‘ Δεῦτ' ἱππηλασίην ξυναγείρετε ὦκα φάλαγγα,
‘ Εἰλαπινάζουσαν δὲ καλήσατε τὴν βασίλειαν
‘ Κλεϊστὴν στήσαντες ἐμῆς προπάροιθεν ὀπωπῆς·
‘ Ὄφρα μιν ἡγεμόνηες ἰδ' εἰσορόωσι μέδοντες
‘ Καὶ λαοὶ ξύμπαντες ἐπεὶ πέλεν ἀγλαόμορφος.
Ὣς ἐπέτειλεν ἄναξ· οἱ δ' ὀτραλέως ἐπίθοντο
Ἀμιδὴν καὶ Βαζὰν, Θαρσὰ, Ζηβδηθὰ, Βαραζὼν,
Ἠδ' Ἀβαταζά, Θαράψ τ' εὐνούχων πάντες ἄριστοι·
Βὰν δ' ἵμεν ἱππεῦσιν πεπυκασμένοι ἐγχεσιμώροις.
Τοῖς δ' ἅμα καὶ κενεὸν παρεξήλατο ἅρμα κιοῦσι
Χρύσεον, ᾧ κεν ἄγοιτο ἀγακλειτὴ βασίλεια·

143. Ἐλεοῖσι] Ὁ ἐλεὸς ἢ τὸ ἐλεὸν τράπεζα· ἔλεος δὲ παροξυτόνως ὁ οἶκτος.

147. Βαρζαὶ] Αἱ μουσουργοὶ βάρβαροι οὖσαι γυναῖκες· ὄνομα αὐταῖς ἐπιχώριον Βαρζά. Ἑτερόθερα δῶρα λαχοῦσαι] Αὐτὸς μὲν ὁ Σουΐδας αὐτόθι — Καὶ τούτων αἱ μὲν αὐλοῦσιν, αἱ δὲ ψάλλουσι πενταχόρδῳ, αἱ δ' ἑπταχόρδῳ ψαλτηρίῳ, αἱ αὐταὶ δὲ προσάδουσι τῷ ψαλμῷ — Καὶ λήγοντι μὲν τοῦ ποτοῦ τῷ βασιλεῖ καὶ ἡ ᾠδὴ ξυνεπαύετο, ὁπότε δὲ ἐγχέαι κελεύσειεν, αὖθις ἤρχοντο ᾄδειν καὶ ψάλλειν.

149. Τελεσιπότων] Τῶν τὸν πότον ἢ συμπόσιον εἰς τέλος φερόντων· ἐσχάτη γὰρ ἡμέρα ἦν ἡ ζ'. τοῦ πότου ἢ δείπνου.

Λαίφεσι

Epulabantur ab invicem ſeparati; inter utroſque verò
Sedulò Copia ancillabatur hilari vultu,
Et Luxuria menſis aſſidere-ſolita regalibus.
Neque deerant inſtrumenta muſica, ornamenta epuli,
Aures delectantia harmonicæ variationibus echûs;
Juxtáque mulierculæ multæ canentes voce pulchrâ
Barzæ [*dictæ*] à Muſis variè-ſonantia dona ſortitæ.
Sed quum ſeptimum diem pulchrithrona attulit Aurora,
Equorum vecta comeſſationem-finientium curribus;
Tum rex ſimul amore & lætitiâ incaleſcens
Eunuchos ſeptem viros virilibus-carentes ſic alloquitur:
Audite nunc me omnes cubicularii viri,
Ut dicam quæ me animus in pectoribus jubet;
Agitedum, equeſtrem congregate ſtatim turmam,
Convivantem autem accerſite reginam
Pulcherrimam ſiſtentes meis coram oculis,
Ut illam duces aſpiciant & optimates noſtri,
Et populus univerſus; quia valde formoſa eſt.
Hoc-modo mandavit rex; hi verò ſedulò paruerunt,
Haman & Bazan, Tharſa, Zeboltha, Barazon,
Et Abataza, Tharábſque eunuchorum præcipui omnes:
Contenderúntque ire equitibus ſtipati haſtatis;
Hiſce verò [*euntibus*] ſimul & vacua præibat lectica
Deaurata, quâ reducenda eſſet glorioſa regina:

☞150. Ἔρωτι] Νοητέον, ὅτι ἐστὶ γυναικοφίλης ὢν καὶ διὰ τοῦ ἐπακολουθεῖν ταχύμηνις, ὡς οἱ φυσικοί. Τὸ μὲν πρότερον αὐτὸν ἠνάγκασεν Ἀστίνα μετακληθῆναι κελεύειν· τὸ δὲ δεύτερον ἐποίησεν, ἵνα χαριεστάτην γυναῖκα, οὐ τάχα ἀξίας γινομένης αἰτίας, ἀποδοκιμάσῃ.

162. Πεπυκασμένοι] Πεπυκνωμένοι. Ἐγχεσιμώροις] Περὶ τὰ δόρατα μεμωρημένοις (ὅ ἐστι μαινομένοις) ἢ τοῦ δόρατος ἐμπειρίᾳ μεμαῶσιν· ἢ ἐγχεσιμώροις τοῖς τὰ ἔγχεα μῶρα (ὅ ἐστιν ὀξέα) ἔχουσι. Τὸ γὰρ ὀξὺ μῶρον Κυπρείοις.

Λαίφεσι δ' ἀμφ' ἐκέκαστ', ἀνδρῶν ὡς ὄψιν ἀλεύη.
Αὐτὰρ ἡ οὐκ ἐπίθησε γυνὴ ὑπερηφανέουσα,
Ἐλθέμεναι δ' ἀπένευεν ὅλως δυσπειθέϊ θυμῷ
Καὶ στερεὴν γαμέταο ἀγλώσσοις ἔπλυσε βουλήν.
Οἱ δ' ἄρα νοστήσαντες ἀνάκτορα ὧδε προσηύδων·
"Ἤιομεν, ὡς ἐκέλευες, ἀγακλεὲς Ἀρταξέρξη,
"Ἤλθομεν ἐς βασίλειαν ἐτήτυμον, ἡ δ' ἀπέειπεν
"Ἀστεμφέως, ἐν μύθοισι δ' ὁμοκλήσασα μετηύδα·
"Δεῦτ' ἄρα τῷ πέμψαντι διαγγείλατε τὰ πάντα·
"Οὐ χρὴ ἐστ' ἐπέοικε γυναῖκα πρὸς ἀνέρα βαίνειν
"Πρῶτον, τῶνδε γὰρ οὐκ χερείονές εἰσι γυναῖκες
"Οὐ δέμας, οὐδὲ φυήν, οὔτ' ἂρ φρένας, οὔτε τι ἔργα·
"Περσῶν γὰρ νόμος ἐστίν, ἀρίγνωτος δὲ τε πᾶσι,
"Μὴ νύμφας γ' ἐλθῶσιν ἐς ἀνδρῶν δαῖτα καὶ ὄψιν·
"Εἰ δ' οὗτος βασιλεύς, πέλομαι καὶ ἐγὼ βασίλεια·
"Τίφθ' ὡς οὕτω κρατερῶς ὁμοκλήμῳ μῦθον ἔτελλε;
"Καὶ γὰρ ἐγὼ κρατερῶς ἀπαμείψομαι. οὐδὲ πιθήσω.
Τοίην ἀγγελίην ἔφασαν θαλαμηπόλοι ἄνδρες·
Αὐτάρ οἱ ὀξυχόλοισιν ἐπὶ φρεσὶν ἔμπεσεν ὀργὴ

165. Ἀνδρῶν ὡς ὄψιν ἀλεύη] Πλούταρχος ἐν Θεμιστοκλεῖ (περὶ Περσῶν) οὐ μόνον τὰς γαμετὰς ἀλλὰ καὶ τὰς ἀργυρωνήτους καὶ παλλακευομένας ἰσχυρῶς παραφυλάττουσιν, ὡς ὑπὸ μηδενὸς ὁρᾶσθαι τῶν ἐκτὸς, ἀλλ' οἴκοι μὲν διαιτᾶσθαι κεκλεισμένας. Ἐν δὲ ταῖς ὁδοιπορείαις ὑπὸ σκηνῆς, κύκλῳ περιπεφραγμένας ἐπὶ τῶν ἁρμαμαξῶν (ὄνομα ἢ μᾶλλον εἶδος Περσικῶν ἁρμάτων) ὀχεῖσθαι.

167. Ἐλθέμεναι] Τοῖς Δωριεῦσιν ἀντὶ τοῦ ἐλθέμεν, τοῦτο τοῖς Ἴωσιν ἀντὶ τοῦ ἐλθεῖν. Ἀπένευεν] Σημεῖον ἀντὶ τοῦ πράγματος ὅτι ἐξαρνούμενοί τι πλειστάκις χειρονομοῦμεν ἢ κεφαλῇ ἀπονεύομεν, σχῆμα Μετωνυμία, τὸ συμπαρὸν ἀντὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος. Δυσπειθεῖ] ἀλόγῳ, ἀμετανοήτῳ, ἰσχυρογνώμονι ἀντὶ τοῦ ἀπειθεῖ, σχῆμα Μείωσις.

168. Ἔπλυσε βουλήν] Ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἔθετο, κατεφρόνησε. Ὧι δὲ τῇ αἰπατικῇ ἀνέγνωσαν ἐν ταύτῃ τῇ σημασίᾳ παρὰ τῷ Σοφοκλεῖ ἐν Ἀντιγόνῃ -- Ἀλλὰ πλύσας ὥσει τε δυσμενῆ, μέθες Τὴν παῖδ' ἐν ᾅδου τήνδε νυμφεύσειν τινί. Καὶ παρ' Εὐριπίδῃ ἐν Τρωάσιν --- Ἀπέπλυσ' αὐτήν, ἥτις ἄνδρα τὸν πάρος Καινοῖσι λέκτροις ἀποβαλοῦσ' ἄλλον φιλεῖ.

☞ Λώβη

Velísque utrinque operiebatur, ut virûm conspectum lateret.
Ast illa neutiquam paruit mulier fastidiosa,
Venire autem omnino abnuit pertinaci animo
Et firmum mariti generosi respuit mandatum:
Illi verò redeuntes hoc-modo regem allocuti sunt:
Ibamus, ut jusseras, ô gloriose Artaxerxe,
Venimus ad reginam reverà; illa autem abnuit
Contumaciter; & ancillis suis imperitans interfata est,
Agite, illi qui vos misit renunciate hæc omnia;
Nullo modo decet fœminam ad virum venire
Primò, illis enim nihilo inferiores sunt fœminæ
Nec corpore, neque indole, neque mente, neque operibus:
Persarum enim lex est, nota utique omnibus,
Ne sponsæ veniant in virorum epulas & conspectum:
Sin rex ille [*sit*] & ego sum regina,
Quare igitur tam rigidum dedit mandatum æquali?
Ego quoque rigidum dabo responsum, neque parebo.
Talem nuntiabant nuntium cubicularii viri:
At illi excandescentibus in præcordiis incidit ira

☞ 177. Περσῶν γὰρ νόμος ἐστὶν] Πλούταρχος βιβ. ά. Συμποσ. κεφ. ά. —Περὶ τοῦ εἰ δεῖ φιλοσοφεῖν παρὰ πότον—. Καὶ τοὺς Πέρσας ὀρθῶς φασι μὴ ταῖς γαμεταῖς ἀλλὰ ταῖς παλλακίσι συμμεθύσκεσθαι καὶ συνορχεῖσθαι. Ἰώσιππος δὲ περὶ τῆς Ἄστινος λέγει —Ἡ δὲ φυλακῇ τῶν παρὰ Πέρσαις νόμων, οἳ τοῖς ἀλλοτρίοις βλέπεσθαι τὰς γυναῖκας ἀπηγορεύκασιν οὐκ ἐπορεύετο. Ἔμπης δὲ ὡς ἐμοὶ δοκεῖ· δέον αὐτῇ οὐδὲν ἂν ἀπολογουμένῃ πρὸς τὸν βασιλέα, ὁμολογηκέναι, αὐτὸν τῶν νόμων μέγιστον ὄντα καὶ πάντων τῶν ἄλλων κρατοῦντα· μηδὲ ὑβριστικῶς πρὸς κρείσσονας, ὥς φασιν, ἀντιφερίζειν μετὰ γυναιξὶ τυραννεύουσι. Παράφρασις ὁ Χαλδαῖος φησιν—Ἄγγελον ταράξεως παρὰ Θεοῦ πεμφθέντα ταῦτα πεπραχέναι διὰ τὴν κακίαν τῆς Ἄστινος· οὐ μὲν αὐτῷ πάνυ σύμφημι· ὁμολογουμένως δ' ἔχει, μυριάκις καὶ πολλοῖς τρόποις τὸν Θεὸν τοῖς ἑαυτοῦ πεφιλημένοις ἀγαθὰ ἐργάζεσθαι. Καὶ ἰσοῦ τὰς καρδίας τῶν βασιλέων μόνος κινεῖν οἷός τε.

182. Τοίην ἀγγελίην] Οὐχ ὅτι πάνυ μὲν οὕτως αὐτὴ Ἄστιν ἔλεξεν, ἀλλ' ὅμως τοιαῦτά τινα τῷ βασιλεῖ ἀγγέλλουσιν ἐκπικραίνοντες αὐτόν.

Λώβῃ ἐρεχθομένῳ, ὅτ' ἀκήκοε πικρὸν ὄνειδος,
Σκυζόμενος δ' ἄρα εἶπε παρεισαμένοισι φίλοισι
Μεσσόθεν ὀρνύμενος βουλῆς ἀπὸ κυδιανείρης.
« Ὦ φίλοι, ὑμεῖς μοι σοβαρὴν κείνατε γυναῖκα,
« Πᾶσιν ἀεικείην γὰρ ἀκούσατε οὐκ ἔτ' ἀνεκτόν.
Ὣς φαμένου μετεόντα χόλος μέγας ἔσβεσε μῦθον,
Ὄμματα δ' ἀμφ' ἐλέλιξε κάκ' ὀσσόμενος καθ' ὅμιλον,
Φοιταλέοις τε πόδεσσι διώχνεεν ἔνθα καὶ ἔνθα,
Στήθεα κόψεν, ἔμυξε, ποσὶν δέ τε γαῖαν ἀλοία·
Αὐτίκα δ' Ἀρκεσαῖος ἀριστόνοος ἀνόρουσεν
Ὃς πάντων πέρι οἶδεν, ἐπεὶ προγενέστερος ἦεν·
Εἵπετο δ' αὖ Μηκεσὴρ καὶ Σαφσηθαῖος ἐπίφρων,
Οἵ οἱ θοινήσαντες ὁμόδορπιοι ἐγγύθι μίμνον
Λαΐνῳ ἐν δαπέδῳ κατακείμενοι, οὐδέ ποθ' ἕδρην
Εὔκυκλον ποθέοντ', οὐδὲ θρόνον, ἔτ' ἐρατεινῆς
Ἐσθῆτος ποίκιλμα πολυαίολον, οὐδέ τ' ὀρέχθειν
Ἀργύρου ἢ χρυσοῖο πολυμνήστοιο γαλήνης·
Ἀλλὰ πονηφάγοι ἦσαν ἀθεσφάτου ἐκ καμάτοιο
Σωφροσύνης διφῶντες ἀκύμονος εὔπλοον ὅρμον·
Αὐτὰρ ἐνὶ πραπίδεσσι παλαιά τε πολλά τ' ἴσασιν
Ὀρθοδίκαι, πατέρων μεμαθηκότες ἱερὰ θεσμά·

185. Παρεισαμένοισι] Ὅτι νῦν αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς προσφωνεῖ ἄλλως γὰρ κατακεκλιμένοις ἢ κατακειμένοις. Φίλοισι] γνωστέον, ὅτι οἱ Περσῶν βασιλεῖς τοὺς Μάγους (ὅ ἐστι σοφοὺς ἢ ἱερεῖς) περισσῶς ἐτίμων, καὶ μετ' αὐτοῖς ἢ ἐν βουλῇ ἢ ἐν δείπνῳ καθήμενοι ὡμίλουν, καὶ αὐτοὺς φίλους ἐπωνόμασαν· ἦσαν γὰρ ἄνθρωποι πάνυ σοφώτατοι καὶ σεμνόβιοι καὶ περὶ τὰ τῶν Θεῶν καὶ τῶν νόμων ἔμπειροι.

189. Χόλος μέγας ἔσβεσε μῦθον] Διὰ τὴν ὕβρεως ἀγανάκτησιν καὶ ὀξυθυμίαν οὐ σαφῶς λαλεῖν ἐδύνατο, ὅτι πολλοῦ τοῦ αἵματος ἀπὸ τῆς καρδίας εἰς τοὺς πνεύμονας ἐπιβλύζοντος ἡ φωνὴ διαπνιχθεῖσα κωλύεται· Ἄλλως· ὅτι ὑπὸ τῆς μανικῆς τοῦ θερμοῦ κινήσεως τῇ γλώσσῃ τρόμος ἀμετροεπὴς καὶ ἀμαρτοεπὴς ἐπιγίνεται. Ὡς καὶ ἐν τοῖς μεθύουσι νοητέον

190. Ὄμματα δ' ἀμφ' ἐλέλιξε κάκ' ὀσσόμενος καθ' ὅμιλον] Οἱ ὀργισθέντες περισκέπτονται ταυρηδὸν, ὅτι πάντα αὐτοῖς δοκεῖ τὰ ἐχθρὰ προκείμενα, καὶ ὥσπερ ἐπὶ πᾶσι κτλ.

Οἱ

Injuriâ afflicto, quia amarum audierat convitium;
Iratúsque dixit circumsistentibus amicis
E medio prorumpens ab illustri concilio:
O amici, vos mihi contumacem hanc judicate fœminam,
Totam enim audiistis indignitatem intolerandam.
Sic locuti sequentem ira immensa restinxit sermonem.
Oculos autem circumvolvit torvè tuens per cœtum,
Vagísque pedibus cursitavit huc & illuc,
Pectus tutudit, labia rosit, pedibúsque terram percussit.
Statim verò Arcessæus prudentissimus surrexit
Qui supra omnes sapuit, cùm & senior erat.
Secutus [*eum*] Meleser & Sarsethæus sapiens,
Qui illi [*regi*] epulanti convivæ propè manebant
Saxeo super pavimento jacentes; nec unquam sedem
Stabilem petebant, neque thronum, neque pulchri
Vestimenti modum variabilem; neque concupiscebant
Argenti aut auri multùm-petiti fulgorem;
Sed herbas-comedebant immenso ex labore
Virtutis quærentes tranquillæ tutum portum:
At verò in præcordiis antiquáque multáque sciebant
Juridici-probi, patrum edocti sancita jura.

ἐπι] μαίνον]· ὡς σύμβολα τὰ ἠκολουθηκότα μαρτυρεῖ καὶ χόλου καὶ μανίας ἴδια· Χόλον γὰρ βραχεῖαν εἶναι μανίαν φησὶν Ὁράτιος.

192. Ἔμυξε] Ἐγόγγυζεν. Ἀλοία] μανικῶς ἐλάκτισεν.

193. Ἀριστόνοος] Τῇ σοφίᾳ ἀριστεύων ὑπὲρ τῶν ἑπτὰ Μάγων. Ἀνόρουσεν] ἐσπουδασμένως ἀνέστη καὶ ἀνώρμησεν, ὡς εἰκὸς, εἰς τὸ τοῦ βασιλέως θυμὸν τάχιστα εὐθετίσαι. ἡ ἴνησις δὲ ὁρμητικὴ τῷ γέροντι προσθεμένη σημαίνει τὸν ἄγαν ζῆλον τήν τε τοῦ καλῶς βουλεύειν προθυμίαν.

195. Εἵπετο] Διὰ τὸ σέβας καὶ αἰδῶ Ἀρκεσαίου τοῦ Ἀρχιμάγου.

197. Λαΐνῳ ἐν δαπέδῳ κατακείμενοι] Οὗτοι γὰρ οἱ σοφοὶ ἐδίδαξαν τὸ παρὰ τοῦ Πυθαγόρου ὕστερον εἰλημμένον δόγμα, — Ζῆν κρεῖττόν ἐστιν ἐπὶ στιβάδος κατακείμενον καὶ θαρρεῖν ἢ ταράττεσθαι χρυσῆν ἔχοντα κλίνην. Στοβαῖος δ΄ λόγῳ.

Οἱ μὲν ἀμειβόμενοι τὸν ἀνήρυγον ἔμφρονα μῦθον·
„Ὦ βασιλεῦ, πάντων σὺ ἄναξ καὶ κοίρανός ἐσσι
„Περσάων Μήδων τε, τεὸν δὲ μέγ' ἔπλετο κάρτος
„Περσίδος ἐν γαίῃ· ἐπεὶ ἦ χείρεσσι τεῇσιν
„Ἀρχομένων κεῖται θανάτου θέμις ἠδὲ βίοιο.
„Ῥήματά σου νόμος ἐστ' ἀδιάστροφος ἐμπεδόμυθος,
„Σοῖς οὖν ὃς παρὰ κόσμον ἀνηκούστησεν ἔπεσσιν,
„Οὗτος ἀνακτορέων ὑπερέδραμε πείρατα θεσμῶν.
„Ὃς δὲ νόμους ἐβίασσε, νόμων μεμάποιεν ἀμύνειν
„Τοῦτον τὸν κακοεργόν. Ἀναγκαίη τίσις ἐστίν.
Ὣς εἶπον· Βασιλεὺς δὲ τ' ἐπὶ χθονὶ πῆξεν ὀπωπήν.
Αὐτίκα δ' αὖ Μουχαῖος ἀμειβόμενος θρασύβουλος
Ἐξ Cατεράπας ὧδε προσεφώνεε τὸν βασιλῆα.
„Εἰ μὲν μοῦνον ἄνακτα κατηκίσατ' ἄπιστος Ἀστίν,
„Οὔ ποτε μοι φίλον εἴη ἐπ' αὐτῇ μῶμον ἀνάψαι,
„Οὐδ' ἀνακρύφασθαι ἔπος κακὸν οὐδ' ἠβαιόν.
„Αὐτὰρ ἀρεσσάμενος τούτου βαρυμήνιον ὀργήν
„Παυσαίμην ἔριδος, ἐπειὴ πολυΐλαός ἐστι.
„Νῦν δ' ὅτε θυμοδακὴς ἠγήτορας ἠδὲ μέδοντας
„Τῆς λώβη μὲν ἵκανε, μάλιστα δὲ τὸν βασιλῆα,
„Τίς δ' οὐκ ὀχθήσειεν ἰδών, σκεδάσειε δὲ σιγήν;
„Καὶ γὰρ ὅτ' ἔσσεται τοῦτο γυναικῶν θηλυτεράων
„Ἐμβήῃ δὲ ὄνειδος, ἐφημοσύνας παρακοιτέων

210. Ῥήματά σου νόμος ἐστὶν] Παρὰ τῶν Τρωϊκῶν τὸ βασιλέως οὑπηνοσοῦν θέλημα νόμου δίκην εἶχεν. Ἄλλως δὲ καὶ οἱ βάρβαροι δουλικώτατοι τῆς ἀρχῆς ἦσαν. Τὸ δὲ βασιλικὸν πρόσταγμα ἢ εὐπείθειαν ἢ τὸ πάσχειν παρὰ τῶν ἀρχομένων ἐξαιτεῖ. Οἱ γάρ, ὡς ὁ Κικέρων, ἄρχοντές εἰσι νόμος λαλῶν, ὁ δὲ νόμος, κωφὸς ἄρχων.

215. Ἐπὶ χθονὶ πῆξεν ὀπωπήν] Οἷος ἀμφισβητῶν ὡς μεταξὺ τῆς ἐρ-
τος καὶ ἀναξιοπαθείας διεσραμμέν-

217. Ἐξ Cατεράπας] Ἑπτὰ
ἦσαν, εἷς δὲ αὐτῶν Μουχαῖος, ὡς καὶ
ἄλλους πλὴν αὐτοῦ μεῖναι· ἑπτὰ δὲ
βασιλέως σύμβουλοι ἦσαν. Ὁ γὰρ Ἰ-
σηπος περὶ τούτων φησί, τοὺς ἑπτὰ
Περσῶν, οἳ τῶν νόμων ἐξήγησιν ἔχ-
σιν. Ὁ δὲ Ζωνάρας καλεῖ αὐτοὺς
πτὰ τῶν Περσῶν συμβούλους. Καὶ

Πᾶσα

Qui huic reſpondentes prudentem dixêre ſermonem:
O rex, omnium tu princeps & dominus es
Perſarum & Medorum; tuúmque magnum eſt imperium
Perſicâ in terrâ; quia tuis in manibus
Subjectorum pendet necis jus vitæque:
Sermo tuus lex eſt impervertibilis & firma,
Tuis itaque mandatis quiſquis recusârit morem-gerere,
Hic regalium tranſgreſſus eſt limites inſtitutorum.
Qui autem leges violaverit, legum [*hunc*] vindiciæ captent,
Hunc [*inquam*] malefactorem: Neceſſaria eſt juſtitia.
Sic dixerunt; rex autem in terram fixit oculos.
Statim verò Muchæus reſpondens audacis-conſilii vir
Sex ſatrapas & regem ita allocutus eſt,
Si quidem regem ſolum dedecorâſſet improvida Vaſhta,
Neutiquam mihi placeret maculam ei inurere,
Nec adversùs [*eam*] perorare ne verbum quidem:
At mitigans illius formidabiliter-gravem iram
Offenſam reſarcirem; quippe ad miſericordiam pronus eſt.
Jam verò cùm mordax duces atque optimates
Hujus injuria attingat, præſertim verò ipſum regem,
Quis non indignetur videns, rumpátque ſilentium?
Quum etenim in aures hoc mulierum
Deſcendat opprobrium; mandata maritorum

Καὶ Ἔσδρας κεφ. η'. --Ἀπὸ προσώπου τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἑπτὰ συμβούλων ἀπεστάλη ἐπισκέψασθαι τὴν Ἰουδαίαν. Περὶ τούτων Ἡρόδοτος, --Οἱ δὲ βασιλήϊοι δικασταὶ κεκριμένοι ἄνδρες γίνονται Περσέων, ἐς οὗ ἀποθάνωσιν, ἤν σφι μὴ παρευρεθῇ τι ἄδικον μέχρι τούτου· Οὗτοι δὲ τοῖσι δίκας δικάζουσι καὶ ἐξηγηταὶ τῶν πατρίων θεσμῶν γίνονται καὶ πάντα ἐς τούτους ἀνακέεται. Ταῦτα μὲν, εἴπερ τοῖς ό. ὑπερπηδῶμεν, ὅμως παρὰ τῇ Ἑβραϊκῇ, Χαλδαϊκῇ τε καὶ Συριακῇ εὑρίσκομεν, ἃ καὶ ἄνω τεθείκαμεν, —Ὀρθοδίκαι, πατέρων μεμαθηκότες ἱερὰ θεσμά.

‘ Πᾶσαι ἅμ’ σὺν ἀλέγουσαι ὑπείροχοι εἰνὶ δόμοισι
‘ Σκῆπτρον ἑοῦ μεγάροιο παλῶσιν ἀήθεϊ χειρί.
‘ Ὧδε γὰρ ἐξερέουσιν, ἐμοὶ ὑποείξεται ἀνὴρ,
‘ Καὶ γὰρ ἄναξ ἀλόχοιο ὑπήκοός ἐστιν ἀνάσσης·
‘ Οὕτω καὶ πρώτων ἄλοχοι ἐρέουσιν ἀγαυαὶ
‘ Περσείων σατραπῶν καὶ ἀρίστων Μηδείων,
‘ Ἡμῖν δεσποσύνη, ἐπειὴ πρυτάνευσεν ἄνασσα,
‘ Ἀνδράσι δουλοσύνη, ἐπειὴ δούλευσεν ἀνάκτωρ.
‘ Ὧδ’ ἐρέουσι· κακὸν δὲ μάλιστά τοι ἔσσεται ὄνειδος
‘ Τόσσον, ὅσσον φωτῶν μᾶλλον περιβέβηκας ἁπάντων.
‘ Ἀλλ’ εἴ τοι φίλον ἐστὶ, τεῷ δὲ τόδ’ ἥνδανε θυμῷ,
‘ Στήριξον τὸν θεσμὸν ἀνακτόριον, καὶ ἔπειτα
‘ Περσέων γραφθήτω καὶ Μηδείων ἐνὶ βίβλῳ,
‘ Ὄφρ’ ἀλύτοις δεσμοῖσιν ἀκαμπέσιν ἔμπεδος ἦσιν·
‘ Μήποτε σῆς Ἀστὶν ἔλθοι προπάροιθεν ὀπωπῆς
‘ Τῆς δ’ ἄλλη λάων στέφανον καὶ κῦδος ἄροιτο.
‘ Ἀλλ’ ὅτε τοῦτ’ ἀνάπυστον ἔῃ διὰ Περσίδος αἴης,
(‘ Ῥέα δ’ ἀρίγνωτον βασιλήϊον ἔπλετο δόγμα,)
‘ Πᾶσαι ὑπὸ σκήπτροιο τεοῦ μεγάλοιο γυναῖκες
‘ Ἄνδρας τιμήσουσιν ἑοὺς ταχυπειθεῖ θυμῷ,
‘ Καὶ κακὸς ἠδὲ καὶ ἐσθλὸς ἑῶν κρατέουσι δαμάρτων.
Ὣς ἄρ’ ἔφη· καὶ ἄνακτι μάλ’ εὔαδε μῦθος ἀμύμων·
Αἶψα δὲ δημοσίωσε νόμον, γαμετὴν τ’ ἀπέλυσεν

228. Ὑπείροχοι] Ἀρείω τῶν ἀνδρῶν ἑαυτὰς νομίζουσαι καὶ ἀνδρειζόμεναι.

229. Σκῆπτρον ἑοῦ μεγάροιο] Κράτος τοῦ οἴκου, σκῆπτρον γὰρ τοῦ κράτους σύμβολον· τρόπος μετωνυμία. Ἰώσηπος, —Οὐδεμία γὰρ συνοικοῦντος ἀνδρὸς αἰδῶ ποιήσεται παράδειγμα τὴν τῆς βασιλίσσης ὑπερηφανίαν πρὸς σὲ τὸν κρατοῦντα πάντων ἔχουσα.

234. Πρυτάνευσεν] Πρυτανεύω κυρίως σημαίνει τὸ ἡμέρας πρυτανείαν ἔχειν ἢ τὴν ἐφημερίαν δύναμιν, ὡς Ἡρόδοτός φησι πρυτανηΐην Μιλτιάδου. Ἀναγνωστέος Κοίλιος ὁ Ῥοδιγῖνος βιβ. ή. κεφ. α'. Οὐκ ἂν ἀκυρολογῶ τοῦτο τὸ ῥῆμα τῇ Ἀστῖνι συνάπτων, ἣ ἐν ταύτῃ μόνον τῇ ἡμέρᾳ ἀπειθὴς ἦν τῷ βασιλεῖ καὶ κράτος τι ἐφημέριον ἑαυτῇ ὑφήρπασε.

Omnes utique contemnentes ſuperiores ferè in ædibus
Sceptrum ſuæ familiæ vibrabunt inſolitâ manu.
Sic enim dicent; mihi ſubjicietur conjux,
Rex etenim uxori ſubjicitur reginæ;
Sic & omnium dicent uxores elatæ
Perſarúmque ſatraparum & optimatum Medorum,
Nobis dominatio [*eſto*] quia dominabatur Vaſhta,
Viris autem ſervitus, quia ipſe ſerviebat rex.
Sic certè dicent; malum verò maximè tibi erit dedecus
Tantò magis, quantò reliquis magis emineas omnibus.
Sed ſi tibi placeat, tuóque hoc arriſerit animo,
Confirmes decretum regium, & deinde
Perſarum conſcribatur Medorúmque in libro,
Ut vinculis indiſſolubilibus inflexibilibus firmum ſit:
Ne unquam tuum in conſpectum veniat [*iſta*] Vaſhta,
Hujus verò dignior alia quædam coronam decúſque capiat.
Ut primùm verò notum hoc fuerit per Perſicam terram
(Facile verò notu eſt regale decretum) [*quodlibet*]
Univerſæ ſub ſceptro tuo magno mulieres
Viros honorabunt ſuos obſequenti animo;
Et malus pariter ac bonus ſuis dominabuntur uxoribus.
Sic utique dixit: & regi valde placuit ſermo inculpatus.
Statim verò divulgavit legem, uxorémque repudiavit

236. Κακὸν δὲ μάλιστά τοι ἔσσετ' ὄνειδος] Πᾶσι μὲν ἀνθρώποις γυναικοκρατεῖσθαι ὀνείδιστόν πω δοκεῖ· Παρὰ δὲ τοῖσι Πέρσῃσι (ὡς Ἡρόδοτος ἐν Καλλιόπῃ) γυναικὸς κακίω ἀκοῦσαι, δεινὸς μέγιστός ἐστι. Καὶ μὲν ἄλλως Περσικόν ἐστι τὰς γαμετὰς καταδουλοῦν διὰ τὴν ζηλοτυπίαν.

240. Γραφθήτω] Τὰ ἐν ταύταις ταῖς βίβλοις γεγραμμένα, ὡς δοκῶ, παραδείγματος χάριν, οὐκ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἀκυροποιεῖν ἐδύνατο.

248. Κρατέουσι] Ἀντὶ τοῦ κρατήσουσι· παρὼν ἀντὶ τοῦ μέλλοντος· βίαν σημαίνει. Ὁ γὰρ Ἀμμώνιος, τὸ ἐπὶ θηρείων κρατεῖν ἀλλ' οὐκ ἄρχειν λέγεται.

Ἧς ἕνεκ' ἀφροσύνης· λαοῖς δ' ἐνῆρες ἅπασι
Τέθμιον ἐξεφέηκεν, ---Ὑπέρτερον ἀνέρ' ἕκαστον
Ἧς ἀλόχου, μεγάροισι δ' ἀνασσέμεν συνητειρέων.

252. Ὑπέρτερον ἀνέρ' ἕκαστον] Τὸ νόμου τέλος ἀνδρῶν κράτος ὑπὲρ τὸ τῶν γυναικῶν βεβαιῶσαι. Ὥσπερ καὶ ὁ Ἰουδαίων νόμος, κατὰ τὸν Ἰώσηπον ἐν δευτέρῳ κατ' Ἀππίωνος, κυροῖ. Γυνὴ δὲ χείρων ἀνδρὸς ἐς τὰ πάντα· καὶ ὕστερον --Τοιγαροῦν ὑπακουέτω μὴ πρὸς ὕβριν ταδθ' ἡγουμένη ἀλλ' ἵν' ἄρχηται· Θεὸς γὰρ ἀνδρὶ τὸ (γυναικὸς) κράτος ἔδωκε. Καὶ ὁ Εὐριπίδης ἐν Ἠλέκτρᾳ, ---Καί τοι τόδ' αἰσχρὸν προστατεῖν γε δωμάτων Γυναῖ- ☞

ΚΕΦΑΛ. ϛʹ.

ΥΠΟΘ. Ἐνθ' Ἐσθῆρος ἔρως, καὶ συνέδριον ὄλεθρος.

Αὐτὰρ ἔπειθ', ὅτ' ἄνακτος ἀγήνορος Ἀρταξέρξεω (μῆνιν,
Οὐλομένην χρόνος ὠκὺς ἐνὶ φρεσὶν ἔσβεσε
Τοῦ κραδίην Ἀστῖνος ἐπὶ γλυκὺς ἵμερος ἥρει,
Τῆς αἰεὶ μέμνητο ἑὸν ἀκαχημένος ἦτορ,
Πολλάκι δ' ἠπιάατο ἑαυτόν γ' ἀμφὶ γυναικὸς,
Ὅσσ' ὑπὸ μηνιθμὸν δεινῶς ἄλγη ἄρκε ἐώργει.
Τοῖα δὲ πολλάκ' ἔειπε πρὸς ὃν μεγαλήτορα θυμόν·
„Ἆ δειλ' Ἀρταξέρξη, ἀμείνονές εἰσι γυναῖκες,
„Εἰ πόλεμόνδε μολεῖς, δμηθήμεναι, ἠέ περ ἄνδρες,
„Ὡς νῦν σὴν προβάκοικεν ἄμ' αἰδοίην καὶ ἄμωμον
„Τιννύμενος γηθεῖς, ὡς εἰ στρατὸν εὐρὺν ἐνίκας·
„Ἡ δέ που ἀσχαλόωσα παρειὰς χερσὶν ἔδρυψε,
„Δακρυχέουσα δ' ἔρωτα κατηγορέεσκεν ἄϊστον,
„Καὶ πόσιν ὠμηστῆσιν ἐοικότα παρδαλίεσσιν.
„Ἡ δὲ νόμοις ἐφύλαξε, καὶ οὐχ ὡς ἔκφυγε πῆμα·

255. Μῆνιν] Νῦν πρόσκαιρον θυμὸν, ὅτι χρόνος ὠκὺς ἔσβεσεν αὐτήν· μῆνις δὲ κυρίως ἡ μένουσα, καὶ ὀργὴ πολυχρόνιος θυμὸς, χόλος ☞

Ὃς

Propter suam ipsius stultitiam; totíque gratum populo
Decretum emisit, --Superiori-loco virũ singulũ [*esse debere*]
Suæ conjugi & in ædibus imperare uxoribus.

☞ Δίκα, μὴ τὸν ἄνδρα. Καὶ Κάτων ὁ πρεσβύτερος περὶ τῶν Ῥωμαίων ὑφ' ἡδονῆς γυναικοκρατουμένων --Πάντες μὲν ἄνθρωποι τῶν γυναικῶν κρατοῦσιν· Ἡμεῖς μὲν Ῥωμαῖοι πάντων ἀνθρώπων· Ἡμῶν δὲ αἱ γυναῖκες, ὡς μέμνηται Κοίλιος ὁ ἐκ Ῥοδίγου καὶ Δημόκριτος παρὰ τῷ Στοβαίῳ, ὑπὸ γυναικὸς ἄρχεσθαι ὕβρις ἀνδρὶ ἐσχάτη. Ἴδε σχόλια στίχου σλς'.

CAP. II.

ARG. *Hîc amor Estheræ, eunuchis suspendia binis.*

POstea verò, quum regis generosi Artaxerxis
Perniciosam tempus celere in corde extinxerat bilem,
Hujus animum Vashtæ desiderium inoccupavit,
Cujus semper recordabatur suo contristatus pectore:
Sæpe verò increpabat sibi-ipsi de uxore [*ob ea*]
Quæ sub iræ-tempus rigidè nimis nuper fecerat:
Talia autem sæpe dixit ad suum generosum animum.
Ah miser Artaxerxes, meliores tibi sunt fœminæ,
Si bellum intres, ad domandum quàm viri:
Sic nunc tuam sponsam castam simul & inculpabilem
Ultus lætaris, quasi exercitum ingentem fudisses:
Hæc autem alicubi mœstas genas unguibus lacerat,
Lacrymánsque amorem accusat interextinctum,
Et maritum crudivoris similem pantheris.
Illa tamen leges servavit, neque sic effugit pœnam;

☞ ἡ ἀρχὴ θυμοῦ· κότος παρὰ τὸ ἐγκεῖσθαι, μνησιθυμὸς, μήνιος χρόνος.

262. Δμηθήμεναι] Δωρικῶς, ἀντὶ τοῦ δμηθῆναι, δαμασθῆναι.

Qui

" Ὃς δὲ νόμοις ἐπάτησα, νόμοις ἀκατάκειτός εἰμι.
" Ἦ μάλ' ἀθέσφατος οἶνος ἀλιτροσύνης ἐπέβησεν,
" Ἔργον δ' αὖ ποῖ' ἔρεξε, τὸ πρό τ' ἀπορηκτὸν ἄμεινον.
Ὣς ὅγε ὑστερόβουλος ὀδύρετο συνεχὲς αἰεί.
Κεῖνον δὲ δρηστῆρες, ἐπεὶ γόον αἰνὸν ἴδεσκον,
Αἱμύλα κωτίλλοντες ἑαδότα μῦθον ἔειπον.
" Τῆς προτέρης, Βασιλεῦ, ἐπιλήθεο πάγχυ δάμαρτος·
" Πλεῖσται γάρ τ' ἀνάεδνοι ἐπὶ χθονὶ εἶδος ἀγηταὶ
" Παρθενικαὶ, στίλβουσαι ἐρωτοτόκοισι χαρίτεσσιν,
" Ἥβης τ' ἀχεράντοιο ἐπήρατον ἄνθος ἔχουσαι·
" Κρατίστην τάων μὲν ἑλὼν ἅμ' ἀγλαομορφάων
" Λήψεαι ἀμφότερον γήθους χάρμην ἠδὲ τόκοιο.
Ὣς ἔφασαν· μάλα δ' οἱ ἀκεσώδυνος ἥνδανε μῦθος,
Αἶψα δὲ κωμάρχῃσιν ἐκέκλετο δῖος ἄνακτωρ,

273. Δρηστῆρες] Ὑπηρέται, νῦν δὲ οἱ μεγιστᾶνες ἢ καὶ Μάγοι οἱ βασιλέως σύμβουλοι ἢ αὐλικοί. Ἄναξ γὰρ Περσῶν μόνος δεσπότης, οἱ ἄλλοι πάντες δοῦλοι καὶ δρηστῆρες. Ἰώσηπος αὐτοὺς καλεῖ τοὺς Μάγους ἢ συμβούλους. Βλέποντες δὲ αὐτὸν οὕτω χαλεπῶς ἔχοντα οἱ φίλοι συνεβούλευον τὴν γυναικὸς μνήμην καὶ ἔρωτα μηδὲν ὀφελούμενον ἐκβαλεῖν· ζητῆσαι δὲ περιπέμψαντα καθ' ὅλην τὴν οἰκουμένην παρθένους εὐπρεπεῖς, ὧν τὴν προκριθεῖσαν ἔχειν εἰς γυναῖκα. Σβέννυσθαι μὲν πρὸς τὴν ἑτέραν φιλόστοργον ἑτέρας ἐπεισαγωγῇ, καὶ τὸ πρὸς ἐκείνην εὔνουν ἀποσπώμενον κατὰ μικρὸν γίνεσθαι τῆς συνουσίας. Ἱερώνυμος δὲ ὁ ἅγιος ἐν δευτέρῳ ἐπιστολῶν δεκάτῃ δὲ ἕκτῃ φησὶ τοὺς τοῦ αἰῶνος (ὅ ἐστιν ἐθνικοὺς) φιλοσόφους παλαιὸν τὸν ἔρωτα τῷ καινῷ, οἷον παρ' ἧλον ἥλῳ, ἐξωθεῖν, ὃ καὶ Ἀρταξέρξῃ τῷ βασιλεῖ οἱ ἑπτὰ σύμβουλοι Περσῶν ἐποίησαν, ἵνα τὸν πρὸς τὴν Ἀστίνα βασίλισσαν πόθον ἑτέρῳ τῷ πόθῳ ἀντικαταλλάσσωσι. Ταῦτα μὲν ἐστὶ Λαπινισί. Αἰνείας δὲ ὁ Σίλβιος τοῦτο τὸ δόξαν Εὐρυάλου παραδείγματι ἰσχυρίζει, φησὶ γὰρ αὐτὸν μετὰ τὸν Λουκρετίας θάνατον πενθικῇ ἐσθῆτι περιβεβλημένον καὶ ἀπαραμύθητόν πως γίνεσθαι, πρὶν Καίσαρα (Σιγισμοῦνδον λέγει) εὔμορφόν τινα τοῦ προηγουμένου αἵματος παρθένον αὐτῷ εἰς γυναῖκα δεδωκέναι. Καὶ πρὸς τοῦτο τῆς γνώμης αἰνιττόμενος ὁ Παυσανίας ἐν τοῖς Ἠλιακοῖς ἐπιστρέφει καὶ ἑρμηνεύει τὰ περὶ Ἔρωτος καὶ Ἀντέρωτος συναγωνιζομένων περὶ τοῦ φοινικέου κλάδου (ὅ ἐστι σύμβολον νίκης) ὡς περὶ νίκης.

280. Γήθευς χάρμην ἠδὲ τόκοιο] Φισικὸν τέλος γάμου παιδοποιΐα· τὴν δὲ συνουσίαν πᾶσι τοῖς ζώοις ποθεινὴν ἔθηκεν ἡ φύσις, ἵνα μὴ πάντες αὐτὴν ὡς ἀκάθαρτον οὖσαν ἀποσυ-

Παρθε-

Qui autem leges proculcavi, à legibus indemnatus sum.
Certè nimiùm vinum ad peccatum coegit,
Factúmque alicubi patravit, quod infectum meliùs esset.
Sic ille serò-sapiens plorabat continuó.
Ejus autem servi, quum luctum gravem viderent,
Molliter blandientes pergratum dixêre sermonem.
Prioris, ô rex, obliviscere omnino conjugis [*tuæ*,]
Plurimæ etenim indotatæ [*sunt*] in terrâ formâ speciosæ
Virgines, nitentes amoriparis gratiis,
Et pubertatis illibatæ desiderabilem florem habentes:
Pulcherrimam harum quidem eligens simul collectarum
Tenebis utrumque voluptatis & prolis gignendæ causâ.
Sic dixerunt; valde autem huic placuit sermo dolorẽ-sistens,
Statim autem Provinciarum-præfectis mandavit dîus rex

☞ γνάσωσι καὶ πᾶν εἶδος ἐκδιδάσκει πῃ· τέλος δὲ γάμου εἶπον; λέγω τῆς μίξεως ἐρωτικῆς. Ὁ γὰρ γάμος εὐταξίας ἕνεκα καὶ κοινωνίας τοῖς μόνον ἀνθρώποις συνήκει πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῆς τῶν ἀνδρῶν καὶ τῆς τῶν ἀλόγων ἡδονῆς· εἰσὶν δὲ καί τινες αἰτίαι πολιτικαί.

281. Ἀκεσώδυνος] Παυσώδυνος, λυσίκακος, τὴν ἀνίαν ἢ ὀδύνην ἀκεσάμενος. Ἥνδανε] Σφόδρα γὰρ βασιλεῖ γυναικοφίλῃ ὄντι ἐπιθυμητὸν τοῦτο.

282. Κωμάρχῃσιν] Τοῖς τῶν κωμῶν ἐπάρχοις. Δῖος] εὐγενής, θεῖος, ἢ ὡς Ὅμηρος, διοτρεφὴς καὶ διογενής, οὐχ ὅτι ἐκ Διὸς γένος εἷλκεν, ἀλλ᾽ ὅτι ἐξ ἐκείνου τοῖς βασιλεῦσιν ἡ τιμή. Ὅμηρος ---Τιμὴ δ᾽ ἐκ Διός ἐστι. Καὶ τοῖς παλαιοῖς οἱ βασιλεῖς Ζῆνες ἐκλήθησαν, ὡς ὕστερον φανήσεται. Ἢ καὶ ὅτι παρὰ τοῦ Διὸς εἶχε γένος· τοῦ γὰρ Διὸς ὁ Περσεύς, ἀπὸ δὲ τοῦ Περσέως οἱ Περσεῖδαι κληΐζονται, ὁ δὲ Κύρου πατὴρ Καμβύσης Περσειδῶν γένος ἦν· καὶ ἀπὸ Κύρου γένος εἶχεν οὗτος ὁ Ξέρξης, ἢ Ἀρταξέρξης, ὁ Δαρείου τοῦ Ὑστάσπιδου. Ὁ γὰρ Δαρεῖος τὴν Κύρου ἐγάμησεν. Αὕτη δὲ γενεαλογία παρὰ Ξενοφῶντι πρὸ τῷ Κύρου παιδείας. Οἱ δὲ νῦν Πέρσαι ἔτι τήμερον βασιλῆ αὐτῶν Κοδαθὸν καλοῦσιν, ὃ ἐστι θεῖον· ὡς καὶ οἱ πάλαι αὐτῶν βασιλεῖς Θεοὶ ἐκαλέοντο, καὶ θείᾳ τῇ τιμῇ προσεκυνέοντο. Γοργίας δὲ ὁ Λεοντῖνός φησι, --Ξέρξης ὁ Περσῶν Ζεύς. Αἰσχύλος δ᾽ ἐν Πέρσαις --Ὦ βαθυζώνων ἄνασσα Περσίδων ὑπερτάτη Μῆτερ ἡ Ξέρξου γεραιά, Χαῖρε Δαρείου γύναι· Θεοῦ μὲν εὐνήτειρα, Θεοῦ δὲ καὶ μήτηρ ἔφυς· Τοῦ δὲ σχολιαστής φησι· Τοὺς βασιλεῖς Θεοὺς καλοῦσιν οἱ Πέρσαι. Ἀνάκτωρ] ἄναξ, βασιλεύς, ἀντὶ τοῦ Ἀρταξέρξης κατ᾽ ἐξοχήν.

Statim

Παρθενικὰς ζαθέων ξυναγρόμεναι ἔνδοθι Σούσων
Πάντοθεν ἐξαπίνης, παρά τ' ἐνθέμεναι ὅττι τάχιστα
Ἡγέος εὐνούχοιο ἐς εὐρὺν παρθενεῶνα.
Αὐτὰρ ἀνὴρ Σούσων ἐν τείχεϊ εἰνὶ πόληϊ
Ἔσκεν Ἰουδαῖος, τῷ δ' ἔπλετο οὔνομα θεῖον
Μαρδόχαιος, τὸν Ἰάειρος ἐγείνατο Κισσάδαο
Σημαΐου φίλος υἱὸς ἀπὸ φυλῆς Βενιάμινου.
Ὃς τὸ πάρος λιπαρῶν ἐξήγετο Ἱεροσολύμων
Πολλῷ ἅμα λαῷ καὶ Ἰουδαίης βασιλῆϊ
Δίῳ Ἰηκονίῃ εὐάρματον ἐς Βαβυλῶνα
Δουρὶ ἁλόντος κρατερῷ Ναβουχοδονόσορος ἀρχοῦ.
Οὗτος ὁ Μαρδόχαιος πατραδελφεοῦ οἷο θύγατρα
ἘΣΘΗΡΑ κληθεῖσαν ἀειπρεπὲς εἶδος ἔχουσαν
Ἣν ὡς παῖδα φίλην ἁπαλῶς τρέφεν ἠδ' ἀτίταλλε,
Καὶ γάρ οἱ ἐξαπόλοντο πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ.

285. Εὐνούχοιο] Ἁπλῶς ἀντὶ τοῦ Ἀρχευνούχου.

287. Οὔνομα θεῖον Μαρδόχαιος] Θεῖον ὄνομα, ὅ ἐστι, λαμπρὸν, καὶ τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Θεοῦ ὄνομα ἀείσημον· ἢ ὅτι Μαρδοχαῖ ἑβραϊκῶς σημαίνει --τὸ πικρὸν συνέτριψε. Πικρὸν δὲ, ἤγουν ὀϊζυρὸν καὶ δυσχερὲς συντρῖψαι τῷ Μαρδόχῳ οὐκ ἄνευ Θεοῦ ἐξ ὀνόματος προσῆκεν· Ἀμὰν γὰρ αὐτοῦ ἐχθρὸν ἐνίκησε, καὶ τὴν Περσῶν πικρότητα κατὰ τῶν Ἰουδαίων ἀπεχθῶς ἔχουσαν ἢ πᾶσαν συνέτριψεν ἢ καὶ ἐγλύκηνεν· ὁ δὲ Χαλδαῖος παράφρασις τὸ ὄνομά φησιν ἄλλως ἔχειν, ὅτι למירא דכיא (ὅ ἐστι τῇ Μύρρᾳ καθαρᾷ) ὅμοιος ἦν.

292. Εὐάρματον ἐς Βαβυλῶνα] πολυάρματον, ὅτι οἱ Βαβυλώνιοι ἐξ ἁρμάτων μάχεσθαι εἰώθασιν. Ἢ ὅτι πόλις εὐρυάγυιά ἐστιν, ὡς καὶ πολλὰ ἅρματα ἐν αὐτῇ φαλαγγηδὸν ἅμα διέρχεσθαι· ἢ ὡς ἔνιοι, διὰ τὰ αὐτῆς τείχη εὐρύχωρα, ὡς ἐν αὐτοῖς κατὰ τὸν Στράβωνα, τέθριππα ἐναντιοδρομεῖν ἀλλήλοις. Ἀνθολ. βιβ. α'. --κραναᾶς Βαβυλῶνος ἁρματόδρομον ἅρμασι τεῖχος. Καὶ Ἱερεμίας κατὰ τοὺς ο'. κεφ. να'. κόμ. νη'. Τάδε λέγει Κύριος, τεῖχος Βαβυλῶνος ἐπλατύνθη, ἢ μᾶλλον, ὡς Ἑβραῖοι εἰώθασι, τεῖχος Βαβυλῶνος πλατυνόμενον, κ.λ. Ἐνίοις δὲ ταῦτα τὰ τείχη ἐν τοῖς ἑπτὰ τῆς οἰκουμένης καλουμένοις θαύμασιν ὑμνεῖται. Βαβυλῶνα | τῆς Ἀσσυρίας μητρόπολιν ὑπὸ τοῦ Νεβρὼδ ἐκτισμένην, ὑπὸ δὲ τῆς Σεμιράμιδος τετειχισμένην κατὰ τὸν Περιηγητὴν, --Ἦν ῥά τε πᾶσαν Τείχεσιν ἀρρήκτοισι Σεμίραμις ἐστεφάνωσε. Βηρωσσὸς δὲ καὶ τὰ Φοινίκων ἀρχαῖα τοῖς ὑπὸ Βηρώσσου κ

Οὔνομα

Virgines inclytis congregare in Sufis
Ab undique ſelectas & è veſtigio committere cuſtodiæ
Hegei Eunuchi ad amplum Gynæcophylacium.
Vir autem quidam Suſorum munitâ in urbe
Erat Judæus : huic verò erat nomen divinum
Mardochius, quem Jairus genuit Ciſſiadæ
Semaii charus filius, è tribu Benjamini.
Qui [*Cis*] olim nidoroſis educebatur ex Hieroſolymis,
Multo cum populo & Judæo rege
Claro Jeconiâ in curulem Babylonem
Haſtâ captus forti Nabuchodonoſſoris regis.
Hic ille Mardochius patruelis ſui filiam
Eſtheram nominatam, excellentem formam habentem
Tanquam propriam ipſius filiam aluit educavítque,
Ejus etenim obiêrant pater & veneranda mater.

☞ εἰρημένοις σύμφωνα τοῖς Ἕλλησιν ὅτι τούτοις μέμφονται, ὡς πολλὰ περὶ τῆς Βαβυλῶνος μάτην οἰομένοις. Τὰ δὲ περὶ τῆς Σεμιράμιδος μυθοποιούμενα τῷ Ναβουχοδονόσορ ῥητῶς ἀποδεικνὺς προστίθησιν ὁ Βηρωσσὸς ὡς ἐν τῷ πρώτῳ Ἰωσήπου κατ' Ἀπίωνος λόγῳ ἀναγνωστέον. Ὕλην δὲ τῶν τειχέων ἐξ Ἀριστοφάνους τούτου γνοίης ἄν -- περιτειχίζειν μεγάλαις πλίνθοις ὀπταῖς, ὥσπερ Βαβυλῶνα. Τείχεα τὸ μὲν εὖρος ἦν, ὡς Ἡρόδοτος, πεντήκοντα πηχέων βασιληΐων, τὸ δὲ ὕψος διηκοσίων· Τὴν δὲ περίοδον σταδίων τριακοσίων ἑξήκοντα καὶ πέντε, ὡς Κλείταρχος καὶ τῶν ὕστερον μετ' Ἀλεξάνδρου διαβάντων εἰς τὴν Ἀσίαν τινὲς ἀνέγραψαν καὶ προστιθέασιν, ὅτι τῶν ἴσων ἡμερῶν εἰς τὸν ἐνιαυτὸν οὐσῶν, ἐπετολμήθη τὸν ἴσον ἀριθμὸν τῶν σταδίων ἀποστήσασθαι. Διόδωρος τῷ β'.

293. Ναβουχοδονόσορος] Τοῦ Βαβυλωνίων μονάρχου, υἱοῦ δὲ τοῦ Ναβοπόλλου, ἢ (ὡς κανὼν βασιλέων Πτολεμαϊκὸς παρὰ τῷ Γρηγορείῳ τῷ Ὀξονιεῖ) Ναβοπολασάρου, ἢ Ναβοπολασσάρου, ὡς ὁ Βηρωσσὸς ἐν λόγῳ Ἰωσήπου κατ' Ἀπίωνος τῷ πρώτῳ. Περὶ δὲ αὐτοῦ Μεγασθένης ὁ Πέρσης γράφει, ὁ Ναβουχοδονόσορος Ἡρακλέους ἀλκιμώτερος καὶ τὴν Λιβύαν ἐνίκησε καὶ τὴν Ἀσίαν, καὶ λοιπὰ παρ' Εὐσεβίῳ ἐν χρονικοῖς. Ὁ δὲ Βηρωσσὸς παρὰ Ἰωσήπῳ ἐν τῆς Ἀρχαιολογίας δεκάτῳ, κεφαλαίῳ δὲ ἑνδεκάτῳ ἀποφαίνειν πειρᾶται τοῦτον τὸν βασιλέα ὑπερβεβηκότα τὸν Ἡρακλῆα τῇ ἀνδρείᾳ καὶ τῷ μεγέθει τῶν πράξεων, καταστρέψασθαι γοῦν αὐτόν φησι Λιβύης τὴν πόλιν καὶ Ἰβηρίαν.

Οὔνομα πρὶν οἱ Ἀδάσση ἐγίνετο Χαλδαίοισιν,
Ἀλλ' Ἐσθὴρ ὀνόμηνεν ἐσύστερον Ἀρταξέρξης.
Ἀλλ' ὅτ' ἄνακτος φῆμις εὔστομος Ἀρταξέρξεω
Εἶπε κελευσμοσύνην, λαῷ δ' ἀρίσημος ἐτύχθη·
Πολλαὶ μὲν Σούσοις ἔνι παρθένοι ἠγρέθοντο
Ἡγέος ἐς φυλακὴν μαλακόχροος ἀρχευνέχου·
Τῇσι δ' ἅμ' ἱμερόεσσα ἐμίσγετο παρθένος Ἐσθὴρ
Ἡγέος εἰνὶ δόμῳ, ὅπου πεφυλαγμέναι ἦσαν
Παρθένοι, οὐ κομιδῆς κεχρημέναι οὐδέ του ἄλλου.
Τῆς δ' Ἡγοῦς ὅτε πρῶτον ἴδεν μέγα φέγγος ὀπωπῆς,
Καὶ βλεφάρων ἀκτῖνας ἰδὲ χέρα λειριόεντα,
Ἀμφασίη νάρκησεν, ἀγασσάμενός τε τέθηπεν.
Αὐτίκα δ' αὐτῇ μίγμα καθάρσιον ὑγρὸν ἔδωκεν,
Ἑπτά τ' ἐκ δμωὰς καὶ δόσκεν οἱ ἄλλα δέοντα,
Παρθενικῇσι δέ μιν λίην προὔθηκεν ἁπάσαις,
Ἔξοχα γὰρ θαύμαζε γυναικῶν θηλυτεράων,
Αὐτήν τε δμωάς τε δόμῳ τιμῇ τε μεγίστῃ
Τίμησεν, φαίης γε Θεοῦ βουλὰς προδαῆναι.
Ἦ ῥα Θεὸς μοῦνός ἐστι μέγας ταμίης κραδιάων.
Ἐσθὴρ δ' οὐκ ἐκδείξατ' ἑὸν γένος οὐδὲ τοκῆας,
Μαρδοχαῖος γὰρ πρῶτιν ἐτείλατο πολλὰ κελεύσας·
‘ Πατρίδα μηδὲ τεὴν μήτ' ἄρ γένος ἐξαναφῆναι,
‘ Πρὶν νοέῃς ποίην γε λάχοι τόδε πρῆγμα τελευτήν.
Ὣς ὅγ' ἔφη· ἡ δ' οὐκ ἀγαθῶν ἀμέλησεν ἐφετμέων,
Αὐτὴν δ' ἀμφὶ μένουσα ἑῷ ἐγκάτθετο θυμῷ·
Αὐτὰρ ὁ Μαρδοχαῖος ὁσημέραι ἔκτοθεν αὐλῆς

298. Ἀδάσση] Χαλδαϊκῶς μυρρίνην σημαίνει, ὡς ὁ Δρούσιος. Ἐσθὴρ ἡ λέξις Περσική, ὡς Ζωροαστὴρ, Ἀμυνσεις δηλοῦσι.

300. Φῆμις] Φήμη, φάτις ἀνδρῶν· νῦν δὲ προσωποποιεῖται. Εὔστομος] ἀστερμολόγος, πολύστομος, ὡς ὁ Πανοπολίτης, Ἤδη δὲ περιέασα πολύστομος ἵπτατο φήμη.

302. Πολλαὶ] Καθ' Ἰώσηπον, τετρακόσιαι, ἄλλοις πεντήκοντα.

Δῶμα·

Nomen priùs huic Hadaſſa datum erat [*à*] Chaldæis,
Sed Eſtheram [*eam*] vocavit poſteà Artaxerxes.
At quum fama multilinguis regis Artaxerxis
Notum-fecerat mandatum, populóque manifeſtum erat;
Multæ quidem in Suſis virgines congregabantur
Hegei ad cuſtodiam mollicutis eunuchorum-principis:
Unáque cum illis amabilis miſcebatur Eſthera virgo
Hegei in ædibus, in queîs cuſtodiebantur virgines
Nec curatione [*debitâ*] carentes nec quovis alio.
Hujus autem cùm primò Hegeus faciem viderat,
Et ciliorum radios & cutem lilio-candidiorem,
Præ admiratione torpuit & ſuſpiciendo obſtupuit.
Statímque ei unguentum luſtrale, humidum dedit,
Septémque inſuper ancillas, dedítque ei neceſſaria reliqua;
Virginibúſque illam longè-præpoſuit omnibus,
Præcipuè enim præ reliquis admirabatur fœminis,
Ipſámque & ancillas domo honoréque maximo
Honorabat; diceres [*illum*] Dei providentiam prænoviſſe:
Certè Deus ſolus eſt magnus arbiter cordium.
Eſthera autem nondum ſuum oſtenderat genus,
Mardochius enim primò inter multa juſſa ſic præceperat:
Ne patriam tuam, neque genus priùs exponito,
Quàm intellexeris qualem hæc res ſortiatur eventum.
Sic dixit ille; hæc autem bona mandata non neglexit,
Sed in aulâ verſans ſuo recondidit animo:
Mardochius verò quotidie extra palatium

☞303. Μαλακόχειρος] Ἁπαλόχειρος, μαλακὸν ἔχοντες τὴν χεῖρα· ἄσπερμοι γὰρ ὄντες εὐνοῦχοι τῆς θηλειῶν φύσεως ἐν ὀλίγῳ μετέχουσι, ψυχρᾶς καὶ ὑγρᾶς οὔσης, καὶ δι' ἀκολουθίαν μαλακὸν ἔχουσι χεῖρα. Ἴδε στίχον τοῦ χξʹ.

311. Ἄλλα δέοντα] Πάντα τὰ ἀναγκαῖα καὶ πρέποντα.

Δώματος ἀμφεπάτησε πολυκλεάνου πυκινοῖο,
Ὧι ἔνι παρθενικαὶ πεφυλαγμέναι ἦσαν ἅπασαι·
Πολλὰ δ' ἐρώτησεν περικηδέος ἀμφ' Ἐσθῆρος
Ἐν φρεσὶ μειλιχίῃσι νόον φιλοπαίδα θέα νωμῶν.
Οὐδεμίη δ' ἐς ἄνακτα προσήϊετο ἔνδοθεν ἐόντα
Πρὶν πάσας λυκάβαντα δυωδεκάμηνον ἀνύσαι·
Ἓξ μὲν τ' Ἀσσυρίῳ τέρενα χρόα λοῦσαν ἐλαίῳ,
Ἓξ δ' ἄλλοις τοι μῆνας ἀρώμασιν ἀμβροσιόδμοις·
Δὴ τότε, ὅ,ττι πόθησεν, ἐδέξατο αἶψα ἑκάστη
(Ἡ γὰρ πασάων θέμις ἔπλετο παρθενικάων)
Αἶψα δ' ἄνακτος ἵκανε ποθοβλήτου δόμον αἰπύν.
Δειξινὴ μὲν ἵκανε, καὶ ἐννυχίη διέμεινεν.
Ἠερίη δ' ἐπανῆλθε γυναικεῖον ποτὶ δῶμα
Δεύτερον, οὗ Σασγὰζ φυλακὰς ἔχεν (ὅστε γυναῖκας
Παλλακίδας ῥ' ἐφύλαξεν ἐῢ μετὰ λέκτρον ἄνακτος)
Οὐδέ ποτ' εἰς βασιλῆα πάλιν κίε δεύτερον αὖθις,
Εἰ μὴ τόνδ' ἰέναι ὀνομακλήδην ἐκέκλετο.
Ἀλλ' ὅτε τὴν Ἐσθῆρα προσήϊεναι κέλετ' ὥρη

329. Πρὶν πάσας λυκάβαντα δυωδεκάμηνον ἀνύσαι] Πρὶν ἀπὸ προφότης αὐτῶν συλλογῆς ἥλιος διὰ δώδεκα ζωδίων ἔρχηται, ὅ ἐστι πρὶν ἂν ἐνιαυτὸν πληρώσῃ. Λυκάβαντα] ἐνιαυτόν· εἴρηται δὲ παρὰ τὸ λυγαίως (ὅ ἐστι σκοτεινῶς) βαίνειν· ὁ γὰρ χρόνος λεληθότως ἔρχεται· ἢ ἀπὸ λύκου, ὅ ἐστιν ἡλίου, καὶ βάσεως· ὅτι ἡλίου διὰ ζωδίων βάσις ἐνιαυτὸν ὁρίζει.

334. Ποθοβλήτου] Πόθῳ ἐρωτικῷ βληθέντος, καὶ γυναῖκας ὑπερφιλοῦντος, ὡς φράζει ὁ Ξενοφῶν. Δόμον] δωμάτιον ἐσώτερον, ἢ θαλάμην.

335. Δειξινὴ] Ἑσπερινή, μετὰ τὸν δεῖπνον· ἡ δὲ ὀψινὴ ἡλίου κατάστασις, Ἀττικῶς δεῖπνος λέγεται. Ἐννυχίη] ὅλην τὴν νύκτα τῷ βασιλεῖ παρακοιμηθεῖσα.

336. Ἠερίη] Ἑωθινὴ ὀρθρινή, μετὰ τὴν ἡλίου ἀντολήν, Ὅμηρος. Καὶ ἀντολὴ τοῖς παλαιοῖς ἠερίη ὠνομάσθη· Καὶ Αἴγυπτος ὡς πρὸς ἀντολὴν κειμένη, (οὐχ ὡς ἐμοὶ δοκεῖ) καὶ Ἀπολλωνίου σχολιαστὴς γράφει, παρὰ τὸ μέλαιναν εἶναι τὴν γῆν· Οὕτω γὰρ καὶ τὴν Αἴγυπτον Ἠερίαν φασίν. Καὶ Ἀπολλινάριος ἐν ψαλμῷ ριδ'. Ἄλκιμος Ἰσραὴλ ὅτ' ἤλυθεν Ἠερίηθεν· Ὁ μὲν Δύπορτος γράφει ---Γαῖαν ὅτ' Αἰγυπτίην λίπεν ...

Θυγατέρ'

Domum circumambulabat prædivitem obſtipatam,
In qua Virgines cuſtodiebantur omnes;
Multa autem rogitabat formoſâ ſuper Eſtherâ,
Mitibus in præcordiis animum curioſum gerens.
Nemo autem [*virginum*] ad regem ibat intus manentem,
Priuſquam ſingulæ annum duodecim-menſium obſervarent:
Sex quidem menſes tenerum corpus Aſſyrio laverunt oleo,
Sex autem alios aromaticis unguentis divini-odoris:
Tunc quicquid vellet accepit ſtatim unaquæque
(Ille enim omnium mos erat virginum)
Statímque regis devenit amore-perculſi domum altam.
Veſpertina quidem devenit, pérque totam noctem remanſit,
Matutina autem rediit, Gynæcium ad
Secundum, cujus Shaſgaz cuſtos erat,(qui mulieres
Pellices cuſtodiebat ſui poſt concubitum regis,)
Nec unquam ad regem rurſus ſecundò ibat,
Niſi ut hunc adiret nominatim vocabatur.
Sed cùm Eſtheram proficiſci juſſit tempus

☞ Ἰσραὴλ ἀμύμων. Ποτὶ] πρός. Δῶμα] παλλακοφυλάκιον, Σεραγλιῶνα.

337. Δεύτερον] Ἀλλοῖον ἀπὸ τοῦ πρώτου, ὃ ἦν παρθενοφυλάκιον.

338. Μετὰ λέκτρον ἄνακτος] Μετὰ τὴν παρθενίαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως διαφθαρεῖσαν. Παρὰ δὲ Πέρσαις οὐ θεμιτὸν ἦν, τὰς ὑπὸ βασιλέως ποτὲ διαφθαρείσας οὐδαμῶς ἄλλον τινὰ πλησιάζειν· Ὡς καὶ νῦν οἱ Τοῦρκοι τὸ Περσικὸν πλειστάκις φρονοῦντες τὰς τῷ αὐτῶν αὐτοκράτορι ποτὲ συνωμιληκώσας μετὰ τὸ θανεῖν αὐτὸν πάσας, εἰ μὴ ἥτις Σουλτάνη γένοιτο, ὡς παντελῶς ἀχρήστους οὔσας καταποντίζουσιν.

341. Ἀλλ' ὅτε τὴν Ἐσθῆρα πορεύεσθαι κέλευθ' ὥρη] Ὁ νοῦς, ὅτε ὁ χρόνος τοῦ εἰσελθεῖν αὐτὴν ἀνεπληροῦτο, γνωστέον, ὅτι ἐστὶν ὁ χρόνος ἐνιαυτὸς ἦν, ὡς ἄνω ἔλεγον ἐν τῷ στίχῳ τκθ'. Περὶ δὲ τούτου ἔθους τοῦ τὰς γυναῖκας ἐν τάξει πρὸς βασιλῆ ἰέναι, ταῦτα λέγει Ἡρόδοτος, ἐν Θαλείᾳ· —Ἐπεί τε αὐτῆς μέρος ἐγίνετο τῆς ἀπίξιος παρὰ τὸν Μάγον (ἐν περιτροπῇ γὰρ δὴ γυναῖκες φοιτέουσι παρὰ Πέρσῃσι) ἐλθοῦσα παρ' αὐτὸν ηὗδε.

Filiam

Θυγατέρ' Ἀβιχάλου πατραδέλφεου Μαρδοχαίοιο,
Ἥγ' οὐδὲν πιθέουσα, τὸ οὐ πάρος εἵλετο, μούνη
Μαρμαρυγὴν ἀφέηκεν ἀειδήλοιο προσώπου,
Μαρμαρυγήν, ἣ πάντας ἐτέρψατο εἰσορόωντας.
Κυάνεαι λιπαρὴν κεφαλὴν κόσμησαν ἔθειραι,
Αἷς γλυκεροῖς δεσμοῖσιν ἐδήσατο Κύπρις ἐρώτων·
Ὄμματα δ' ἀστράπτοντα πόθου πτερόεντας ὀϊστοὺς
Ὀφρύσιν ἀμφ' ἑκάτερθεν ἐπωξυνόντο μελαίναις.
Καὶ ῥόδα μὲν κείνοισι μεμιγμένα, λευκῷ ἐρυθρὸν
Ὠπὶ ἴσον λειμῶνα θέσαν· χροιὴ δὲ παρειῶν
Καλὸν ἐρευθιόωσα φαεινὴ καλύκεσσιν ὁμοίη·
Χείλεα δ' αὖ σιγήσω, ὅπως μὴ Κύπριν ὀρίνω
(Εἴπου Κύπρις ἐὴν γε) τὰ χείλεα φέρτερα δείξας.
Πειθὼ δὲ στόμα καλὸν ἀεὶ καὶ ὀδόντας ἔναιε
Τοὺς μὲν λευκοτέρους χιόνος, τὸ δὲ νέκταρ ἐνίκα·
Μαζοὺς οἰδαλέους διδυμοῖς σφαίροισιν ἐΐσκω
Ἡδείης κασίης λευκῷ ῥανθεῖσι γάλακτι,

342. Θυγατέρ' Ἀβιχάλου] Ὁ Δρούσιος δηλοῖ, ὅτι οἱ ἑβδομήκοντα τοῦτο τὸ σφάλμα ἔχουσιν, Ἀμιναδὰβ ἀντὶ τοῦ Ἀβιχάλ, ᾧ ἐγὼ σύμφημι. Πατραδέλφεου] πατραδέλφου, ὡς ἀδελφεὸς ποιητικῶς ἀντὶ τοῦ ἀδελφός· συνίζησις δὲ ἢ συναλοιφή ἐστι καὶ μονοσυλλάβως μετρητέον, ὡς μουσέων, Ἴωσιν ἀντὶ μουσῶν, οὐχ ἧττον δισύλλαβόν ἐστι· Τίς δ' ἄλλως οὐκ ἂν ἴδοι ἐμοὶ προχειρότερον εἶναι λέγειν -- πατραδέλφου κοινῶς;

344. Μαρμαρυγὴν] Παρὰ τὸ μαρμαίρω, δηλοῖ δὲ τὸ κάλλος, ἢ προσώπου ἀπόστιλψιν. Ἀειδήλοιο] καλοῦ ἄνευ φύκους ἢ ἄλλου τινὸς ἐντρίμματος· μεταφορὰ ἀπὸ τῶν γνησίων μετάλλων.

346. Κυάνεαι λιπαρὴν κεφαλὴν κόσμησαν ἔθειραι] Αἰεὶ μὲν οἱ γυναικοκεῖται μέγαν ὄντα κόσμον τῶν γυναιξὶν, (ἵνα μή τινος σύμβολον πεφυκυίας λέγω,) τὰς μελαίνας τρίχας ὑπενόησαν. Ὡς καὶ Ἀνακρέων οὐ πάνυ μισογύνης ὢν πρὸς ζωγράφον ᾄδει· Γράφε τὴν ἐμὴν ἑταίρην· Γράφε μοι τρίχας τὸ πρῶτον Ἁπαλάς τε καὶ μελαίνας. Καὶ περὶ ὀφρύων —Ἐχέτω δ' ὅπως ἐκείνη Τὸ λεληθότως σύνοφρυν Βλεφάρων ἴτυν κελαινήν. Ὃ μὲν ἐγὼ λέγω --μικρὸν ὕστερον ---Ὄμματα---Ὀφρύσιν ἀμφ' ἑκάτερθεν ἐπωξυνόντο κελαιναῖς. Κυάνεαι ἔθειραι μέλαιναι κόμαι. Λιπαρὴν] ἐλαίῳ [illegible]

Οἰστερ·

Filiam Abbichailæ patruelis Mardochii,
Illa ſanè nihil expetens, quod non prius habebat, ſola
Splendorem emiſit ſinceri vultûs,
Splendorem [*inquam*] quo omnes obſtrinxit ſpectatores.
Nigri nitidum caput decorârunt capilli,
Quos ſuavibus nodis ligârat Cypris amorum;
Oculíque effulgurantes deſiderii alatas ſagittas
Ciliis circa utrinque acuebantur nigris;
Et roſæ liliis mixtæ, albo purpureum
[*In*] vultu novum pratum fecêre; color autem genarum
Pulchrà rubens viſus eſt roſarum-folliculis ſimilis;
Labia autem tacebo, ut ne Venerem irritem
(Si tamen ulla ſit Venus) labia meliora oſtendens.
Suadela os pulchrum ſemper & dentes habitabat,
Hos quidem candidiores nive, hoc autem nectar vincebat;
Mammas turgidulas geminis acervis aſſimulo
Suaveolentis caſiæ albo ſparſis lacte,

...] λιπῶσιν, ἢ ὡς αὐτόθι Ἀνακρέων, - τείχας--μύρου πνεούσας.

348. Ὄμματα δ᾽ ἀστράπτοντα] Μόσχος ἐν τῷ Εὐρώπῃ καλουμένῳ εἰδυλλίῳ περὶ θεοταύρου, --Ὄσσε δ᾽ ὑπογλαύκεσκε δ᾽ ἵμερον ἀστράπτοντε.

350. Καὶ ῥόδα μὲν κείνοισι μεμιγμένα, λευκῷ ἐρυθρὸν] Αὐτὸς ὁ Τήϊος πρὸς ζωγράφον ---Γράφε ῥῖνα καὶ παρειὰς Ῥόδα τῷ γάλακτι μίξας. Ἐμοὶ δὲ συνεγγυτέρα ἐστὶ μεταφορά, ῥόδα γὰρ καὶ κεῖνα ἑαυτοῖς ἀναλογώτερά ἐστιν ἢ ῥόδα καὶ γάλα· ἵνα δὲ παρέργως λέγω, οὐδὲν ταύτῃ τῇ παραβολῇ ἐναντιοῦται ὁ Εὐσέβιος περὶ τοῦ γάλακτός φησιν, ὅτι μόνον τῶν ὑγρῶν τοῦτο ἔχει τὴν ἰδιότητα, τὸ μὴ ἐμφέρεσθαί τινος ἐν αὐτῷ εἴδωλον καὶ ὁμοίωμα. Καὶ γὰρ ἂν εἴη, μὴ ἀνάκαμψιν τῶν ὀπτικῶν ἀκτίνων σαφῶς ἐν αὐτῷ γίνεσθαι, ὅ ἐστιν ἀπ᾽ ἄλλου τινὸς ἀντικειμένου σώματος, ἀλλὰ τὸ σῶμά τι ἐν αὐτῷ βεβαμμένον δίχροον εἶναι οὐχ ἧττον ἀναγκαῖον εἴη· Ὡς ῥόδον τῷ γάλακτι ἐμβαφὲν τὴν τοῦ ἑαυτοῦ καὶ τοῦ γάλακτος χρώματος μίξιν τινὰ ἔχει.

Οἰστροφόρος δὲ πόθος χρυσέην ὑπεβάλλετο ζώνην.
Ἀμφὶ δ' ἑὲ πέπλον ἔχευεν ἑανὸν εἵματά τ' ἄλλα
Δῖ' Εὐσχημοσύνη, ποσὶν δ' ὑπέδησε πέδιλα·
Δειρὴν δ' ὅ τῳ εἴσκον, ὅτ' οὐδέ ποτ' ἄλλο πέφυκε
Τόσσῃσιν χαρίτεσσι βεβυσμένον, οὐδ' ὅλη ἐρίζοι·
Πάντα μὲν ἦν κάλλιστα· Δέμας γλυκὺς ὅρμος ἐρώτων,
Μᾶλλον δ' ἔνδον ἔλαμψε Νόος γ' ἀρετῇσι φαεινός.
Τοῖον ἐν ὀφθαλμοῖσιν ἐρωμανὲς εἶδος ἔχουσα,
Ἐν δεκάτῳ τοι μηνὶ, ὃν Ἑβραῖοι καλέουσι
Τηβὲθ, ἐν βασιλῆος ἐν ἑβδομάτῳ λυκάβαντι,
Κούρη ἀνακτορέης Ἐσθὴρ κίεν εἰς δόμον αὐλῆς.
Οἵα δ' Ἰουδήθη ἐρατὴ χέρα ἀνκάνθεα
Θάρσος ἀερτάζουσα Βεθουλίου ἐκ πτολιέθρου
Εἰς στρατὸν ὠχνήσασκεν ὑπερφιάλου Ὀλοφέρνεω
Λαοῦ ἐλευθερίην διζημένη· Ἔνθα δ' ἔπειτα
Ὄρχαμον οἰνωθέντα κατέκτανεν ἄμμορον εὐνῆς.
Τοίᾳ ῥ' ἔβη πρὸς ἄνακτα μενεπτόλεμον πολύολβον
Ἀγλαΐῃ κομόωσα Θεῷ πεφιλημένη Ἐσθὴρ,
Καὶ πρὸ θυρῶν ἔστηκε πυραυγέα κῆλα βαλοῦσα
Ἐκ χαροπῶν βλεφάρων, ὡς εὐτόξοιο φαρέτρης·
Πυκνὰ δ' ἔρως τόξευεν· ἐν ὄμμασιν ἵζετο καλοῖς

359. Ζώνην] Παρθενίαν τὴν μίτραν, ἢ κεστὸν, ἢ ζωστῆρα· πρόδηλος δ' ἐστὶ μῦθος περὶ τῆς Ἀφροδίτης κεστοῦ τοῦ ἱμάντος, ἐν ᾧ πάντα τὰ πρὸς κάλλος καὶ εὐμορφίαν καὶ χάριτας καὶ λαμπρότητα προσώπου ἐναπόκειται· ὡς ὁ Νόννος ἐν Συναγωγῇ ἱστοριῶν εἰς Ναζιανζηνὸν, ἢ μᾶλλον, ὡς ὁ πάνυ Ποιητὴς -- Ἔνθα δέ οἱ θελκτήρια πάντ' ἐτέτυκτο· Ἔνθ' ἔνι μὲν φιλότης, ἐν δ' ἵμερος, ἐν δ' ὀαριστὺς, Πάρφασις, ἥτ' ἔκλεψε νόον πύκα περ φρονεόντων.

361. Εὐσχημοσύνη] Χάρις ἡ θεάτις, προσωποποιΐα.

367. Ἐν δεκάτῳ τοι μηνὶ] Ἰώσηπος καὶ οἱ ό. δωδεκάτῳ—καὶ— Ἀδὰρ ἔχουσι· Καὶ τότε γραπτέον -- Δωδεκάτῳ ἐνὶ μηνὶ, Ἀδὰρ καλέουσιν Ἑβραῖοι, Καὶ μεγάλου βασιλῆος ἐν ἑβδομάτῳ λυκάβαντι. Βιβλία δὲ τὰ Πολύγλωττα περὶ τούτου ὁμοδοξεῖ.

368. Τηβὲθ] Ἡμῶν Δεκέμβριος, ἢ μᾶλλον τὰ μὲν Δεκέμβριος, τὰ δὲ Ἰανουάριος. ☞

Ἑσμὸς

Stimuligerúmque Desiderium auream subcinxit zonam:
Peplúmque ei fluidum vestésque alias circumfudit
Dia Venustas pedibúsque subligavit calceos;
Cervicem verò omisi, quia nunquam aliud extitit
Tot gratiis plenum, nec quod [*ei se*] conferat:
Cuncta sanè pulcherrima; corpus dulcis portus amorum,
Magis autem intus fulsit animus virtutibus splendidus.
Talem in oculis amore-insanire-facientē formā habens,
(In decimo mense, quem Hebræi vocitant
Tebeth, & regis in septimo anno)
Virgo Esthera regiam intravit domum aulæ.
Qualiter autem Judetha pulchra corpore virago
Audaciam tollens Bethulio ex oppido
Ad castra ibat arrogantis Holofernis
Populi [*sui*] libertatem quærens. Ibi tandem
Ducem ebrium decollavit expertem-concubitûs.
Taliter adivit regem bellicosum, opulentum
Pulchritudine resplendens Deo chara Esthera,
Et præ foribus stetit ignita ejaculans tela
E serenis ciliis, velut è sagittis-præstanti pharetrâ;
Crebróq; amor jaculabatur: in oculis verò sedebat pulchris

☞ 377. Κῆλα] Κυρίως βέλη ξύλινα, ἀπὸ κάλου, ὅ ἐστι ξύλου, νῦν δὲ ἁπλῶς βέλη τινὰ, ἐρωτικὰ ἀκόντια. Ὡς ὁ Διονυσιακὰ ποιήσας — Κάλλεϊ τοξάζουσι καὶ οὐ βελέεσσι γυναῖκες, τουτέστι, κάλλεϊ οἷα βέλεσι. Καὶ μὲν Ἀχιλλεὺς ὁ Τάτιος. Κάλλος γὰρ ὀξύτερον τιτρώσκει βέλους καὶ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν εἰς τὴν ψυχὴν καταρρεῖ. Ὀφθαλμὸς γὰρ ὁδὸς ἐρωτικῷ τραύματι· ἢ ὡς Μουσαῖος, — Ὀφθαλμὸς δ' ὁδός ἐστιν, ἀπ' ὀφθαλμοῖο βολάων Ἕλκος ὀλισθαίνει καὶ ἐπὶ φρένας ἀνδρὸς ὁδεύει.

379. Ἐν ὄμμασιν ἵζετο καλοῖς] Οὕτως Ἱμέριος πρὸς Φωτίῳ - Πειθὼ δὲ καὶ πόθοι καὶ ἵμεροι τό σοι κάλλος ἅπαν ἐνείμαντο, ὁ μὲν (ἵμερος) ἐφιζάνων τοῖς ὄμμασι, κἀκεῖθεν ἐκπυρσεύων ἀμήχανον· οἱ δὲ τὰς παρειὰς αἰδοῖ φοινίσσοντες πλέον, ἢ τὰς τῶν ῥόδων ἡ φύσις κάλυκας, ὅταν ἠριναῖς ὥραις ὑπὸ τῆς ἀκμῆς κατ' ὁμψίαι πετάλοις ἄκροις ἐρυθαίνωνται.

Ἑσμὸς ἀνηρίθμων χαρίτων· πτερύγεσσιν ἐλαφρῆς
Ἵμερος αὖ κροτάφοισι μελίπνοος ἀμφεποτᾶτο,
Κρατὸς ἀποθρώσκων δὲ Πόθος θόρεν ἴκελος αὐγῇ.
Ἦ μάλα κάλλος ἄνακτος Ὀλυμπίου ἔπλετο δῶρον
Τέρπεσθαι κραδίας τ' ἀνδρῶν ἄμπαυμά τ' ἔσεσθαι
Ἔργων δ' ἡμερινῶν καὶ ὀϊζύος ἣν ὀχέοισιν·
Ὥς τε σοφοὶ τῷ χρῶντο· Κακοὶ δ' ἔπι πᾶσιν ἀλιτροί.
Τὴν δὲ ἰδὼν αἰχμῇσι λάβεν φρεσὶν ἐνδόμυχον πῦρ
Ἀνίκητος βασιλεὺς, ὑπὸ δ' ἠσπαίρεσκε θοροῦσα
Πλησομένη κραδίη καὶ ὀρίνετο θυμὸς ἀγήνωρ·
Αὐτίκα δ' ἀμφοτέρῃσι φίλην ἠγκάζετο κούρην
Κλισμοῦ ἀποθρώσκων παγχρυσέου ὑψηλοῖο.
Χείλεα δ' οἱ κύσε καλὰ καὶ εὔχροα κύκλα παρειῶν,
Αὐχένα τ' εὔοδμον περικαλλέα πύργον Ἔρωτος,
Φάεα δ' οἱ ἐπέπηξε καὶ οὐ κόρον εὗρεν ὀπωπῆς·
Ὀψὲ φίλοις δ' ἐπέεσσιν ἄναξ ἐκέδασσε σιωπὴν,
Θαρσαλέως δ' ἐὸν ἕλκος ἐφήνατο οὐδὲ κεκεῦθε,
Μνώετο γὰρ πολλοῖσιν ὅτ' ἔθνεσιν ἐμβασιλεύοι·
Ἔνθ' ἄρα τὴν συνέθεντο γάμου πολυήρατα θεσμά

380. Ἑσμὸς ἀνηρίθμων χαρίτων] Πλῆθος χαριεστῶν τελειώσεων. Μουσαῖος δὲ (ὅς μὲν ἢ Πανοπολίτης ἐστὶν, ἢ αὐτῷ ὁμοιότατος) περὶ τ. Ἡροῦς—Πολλαὶ δ' ἐκ μελέων χάριτες ῥέον· οἱ δὲ παλαιοὶ Τρεῖς χάριτας ψεύσαντο πεφυκέναι· εἷς δέ τις Ἡροῦς Ὀφθαλμὸς γελόων ἑκατὸν χαρίτεσσι τεθήλει. Τοῦ δὲ μιμούμενος Ἀρισταίνετος ἐπιστολῇ κ'. τοῦ α'. βιβλίου--καὶ τοῖς ὄμμασι χάριτες οὐ τρεῖς καθ' Ἡσίοδον, ἀλλὰ δεκάδων περιχορεύει δεκάς. (Ἔνθα δὲ ὡς ἐν παρόδῳ κατηγορητέος ὁ Σκαλίγερος, ὃς τοῦτον τὸν Μουσαῖον Ὁμήρου παλαιότερόν φησιν. Αὐτὸς δὲ Μουσαῖος Ἡσίοδον ἡγεῖται παλαιὸν εἶναι· Ὅμηρος δὲ καὶ Ἡσίοδος σύγχρονοι. Πλανᾶται ὁ πάνυ ὑπ' ἔρωτος Βιργιλίου τυφλωθεὶς, ἐν ᾧ εἰς τὴν ἑαυτοῦ πλάνην βοηθὸν ἀτεχνῶς καλεῖ· πρόφατον γὰρ Βιργίλιος παλαιὸν τὸν Μουσαῖον ἐγκωμιάζει, αὐτὸς τούτου Μουσαίου παλαιότερος, εἶτα ἥμαρτεν ἂν καὶ ἀναχρονισμῷ σφόδρα, εἰ τὸν Ὅμηρον ἐν τοῖς Αἰνείου χρόνοις θανόντα ἐποίησεν, οὐ μὲν τότε γεγονότα.) Περὶ δὲ πολλῶν χαρίτων καὶ ὁ Φιλόδημος--Καὶ χρωὸς ἀρρυτίδωτος ἔτ' ἀμβροσίην, ἔτι πειθὼ, Πᾶσιν ἐπιστάζει μυριάδας χαρίτων. Καὶ Ἀρισταίνετος--Πολ-

Χρυσέ

Examen innumerarum gratiarum; alísque levibus
Cupido temporibus mel-spirans circumvolitabat,
E verticéque saliens Desiderium prorupit flammæ simile.
Certè utique pulchritudo regis cœlestis est donum
Ad delectandum corda hominum & recreationem fore
Diurnorum laborum & miseriæ, quam exantlant.
Sic & sapientes eâ utuntur: mali verò semper immodici.
Hanc conspicatus molli cepit animo intimam flammam
Divinus rex, subtérque palpitabat saliens
Tremebundum cor, & flectebatur animus generosus.
Statímque ambabus [*ulnis*] charam amplexabatur virginem
Solio desultans aureo, sublimi:
Labráque ei osculabatur & pulchros orbes genarum
Cervicémque fragrantem formosam turrim Amoris,
Oculósque ei infixit, nec satietatem invenit videndi,
Serò autem amicis verbis rex dissipavit silentium,
Audactérque suum vulnus patefecit, nec celavit,
Recordatus enim est, quòd multis gentibus imperaret.
Ibi hi duo pepigerunt nuptiarum amabilia pacta,

Πολλὰ δ' ἀμφιτέθηλε χάρις· Εἴγε δὲ παρὰ τῷ Ὁμηρικῷ — Χάρις δ' ἀπελάμπετο πολλή. Ἡδέως δὲ κατὰ τὸ εἰωθὸς ὁ Λουκιανός, πᾶσιν ἐπανθεῖ τούτοις ἡ χάρις, μᾶλλον δὲ πᾶσαι ἅμα ὁπόσαι χάριτες καὶ ὁπόσοι ἔρωτες περιχορεύοντες.

381. Ἵμερος] Νῦν πρόσωπόν τι, ὁ ἔρως, — Δεινὸς θεὸς ἠϊθέοισι· Μελίπνοος] εὔοδμος, μέλι πνέων. Ἀμφεποτᾶτο] ἀμφεκέχυτο.

387. Τὴν δὲ ἰδὼν] Ἴδε σχόλια εἰς στίχον τὸν τοζ΄. Ὁ μὲν Φιλήμων — Ὁρῶσι πάντες πρῶτον, εἶτ' ἐθαύμασαν, εἶτ' ἐπεθεώρησαν, εἶτ' εἰς ἐλπίδ' ἐνέπεσαν· οὕτω γίνεται ἐκ τούτων ἔρως.

388. Ἀντίθεος βασιλεὺς] Ἰσόθεος, Θεοῦ διάκονος, ἢ πλὴν αὐτοῦ Θεοῦ θειότατος, ὡς Καλλίμαχος· — Ἐκ δὲ Διὸς βασιλῆες, ἐπεὶ Διὸς οὐδὲν ἀνάκτων θειότερον. Τὰ δὲ Ἁγιόγραφα αὐτὰ οὐ μόνον τοὺς βασιλεῖς θεοῖς ἰσάζει, ἀλλὰ καὶ Θεοὺς ὀνομάζει. Ἠπαίρεσκε] ἤπαιρε. Θοροῦσα] οἷα ἄρτι καὶ ἐξαίφνης τῷ τοῦ ἔρωτος κέντρῳ παρορμηθεῖσα.

390. Ἀμφοτέρῃσι] Προσυπακουστέον χερσίν. Ἠγκάζετο] ταῖς ἀγκάλαις φιλικῶς ἐδέχετο. Κούρην] κόρην, παρθένον.

Χρυσέῃ ὑπὸ πλατανίστῳ ἰδ᾽ ἀμπέλῳ αἰγλήεσσῃ,
Λαμπτῆρες δ᾽ ἑρμῖσιν ὅλην διὰ νύκτα κρέμαντο·
Παρθενικαὶ δ᾽ ἀοιδαί τε καὶ συνεῦδοι γλυκύφωνοι
Ὀψέ τε καὶ πρωΐζα γαμήλιον ὕμνον ἄειδον.
Οὐδὲ τόσον τις πώποτ᾽ ἐρωτοτόκοις βλεφάρεσσιν
Οὔτασε παρθενικῶν νόον ὄβριμον Ἀρταξέρξεω,
Οὔτ᾽ Ἀστίν, ὅτε μιν βασιλεὺς μνηστεύσατο τὸ πρὶν
Μυρία ἕδνα διδοὺς, ὅσσον καλλίσφυρος Ἐσθήρ,
Ἥν φιλέεσκεν ἄναξ ἶσον φαέεσσιν ἑοῖσι.
Τῆς κεφαλῇ στέφανον θαλερὸν πολύκμητον ἔθηκεν,
Ἀντὶ δέ τ᾽ Ἀστίνος ποιήσατό μιν βασίλειαν,
Δαῖτα δ᾽ ἔπειθ᾽ ἅμα πᾶσιν ἐφώπλισεν ἡγεμόνεσσιν
Ἐσθῆρος τὴν δαῖτα γαμήλιον· ἀλλὰ καὶ ἔμπης
Δασμόν τ᾽ ἐξαφίει πολύδημον δῶρά τ᾽ ὄπασσεν,

399. Χρυσέῃ ὑπὸ πλατανίστῳ ἰδ᾽ ἀμπέλῳ] Περὶ τούτων Ἀθήναιος, ---Ἦν δὲ ἐν τῷ κοιτῶνι καὶ λιθοκόλλητος ἄμπελος χρυσῆ ὑπὲρ τῆς κλίνης· καὶ τὴν ὑμνουμένην χρυσῆν Πλάτανον ὁ Ξενοφῶν λέγει. Πύθιος δὲ ὁ Λυδὸς (ὁ ὕστερον τὸν Ξέρξην αὐτὸν σὺν παντὶ τῷ στρατῷ ξενίσας) τὸν Δαρεῖον ἐδώρησε ταῦτα, ὡς βασιλεὺς τὸν βασιλῆ. Ἀλλὰ τὸ Περσικοῦ βασιλέως προσκεφάλαιον ταλάντων μεστὸν ὡς καὶ ὑποπόδιον αὐτοῦ ἑκὼν παραλείπω. Ἀναγνωστέον γὰρ πλατυτέρως ἐν τοῖς Χάρητος τοῦ Μιτυληναίου παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ ἐν τῷ δωδεκάτῳ βιβλίῳ. Ἄμπελον δὲ χρυσῆν τινα πεφυκέναι λέγει Ἰώσηπος ἐν τετάρτῳ καὶ δεκάτῳ τῆς Ἀρχαιολογίας λόγῳ, κεφαλαίῳ δὲ πέμπτῳ ---Ἔπεμψε γὰρ αὐτῷ (Πομπηΐῳ) μέγα δῶρον Ἀριστόβουλος ἄμπελον χρυσῆν ἐκ πεντακοσίων ταλάντων· Μέμνηται δὲ τοῦ δώρου καὶ Στράβων ὁ Καππάδοξ λέγων οὕτως· Ἦλθε δὲ καὶ ἐξ Αἰγύπτου πρεσβεία καὶ στέφανος ἐκ χρυσῶν τετρακισχιλίων. Καὶ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἴτε ἄμπελος εἴτε κῆπος, τερπωλὴν ὠνόμαζε τὸ δημιούργημα. Τοῦτο μέντοι δῶρον (φησὶν Ἰώσηπος) ἱστορήκαμεν καὶ ἡμεῖς ἀνακείμενον ἐν Ῥώμῃ, ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Διὸς τοῦ Καπετωλίου, ἐπιγραφὴν ἔχον --- Ἀλεξάνδρου τοῦ τῶν Ἰουδαίων βασιλέως.

400. Λαμπτῆρες] Τοιοῦτό τι ἔθος λέγει Ἡρακλείδης ἐν Περσικοῖς παρ᾽ Ἀθηναίῳ, ἐν τῷ ιβ΄. Φυλάσσουσι δὲ αὐτὸν τὸν βασιλέα καὶ τετρακόσιαι γυναῖκες, ὡς ἱστορεῖ ὁ Κυμαῖος Ἡρακλείδης ἐν πρώτῃ Περσικῶν· αὗται δὲ τὰς μὲν ἡμέρας κοιμῶνται, ἵνα νυκτὸς ἐγρηγορῶσι, τὴν δὲ νύκτα ᾄδουσαι καὶ ψάλλουσαι διατελοῦσι λύχνων καιομένων.

Aureâ ſub Platano & Vite [*auro*] nitente,
Lampadéſque tori-fulcris nocte totâ pendebant:
Virgines autem molles & eunuchi dulci-voce
Serò & diluculò epithalamium concinebant.
Nec ulla tantum virginum amoriparis telis
Unquam vulnerârat animum magnum Artaxerxis,
Nedum ipſa Vaſhta, cùm eam rex ambivit olim
Infinitas dotes ferens, quantum pulchra Eſthera,
Quam amabat rex æquè ac oculos ſuos.
Hujus igitur capiti coronam floridam pretioſam impoſuit
Et vice Vaſhtæ creavit hanc [*ſuam*] reginam;
Epulum deinceps ſimul omnibus inſtruxit ducibus
Eſtheræ epulum nuptiale [*dictum.*] Sed & inſuper
Vectigal remiſit publicum & largitiones exhibuit;

☞ 401. Εὐνοῦχοι γλυκύφωνοι] Πάντες γὰρ ἄγονοι, ὡς παῖδες, γυναῖκες, εὐνοῦχοι, ὀξύφωνοί εἰσιν. Ἥβη δὲ τὴν ἀνδρῶν βαρυφωνίαν εἰσάγει. Τοῦτο καὶ Ὅμηρος σημαίνει ἐν τούτοις — Τῷ δὲ βαρυστενάχοντι παρίστατο πότνια μήτηρ· Ὀξὺ δὲ κωκύσασα κάρη λάβε παιδὸς ἑοῖο. Τὰς αἰτίας ἴδε παρὰ Κοιλίῳ τῷ Ῥοδιγίνῳ βιβλίῳ ιθ΄. κεφ. ιϛ΄.

404. Ὄβριμον] Κυρίως ἰσχυρὸν, ἢ δεινόν· νῦν δὲ γενναῖον, εὐγενῆ.

406. Μυρία] Ἀορίστως ἀντὶ πολλά. Καλλίσφυρος] καλὰ σφυρὰ ἔχουσα, καὶ οὕτω (σχηματικῶς) ὅλη καλή. Οἱ δὲ παλμαστικοὶ καὶ οἱ φισιογνώμονες ἀπὸ τῶν ῥινῶν τοὺς ἄνδρας, ἐκ δὲ ποδῶν καὶ σφυρῶν γνωρίζουσι τὰς γυναῖκας.

411. Δαῖτα γαμήλιον] Οἱ πάλαι ἐν τοῖς γάμοις ὡς καὶ οἱ νῦν μεγαλοπρεπέστατα τὰ δεῖπνα κατεσκεύασαν· Οἱ δὲ Περσῶν βασιλεῖς πάντων μάλιστα. Τότε δὲ τοὺς φόρους ὑπέλυσαν τά τε γέρα τοῖς ἀξιοτίμοις ἐμέρισαν, πολλούς τε πολλαῖς δωρεαῖς ἐτίμησαν. Οἱ Ἕλληνες λέγουσιν, Ἄφεσιν ἐποίησαν (δηλονότι) τοῦ τέλους· παρ' Ἡροδότῳ λέγεται — Ἀτελητίη στρατηΐης καὶ φόρου ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον. Ἔνιοι δὲ ταῦτα ὑπολαμβάνουσι περὶ τοῦ ἔθους. τοῦ Περσῶν βασιλέως τὰ δῶρα τῇ βασιλίσσῃ διδόναι, καὶ τὰς πόλεις εἰς κόσμον αὐτῆς· Ὃ καὶ μετὰ πολλῶν ὅσων ὁ Κικέρων ἐν τῷ εἰς Βέρριον λόγῳ γράφει.

Quales

Οἷα χρὴ βασιλῆα χερείοσιν ἀνδράσι δοῦναι.
Ὦ μάκαρ Ἀρταξέρξη, ἄναξ ὄλβιστος ἁπάντων,
Οἳ πρὶν σκῆπτρον ἔχεσκον ἀν' Ἀσίδα, τῶν βασιλήων·
Οὐ τόσον ὅττι τόσησιν μέγας χώρησιν ἀνάσσεις
Ἰνδῶν ἐκ μεγάλων πυμάτοις εἰς Αἰθιοπῆας,
Ὅσσον ὅτ' Ἐσθῆρος περικαλλέος ἐς λέχος ἦλθες
Παρθένου ἠγαθέης μορφὴν ἀρετήν τε λαχούσης·
Ἄλλο θεὸς μὲν ἑτοίμασ', ὅμως γε σὺ ὄλβιός ἐσσι.
Ἐσθὴρ δ' οὐ μὲν ἔδειξατο ἑὴν εἰς πατρίδα γαῖαν
Οὐδὲ γένος, θρεπτῆρος ἀνεμνήσθη γὰρ ἑοῖο,
Ὃς ἑ θεῷ ἐπίηρα φέρειν μάλα πολλὸν ἀνώγει,
Ἔς τε τέλος, πατρὸς ὥσπερ, ἑὰς τελέσασθαι ἐφετμάς,
Ὡς θρεπτῆρος ἐόντος ἰδ' αὐτῇ παιδὸς ἐν αἴσῃ,
Καί νυ γεραίτερος ἦε λίην καὶ πλείονα ἤδη·
Τοῦ γ' ἐπέων οὔπω ἐπελήθετο δῖα γυναικῶν,
Μαρδόχιον δ' ἐκ τῆς καὶ εἰ λάχε μείζονα τιμήν,
Ὅς μιν τοπρὶν ἔθρεψεν, ὅτ' ἐξαπόλοντο τοκῆες·
Ὡς αἰεὶ ἀγαθῶν ἀγαθοὶ μνήσασθαι ἴσασιν.
Ἀλλ' ὅτε Παρθενικαὶ συνεέρχατο δώματος ἔνδον
Δεύτερον, αἳ βασιλῆϊ λέχος μέγαρον ἀνεκάασκον,
Ἄψ δ' αὖ εἰς ἓν ἅπασαι ὁμιλαδὸν ἠγρέθοντο
Οὐκ ἔτι παρθενικαί· Τὸ δ' ὄπισθεν αἰὲν ἔμελλον
Ἄλλων νόσφιν ἄγειν χήρειον βίον ἄμμορον εὐνῆς·
Πρῶτα τότ' εἰν αὐλῆσι Δαρειογενεὺς βασιλῆος.

430. Ὡς αἰεὶ ἀγαθῶν ἀγαθοὶ μνήσασθαι ἴσασιν] Ὡς αἰεὶ οἱ εὐφυεῖς τοῦ εὖ πεπονθέναι ἀνεμνήσθησαν· ὡς ἐν Αἴαντι μαστιγοφόρῳ ὁ Σοφοκλῆς -- Ἀνδρί τοι χρεὼν Μνήμην προσεῖναι, τερπνὸν εἴ τί που πάθοι· Χάρις χάριν γάρ ἐστιν ἡ τίκτουσ' ἀεί· Ὅτου δ' ἀπορρεῖ μνῆστις εὖ πεπονθότος Οὐκ ἂν γένοιτό ποθ' οὗτος εὐγενὴς ἀνήρ. Καὶ ὁ Ξενοφῶν, Εὐχαριστία πάσης ἀρετῆς μήτηρ. Αὕτη τῇ πάρα, αὕτη τῷ Θεῷ καὶ διδασκάλοις καὶ φίλοις τὸ δέον ποιεῖ. Ἡ δὲ ἀχαριστία παρὰ τοῖς Πέρσαις αἰπολογεῖσθαι μάλιστα εἰώθει· Ὃ ἀπὸ ταύτης τῆς ἱστορίας (Ἐσθῆρος λέγω) σαφέστερον γίνεται.

Κ 3 Μαρδό

Quales decet regem inferioribus viris largiri.
O Beate Artaxerxes, rex es felicissimus omnium,
Qui priùs sceptrum habebant per Asiam, regum;
Non tantum [*eò*] quòd tot magnus provinciis imperitas
Indis à Nigris extremos ad Æthiopas,
Quantum [*eò*] quòd Estheræ perpulchræ cubile ascendisti
Virginis divinæ formam virtutémque adeptæ;
Aliud quidem Deus designavit; veruntamen tu felix es.
Esthera nè adhuc quidem suam patriam exposuerat,
Nec originem; altoris enim memor-erat sui,
Qui illam Deo placere valdè multùm hortabatur,
Et ad finem usque, sicut antea, sua observare precepta,
Utpote altoris existentis, & illi parentis in loco,
Et sane valdè provectior erat ætate & plura novit.
Hujus sermonum nullo modo oblita est dia mulierum,
Sed Mardochium adhuc coluit, licet dignitate superior,
Qui illam olim nutriebat, cùm periêrant parentes:
Sic semper bonorum boni memores esse sciunt.
Sed quùm virgines congregabantur domum intra
Secundam, quæ regi lectum honorabile ornârant,
Rursus hæ simul omnes turmatim congregabantur
Non ampliùs virgines; In futurum verò semper debebant
Ab aliis seorsim ducere viduam vitam expertem lectûs:
Tum primò in palatio Dario-sati regis claro

☞ 434. Τὸ δ' ὀπίστερον αἰὲν ἔμελλον Ἄλλων νόσφιν ἄγειν χήρειον βίον. Ἴδε σχόλια τὰ εἰς τὸν στίχον τλή.

436. Δαρειογενέος βασιλῆος] Ξέρξου τοῦ Δαρείου, ὅτι δὲ οὗτος ὁ Ἀρταξέρξης ἦν Ξέρξης ὁ μέγας, οὗ πατὴρ Δαρεῖος, ἴδε προοίμιον τὸ Ῥωμαϊκὸν περὶ τῆς βίβλου τιθέμενον. Ταύτην δὲ λέξιν ἐν Πέρσαις ὁ Αἰσχύλος περὶ αὐτοῦ ἔχει -- αὐτὸς ἄναξ Ξέρξης βασιλεὺς Δαρειογενής. Δαρεῖος δὲ φρόνιμον σημαίνει, ὡς Ἡσύχιος, Δαρεῖος ὑπὸ Περσῶν ὁ φρόνιμος, ὑπὸ δὲ Φρυγῶν Ἕκτωρ. Ἡρόδοτος δὲ ἐν Ἐρατοῖ -- Δύναται δὲ κατὰ Ἑλλάδα γλῶσσαν ταῦτα τὰ ὀνόματα, Δαρεῖος, ἐρξείης· Ξέρξης, ἀρήϊος· Ἀρτοξέρξης, μέγας ἀρήϊος.

Mardo-

Μαρδόχαιος λαμπρῇσι Θεῷ φίλος ἀμφεπένευεν.
Οὐδὲ πόνον πολυκάρπον ἔχεν μεγάλῳ ἐπὶ ἔργῳ,
Ἀλλ' ἐσάωσεν ἄνακτα καὶ ἤρατο κῦδος ἑαυτῷ,
Δὴ τότε γάρ τ' Εὐνούχω ἀγλώσσω θυμὸν ἔχοντε
(Οἳ περὶ πυλέων ἐφύλαξαν ἀνακτορίῳ παρὰ βηλῷ)
Ὃς Βαγάθαν, ὃ δὲ Θαρσά, καλοῦσι ἀδαήμονες ἄμφω,
Πολλὰ κακὰ σφετέρησιν ἀτασθαλίησιν ἐτόλμων
Λάθρ' ὀαρίζοντες· καὶ μοιρηδίη κεν ἰσιγῇ
Κρυπταδίην, κακότεχνον, ἀεικέα μῆτιν ὕφηναν,
Καὶ κεφαλῇ βασιλῆος ἀδευκέα ῥάψαι ὄλεθρον
Ἱρῇ, ἧς Θεὸς αὐτὸς ἑὴν ὑπερέσχεθε χεῖρα.
Αὐτὰρ ὁ Μαρδοχαῖος (ἀπιστοσύνη γὰρ ἀναιδὴς
Οὔ ποτ' ἀκμώρητος) ἐχέφρονα θυμὸν ἑλίσσων
Τῶνδε μὲν εὖ ἐνόησε συνωμοσίην ἀλεγεινήν.
Ὣς τρέσεν ὡς ῥίγησεν ἐνὶ φρεσὶ τάρβει λυγρῷ,
Μή τι κακὸν κακότητι βροτῶν βασιλῆϊ γένοιτο·
Ἐσσυμένως δ' Ἐσθῆρος ἐν οὔασι πέφραδε πάντα·
Ἡ δ' ἄρ ὑποδδείσασα παρήγγειλεν βασιλῆϊ,
Πίστιν δεξαμένη καὶ σπουδὴν Μαρδοχίοιο.
Τοὺς δὲ γ' ἄναξ ἤτασεν ἀληθείην διερευνῶν,

440. Εὐνούχω] Δύω εὐνοῦχοι, οἱ Πέρσαι αὐτοὺς Βαγώας καλοῦσιν· Ἀγλώσσω θυμὸν] νῦν ἀντὶ τοῦ ἀγανακτοῦντα, ὡς ἔνιοι, ὅτι τὴν Ἀστὶν ὁ βασιλεὺς ἀπέλυσεν ἄγων τὴν Ἐσθῆρα· ἄλλοι, ὅτι Μαρδόχαιος αὐτοῖς προήχθη, ὧν οἱ ἑβδομήκοντα.

441. Ἐφύλαξαν] Δηλονότι τὰς φυλακάς, ὥς ἂν εἴη φυλακὰς ἐφύλαξαν, ὡς χαίρειν χαρὰν, βουλὴν βουλεύειν, καὶ λοιπά· φυλακὰς εἶχον. Τὸ δὲ τῆς θυρέτις τοῦ βασιλέως προσπελαθῆναι παρὰ Πέρσαις τιμῆς τῆς ἄγαν ἔδοξε σύμβολον εἶναι.

444. Ὀαρίζοντες] Συνιστάμενοι. Σιγῇ] οὐ σιωπῇ, ψιθυρισμῷ δέ.

450. Εὖ ἐνόησεν] Οὐκ ὡς Ἰώσηπος, παρὰ τοῦ αὐτῶν δμωὸς, Ἰουδαίου ὄντος καὶ Μαρδοχαίῳ συγγενοῦς, ἀλλ' αὐτόπτης ἢ αὐτήκοος ἐνόησεν· εὐλογώτερον γάρ, οὐ μὴν κατὰ πάντα, ἀλλὰ τῷ Μαρδοχαίῳ. Ἴσως δὲ τοῦτο ὡς Ἑβραῖον αὐτοὶ μὴ φοβούμενοι, ἀλλ' ἄπειρον εἶναι γλώσσης τῆς Περσικῆς ὑπολαμβανόμενοι ἠπατήθησαν· Καὶ Χαλδαῖος ὁ παραφραστὴς φησι πολλὰς γλώσσας Μαρδόχαιον ἐγνωκέναι, καὶ Περσικὴν μάλιστα, εἰ μὴ ἀμνήμων εἰμί.

Τοὺς

Mardochius Deo charus ministerium obivit.
Neque laborem infructuosum habuit tam magno in opere,
Sed & Regem servavit & gloriam sibi comparavit.
Tunc enim Eunuchi duo arroganti animo præditi
(Qui præ foribus custodiam agebant regium ad limen)
Hic Bazan dictus, ille Tharsa, boni expertes ambo,
Multa mala suâ malignitate ausi sunt.
Clam colloquentes ; & fatali quâdam susurratione
Secretum, malè-artificiosum, indecens consilium texebant,
Et capiti regis amaram struebant perniciem
Sacro, cui Deus ipse suam extendit manum
Sed Mardochius (perfidia enim efferata
Nunquam impunita est) fidelem animum volvens
Illorum quidem, satis intellexit conjurationem horridam.
Ut metuit, ut exhorruit in corde præ timore solicito,
Nequid mali hominum malitiâ accideret regi.
Protinus verò Estheræ in auribus exposuit omnia :
Illa autem subverita nuntiavit regi
Fidem ostentans & industriam Mardochii.
Atque hos rex [*tormentis*] exploravit veritatem odorans

☞ 451. Ὡς τρέσσεν, ὡς ῥίγησεν ἐνὶ φρεσὶ τάρβεϊ λυγρῷ] Πᾶς μὲν γὰρ ὁ φιλόθεός ἐστι καὶ φιλοβασιλεὺς, ὅτι ὁ βασιλεύς ἐστιν--- ἔμψυχος εἰκὼν θεοῦ-- κατὰ Μένανδρον. Ὅθεν καὶ ὁρᾶν ἐστι, πόσον ἄρτι ἡμαρτήκασιν οἱ ἡμεδαποὶ τὴν ἀσέβειαν προφασιζόμενοι ἐν τῷ τὸν εὐσεβέστατον βασιλῆ Κάρολον τὸν ἀσεβεστάτως κεφαλοτετομηκέναι.

453. Ἐσσυμένως] τὴν σπουδὴν καὶ διζηλίαν δηλοῖ ἐν τῷ ὅτι τάχιστα ἐπιστροφὴν ποιεῖσθαι, μὴ ἡ σύστασις τελεία γίνηται.

454. Ἡδ' ἄρ ὑποδδείσασα] Τοῦτον μὲν ἔρως, ταύτην δὲ δέος εἰς ἀπόφανσιν παρώρμησεν· ἔρως μὲν (ὅ ἐστιν εὔνοια) ἐκ τῆς ἀρετῆς θείου τε νόμου γινόμενος, δέος δὲ γυναικὶ ἰδιώτερον, ἵνα μή τι αὐτὴ πάθοι ἐν τῷ βασιλέως πάθει. Τούτου δὲ ἔρως τῷ δέει σύμμικτος ἦν, ὡς ἐν κινδύνῳ ἀεὶ γίνεται, ταύτης δὲ δέος τῷ ἔρωτι προσφυὴς, ὡς γυναικὸς αὐτοῦ οὔσης.

456. Ἤτασεν] Ἐξήτασεν, ἴσως βασάνοις τισί.

Σταυρῷ δ᾽ αἰώρημα τίθη κακόν· Οἱ δὲ θανόντες
Πότμῳ λευγαλέῳ μάλ᾽ ἐοικότι κείατ᾽ ὀλέθρῳ.
Καὶ γράφη ἐν βίβλοισιν ἐφημερίοισιν ἄνακτος
Μνημόσυνόν τ᾽ αὐτοῖσι, γέρας δέ τε Μαρδοχαίῳ.

459. Βίβλοισιν ἐφημερίοισιν] Κατὰ τὰ Ἑβραϊκὰ, οἷς ἡμέρα ὁ ἐνιαυτός.

460. Μνημόσυνόν τ᾽ αὐτοῖσι, γέρας δὲ τῷ Μαρδοχαίῳ] Τὸ αὐτῶν μνημόσυνον δυσκλεές, τὸ δὲ Μαρ- ☞

ΚΕΦΑΛ. γ᾽.

ΥΠΟΘ. Ἐνθάδε μῆνις Ἀμᾶνος, Ἰουδαίοισιν ἀπειλαί.

ΝΗΡ τις μέγας ἦεν ἐϋκτιμένοις ἐνὶ Σούσοις
Ἀμμεδάθαο παῖς· τοῦ δ᾽ οὔνομα ἔπλετ᾽ Ἀμάν,
Ἀμάν, ὃς χαλεπῆς χαλεπώτατος ὄζος ἐτύχθη
Ἐκ γενεῆς Ἀμάλαο θεοστυγέος πανάποτμου·
Τὸν πλείστης φιλόδωρος ἄναξ τιμῆσι γέραιρε,
Πλείστης δωτίνησι, καὶ ὑψόθι χερσὶν ἀείρας
Πολλὸν ὑπὲρ πάντων μιν ἐθήκατο ἡγεμονήων·
Ἕως μετά γ᾽ αὐτὸν ἄνακτα Θεὸς ὣς τίετο δήμῳ
Δεύτερος ἐν τιμῇ ἠμὲν πόλει ἠδὲ τραπέζῃ.
Γούνατα δ᾽ εἰσορόωντες ἔκαμπτον δείλια φῶτες
Καὶ χαμάδις κατέκυπτον ὀπιζομένοισι προσώποις,
Ὥσπερ ἐτείλατ᾽ ἄναξ· μοῦνος δέ οἱ οὔτιν᾽ ὄπασσε

461. Μέγας] πλούσιος, μεγαλοπρεπής.

464. Ἀμάλαο] Ἀμάλης ἀντὶ τοῦ Ἀμαλήκ. Οἱ δὲ Ἑβραϊκὰς τὰς λέξεις μεταφράζοντες εἰς τὸ σ πλειστάκις συντετελεκυίας ποιοῦσιν αὐτὰς, ὡς משיח Ἑλληνιστὶ Μεσσίας, καὶ אליה ἢ אליהו Ἠλίας. Σίγμα δὲ ἀντὶ τοῦ δασέως πολλάκις τίθεται, ὡς ὗς Λατίνοις σῦς, ὑπὲρ συπὲρ, ὑπὸ σύβ. ק δὲ τὸ Ἑβραϊκὸν εἰς τὸ ἢ τὸ ס συμμεταβλητέον ἐστὶν, οὐ μὴ διὰ τὸ ταύτης ἀλλήλοις εἶναι τῆς τάξεως, ἀλλ᾽ ὥσπερ τὸ κάππα εἰς τὸ σίγμα εὐπρεπὲς ἐστι, καὶ τοὐναντίον· Οἷον δηλονότι τὸ σῶκος παρὰ τὸ σῶς, καὶ τὸ διώκω παρὰ τὸ διώσω, ὅ ἐστι διωθήσω, καὶ

Μαρδο-

Crucíque ſuſpendium addidit malum : Hi verò pereuntes
Fato ignominioſo merito jacebant ſupplicio:
Et inſcribebatur libris Annalibus regis
Memoriale ipſis, honorariúmque Mardochio.

☞] δοχεῖ γραμμάτων· καὶ οὕτω κατὰ τὸ Περσῶν ἔθος τὰ καθ' ἡμέραν συμβεβηκότα ἐν βίβλοις ταῖς ἐφημερίοις, ἢ ἐνιαυσίοις ἢ χρονικοῖς ἐνεγράφοντο παρὰ τῶν βασιλικῶν γραμματέων, ὡς ὕστερον φανήσεται.

CAP. III.

ARG. *Hîc ira Hamanis Judæis dira minatur.*

VIr quidam magnus erat bene-ſtructis in Suſis
Ammadathæ filius, hujúſque nomen erat Haman,
Haman, qui infeſtâ infeſtiſſimus ramus erat
E ſtirpe Amalæ, Deo-invisâ, malo-fato-deſtinatâ.
Hunc pluribus munificus Rex honoribus decorabat,
Plurimis muneribus, & in altum manibus extollens
Multùm omnibus eum præpoſuit optimatibus :
Uſquedum poſt regem ut Deus colebatur populo
Secundus honore tum in urbe, tum in [*regis*] mensâ.
Genua verò intuentes flexerunt ſervilia viri
Et ad-terram ſe inclinârunt venerabundis vultibus,
Sicut juſſerat rex : ſolus vero huic nullam exhibuit

☞] ἔδωκα Βοιωτοῖς ἀντὶ τοῦ ἔδωσα, καὶ ἀκκὸς τοῖς Λάκωσιν ἀντὶ ἀσκός. Ἀμαλὴκ δ' υἱὸς τοῦ Ἐλιφᾶ, τοῦ Ἐσαῦ, καθ' ὧν πανώλεθρον πόλεμον κινεῖν ὁ Θεὸς Ἰσραηλίτας ἐκέλευσε. Θεοστυγέος] Θεὸν μισοῦντος, ἢ ὑπὸ Θεοῦ (κατ' ἄνθρωπον λαλῶ) μισουμένου. Παναπότμου] Ἐχθίστου, παντὶ τῷ κακῷ πεπρωμένου, ὡς ὁ Δούπορτος ἐν Ψαλμῷ πγ'. Σωὶ δ' Ἀμαληκῖται πότμῳ πεπρωμένον ἔθνος.

468. Μετὰ γ' αὐτοῖς ἀνάκτα Θεὸς ὣς πέτο] Περσικὸν ἢ καὶ Μηδικὸν καὶ Παρθικὸν θεοσεβεῖ τῇ προσκυνήσει τοὺς βασιλεῖς τιμᾶν.

Μαρδόχαιος τιμὴν, οὐδ' ἔτλη κύδιμος ἀνὴρ
Γούνατα ἱερὰ Θεῷ ἀλιτήμενι κάμψαι Ἀμάνι.
Εὖ γὰρ Θεῷ πίστευσεν, ὃς ἠπείλησεν Ἑβραίοις,
Εἴ ποτε τοῦτο γένος τιμὴ φιλίη τε δέχοιντο,
Οὐδὲ φόβῳ μεγάλοιο παρείασε θεσμὰ Θεοῖο.
Αὐτὰρ οἱ ἐν αὐλῇσιν ὑποδρηστῆρες ἄνακτος
Τοῖσδεσι Μαρδόχαιον στερεῶς ἐπέεσσι προσηύδων.
‘Τίπτε σὺ, Μαρδοχαῖε, κελευσμοσύνης βασιλῆος
‘Οὐκ ὄθεαι, τὴν φράξεν ἀειθαλέεσσιν ἐφετμαῖς,
‘Ὄφρ' Ἀμὰν γεράεσσι μεγακλήεντα σέβοιο;
‘Τοῦδε γὰρ ἀφραδέων ὀλιγωρεῖς οὐδ' ἀλεγίζεις·
‘Ἦ ἄρ' ἑκὼν βασιλῆος ἀνήναο μῦθον ἀκοῦσαι;
‘Ἦ οὐκ οἶσθ' ὅς χ' ἡμῖν ἐπετείλατο ὧδέ γε ῥέξαι;
Ὣς ἔφασαν τοῦτο πειρώμενοι ἐνδυκίῃσι·
Τοὺς δ' αὖ Μαρδόχαιος θεοπειθὴς ἀντίον ηὔδα·
‘Οὐ μῦθον βασιλῆος ἀναίνομαι ἱερὸν ἀκοῦσαι,
‘Οὐδὲ καὶ ἀγνώσσω ταύτης σημάντορα βουλῆς·
‘Ἀλλ' Ἀμὰν συγγενὴς Ἀμαληΐδος ἐστὶ γενέθλης,
‘Αὐτὰρ ἐγὼ γενεῆς Ἑβραΐδος εὔχομαι εἶναι.
‘Τῶν ἀμφοῖν οὐκ ἔστιν ἔρως, οὐχ ὅρκια πιστὰ,
‘Οὐδέ τοι ὁμοφροσύνη, αἰεὶ δέ τε νεῖκος ἄληκτον
‘Ἐκ θεόφιν, φιλίαι γὰρ ἰδ' ἔχθεα ἐκ Θεοῦ εἰσιν·
‘Τῷ καὶ ἐγὼ τῷδ' ἀνδρὶ εἰ τάδ' οὔποτε γούνατα κάμψω,
‘Δείδια τὸν βασιλῆα, Θεὸν περὶ δείδια δ' αὐτοῦ.

483. Ἀφραδέων] Ἄφρων γὰρ ὁ πένης ὁ τὸν πλούσιον ἐρέθων, ὡς Ἡσίοδος. Ἄφρων ὅς κ' ἐθέλοι πρὸς κρείσσονας ἀντιφερίζειν, Νίκης τε στέρεται πρός τ' ἄλγεσιν ἄλγεα πάσχει. Καὶ Πίνδαρος ὁμοίως ᾄδει--Χαλεπὸν δ' ἔρις ἀνθρώποισιν ὁμιλεῖν κρεσσόνων. Ὅταν γὰρ ὁ Θεὸς καὶ ἡ ἀρετὴ κελεύσῃ ἀνύπτητος ὁ πένης, εἰ καὶ πρὸς κρείσσονας ἀντιφέρηται, τότε γὰρ καὶ Θεὸς συλλαμβάνει, ὃς κρείσσονας μινύθει καὶ βριάοντας χαλέπτει, ἄλλως γὰρ τοὺς κρείσσονας ἐρεθίζειν, οὐ μόνον ὑπερήφανον, ἀλλὰ καὶ βλαβερόν ἐστι.

492. Τῶν ἀμφοῖν οὐκ ἔστιν ἔρως] Περὶ ταύτης τῆς ἀντιπαθείας, τίς ἄν, ὃς ταῖς ἁγίαις Γραφαῖς ὁμιλεῖ, ἀνήκοος εἴη; Τοιούτοις γὰρ γράφω.

Ὣς

Mardochius reverentiam, neque ſuſtinuit pius homo
Genua dicata Deo ſcelerato flectere Hamani.
Et firmiter Deo credidit, qui interminatus eſt Hebræis,
Siquando hanc gentem honore amicitiâve exciperent;
Nec præ metu magni prætermiſit leges Dei.
At qui in palatio erant regis famuli
Hiſce Mardochium rigidè verbis affati ſunt,
Cúrnam tu, ô Mardochi, mandatum regis
Negligis, quod munivit ſemper-vigentibus decretis,
Ut Hamanem [*nempe*] glorioſum venerere?
Hunc autem ſtultus contemnis neque reſpicis.
Anne volens regis recuſas mandato auſcultare?
An fortè ignoras, quis nobis præceperit hoc faciendum?
Sic dixerunt tentantes eum verſutiis.
Hos autem Mardochius Deo-fiſus contra alloquitur.
Non mandato regis ſacro recuſo auſcultare;
Neque ſane ignoro hujus ſanctorem conſilii;
Sed Haman ex inviſo eſt Amalechitarum genere,
Ego autem generis Hebraici fateor [*me*] eſſe.
His duabus [*gentibus*] non amor eſt, non fœdera fida,
Nec ulla concordia, ſed perpetua lis & contentio
Divinitus; amicitiæ enim & odia ex Deo ſunt.
Quare & ego huic viro hæc nunquam genua flectam,
Regem ſanè metuo, Deum autem præ illo metuo.

☞ 496. Δείδια τὴν βασιλῆα, Θεὸν περὶ δείδια δ' αὐτοῦ] Δείδια τὴν Θεὸν τοῖς ἡμαρτηκόσι δυσχερήναντα, τοιγαροῦν οὐχ ἁμαρτήσω. Καὶ μὴν τῷ Σαοὺλ βασιλεῖ λίαν ἐδυσχέρηνεν ὁ Θεὸς, διὰ τὴν αὐτοῦ πρὸς Ἀμαληκιτῶν βασιλῆ Ἀγὰγ φιλοφροσύνην. Τοῖα δὲ περὶ τῆς Ἰουδαίων εὐσεβείας ἐν τοῖς ὑπὲρ Θεοῦ κινδύνοις ἐν τῷ β'. κατ' Ἀπίωνος ὁ Ἰώσηππος λέγει ---Καὶ οὐδεὶς Ἰουδαίων οὔτε μακρὰν οὕτως ἂν ἀπέλθοι τῆς πατρίδος, οὐδ' ἐπὶ μικρὸν φοβηθήσεται δεσπότας, ὡς μὴ πρὸ ἐκείνων δεδιέναι τὸν νόμον. Θεὸν πέρι δείδια δ' αὐτοῦ] πρὸ αὐτοῦ Θεὸν ἢ Θεοῦ νόμον.

Sic

Ὣς ἔφατ᾽· οἱ δέ οἱ αὖτις ἀμείβοντο στερεοῖσιν·
‘Οὐκ ἀγαθὸν πλοῦτόν γ᾽ ἐρεθιζέμεν ἄνδρα πενιχρόν,
‘Ἀλλ᾽ ἤτοι παύσασθαι ἀνώγομεν ἀφροσυνάων.
Ὣς εἶπον. τοῖσιν δ᾽ οὐκ ἔπιθον στερεόφρονα θυμόν,
Οὐδ᾽ αὐτὸν παρέπεισαν ὁσημέραι ὀτρυνέοντες·
Ἀλλ᾽ ἔθ᾽ ὅγ᾽ ἠτίμησεν Ἀμὰν ἀσεμφεῖ βουλῇ,
Κρᾶας δ᾽ εἶχε καλυφθὲν ἐϋπλεκέεσσι τιάραις,
Οὐδὲ κόρῃ ἔνι χεῖρας ἐπέσχεθεν, ὥσπερ οἱ ἄλλοι.
Τοῦδε δ᾽ οἱ ἦτορ ἰδόντες ἐνὶ στήθεσσιν ἀπειθὲς
Αὐτῷ πάντ᾽ Ἀμὰν διεπέφραδον ἠδ᾽ ἀγόρευον
Οὔνομα μὲν γενεήν τε καὶ ὕβριν Μαρδοχίοιο.
Ὃς δ᾽ ἀΐων ζακότῳ σφεδανὸν ἀπήχθετο θυμῷ,
Ἀφρὸς δ᾽ ἂν στόμα βλύζε. πυρόχροον ἦε πρόσωπον,
Ὀψὲ δ᾽ ἀπειλητῆρα μέγ᾽ ἀγαλλόων φάτο μῦθον.
‘Ἦ οὐκ ἄρ᾽ Ἀμὰν ἐγώ εἰμι μάλ᾽ ἔξοχος ἔνδοθι Σούσων;
‘Οὐκ ἄρα μοι βασιλεὺς φίλος ἔπλετο Ἀρταξέρξης;
‘Καίτοι ἔτ᾽ ἐχθρὸν ἔχω; Ἐχθρὸν δ᾽ ἔχω οὐδὲν ὅσωπερ,
‘Οἷα κύων μυίῃ πέλε λυσσήτειρα φαεινῇ,
‘Κλύθαρος ἢ δειλὸς φλεγύῃ πέλεν ὑψικελεύθῳ·

501. Ὁσημέραι] Ὅσαι ἡμέραι, πολλάκις, καθ᾽ ἡμέραν, Ἀριστοφάνης. Πολλὰ δὲ τοιαῦτα ῥήματα ἐπιῤῥηματικῶς τίθεται τοῖς Ἕλλησιν, ὡς εἷς καθεῖς (μᾶλλον δὲ ἀναγινώσκοιμι εἷς καθ᾽ εἷς· Ἀττικοὶ δὲ συζυγοῦσι) καὶ ὡς τὸ πρόσθεν. Καὶ τοῖς νῦν Ἕλλησι καλημέρα λέγεται, ὡς καλὴ ἡμέρα, ἐν τοῖς ἀσπασμοῖς.

502. Ἀσεμφεῖ] Ἀσφαλεῖ καὶ ἀμετακινήτῳ. Βουλῇ] βουλήματι, ἢ θελήματι, σημαίνει δὲ τοῦ διαλογισμοῦ τήν τε εὐβουλίαν Μαρδοχαίου.

503. Κρᾶας] Κάρηνον, κεφαλήν. Καλυφθὲν] κεκαλυμμένον, οὐ γὰρ τῆς κεφαλῆς τιάραν ἀφεῖλεν (ἣ αὐτῆς σκέπασμά ἐστιν) ὡς Πέρσαι ποιοῦσι σύμβολον τοῦ τὸν ἀσπασάμενον ἀμείβεσθαι, ὡς Ἡλιόδωρος ἐν τοῖς πε[ρὶ] Θεαγένους καὶ Χαρικλείας. Εὐπλεκέεσσιν] εὐπλέκτοις, καλῶς πεπλεγμένοις. Τιάραις] τιάρα, οὕτω Πέρσαι καλοῦσι τὸ κόσμημα τῆς κεφαλῆς. Κίδαρις δὲ ἡ βασιλέως τιάρα, κυρβασία ταυτόν ἐστι.

504 Οὐδὲ κόρῃ ἔνι χεῖρας ἐπέσχεθεν] Ξενοφῶν, Ἑλληνικῶν βιβλίῳ τῷ β΄. --Κῦρος ἀπέκτεινεν Αὐτοβοισάκην καὶ Μιτραῖον, υἱεῖς τῆς Δαριαίου ἀδελφῆς τῆς τοῦ Ξέρξου τοῦ Δαρείου πατρός, ὅτι αὐτῷ ἀπαντῶντες οὐ διέῤῥωσαν διὰ τῆς ΚΟΡΗΣ τὰς χεῖρας, ὃ ποιοῦσι μόνῳ βασιλεῖ. Ἡ δὲ κόρη ἐστὶ μακρότερον ἢ χειρὶς ἐν ᾗ τὰς χεῖρας ἔχων οὐδὲν ἂν δύναιτο ποιήσειν. Κόρη] λέξις Περσική, ὅτι

Sic dixit: hi autem ei reſponderunt duris [*verbis*]
Non bonum eſt pauperem hominem irritare divitem;
Quare nos ceſſare te jubemus à ſtultitiâ.
Sic dixerunt; neque huic perſuaſerunt firmum animum,
Nec illum ſeduxerunt quotidie [*licet*] impellentes:
Sed adhuc ille non-honorabat Hamanẽ conſtanti propoſito,
Capútque habuit opertum bene-plicatâ tiarâ,
Nec in manicâ manus continuit, ſicut reliqui:
Hujus autem illi videntes animum in præcordiis immobilem
Ipſi quidem Hamani omnia nuntiârunt & dixerunt
Noménque genúſque & injuriam Mardochii.
Hic autem audiens iracundo valde intumuit animo,
Spumáque circa os manabat, ignicolor erat facies,
Seróque minitabundum valde ſtomachans dixit verbum:
Nonne ergo Haman ego ſum præſtantiſſimus in Suſis?
Nonne ergo rex amicus mihi [*familiaris*] Artaxerxes?
Et adhuc tamen inimicum habeo? Vilis verò & ille,
Sicut canis lunæ fit rabida ſplendidæ [*inimica*]
Aut ſcarabæus contemptibilis aquilæ fit altevolanti;

…μαίνει δὲ μακρὰν χειρίδα, ὡς ὁ Ξενοφῶν. Ὥσπερ οἱ ἄλλοι πάντες Πέρσαι οὕτω ποιοῦσιν, ὅταν ὁρᾷ βασιλεὺς, νῦν δὲ κελεύσαντος βασιλέως, καὶ περὶ Ἀμὰν οὕτω ποιοῦσι.

513. Ἐχθρὸν δ' ἔχω οὐδενόσωρον. Πάντα τὰ ἐσχάτης ὑπερηφανίας σημεῖα, ἑαυτὸν θαυμάζειν, Ἦ οὐκ ἄρ' Ἀμὰν ἐγώ εἰμι, κ.λ. εἶτα τοῖς ἑαυτοῦ φίλοις μεγαλοφρονεῖν, Οὐκ ἄρα μοι βασιλεὺς φίλος ἔπλετο; ὕστερον τῶν ἄλλων καταφρονεῖν, ὡς ἀναξιωτάτων ὄντων -- Ἐχθρὸν δ' ἔχω οὐδενόσωρον.

515. Κάνθαρος ἢ δειλὸς] Μῦθος Αἰσωπικὸς, περὶ δὲ αὐτοῦ ἴδε Ἀριστοφάνην ἐν Εἰρήνῃ. Οἱ δὲ φυσικοὶ τοιαύτης ἀντιπαθείας μνείαν ποιοῦσιν· ἔτι δὲ καὶ φασὶ κάνθαρον θῆλυν μὴ γίνεσθαι, ἀλλὰ πάντας ἄρσενας. Δειλὸς] μικρὸς, ἀσθενὴς, ἢ κάκοσμος. Φλεγύη] ἀετοῦ. Ἡσύχιος --φλέγυας, ἀετὸς ξανθὸς, ὀξύς· φλεγύας ἀναγνωστέον. Ἡσίοδος δὲ ἐν Ἡρακλέους ἀσπίδι --αὐτὰρ ὄπισθεν Μορφνοῖο φλεγύαο καλυπτόμενοι πτερύγεσσιν. Ἡσ· εἴρηται δὲ, ὅτι τὰ τοῦ ἀετοῦ πτερὰ τοῖς τῶν ἄλλων ὀρνίθων συντιθέμενα, ὥς φασι, φλέγουσιν αὐτά. Ὅθεν ὁ Ῥοδομαννὸς ἐν πέμπτῳ Παλαιστίνης ἢ Ποιήσεως Χριστιανῆς -- Ἀρχαίη φάτις ἐστὶν, ὅτι πτερὰ πάντα λαφύσσει Οἰωνῶν ἑτέρων ἀετοῦ πτίλον, εἴ σφι κερασθῇ.

Talis

‘Τοῖος μινυθμένοιο ἀνάξιος ἐχθρὸς ἐμεῖο.
‘Κάδδ᾽ ἄρ᾽ ὀργὴν παύσομαι, ὅτ᾽ ἐχθρὸς ἀνάξιος ὀργῆς;
‘Μὴ δ᾽ ὀργὴν παύσωμαι, ἐπεὶ τίσις ἐστ᾽ ἐρατεινή.
‘Τόνδε δὲ μοῦνον ἐόντα τίς ἂν μέγας ὧδ᾽ ἀπολέσσαι;
‘Καὶ μεγάλη τίσις ἔστω, ἐπεὶ μέγα ἤλιτε φῶτα.
‘Ἀλλ᾽ αὐτὸν τίσω, καὶ ὅλον γένος ἐξαλαπάξω,
‘Πᾶσαν Ἰουδαίων πέρσω ἐρικυδέα φύτλην,
‘Καὶ γὰρ ἀλαζόνες εἰσί, βαρύζηλοι δέ τε πάντες·
‘Εἰ δ᾽ ἂν ἐγὼ τοίων ποτὲ φείσομαι, αὐτὸς ὄλωμαι.
Νήπιος ὡς ἠρᾶτο· Θεὸς δ᾽ ἐτέλειεν ἐπαράς·
Αὐτὸς μὲν γὰρ ὄλωλε, Θεὸς δέ γε φείσατο τοίων.
Αὐτὰρ οἱ οὐκ ἐγήθησαν, ἐπεὶ ἴδον ἀνέρος ὀργήν,
Ἐλπόμενοι κακὸν ἄγχι παρέσσεσθαι πανάφυκτον
Ἢ μὲν Μαρδοχίῳ, τῷ γὰρ κακὸν εἴδετο ἐγγύς,
Ἠ αὐτῷ Ἀμάνῃ, τὸ οὐ καταθύμιον εἶχον.
Αὐτὰρ ὁ μὲν δόμον ὦκ᾽ ἀφίκετο χωόμενος κῆρ,
Αἶψα δὲ ταῦτα φίλῃ διηέξατο πάντα δάμαρτι
Ζωρασέῃ, ἣ μᾶλλον ὄτρυνε πάρος μεμαῶτα
Ἐχθρὸς ἴσεσθαι, καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν·
‘Εἶ δ᾽ ἄγε, φίλτατ᾽ Ἀμάν, τελέσαι φρεσὶν ὅσσα μενοινᾷς
‘Κλήρους δ᾽ αὖ πάλλωμεν, ἵνα σφίσι πῆμα λάχωμεν.
Ὣς φαμένη ἐλέφαντος ἐδέξατο πυξίδα κοίλην,
Τῇ κλήρους βαλέτην· τοῦ δὲ τεσσαρεσκαιδεκάταιον
Μηνὸς Ἀδὰρ θόρεν ἦμαρ Ἰουδαίοις βαρυπενθές.
Μηνὸς ἀπὸ πρώτοιο (Νισὰν καλέουσιν Ἑβραῖοι)
Κλήρους καββαλέτην γε διαμπερὲς αἰὲν ἐπ᾽ ἦμαρ
Δεγμένοι, ὁππότε κλῆροι ἀφορμηθεῖεν ἄριστοι·

522. Πᾶσαν Ἰουδαίων, κ. λ.] Ἀεὶ μὲν γὰρ ἄπληστος καὶ ὑπερδικός ἐστιν ἡ ὀργιλότης.

537. Ἐλέφαντος] Ἐξ ἐλεφαντίνων ὀδόντων. Πυξίδα] κυρίως ἐκ τῆς πύξου θήκην· νῦν δὲ ἐλεφα- πίνην, ὡς κυνέην χαλκήρης πα- Ὁμήρῳ. Τρόπος συνεκδοχι-

Σχέτλι-

Talis inimicus noſtrâ indignus eſt indignatione.
Nùm iram ergò reprimam, quia hoſtis indignus irâ [*eſt ?*]
Non iram utique reprimam, quia jucunda eſt ultio.
Hunc autem, ſolus cùm ſit, quis magnus attingere [*dignetur?*]
Magna quoque eſto vindicta, quia magnatem offendit.
Quin ipſum ulciſcar, totúmque genus deſtruam,
Univerſum Judæorum evertam glorioſum genus,
Arrogantes enim & valdè invidi ſunt omnes;
Sin ego talibus parcam, ipſe [*utinam*] peream.
Sic ſtultus optabat: Deúſque perfecit imprecationes.
Nam ipſe ſanè periit, Deúſque talibus pepercit:
Hi igitur gaudebant, quùm iratum eſſe viderunt,
Sperantes aliquid mali affuturum inevitabilitèr,
Aut Mardochio quidem; huic enim malum propè videbatur,
Aut etiam Hamani ipſi, quem non charum habebant.
Sed ille domum ſtatim pervenit iratus corde,
Protinúſque hæc ſuæ recenſuit omnia uxori
Zoraſeæ, quæ magis incitavit anteà promptum
Hoſtes ulciſci, & illum allocuta eſt:
Eia age, chariſſime Haman, fac quod cogitas,
Sortes vero mittamus, ut iis exitium ſortiamur.
Sic locuta, eburneam cepit pyxidem cavam,
In quâ ſortes jecerunt; decimus verò quartus
Menſis Adar exiliit dies Judæis luctuoſus.
Menſe à primo, Niſan vocant Hebræi,
Sortes jecerunt indeſinentèr ſemper in diem
Præſtolantes, ecquando ſortes erumpant optimæ.

εἴδεις καταχρηστικῶς λεγομένη. 539. Ἀδὰρ] Οὗτος ὁ μεὶς ὁ δωδέκατος Ἑβραϊκῶς καλεῖται, ἔνιοι δὲ Συριακὸν ἢ Χαλδαϊκὸν ὄνομά φασιν εἶναι· ἡμῖν δὲ Φεβρουαρίου καὶ Μαρτίου μετέχει. Βαρυπενθὴς] βαρὺ πένθος φέρων.

Σχέτλιοι οἰωνοῖσι πεποιθότες· Ἦ ῥα Θεοῖο
Πάντα μόνου μόνον ὄμμα νοήματά τε ἰθύνουσιν,
Ὃς δὴ ἀνδρῶν σοφίην ἀνοήμονα πολλάκι ἔθηκε.
Δὴ τότε Χουραρευμένος ἐσέδραμε κυδίμην αὐλὴν
Ἀμὰν ἐν στήθεσσι φέρων δολιόφρονα ζῆλον,
Ἔνθα δὲ καὶ βασιλῆα προσέννεπε μῆτιν ὑφαίνων.
" Ὦ φιλόδημε ἄναξ πάντων ἀριδείκετ' ἀνάκτων,
" Οἷσι δ' ὅσος μὲν πυκνὰ δεδώρηται πολὺς ὄλβος.
" Ἐκ σέοθεν τοῖον δὲ πέλει κακὸν ἀνδράσι χέρνῃ,
" Ὡς οὐ παρὰ δύναμις βασιλήϊα δῶρ' ἀποκεῖται.
" Ἀλλ' ἔμπης μου ἔργον ἐλεγχίστου παρεόντος
" Καὶ δύναμιν ζωήν σου ἀμυνέμεναι ἐκ κακότητος,
" Οἵη σου κεφαλῇ νῦν ἱμερόεσσῃ ἐφῆπται.
" Οὐδὲ τόσον κίνδυνον ὑπέκφυγες, οὔτ' ἐκόλασσας
" Θαρσεῖ τε καὶ Βαζὰν ὀλοοῦ μήστωρε φόνοιο,
" Ὅσσον νῦν σοι ἐπῶρσαν Ἰουδαίων κακὰ φῦλα.
" Οὗτοι γὰρ δύο μοῦνον ἀνακτοφονῆες ὑπῆρχον,
" Πολλοὶ δ' οἱ μὲν ἔασι βίῳ πληθύν δέ τ' ἄριστοι·
" Οἳ μὲν σῇ πανύτηφι κεδαζόμενοι ἐνὶ γαίῃ
" Λαὸν σὸν τείρουσιν ἀλιμοεμήτην ἔῃσιν
" Αὐτονόμοι, οὐ γὰρ καὶ τεῶν ἀλέγουσιν ἐφετμέων,
" Οὐδὲ καὶ πειθαρχέουσιν ἐφημοσύνῃσι τεῇσι·
" Τῷ καὶ κέρδιόν ἐστ' ὀλοὸν γένος οὐκ ἔτ' ἐᾶσθαι,
" Ἢ τόδ' ἐασσάμενον κακὰ μυρία ἐκτολυπεῦσαι
" Σαυτόν καὶ σὸν λαὸν Ἰουδαίων ὑπὸ χερσίν·
" Ἐξ ὀλίγου τάχα γάρ κε κακὸν καὶ μεῖζον ἐτύχθη·
" Ἀλλ' εἰ ᾦ τοι φίλον ἐστί, τεῷ δὲ τόδ' ἥνδανε θυμῷ,

548. Μῆτιν ὑφαίνων] Πανουργίαν μηχανώμενος, ὑπὸ γὰρ βαθείας τοῦ τῷ βασιλεῖ λυσιτελεῖν τῆς προφάσεως τὸν ἑαυτοῦ φθόνον ἀποφορτίζει.

549. Ὦ φιλόδημε ἄναξ] Πάντες οἱ εἴρωνες καὶ ὑποκριτικοὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ χρῶνται, τὰς καλὰς ἕξεις, ὧν οὐκ ἂν αὐτοὶ κύριοι τυγχάνωσιν, ἐπαινεῖν ὡς καὶ Ἀμὰν ὁ δημοβόρος τὸν βασιλῆ φιλό- δη

" Στήριξον

Stulti, qui ominibus fidem habent: Certè Dei
Omnia ſolius ſolus oculus & providentia gubernant.
Hic etiam hominum ſapientiam inſipientem ſæpè reddidit.
Tum Churaremonis pervenit clarum palatium
Haman in animo ferens doloſam invidiam,
Ibique Regem allocutus eſt conſilium texens.
O Rex publicola cunctorum celeberrime Regum,
Agnoſco, quantæ mihi crebrò cumulatæ fuerint opes
Ex te: tale verò malum eſt viro inferiori,
Ut planè impotens ſit ad regalia dona compenſanda.
Veruntamen meum eſt officium, contemptiſſimus licet ſim,
Pro-virili vitam tuam defendere à proditione,
Qualis tuo capiti jam deſiderabili imminet.
Neque tantum periculum ſuffugiſti, quùm puniebas
Tharſámque & Bazan pernitioſi peritos homicidii,
Quantum jam tibi excitârunt Judæorum malæ tribus.
Iſti enim duo tantùm [*propè*] regicidæ erant,
Multi verò hi ſunt robore numeróque inſtructiſſimi:
Qui quidem tuâ ubique [*ferè*] ſeminati in terrâ
Populum tuum moleſtant ſuperbiâ ſuâ
Proprii-juris-domini, nec pili faciunt leges tuas,
Nec morigeri-degunt decretis tuis.
Quarè & præſtabilius eſt perniciosum genus ſuſtollere,
Quàm eo permiſſo, infinita [*penè*] mala exantlare
Teipſum tuúmque populum Judæorum ſub manibus:
E parvo enim [*neglecto*] malum fit citò magnum.
Quin ſi tibi gratum ſit tuóque arriſerit animo,

☞ δῆμον καλῶν προσαγορεύει.
559. Ἀνακτοφονῆες] Ἄνακτος φονεῖς. Ὑπῆρχον ἦσαν, ἢ ἔμελλον.
563. Αὐτόνομοι] κατὰ σφέτερον τὸν νόμον διάγοντες, ἀπειθεῖς τοῖς τῶν Περσῶν. Ἐφετμέων] ἐντολῶν, κελευσμάτων, νόμων.

‘ Στήριξον τὸν θεσμὸν ἀκαμπέα ἐμπεδόμυθον,
‘ (Οὐ γὰρ Πέρσῃσιν παλινάγρετον οὐδέ τ᾽ ὀνοστὸν
‘ Οὐδ᾽ ἀτελεύτητόν γ᾽, ὅ,κ κεν βασιλεὺς κατανεύσῃ)
‘ Ὄφρα βίῃ σοῦ λαοῦ ἐναίρωνται προθέλυμνα,
‘ Τῶν δέ τε ῥιζόθεν ἔθνος ὅλον νώνυμνον ὄληται·
‘ Ἀργυρέου τότ᾽ ἔγωγε τεοῖς θεράπουσι διδώσω
‘ Μύρια πάντα τάλαντ᾽ ἐπὶ θησαυροῖσι τεοῖσιν,
‘ Ὡς μὴ ἐμῷ βασιλῆϊ κακὸν καὶ πῆμα γένοιτο.
Ὡς Ἀμὰν βασιλῆϊ δολοπλόκον ἔννεπε μῦθον.
Αἶψα δ᾽ ἄναξ σήμαντρον ἀπὸ σφετέρης ἕλε χειρὸς,
Δῶκέ τ᾽ Ἰουδαίων ἐχθρῷ κακῷ Ἀμμαδαθίδῃ
Τῷ Ἀγαγίτῃ Ἀμᾶνι Ἰουδαίων ὀλετῆρι.
‘ Ὡς δ᾽ ἔφατ᾽, ἠνίδε νῦν τόδε σοι τεὸν ἄργυρον ἕξεις,
‘ Ἀμὰν, ἡμετέρων μέγα φίλτατε ἡγεμονήων·
‘ Τῷδε δὲ σημάντρῳ σφρηγίσεαι ὅ ττι θέλῃσθα·
‘ Ἢ κακὸν ἠὲ καὶ ἐσθλὸν, ἐπεί τοι πάντας ἔδωκα.
Ἦ, Ἀμὰν δ᾽ ἕλε χάρμαθ᾽ ὁ δύσφατος ᾧ ἐνὶ θυμῷ,
Οὐ τόσον ἀργυρέοιο ὅτ᾽ ἄσπετον ἔλλαβε δῶρον,
Οὐδ᾽ ὅκε σήμαντρον βασιλήϊον οἶος ἔδεκτο,
Ὅσσον Ἰουδαίων ἐχάρη ἐπ᾽ ἀδευκέϊ πότμῳ.
Ὡς ὦκ᾽ ἀνθρώποισιν, Ἄναξ, φόνον αἰνὸν ἔθηκας!
Αἶψα δ᾽ Ἀμὰν καππῆρσιν ἀνακτορέοισι κέλευε

573. Προθέλυμνα] Προρρίζει, ἐπαλλήλως καὶ πυκνῶς.

576. Μύρια] Δεκακισχίλια. Τάλαντα] τάλαντον ἀργυροῦν ἐξισάζω τοὺς εἴκοσι νῦν παρ᾽ ἡμῖν στατῆρας ἢ σίλιγγας, ὡς αὐτοὶ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ὀνομάζομεν. Χρυσοῦν δὲ πολυτιμότερόν τι ἐστὶν ἤγουν ὀγδοηκοντάκις ἀργυρέῳ ἰσάζον, μνᾶς δὲ π' ἔχει. Ἀναγίνωσκε τὸν Βουδαῖον καὶ ἔπι τὸν Δρούσιον περὶ τούτου τῆς Ἐσθῆρος τόπου. Θησαυροῖσι τεοῖσι] τοῖς βασιλικοῖς δηλονότι, οὓς Γάζαν λέγουσι Πέρσαι.

579. Σήμαντρον] Τὸν δακτύλιον σφραγῖδα βασιλικὴν ἔχοντα καὶ σφενδόνην· ἄλιθοι δὲ δακτύλιοι καλοῦνται ἀπείρονες, ὡς ὁ Ἀριστοτέλης, καὶ γὰρ τοὺς δακτυλίους ἀπείρους φασὶ τοὺς μὴ ἔχοντας σφενδόνην. Κοίλιος δὲ ὁ Ῥοδίγινος παλαιῶν ἀναγνώσεων τοῦ ς'. κεφ. αβ'. πολλὰ περὶ τούτου λέγει. Ἕλε] ἀφεῖλε τμῆσις. Χειρὸς] δακτυλίου.

Ξυ

Confirmato legem inflexibilem & firmam,
(Non enim Persis revocabile neque contemnendum
Neque inefficax, quodcunque rex annuerit)
Ut viribus tui populi occidantur penitùs,
Illorúmque radicitùs stirps tota & sine nomine pereat.
Argentei-nummi tunc ego tuis famulis dabo
Decem millia omninò talenta in gazam tuam;
Nequid fortè regi meo detrimenti damníve fiat.
Ita Haman regi dolosum dixit sermonem;
Statim verò rex sigillum à propriâ cepit manu,
Dedítque Judæorum hosti malo Ammadathidæ
Agagitæ Hamani, Judæorum perditori.
Atque ita dixit; En jam tuum argentum habebis,
O Haman, nostrorum longè charissime magnatum;
Hoc autem sigillo ratificabis quicquid volueris,
Seu malum sive bonum; tibi enim omnes [*Jud.*] tradidi.
Dixit; & Haman gaudium cepit ille nefarius animo suo,
Non tantùm quòd argenti immensam vim dono ceperat,
Nec quòd sigillum regium solus habuerat,
Quantùm Judæorum gavisus est ob amarum fatum.
Quàm citò, ô rex, hominibus malum fatum permisisti!
Statim verò Haman scribis regis edixit

580. Ἀμμαδαθίδῃ] Τῷ παιδὶ τοῦ Ἀμμαδάθα.

581. Ἀγαγίτῃ] Ἀμαληκίτῃ παρὰ τοῦ Ἀγὰγ βασιλέως Ἀμαληκιτῶν· οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἴσως πάντας αὐτοὺς τούτου βασιλέως ὀνόματι ἐκάλεσαν, ἵνα αἰεὶ μνημονεύωσι τῆς ἀντιπαθείας διὰ τοῦτο τὸ ὄνομα. Ὀλετῆρι] φονεῖ· τῷ ὄλεθρον αὐτοῖς συμβουλεύσαντι.

585. Εἷλε χάρματα] Ἔχαιρεν, ὡς ἐπιχαιρέκακος ὤν. Ὁ δύσφατος] οὐκ ἀντὶ τοῦ προσοχθισμοῦ φατέος· ὁ, ἐμφράσεως χάριν.

590. Ὡς ὦκ' ἀνθρώποισιν, ἄναξ, φόνον αἰνὸν ἔθηκας] Κατὰ τὸ Λατῖνον ἔπος ὃ ἑλληνικῶς οὕτως ἔχει —Οὐδεμία ποτὲ περὶ θανάτου ἀνθρωπίνου ἀναβολὴ μακρά ἐστι.

591. Γραπτήρεσσιν] Γραμματεῦσιν. Ἀνακτείοισι] βασιλικοῖς, τοῖς τὰ βασιλέως συγγράφουσιν.

Ut

Ξυὶ ῥ' ἴμμεναι πρὸς δώματ' ἀγακλήεντος ἄνακτος
Μηνὸς ἐνὶ πρώτοιο τῷ ἤματι τεισδεκαταίῳ·
Οἱ δ' ὣς ἠγερέθοντο καὶ ἀρνακίδας γραφίδεσσιν
Ἀτείχας ἐξαρόωντες ἐπιπολικῆσι χαράδρῃς
Ἔμβαλλον δεινοῖο ἀεικέα σπέρματα θεσμοῦ
Πολλῇσι γλώσσῃσιν ἐπεὶ λαὸς πολύφωνος.
Πᾶσιν ἀριστήεσσι μέδουσι, καὶ ἡγεμόνεσσιν,
Ὅσσοι ὑπόσκηπτροι μεγάλῳ πέλον Ἀρταξέρξῃ
Ἰνδῶν ἐκ μελάνων πυμάτους εἰς Αἰθιοπῆας.
Δακτυλίῳ δὲ γραφὴν σφρηγίσσατο οὔλιος Ἀμὰν,
Ὅ, τι παρ' ἐκ βασιλῆος ἐδέξατο, δυστρόλογον ὅρμον,
Οὔνομά τ' ἀμφιβόητον ὑπέγραφεν Ἀρταξέρξεω.
Ἀστάνδαι δ' ἀνὰ γαῖαν ὅλην κίον ἰθυκέλευθοι
Ἀγγελίην φορέοντες, ἵνα κτείνοιατο πάντες
Ἄνδρες Ἰουδαῖοι, ἠμὲν νέοι ἠδὲ γέροντες
Θηλύτεραί τε γυναῖκες ἰδ' αὐτῶν νήπια τέκνα
Δωδεκάτῳ ἐνὶ μηνὶ Ἀδὰρ καλέουσιν Ἑβραῖοι.
Πᾶσι δ' ἐπεξεφόρουν κρατεροῦ ἀντίγραφα θεσμοῦ
Ἐν χώρῃς πάσῃσιν, ἵν' ἔκδηλος τελέθοιτο,

594. Ἀρνακίδας] Ἀρνῶν δέρματα, φιλύρας, ὑμένας, μηλωτὰς λέγων οὐκ ἂν ἀκυρολογοίης· περὶ δὲ τούτου τοῦ γράφειν ἔθους Ἡρόδοτος ἐν Τερψιχόρῃ ταῦτα --- Τὰς βίβλους διφθέρας καλέουσι ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ Ἴωνες ὅτι κοτὲ ἐν σπάνει βίβλων ἐχρέωντο διφθέρῃσι αἰγέῃσί τε καὶ οἰέῃσι. ἔτι δὲ καὶ τὸ κατ' ἐμὲ πολλοὶ τῶν βαρβάρων ἐς τοιαύτας διφθέρας γράφουσι. Ἡρόδοτος δὲ σύγχρονος ἦν τῷ Ξέρξῃ, ὃς κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην Ἀσσυῆρος ἐστί· Γραφίδεσσι τοῖς γραφῖσι, δόναξιν

595. Ἀτείχας] Φαλακράς, ψιλάς, κατεσκευασμένας. Ἐξαρόωντες ἐγγράφοντες. Ἐπιπολικῆσι χαράδρῃς τῆς τῶν ἐπιπολῶν αὔλαξιν, ὄγμοις (μεταφορικῶς ἀντὶ) τοῖς γραμμαῖς.

596. Ἔμβαλλον] Ἔσπειρον, ἔγραψαν. Δεινοῖο ὀλεθρίου. Ἀεικέα ἄδικα, οὐ τοῖς δικαίοις ἐοικότα Σπέρματα γράμματα

597. Πολλῇσι γλώσσῃσιν] διαφόροις διαλέκτοις. Λαὸς πολύφωνος] ὡς Ὅμηρος --- Ἄλλη δ' ἄλλων γλῶσσα πολυσπερέων ἀνθρώπων.

599. Ὑπόσκηπτροι] Οἱ ὑπὸ τὸ

Ὄφρ'

Ut coirent ad palatium serenissimi regis,
Mensis primi die decimo-tertio.
At illi celeritèr congregabantur pellésque agninas stylis
Glabras exarantes in epistolicis sulcis
Insperserunt rigidi fatalia semina decreti,
Multis quidem linguis, quia populus multilinguis erat.
Omnibus [*scribebant*] optimatibus, ducibus & principibus,
Quotquot subjecti erant magni Artaxerxis
Indis à furvis ad extremos usque Æthiopas.
Annulóque scriptum obsignavit lethifer Haman,
[*Eo*] quem à rege acceperat, rotundam gemmam,
Noménque circumcelebratum subscripsit Artaxerxis.
Astandæ autem per totam terram festinabant citi
Nuntium ferentes, ut trucidarentur omnes
Viri Judæi cum juvenes tum etiam senes
Fœmineæque mulieres, earúmque infantes liberi
Duodecimo in mense [*quem*] Adar Hebræi vocant.
Cunctis verò proferebant rigidæ paradigmata legis,
In omnibus provinciis, ut esset manifestior,

⁓] σκήπτρου διάγοντες, ἀρχόμενοι, ὑποκείμενοι· ἄλλως οἱ ὑπὸ τοῦ βασιλέως σκηπτοῦχοι, πολλοὶ δὲ σατραπῶν τὰ ὀνόματα καὶ τάξιν βασιλέων εἶχον, πάντες μεγάλῳ βασιλεῖ ὑποκείμενοι, ὡς Αἰσχύλος ἐν Πέρσαις. Βασιλῆς βασιλέως ὕποχοι μεγάλου· ὅθεν ὁ Περιήγησιν ποιήσας ---Περὶ τῶν Περσῶν ἄδει ---Μοῦνοι γάρ τ' Ἀσίης βασιλεύτατον ἔθνος ἔχουσι· καὶ ὁ Ξενοφῶν ἐν Κύρου παιδείας η'. --ἐφείποντο δὲ οἱ περὶ αὐτὸν (Κῦρον) σκηπτοῦχοι ἐφ' ἵππων κεκοσμημένοι. Μεγάλου Ξέρξης ὁ Δαρείου, καὶ αὐτὸς μέγας καλούμενος, ὡς πάντες οἱ Περσῶν βασιλεῖς, καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν, ὅτι μέγαν βασιλῆ ἐνίκησε.

601. Δακτυλίῳ] Ἐντυπώσει τῆς σφραγῖδος· Οὖλος] ὁλούς.

604 Ἀστάνδαι] Οἱ ἐκ διαδοχῆς γραμματοφόροι καὶ πτεροφόροι λεγόμενοι, ὅτι πτερά τινα εἶχον διορισμοῦ χάριν, οἱ δὲ αὐτοὶ καὶ Ἄγγαροι. Τὰ ὀνόματα Περσικά φησι Σουΐδας.

60 . Ἐπεξεφόρεον] Ἐπεξεφόρεον, ἐκ Σούσων ἐπὶ πάσας χώρας ἔφερον. Ἀντίγραφα] παραδείγματα.

[Nempè]

Ὄφρ' εἶεν μεμαῶτες ἐπὶ προπεφασμένον ἦμαρ
Ἀντίον Ἑβραίων πόλεμόν τε δῆριν ὀφέλλειν,
Οὐδέ τινος φείδεσθαι ἐν αἰνῇ δηϊοτῆτι,
Ὡς οἱ ἐπειγόμενοι χαλεπῇ βασιλῆος ὁμοκλῇ
Σπέρχοντ' ἀπονέεσθαι ἀνάκτορα προτὶ Σοῦσα,
Ἔνθα τε ἐξήγγελλαν Ἰουδαιοκτόνον ἄλγος.
Αὐτὰρ Ἄναξ Ἀμάν τ' ἔπιον νηπενθέα οἶνον
Ἀλλήλους χρυσέοισι δεδισκόμενοι δεπάεσσι·
Θρῆνος δ' ἐν Σούσοισι τε ἀργαλέος γόος ὦρτο.

611. Μεμαῶτες] Πρόθυμοι καὶ ἕτοιμοι. Προπεφασμένον ἦμαρ] ἡμέραν τεσσαρεσκαιδεκάτην τοῦ Ἀδὰρ προκληρωθεῖσαν ὡς ἄνω --Τὸ δὲ τεσσαρεσκαιδεκαταῖον μηνὸς Ἀδὰρ θόρεν ἦμαρ.

613 Οὐδέ τινος φείδεσθαι] Οὕτω καὶ Μιθριδάτης ἔγραψε κατὰ τῶν Ῥωμαίων τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ εἰς τὸ ὀλοθρεῦσαι αὐτούς· ὡς ὁ Ἀππιανὸς γράφει --Μιθριδάτης σατράπαις ἅπασι καὶ πόλεων ἄρχουσι δι' ἀπορρήτων ἔγραφε, τριακοστὴν ἡμέραν φυλάξαντας, ὁμοῦ πάντας ἐπιθέσθαι τοῖς παρὰ σφίσι Ῥωμαίοις καὶ Ἰταλοῖς αὐτοῖς τε καὶ γυναιξὶν αὐτῶν καὶ παισὶ καὶ ἐλευθέροις ὅσοι γένους Ἰταλικοῦ, κτείναντάς τε ἀτάφους καὶ

ΚΕΦΑΛ. δ'.

ΥΠΟΘ. Μαρδοχίοιο γόος τε νήστιμον ἦμαρ Ἀνάσσης.

ΑΛΛ' ὅτε Μαρδοχαῖος ἀκήρατος εἰσενόησεν
Ἔθνεος οὗ βαρὺν οἶτον ὀϊζυρὸν πολυπενθέα,
Αὐτίκα δακρυόεις εὔκλωστον ῥῆξε χιτῶνα
Πορφύρεον, σάκκον τ' ἐριπένθιμον ἔμβαλεν (ὀσφύι,
Κακκεφαλῆς κονίην κατεχεύατο ἀλγινόεσσαν,
Χερσὶ καταπρηνέεσσιν ἑὼ πεπλήγετο μηρώ,
Κὰδ δ' ἔθορεν Σούσων εἰν εὐρυχόροισιν ἀγυιαῖς.

621. Οἶτον] Μόρον, θάνατον τὸν μέλλοντα, ὅμως δ' οἶστον τότε. καὶ

Δεινοί

[*Nempè*] Ut essent parati in destinatum diem
Contra Hebræos bellum & contentionem excitare,
Nec cuiquam parcere per asperam pugnam.
Sic illi incitati duro regis imperio
Festinabant [*negotium*] ut redirent regia ad Susa,
Ubi etiam denuntiârant fatalem-Judæis dolorem.
Rex autem & Haman hauserunt liberum vinum
Mutuò-se aureis excipientes poculis:
Sed luctus in Susis & gravis planctus oriebatur.

☞ ἀπορρῖψαι καὶ τὰ ὄντα αὐτοῖς μερίσασθαι πρὸς βασιλέα Μιθριδάτην. Τούτων δὲ καὶ ὁ Κικέρων μνήμην ποιεῖ.

617. Αὐτὰρ ἄναξ Ἀμάν τ' ἔπινον] Τουτέστι πρὸς τὴν περὶ τῆς ἐν ποτῷ συμβουλεύσιν ἐκαθῆντο. Οἱ γὰρ Πέρσαι μεθύοντες συμβουλεύουσι, νήφοντες δὲ ἐπικρίνουσι.

619. Θρῆνος δ' ἐν Σούσοισι καὶ ἀργαλέος γόος ὦρτο] Ὅ ἐστι τοῖς ἐν Σούσοις Ἰουδαίοις· οἱ ἑβδομήκοντα -- Ἐταράσσετο δὲ ἡ πόλις· Ἀπολλώνιος ἂν λέγοι -- Ἀμηχανίῃ βεβόληται Πᾶσα πόλις· ἑβραϊκῶς נבוכה

CAP. IV.

ARG. *Mardochius plorat, jejunia sustinet Esther.*

QUùm verò Mardochius inculpatus persenserat
Gentis suæ grave fatum lamentabile luctuosum,
Statim lacrymabundus delicatam rupit tunicam
Purpuream, ciliciúmque lugubre induit lumbis,
Supra caput pulverem suffudit flebilem,
Manibus pronis sua percussit femora,
Deinde desiliit Susorum in lativiis vicinis,

☞ 622. Χιτῶνα] Ἀνδρεῖον ἱμάτιον ἐπὶ τοῖς ἄλλοις ἐμπερονώμενον.

Δεινὸν τ᾽ οἰμώξας μεγάλην ἀνενείκατο φωνήν.
"Ὢ μοι ἐγὼν ὅτ᾽ ἄμωμον ἀπώλετο ἔθνος Ἰούδεω,
"Ῥιζόθεν ὅτι κακῶς δύσπατρις ὤλετο φύτλη.
Ὣς γοόων μινύριζεν, ἀτὰρ βασιληΐδος αὐλῆς
Ἤλυθεν εἰς προθύραια καὶ ἵστατο ἀχνύμενος κῆρ,
Ἐσβῆναι δ᾽ οὐκ ἦε κόνιν καὶ σάκκον ἔχοντι·
Ἔνθα δ᾽ ὀδυρόμενος μεῖνεν τετιηότι θυμῷ.
Ὡς ὅτ᾽ ἐνὶ ξυλόχοισι παῖς στρουθοῖο καλιῇ
Ὀρταλίχους ἀπτῆνας ἀγρεύεται ἢ καταπέφνειν
Ἢ μόνον ἁρπάξαι ἣ δ᾽ ὑψόθεν αἰνὰ μήτηρ
Πιππίζει, οὐδ᾽ ἐστὶν ἐπαρκέσαι αἰνὸν ὄλεθρον·
Αὐτὴ γὰρ τοῦ δ᾽ ἄσσον ἵμεν περιδειδίειεν ἀνδρός,
Κύκλῳ δ᾽ ἀμφιποτᾶται ὀδυρομένη πτερύγεσσι.
Καὶ γὰρ ὅπη βασιλῆος ἐσέδραμεν Ἀρταξέρξεω
Λυγρὴ ἀγγελίη, κραυγὴ καὶ ἀάσχετον ἄλγος
Καὶ στόνος Ἑβραίων ἱκετήσιον οὐρανὸν ἷκε·
Πολλοὶ δ᾽ ἐν κόπρῳ εἰλυμένοι ἠδ᾽ ἐνὶ τέφρῃ
*Ἄκμηνοι σίτοιο (πάτριον τ᾽ ἔθος ἔστ᾽ ἱκετάων)
Κεῖατ᾽ Ἰουδαῖοι σφέτερον κλαίοντες ὄλεθρον.

627. Δεινὸν] Δεινῶς. Οἰμώξας] ἅμα στεναγμῷ ὀλοφυρόμενος. Ἀνενείκατο] ἀντὶ τοῦ ἀνηνέγκατο Ἰωνικῶς καὶ ποιητικῶς.

628. Ἄμωμον] Οὐ μῶμον ἔχον, ἢ ᾧ οὐκ ἔστιν ἂν δύναιτο -- Μῶμον ἀνάψαι τοσούτου κακοῦ ἄξιον. Ἀπώλετο] δηλοῖ τὴν βεβαιότητα τοῦ μέλλοντος ὀλέθρου, ὡς Ἀποκαλύψεως κεφαλῇ ιη. Ἔπεσεν, ἔπεσε Βαβυλὼν ἡ μεγάλη· ὃ ἐστιν ὄντως πεσεῖται. Ἔθνος Ἰούδεω] νῦν γὰρ μόνοι οἱ ἐκ τῆς Ἰούδα καὶ Βενιαμὶν φυλῆς ὑπὸ Περσῶν ἠχμαλωτίσθησαν. Εἶτα περ καὶ πάντες Ἑβραῖοι ἀπὸ ταύτης τῆς βασιλικῆς φυλῆς Ἰουδαῖοι ὠνομάσθησαν. Ὡς καὶ ἡ πᾶσα αὐτῶν χώρα Ἰουδαία ἐκαλεῖτο, ὡς ἐν τῷ Ψευδοθομφανεάχ ἡμετέρῳ ἔγραψα περὶ τῆς γῆς Χαναὰν ἃ μὲν προεθήσω, ὅτι ἐξ αὐτὰ βιβλία τύπων ἐξέρηται. Τὴν ναίεται βώρησαν ἤδ᾽ οἱ περιναιετάοντες Γαῖαν ἐεισάφυλον Χανανηΐδα ποιήσαντο Οὔνομ᾽ ἀγακλειτοῖο ἀειράμενοι Χαναναῖοι Νωϊάδεω Χάμοιο παλαιγενέος υἱέος υἱοῦ. Ἀλλ᾽ ὅτε ναιετάασκε Θεοῦ μεγάλοιο ἔκητι Κυδιμος Ἀβραμιδέων γενεὴ ἀπερείσια φῦλα, Οἱ μὲν Ἰούδεω πάντες ἐπώνυμον ὀβριμοθύμου Γαῖαν Ἰουδαίην ὀνομακλήδην καλέεσκον, Ἄλλοτε δ᾽ αὖτ᾽ ἐκάλουν Ἰσραηλίτιδα γαῖαν, Γαῖα Παλαιστίνη δέ τ᾽ ἀκούεται ἀλλοδαποῖ-

Μεσσίην

Horrendéque ejulans magnam emisit vocem.
Hei mihi! Quia insons periit natio Judæ,
Quià radicitùs injustè justa periit Gens.
Sic luxit plangens, at regii tandem palatii
Pervenit ad vestibulum ibíque stetit dolens corde,
Intrare autem nefas erat pulverem & cilicium habenti.
Illic verò plorans mansit afflicto animo:
Veluti quùm in sylvis puer [*quidam*] passeris nido
Pullos implumes venatur aut occisurus
Aut saltem rapturus; illa verò desuper miserabile mater
Pipit, neque potest propulsare gravem perniciem:
Ipsa enim propiùs huic viro venire valdè timet,
In circuitu autem hinc-inde-volat plangens alis.
Namque ubicunque regis pervenerat Artaxerxis
Tristis nuntius, clamor & intolerandus dolor
Et gemitus Hebræorum supplices-curans cœlum ascendit;
Multíque in fimo provoluti & cinere
Jejuni (qui utique mos est supplicantium)
Jacebant Judæi suum deplorantes exitium,

...σι, Φοινίκην δ' ἀγνῶτες ἰδὲ Συρίην καλέεσκον. Νῦν δ' ἱερὴν γαῖαν πάντες διεφημίξαντο.

630. Γοόων Θρηνῶν. Μινύριζεν] ὠδύρετο· ἔνιοι δὲ, ἡσύχως ἔκλαιεν, ἀπὸ τοῦ μινυρὸς. Καθὰ χρῆ) Ὅμηρος, ὃς πολλῶν Ἀμμωνίων ἀξιοπιστότερος.

63 . Προθύραια] Τὰ πρόθυρα, τὴν στοάν. Ἀχνύμενος] λυπούμενος, ἠρέμα θρηνῶν. Ἄχος γὰρ λύπη ἐστὶν ἄφωνος. Κῆρ] κατὰ τὴν καρδίαν.

632. Ἐσβῆναι] Εἰσέρχεσθαι. Οὐκ ἦε] οὐκ ἐξῆν, οὐ θέμις ἦν. Ἐλεεινὴ γὰρ τοιούτου ἀνδρὸς ὄψις τῷ βασιλεῖ καὶ αὐλικοῖς οὐ μὴ ἔοικεν, ἔπειτα δὲ πολυπράγμονες οἱ Πέρσαι καὶ τρυφερῶς ἀλαζόνες. Κόνιν καὶ σάκκον ἔχοντι] τῷ τῇ σποδῷ καὶ σάκκῳ μεμολυμμένῳ.

635. Ὀρταλίχους] Νεοσσούς. Ἀπτῆνας] ἵπτασθαι μὴ δυναμένους.

636. Αἴλινα] Αἰλίνως, ἐλεεινῶς· Εἶδος θρήνου.

637. Πιππίζει] Κράζει, ὀνοματοποιεῖται. Ἐπαρκέσαι] ἀμύνειν. Ἀπολλώνιος, ἐπαρκέσαι κακότητα. Καὶ Ὅμηρος — Οὐδέ τι οἱ τόγ' ἐπήρκεσε λυγρὸν ὄλεθρον.

* Ἄκμηνοι σίτοιο] Ἄκμηνοι, ὅ ἐστι νήστεις, τὸ δὲ σίτου πλεονάζει, ὡς νῆστις βορᾶς παρ' Εὐριπίδῃ καὶ ἄπαις παίδων παρὰ Ξενοφῶντι.

Μεσσίην τ' εὔξαντο πότ' ἀχνυμένοισι φανῆναι
Οὐ πρόμαχον λαοῖο δαΐφρονα· οὐ γὰρ οἴω
Μείζονα Σωτῆρος χρεὼ ἔμμεναι ἢ πω ἔσεσθαι,
Οὐδ' ἄλλως ἤλποντο ἑαυτοῖς φύξιμον εἶναι·
Νήπιοι, ἦ γὰρ κεῖνος ὄπασσεν ἀρείω ζωὴν
Τοῖς οἱ ἐελπομένοισιν ἐπεὶ μετόπισθεν ἵκανε,
Ζωὴν ἀθάνατον καὶ ἀγήρω ἤματα πάντα.
Οὐδ' αὐτοῖς Σωτὴρ πέλεν χθονίων ἀπὸ μόχθων,
Οὐδέ πω ἐρχόμενος γαμήϊον εὖχος ὄπασσε,
Δαίμονα δ' αὖ νίκησε καὶ σὺν ἐδαμάσσατο γαῖαν,
Καὶ βασιλεύς περ ἐὼν οὐ Καίσαρος ἤρατο κμλὼ,
Οὐδ' ἄφελε σκῆπτρον ζηλήμονος Ἡρώδαο.
Ὣς πανϊουδαῖοι τεκνότες ὀχετόωντο.
Μαρδοχαῖος δὲ μάλιστα κακοῦ πέπλητο γόοιο,
Ὧι λαοί τ' ἐπιτετράφαται καὶ πάντα μέμηλε·
Δμωαὶ δ' αὖθ' ἁπαλαί τε καὶ εὐνοῦχοι παχύμηροι
Ταῦτά γε πάντ' Ἐσθῆρι διήγγελλαν βασιλείῃ·
Ἡ δὲ φίλου γοόωσα κακ' ἄσπετα Μαρδοχαίου
Πυκνὰ μάλ' ἐστονάχιζεν· ἧκε δ' ἄρ' ἄγγελον αὐτῷ
Χλαῖνάν θ' οἱ φορέειν καὶ θυοσμόεντα χιτῶνα,

645. Μεσσίην] Τὸν Χριστὸν αὐτοῖς διὰ προφητῶν προκεκηρυγμένον.

646. Οὐ γὰρ οἴω Μείζονα Σωτῆρος χρεὼ ἔμμεναι] Ἐὰν γὰρ πάντες ἀβοήθητοι νῦν ἀπόλοιντο, οὐκ ἂν ὁ Μεσσίας ἐλθεῖν ποτε εἰς τὸν κόσμον ἐδύνατο. Καὶ ὑπονοοῦντας, ὡς μόγις διασωθῆναι αὐτοῖς δυνατὸν, εἰ μὴ ὁ Μεσσίας αὐτὸς ἔλθοι, οὐκ ἀπίθανόν φημι αὐτοὺς παρ' αὐτοῦ βοήθειαν προσδεχομένους ἐν τηλικούτῳ μάλιστα κινδύνῳ. Πανταχοῦ δὲ τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦντες ἐλέγχονται ἐν τῇ καινῇ.

656. Ἄφελεν] Ἀντὶ τοῦ ἀφεῖλεν, ὡς ἀφέλοντο ἀντὶ τοῦ ἀφείλοντο, παρ' Ὁμήρῳ ἔξελεν, ἀντὶ τοῦ ἐξεῖλεν ὁμοίως. Ἰώνων διάλεκτος.

657. Πανϊουδαῖοι] Πᾶν πλῆθος Ἰουδαίων, ἢ γνήσιοι ἐξ ἀμφοτέρων τοκέων, ὡς Ὅμηρος, παναχαιοί.

659. Ὧι λαοί τ' ἐπιτετράφαται καὶ πάντα μέμηλε] Οὐ μόνον ὅτι μέγας τις ἐν τοῖς ὁμοφύλοις ἦν, πείθμηται γὰρ ἐν τοῖς ἄρχουσιν αἰχμαλωσίας, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἐξ αὐτοῦ τῶνδε τῶν κακῶν ἀρχὴ ἐγένετο. Ὁ-

Ὄφρα

Meſſiámque optabant tunc afflictis apparere
Sui propugnatorem populi; nec enim putabant
Majorem ſalvatoris uſum [*quàm tunc*] eſſe aut futurum,
Nec aliàs ſperabant ſibi effugium eſſe
Stulti; certè enim ille potiorem dedit vitam
Suis fidelibus, cùm poſteà venerat,
Vitam [*inquam*] immortalem & immarceſſibilem ſemper.
Nec illis ſalvator extitit de terreſtribus tantum periculis,
Nec quùm venit mundanam victoriam dedit,
Sed dæmona vicit & terram non ſubegit,
Et rex licet fuerit, non Cæſaris abripuit honorem,
Nec ſceptro privabat ſuſpicioſum Herodem.
Sic omnes-Judæi afflicti optabant,
Mardochius verò præcipuè malo implebatur luctu,
[*Vtpote*] cui populi commiſſi erant & omnia curæ.
Famulæ autem teneræ & Eunuchi craſſi-femores
Hæc omnia Eſtheræ nuntiârunt reginæ;
Hæc verò chari lugens mala magna Mardochii
Crebrò valdè gemuit: miſitque ei nuntium
Lænámque ei ut ferat & fimbriatam tunicam,

Ὅμηρος δ᾽ ἔφη, Οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα, Ὧι λαοί τ᾽ ἐπιτετράφαται καὶ τόσσα μέμηλεν. Ἄλλος δέ τις οὕτω πεπαρῴδηκεν -- Οὐ χρὴ παννύχιον Μουσέων θεράποντα καθεύδειν, Ὧι βίβλοι τ᾽ ἐπιτετράφαται σοφίη τε μέμηλεν.

660. Εὐνοῦχοι παχυμηροι] Ἄσπερμοι γὰρ ὄντες εὐνοῦχοι λιπαροὶ καὶ παχεῖς γίνονται, μάλιστα δὲ περὶ τὰ μέσα καὶ τὰ τοῦ σώματος κατώτερα· καὶ οὐκ ἀλόγως μὲν, ὅτι τὸ ἔμπροσθε σπόριμον μετὰ τοῦ εὐνουχισμοῦ εἰς τροφὴν καὶ μελέων αὔξησιν ἀποχωρεῖ. Καὶ πάλιν διὰ τὴν αὐτῶν ψυχρότητα τὸ τρόφιμον μὴ δυνάμενον ἄνω φέρεσθαι, κάτω μὲν ὑφίσταται καὶ τὰ ἐκεῖσε αὐξάνει. Ἴδε στίχον τοῦ τγʹ.

664. Χλαῖναν] Χλανίδα. Φορέειν] βαστάζειν. Θυσσανόεντα] τὸν θυσάνους καὶ κρόσσους ἔχοντα ἐν τῷ κρασπέδῳ. Εὖ οἶδα τὴν χλαίνης τε καὶ χιτῶνος ἀπὸ Γραμματικῶν διδομένην σύγκρισιν, πολλοὺς δὲ τούτοις ῥήμασιν ἀδιακρίτως χρωμένους πολλάκις ὁρῶ.

Ut

Ὄφρα κεν ἐκπροβάλοιτο σποδὸν περὶ δ' εἷμα βάλοιτο.
Μαρδόχιος δ' ἀπένευε καὶ οὐκ ἔθελ' εἷμα δέχεσθαι
Θρήνου ἀνηκέστου πολυδάκρυτον ἄλγος ὑποτλάς·
Ἐσθὴρ δὴ τότ' Ἀταχθὸν ἑὸν θεράποντα κέλευσεν
Ἐκπρογκαλεσσαμένη πρὸς Μαρδόχιον βαρύμοχθον
Καρπαλίμως ἰέναι καὶ ἐρωτᾶν πένθεος ἀρχήν·
Τῷδε δὲ Μαρδόχιος γοερῶν ἐξήρχετο μύθων.
« Ἠθεῖε ἤνιδε τοῦτο γεγραμμένον ἔρμα φόνοιο,
« Ὅ τὴν Ἀμὰν βροτολοιγὸς ἐτεύξατο πᾶσιν ὄλεθρον
« Πᾶσιν Ἰουδαίοισι κακὸν μόρον ἱεροθύμοις·
« Εἰ μὴ ἄναξ στρέψῃ, θεὸς δέ οἱ ἦτορ ὀρίνῃ·
« Ἀλλ' ἄγει, Ἐσθῆρος ἀφίκεο γούνατα καλῆς,
« Τὴν δὲ γραφὴν δὸς τῇγε, καὶ εὔχεσθαί μιν ἄνακτα
« Κέκλεο αἱμυλίοισι λόγοις, ἵνα μειλιχόδωρος
« Λαῶν φείδοιτο σφετέρων οἰκτίρμονι θυμῷ
« Πίστιν δυναμνήσας, τὴν προφρονέως ἀπέδειξα
« Ῥυσάμενος βασιλῆα δυοῖν ἀπὸ δυσμενέων τῶν.
« Κέκλεο τὴν πόσιος τρεπέμεν βαρυμήνιον ἦτορ,
« Ἡμᾶς δ' αὖ θανάτοιο ἀπὸ κρυεροῖο σαῶσαι.
Ὣς ἄρ ἔφη· ὁ δ' Ἀταχθὸς ἀνήγγελεν βασιλείῃ
Σήματα χερσὶ τιθείς, τά οἱ ὤπασε Μαρδοχαῖος.
Ἐσθὴρ δ' αὖ θεράποντα πάλιν πρὸς μῦθον ἔειπε·
« Βάσκ' ἴθι καρπαλίμως καὶ Μαρδοχίῳ κατάλεξον,
« Πάντες ὅπως βασιλῆος ὑποδρηστῆρες ἴσασι
« Τόνδε νόμον στερεῶς τε μένειν καὶ ἔμπεδον αἰεί·

665. Σποδὸν] Τὴν σποδειδῆ ἐσθῆτα. ἢ τὴν τῇ σποδῷ ἐρραντισμένην.

666. Ἀπένευε] Ἠρνεῖτο.

667. Ἀνηκέστου] Ἀθεραπεύτου, οὐ παρὰ τῆς ἐσθῆτος παραμυθίῳ θεραπευτέου. Ὑποτλάς] ὑπομείνας. Τλῆμι γὰρ ὑπομένω.

672. Ἠθεῖε] Ἠθικὴ προσφώνησις ἀδελφοῦ πρὸς ἀδελφόν, ὡς πρὸς φίλον τέττα, πρὸς τροφὴ ἄττα, πρὸς πατέρα, πάππα. Ἢ ὡς ὁ Ἀπολλωνίου σχολιαστής, ἀντὶ τοῦ θεῖος ποιεῖται ἠθεῖος καὶ ἐπέν-

« Ὅστις

Ut pulverem abjiciat [*Mard.*] vestésque [*has*] induat.
Sed Mardochius abnuit noluítque vestes accipere
Luctûs immedicabilis lacrymabile pondus ferens.
Esthera verò tunc Atachthum suum famulum jussit
Quùm evocâsset [*eum*] ad Mardochium miserum
Quàm celerrimè ut iret percontetúrque doloris causam.
Huic verò Mardochius lugubres cœpit sermones.
Chare, cerne hoc scriptum fulcrum internecionis,
Quod Haman hominum-destructor excogitavit omnibus,
Omnibus [*inquam*] Judæis malum fatum esse piis;
Nisi rex convertatur, Deúsque ejus cor inclinet.
Verùm age, Estheræ ad genua accede pulchræ,
Et hoc scriptum des illi & illam apprecari regem
Hortare blandis verbis, ut miti-animo-præditus
Populo parcat suo misericordi pectore
Fidem in memoriam revocans, quam exhibui promptè
Salvum-eripiens regem duobus ab inimicis.
Hortare illam mariti delinire iracundum pectus,
Nósque omnes à morte frigidâ liberare.
Sic dixit: Atachthus verò renuntiavit reginæ
Exemplar manibus dans, quod ipsi præbuerat Mardochius.
At Esthera famulum rursus allocuta est.
Vade age celeritèr & Mardochio dicito,
Quòd omnes regis famuli hoc nôrunt
Hanc legem firmitérque manere & certò semper

ἐπίθεσιν (πρόσθεσιν μᾶλλον) τοῦ η, ὥσπερ καὶ τὸ βαιὸς, ἠβαιὸς· μύω, ἠμύω.

680. Πίστιν ἀναμνήσας] Οὐ μὲν τὰ εὐεργετήματα ἀλαζονεύεται, ἀλλ' ἑαυτοῦ ἐξ αὐτῶν ἀντιλαμβάνεται, ὡς πιστοῦ προγεγονότος.

685. Σήματα] Ἐπιστολὴν, ἢ ἐπιστολῆς παράδειγμα. Ὦπασε] παρέσχεν, ἔδωκε.

686. Θεράποντα] Τὸν ἑαυτῆς εὐνοῦχον.

«Ὅστις ἀνὴρ πω ἀρ ἠὲ γυνὴ βασιλῆος ἱκάνῃ
«Οἶκον ἐς ἐνδότερον καὶ μὴ κεκλημένος εἴη,
«Οὗτός γ' εἰς ἀΐδεω καταβήσεται ἤματι κείνῳ,
«Ἢ αὐτή, οὐκ μηδὲ γυνὴ νήποινος ἔσεσται.
«Εἰ μὴ ὅτεοις θείην βασιλεὺς χάριν αὐτὸς ὀρέξῃ
«Χρυσέῳ ἀνὰ σκήπτρῳ· Καὶ γὰρ θρόνον ἀμφὶ πέπτανται
«Ἄνδρες ἀεὶ στιβαραῖς πελέκεσσιν ἐν χερσὶν ἔχοντες
«Πληξόμενοι, ὅστις ποτὲ τολμήσειεν ἱκέσθαι
«Εἰ μὴ σκῆπτρον ἕλησι· τὸ γὰρ θέμις ἐστὶν ἄνακτος.
«Αὐτὰρ ἐγὼν εἰς οἶκον ἐσώτερον οὔπω ἐκλήθην,
«Ἐξ οὗ νῦν τριάκοντα παρήλυθεν ἤματα πάντα,
«Τοὔνεκα καὶ ἔκπαγλον νῦν δείδια εἰς δόμον ἐλθεῖν,
«Μῆνιν ἔχουσ' Ἀσίνου, ἢ ἀνέρος οὐ φύγον ὀργήν.
Ὣς φάτο· Μαρδοχίῳ δὲ τάχ' ἄγγελος ἦλθεν Ἀταχθός,
Αὐτὰρ ὅ γ' ὀργισθεὶς, χολωτὴρ δέ οἱ ἤλπετο ἦτορ,
Εἰσέτι δ' ὁμοκλήσασκεν, ἀμειβόμενος δὲ τάδ' εἶπεν.
«Εἰδ' ἄγε, τόνδ' Ἐσθὴρ εἰπεῖν τὸν ἀτερπέα μῦθον
«Ἐσθὴρ, μή σε μόρον μηνίω ἀλέασθαι ὀΐε
«Δηρὸν, ἐπεὶ βασιλῆος ἐνὶ μεγάροισιν ἔναιες·
«Ἦν γὰρ ἐξ ἐμέθεν γ' οὐ πείσεαι, ὄφρα διέλθῃς
«Οἶκον ἐς ἐνδότερον καὶ ἄνακτος γυναῖκ' ἱκάνῃς,

691. Οἶκον ἐς ἐνδότερον] Σημαίνει ἄδυτόν τι βασίλειον, ὅτι Περσῶν ὁ βασιλεὺς ἀπ' ἀνθρώπων ὄψεως διετέλεσε. Τοῦτο γὰρ αὐτοῖς ἔθος, ὡς ὁ Ξενοφῶν, σπανίως ὁρᾶσθαι καὶ δυσπρόσοδος εἶναι. Ὃ καὶ Ἀριστοτέλης (εἰ μὴ Θεόφραστός ἐστιν) ἐν τῷ περὶ κόσμου λέγει — Αὐτὸς μὲν γὰρ, ὡς λόγος, ἵδρυτο ἐν Σούσοις ἢ Ἐκβατάνοις παντὶ ἀόρατος. Καὶ Ἡρόδοτος ἐν Θαλίᾳ, ἕνα τῶν Μάγων φονευσάντων Ἰνταφέρνεα λέγει θανάτῳ δεδέμενον, ὅτι ἄνευ ἀγγέλου ἤθελε ἐς τὰ βασιλήια ἐσελθὼν χρηματίσασθαι τῷ βασιλεῖ. Καὶ ἐν τῇ Κλειοῖ λέγει — Κόσμον τόνδε Δηϊόκης (ὁ Μήδων βασιλεὺς, Πέρσαι δὲ καὶ Μῆδοι ὁμοήθεις) πρῶτός ἐστι ὁ καταστησάμενος μήτε ἐσιέναι παρὰ βασιλέα μηδένα συγχωρέειν, δι' ἀγγέλων δὲ πάντα χρέεσθαι. Ὁρᾶσθαι τε βασιλέα ὑπὸ μηδενὸς καὶ δορυφόρους καταλέξασθαι αὐτὸν λέγει. Ὃν μὲν ἄριστον συγγραφέα Ἑλλήνων ἀναγίνωσκε.

695. Χρυσέῳ ἀνὰ σκήπτρῳ] Ἀμα κεχρυσωμένῳ τῷ σκήπτρῳ ἢ ῥάβδῳ βασιλικῇ. Ἡμιστίχιον Ὁμήρει-

Ἄλλοθι

[*Scil.*] Quicunque vir unquam mulierve regis veniat
In domum interiorem & non sit vocatus,
Hic etiam in Plutonis [*domum*] descendet die illo,
Aut illa, quià neque mulier impunita erit,
Nî quibus divinam rex gratiam ipse extenderit
Aureo cum sceptro. Thronum enim circum parantur
Viri semper validis secures manibus habentes
Percussuri, quicunque ausus fuerit venire,
Nî sceptrum [*priùs*] attigerit, hic enim mos est regis.
Ast ego in conclave non omninò vocata fui,
Ex quo jam triginta præteriêrint dies toti,
Quare & jam valdè metuo domum indugredi,
Recordationem-habens Vashtæ, quæ nè mariti effugit iram.
Sic dixit, Mardochióque statim nuntius venit Atachthus,
At ille iratus, ejus enim ut genitor sibi visus est,
Etiamnum interminatus est, respondénsque hæc dixit.
Age, hunc Estheræ renuncia ingratum sermonem,
Esthera, nè exitium te solam effugituram puta
Diù, eò quòd regis in ædibus habitas:
Si enim à me non fueris persuasa, ut ingrediaris
In domum interiorem & regis genua accedas,

—κύν. Θρόνον ἀμφὶ τέτανται] Οὕτως Ἰώσηππος γράφει καὶ τοιοῦτό τι περὶ Ἀρσάκης τῆς Περσίδος ὑποκρινόμενος ἐποίησεν ὁ τὰ Αἰθιοπικὰ συντάξας· λέγει γὰρ ---Εἰσελθὼν δὲ (Θεαγένης) καὶ προκαθημένην (Ἀρσάκην) ἐφ' ὑψηλοῦ καταλαβὼν ἀλουργῷ μὲν καὶ χρυσοπάστῳ τῇ ἐσθῆτι φαιδρυνομένην ὅρμων δὲ πολυτελείᾳ καὶ τιάρας ἀξιώματι μεγαλαυχουμένην, (καὶ εἶτα) δορυφόρων τε εὐπρεπεστάτων καὶ τῶν ἐπὶ δόξης ἑκατέρωθεν προέδρων προσκαθημένων οὐκ ἐπλήξε τὸ φρόνημα. Τέτανται] ἀμυνοῦντες ταῖς δεξιαῖς τεταμέναις εἱστήκεισαν.

698. Σκῆπτρον ἕλησι] Σκῆπτρον ἐφάψῃ. Ἀκυρολογία τίς ἐστιν, ἑλεῖν γὰρ πλατύτερον πολὺ ἐστιν, ἢ σημαίνειν τὸ ἄκρον φειδομένως καὶ ἐντρόμως ἐπιψαύειν.

703. Ἤλπετο] Καθ' ἑαυτὸν ἡγεῖτο. Ἔλπομαι ἀντὶ ἡγοῦμαι Ὁμήρῳ.

708. Γὰρ] Ἔκτασιν παρέχει ἐξ ὀργῆς οὐκ ἀπρεπῶς. Ὡς σμερδαλέα ἰάχων ἐκ τῆς θαυματοποιΐας.

‘Ἄλλοθεν Ἑβραίοισι φάως καὶ κῦδος ἔσεται
‘Κῦδος ἀπημοσύνη τε θεοπλάστοισιν ἀρωγαῖς·
‘Οὔπω γὰρ νίκης στέρεται Θεῷ ὅσκ' ἐπεποίθῃ.
‘Καὶ σὺ θανῇ σός τ' οἶκος ὀλέσσεται ἄλγεα πάσχων,
‘Ὅττι τεοῖο βίοιο φίλων πλέον αἰὲν ἐράσσω.
‘Τίς δ' οἶδ' εἰ Θεὸς αὐτὸς ἀειράμενός σε γέρηρεν,
‘Ὄφρα οἱ ὃν Λαὸν θανάτου ῥύῃ ἠδὲ σαώσῃς;
Τοίην ἀγγελίην δ' ἐπέφραδεν ἄξιμος ἀνὴρ
Εὐνοῦχος, ὁ δὲ κ' αὖτις ἀνήγγειλεν βασιλείῃ·
Αὐτὰρ ἥ, ὡς ἐνόησεν, ἀκεσσίπονον φάτο μῦθον,
Μαρδοχαίῳ δ' ἐθοὸν ταχέως προέηκεν Ἀπαθῶ,
Ὅς μιν ἀπ' Ἐσθῆρος προσεφώνεεν ἔκ τ' ὀνόμαζε·
‘Δεῦρ' ἄγε Μαρδοχαῖε, τεὸν ξυναγείρεο λαὸν
‘Λαὸν Ἰουδαίων, ὅσσοι Σούσοισι νέμονται,
‘Καὶ μετὰ τοῖς τρία μεῖνον ἐπ' ἤματα ἀχρομένοισιν
‘Ἄκμηνος καὶ ἄπαστος. Ἀτὰρ Θεῷ εὔχεο δ' ἄνακτι
‘Χερσί τ' ὀρεκτῇσιν καὶ ἀκηρασίῃς πραπίδεσσι·
‘Πλεῖστοτε γὰρ μερόπεσσι, μάλιστα δ' ἐν ἄλγεος ὥρῃ,
‘Κέρδιον οὐδὲν ὁρᾶσθαι ἢ ἀφθίτῳ εὐχετάασθαι.
‘Αὐτὰρ ἐγὼ δμωαί τε ἅμα σωμάτων φιλοσίτων
‘Οὔτε βορὴν οὐδ' οἶνον ἐφησόμεθ'. Αὐτὰρ ἔπειτα
‘Θεσμὸν ὑπερβαίνουσ' ἐσελεύσομαι, εἴπερ ὄλωμαι.
Τοίην ἀγγελίην ἀνεπέφραδε δῖος Ἀπαθός·
Μαρδοχαῖος δ' ἐχάρη καὶ Ἰουδαίους ξυνέγειρε
Πάντας Σουσιανοὺς καὶ νήστιας ἔμμεναι ἄνωγεν,
Εἵως τ' Ἀζύμων μεγάλη τότ' ἐφαίνετο ἑορτή.

710. Ἄλλοθεν] Παρά τινος ἄλλου— Εὐσεβεστάτως γάρ φησιν ὕστερον —Οὔπω νίκης στέρεται, Θεῷ ὅς κ' ἐπεποίθει. Καὶ τοῖς Ἑβραίοις οὔποτε ἡ θεία βοήθεια ἀπέλιπεν, εἰ μὴ Θεὸν αὐτοὶ πρότερον ἀπέλιπον.

715. Τίς δ' οἶδε] Τουτέστιν, οὐκ οἶδας, εἰ Θεὸς τάδ' ἐν πο[...] προνοήσας βασίλισσάν σε ἐποίησεν, ἵνα λαὸν αὐτοῦ νῦν ἐξελευθερώσῃς.

719. Ἀκεσσίπονον] Τὸν πόνηρον θρῆνον ἀκεσάμενον.

Ω

Aliundè Hebræis ſalus & gloria erit [*data*]
Gloria [*inquam*] & ſecuritas à Deo-factis auxiliis:
Nunquam enim victoriâ deſtituitur, qui in Deo fidit.
Tu autem peribis tuáque familia peribit dolores paſſa
Eò quod vitam tuam amicorum [*ſaluti*] prætuliſti.
Et quis novit, ſi [*fortè*] te Deus [*in hoc tempus*] evexerit,
Ut illi ſuum populum fato liberes ſalvúmque facias.
Tale reſponſum retulit intrepidus vir
Eunucho, & hic rursùs renuntiavit reginæ;
Aſt ea, ubi [*rem*] conſideràſſet, dolorem-ſiſtens verbum dixit,
Mardochióque iterum celerem dimiſit Atachthum,
Qui eum ab Eſtherâ allocutus eſt & nominavit.
Huc age, Mardochi, tuum congrega populum
Populum [*inquam*] Judæorum, quotquot Suſa colunt,
Et cum his tres maneto dies congregatis
Jejunus & impaſtus. Sed & Deo precare regi
Manibúſque ſublatis & ſincero pectore:
Ubique enim hominibus, maximè calamitatis tempore,
Utilius nihil viſu, quàm Immortali preces effundere.
Verùm ego famulæque per ora cibi-amantia
Nec eſculentum nec vinum tranſmittemus; & poſtea
Legem [*licet*] tranſgrediens ingrediar, etſi peream.
Tale reſponſum renunativit dius Atachthus.
Mardochius verò gaviſus eſt & Judæos congregavit
Omnes Suſianos & jejunos eſſe juſſit,
Quantumvis Azymorum magnæ tunc feriæ eſſent.

☞ 721. Ἀπ' Ἐσθῆρος] Τὸ Ἐσθῆρος ὄνομα πρόσφορον ἐπιτηδείως, ὥστε αὐτῆς ἂν πρόσωπον ἔχοι.

725. Ἀκμήνος] Ἄγευστος, ἢ ὁ ἐξ ἀσιτίας τῆς πάρος ἀκμηνὸς ἀσθενῶν.

735. Εἴπερ τῶν Ἀζύμων τότ' ἐφαίνετο ἑορτή.] Οὕτω Παραφραστὴς ὁ Χαλδαῖος καὶ οὐκ ἀτόπως ὑπολαμβάνει. Ἰδέτωσαν περὶ τῶν, αἷς πείθομαι, αἰτιῶν οἱ φιλομαθεῖς, ὧν μίαν λέγω χρόνον.

Ὣς ὁ μὲν ᾧ σὺν λαῷ ἐπεύχετο πολλὸν ἄπιστος,
Ἐσθὴρ δ' αὖτε ἑτέρωθεν ἐπεύχετο δῖα γυναικῶν.

ΚΕΦΑΛ. ε'.

ὙΠΟΘ. Δαὶς καὶ ἔρως καὶ ἀοιδὴ ἰδὲ σταυρὸς πολύπηχυς.

Αὐτὰρ ὅτ' ἠελίοιο φάος τρίτον ἤγαγεν ἦμαρ
Εἰς φλογερὴν ἵπποισι πυριπνείουσιν ἀταρπὸν,
Ἐσθὴρ εἵματα δῦνε περὶ χροῒ σιγαλόεντα,
Καὶ δίδυμόν τοι μαστὸν ἑδμῷ λιτὶ κάλυψε,
Ποσσὶν ὑπ' ἀργινόεσσιν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα,
Ἀμφ' ὅρμον δὲ ἁπαλῇ περιαυχένιον θέτο δειρῇ·
Κρατὶ κεκρύφαλον ξοχαλὸν χρύσειον ἔθηκε,
Πέπλον τ' ἀμφ' ὤμοιιν ἐΰννητον βάλε καλοῖιν·
Πορφυρέην δέ τε χλαῖναν ὑπὸ λευκοῖο χιτῶνος,
Ἕστο ῥόδοις ἰκέλην χλαῖναν, κρίνοισι χιτῶνα.
Τοῖα μὲν εἵματα ἕστο ἐπήρατα θαῦμα ἰδέσθαι,
Δμωὰς δὲ εἷλε δύω, προτέρην Ἐσθῆρος ἰούσης

739. Ἵπποισιν] Οὐ μὲν εὐδόκησα Ἰουλίῳ Φιρμίκῳ τῷ Ματερνῷ ἐν τῷ περὶ τῆς Ἐθνικῶν Εὐσεβειῶν ματαιότητος λέγοντι· δεινόν τι εἶναι ἵππους ἡλίῳ ἢ τοιαῦτα προστιθέναι· Δεινὸν μὲν ἐστι τοιαῦτα πιστεύειν, ὅτι εἰ πρόσωπον ἥλιός ἐστι, τάχα καὶ Θεὸς ἔσται· Σχηματικῶς δὲ χρώμενοι ἔπη καλὸν πράξουσιν, μάλιστα τῶν Ἁγιογράφων λεγομένων, αὐτὸς (ὁ ἥλιος) ὡς νυμφίος ἐκπορευόμενος ἐκ παστοῦ αὐτοῦ· ἀγαλλιάσεται ὡς γίγας δραμεῖν τὴν ὁδὸν αὐτοῦ. Ἐγὼ ταύτῃ παραβολῇ λέγω, δραμεῖν τὴν ὁδὸν φλογερὴν ἵπποις πυριπνείουσιν. Καὶ μὲν αὐτὸς Φιρμῖκος τὸν Ἥλιον λόγῳ προσωποποιητικῷ (ὡς αὐτὸς καλεῖ) διαλεγόμενον εἰσφέρει. Πολὺ ῥᾷόν ἐστιν αὐτῷ τοὺς ἵππους ἔχειν ἢ τὸν λόγον.

740. Σιγαλόεντα] Ποικίλα, ἁπαλά. Τὰ γὰρ σκληρὰ ἀντιπίπτει, τὰ δὲ ἁπαλὰ οἱονεὶ σιγᾷ καὶ ἡσυχάζει, ὡς Δίδυμος. Ἔνιοι δὲ, ὅτι διὰ τὴν ποικιλότητα καὶ λαμπρότητα θαυμαστά. (Σιγὴ δ' ἐν τῷ θαυμάζειν) ὡς σιγαλόεντα εἶναι σιγάζοντά τινα.

Πήχυν

Sic ille quidem ſuo cum populo precabatur impaſtus,
Eſtheráque ex alterâ parte precabatur dia mulierum.

C A P. V.

ARG. *Fercula, Amor, Cantus; tandem Crux alta paratur.*

SED quùm Solis lux tertium attulerat diem
In igneam equis flammam-ſpirantibus ſemitam,
Eſthera veſtes induit circa corpus ſplendidas,
Et geminam mammam ſubtili ſindone cooperuit;
Pedibus ſub nitidis ligavit pulchra calceamenta,
Circà cervicem teneram monile circumcollare poſuit,
Capiti reticulum rotundum aureum impoſuit,
Peplúmque benè-textum humeris circumjecit pulchris.
Purpureámque lænam ſub candidâ tunicâ
Induta erat, roſis ſimilem lænam liliis, tunicam.
Tales veſtes induebatur deſiderabiles, mirum viſu,
Ancilláſqne cepit duas, primam Eſtheræ euntis

741. Δίδυμον] Δισσόν. Ἐντεῦθεν δὲ γραπτέον ἐπίγραμμά τι ἐξ ἐμοῦ περὶ Διδύμου τοῦ Γραμματικοῦ καὶ Σχολιαστοῦ Ὁμηρικοῦ — Γραμματικὴν μελετήσας ἰδ' ἄσπετον ἔργον Ὁμήρου· Οὔνομα καὶ τιμὴν Δίδυμ' ἔχεις δίδυμον. Ἑανῷ] ὡσεὶ ῥεανῷ. Λιπαρῷ ἤγουν τῷ βύσσῳ ἢ σινδόνι.

744. Κεφαλῇ] Ἐπὶ τῇ κεφαλῇ. Κεκρύφαλον] τῶν χαιτῶν ῥύτορα, γυναιξὶν ἴδιον. Τροχαλὸν] Τροχοειδῆ.

745. Πέπλον] Πέπλος ὡς ἐπιπολὺ τὸ γυναικεῖον ἱμάτιόν ἐστιν. Εὐνητὸν] εὔκλωστον, εὖ νενησμένον.

746. Πορφυρέην δέ τε χλαῖναν ὑπὸ λευκοῖο χιτῶνος] Ἀχιλλεὺς ὁ Τάτιος βιβλίῳ α'. (περὶ τῆς Εὐρώπης) λέγει --- χιτὼν ἀμφὶ τὰ στέρνα τῆς παρθένου μέχρις εἰς αἰδῶ, τοὐντεῦθεν ἐπεκάλυπτε χλαῖνα τὰ κάτω τοῦ σώματος λευκὸς, ὁ χιτὼν, ἡ χλαῖνα πορφυρᾶ.

Cubitum

Πῆχυν ἐρείσασθαι, τῇ δ' εἵματα χερσὶν ἑλέσθαι
Ἴχνι' ἐρευνήσασθαι εὐστεφάνου βασιλείης.
Οὕτω λαμπροτάτοιο φάει στίλβουσα προσώπου
Ταρβαλέον φοίτησεν ἐπ' ἀκροτάτοισι πόδεσσι
Σαῦλα μάλα προβιβᾶσα· Καὶ ἔκνα τόσσον ἐκόσμει
Κάλλος ὁμῶς αἰδώς τε, ὁμῶς καὶ δεῖμα καὶ εἶδος.
Ὦ φύσι, ποῖον ἔδωκας ἀριστοφυέσσι γυναιξὶ
Δῶρον, ὅπερ παντὸς δωρήματός ἐστιν ἄμεινον,
Κηδοσύνην κρατερῶν ἣ δάμνησι φρένας ἀνδρῶν.
Ἡμεῖς δ' οἱ μεγάλοι δεδιδαγμένοι, ἀλκήεντες
Ἀνέρες ὑβρείσαντες οἰόμενοι ἔξοχοι εἶναι
Θηλυτερῶν. Αἱ δ' αὖτε καὶ ἀδρανέες περ ἐοῦσαι
Οὐ ξίφος οὐ σοφίην οὐ μὲν δόλον οὐδέ τι ἄλλο
Δεινὸν ἀρπάζουσιν, ἀτὰρ χαρίεντι προσώπῳ
Ἀπτόλεμοι νικῶσιν ἀναιμάκτῳ ἐν ἀγῶνι·
Ἡδὺ γὰρ αὐτομάτους μορφῆς ζυγὸν ἀνέρας ἕλκει.
Ὡς Μιώνη ἄστροισιν ὁμιλήσασα φαεινοῖς,
Ἢ τέκος Ἰέφθαο δαΐφρονος αἰκάνειρα,
Ἧισιν ἅμα νύμφησιν ὅτ' ἔδραμεν ὕστατον αὔτως
Οὔρε' ἀνὰ σκοτόεντα· Τόσον γ' Ἐσθὴρ προβεβήκει
Ἧισι μετ' δμωῇσι καὶ ἀχνυμένη περ ἐοῦσα.
Τοίη γοῦν μεγάλοιο ἀνάκτορος οἰκί' ἵκομεν,

754. Σαῦλα] Ἁβρῶς, τρυφερῶς, καὶ κούφως· διακεχλιδῶς βαδίζειν παρὰ Πλουτάρχῳ ταυτόν ἐστι. Τόσσον ἐκόσμει Κάλλος ὁμῶς αἰδώς τε] Οἱ καλοπρόσωποι, αἰδέσιμοι ὄντες, πολὺ προσφιλέστεροί εἰσι, τὸ γὰρ ἔρευθός ἐστι κῆρυξ ἀρετῆς. Καὶ Ἀριστοτέλους θυγάτηρ διερωτωμένη, ποῖον τῶν χρωμάτων κάλλιστον, ἀπεκρίνατο, ὅτι τὸ αἰδεσίμου ἔρευθος. Φόβος γὰρ ἢ συνειδὸς κακῶν ἢ αἰσχύνη καρδία χαλῶσιν, ὅθεν πολὺ αἷμα εἰς πρόσωπον περιχεόμενον τὸ πρόσθε λ κὸν παρειῶν προσφύρει καὶ οἱονεὶ ῥ δον ἐρυθρῷ χρώματι διαρραντίζει. Ἡ γὰρ ὠχρότης τοὐναντίον ἀπὸ τοῦ αἵματος γίγνεται, ὅτι ἡ καρδία πλειστάκις συνέλκεται καὶ οὐ ῥᾳδία τῇ κακῶν συνειδήσει συνταράσσε-

Οἰκί

Cubitum ut ſuffulciat, alteram verò ut veſtes levaret
Veſtigia ponè obſervans formoſæ reginæ.
Sic ſplendidiſſimi luce fulgens oris
Subtimidè gradiebatur in ſummis pedum [*digitis*,]
Delicatè valde incedens. Et neminem adeò ornabat
Pulchritudo ſimul & Verecundia; ſimul & Metus & Forma.
O natura, quale dediſti optimæ-indolis fœminis
Donum, quod omni dono eſt efficacius,
Pulchritudinem; fortium quæ domat mentes virorum.
Nos verò grandes iſti, docti, robuſti
Viri contumelioſi ſuſpicamur excellentiores [*nos*] eſſe
Fœminis; aſt illæ & imbelles licet exiſtentes
Non gladium, non ſapientiam nec dolum nec aliud quid
Horrendum gerunt, ſed gratioſo ſolùm vultu
Debiles vincunt incruentato in certamine:
Gratúmque ſpontaneos formæ jugum viros trahit.
Sicut Luna ſtellis converſans ſplendidis,
Aut [*ſicut*] Jepthæ filia pugnacis Virago,
Cum ſuo Virginum choro quùm ultimò ibat
Montes ſuper obſcuros; ità eminebat Eſthera
Inter ſuas ancillas mœſta licet exiſtens.
Talis igitur magni regis penetralia acceſſit

σεται Ὅθεν ὠχροὺς ἄνδρας ὠῤῥώδησεν Ἰούλιος ὁ Καῖσαρ ὡς ἀναιδεῖς καὶ φιλοκάκους ὄντας καὶ πάντα ἀκινήτῳ καρδίᾳ ἐπιτολμῶντας καὶ οὐδὲν ἀληθεύοντας.

765. Ἡδὺ ζυγὸν] Πλειστάκις ὁ ζυγὸς, παρ' Ὁμήρῳ τὸ ζυγὸν οὐδετέρως, Κὰδ δ' ἀπὸ πασσαλόφιν ζυγὸν ἥρεον ἡμιόνειον Πύξινον, ὀμφαλόεν, εὖ οἰήκεσσιν ἀρηρός. Ζυγὸν ἄνδρας ἕλκει, ἀντὶ ἄνδρες ζυγὸν ἕλκουσι δι' ὑπαλλαγῆς.

767. Ἦ τέκος Ἰέφθαο Ἰέφθας ὁ ἐν Ἰσραὴλ Κριτὴς καὶ στρατηγὸς ἀρετῆς ἕνεκα τὴν θυγατέρα παρθένον οὖσαν Θεῷ ἱέρωσεν, ὅθεν ὁ περὶ Ιφιγενείας (ὡσεὶ Ιεφθιγενείας) παρ' ἕλλησι μῦθος πέπλασται. Ἱστορεῖα παρὰ τοῖς ἑβδομήκοντα ἐν τῇ Κριτῶν βίβλῳ.

Οἶκον ἐς ἐνδότερον· Τόθι δ' ἀγλαὸς ἦε θόωκος
Ἀρταξέρξεω ἄνακτος, ὃ δὲ σκῆπτρον παλάμηφιν
Ἧστο κραδαινόμενος περιθαμβέϊ κύδεϊ γαίων.
Τῷ λευκὸν διάδημα πέλε κροτάφοισιν ἀρηρὸς
Τιμήεσσι λίθοισι κεκασμένον εὐγλμέεσσι,
Λευκοῦ δ' αὖτε πάρη ὑπαὶ διαδήματος ὀρθή.
Πορφύρεον δὲ χιτῶνα (μέσῳ δ' ἐνυφαίνετο λευκὸν)
Ἕστο, τὸ γὰρ βασιλῆϊ μόνῳ ἔξεστι δεδύσθαι,
Ἀμφί τε χρυσείην περὶ ὀσφύϊ ζώσατο ζώνην.
Ἀλλὰ περὶ σκελέεσσιν ἀναξυρίδας πολυτίμους
Τριπλᾶς (ἐν θῆρες δὲ καὶ ὄρνεα ποικίλλοντο)
Εἶχε χρυσείοισιν ἐπισφυρίοις ἀραρυίας,
Καὶ κάνδυν καθύπερθ' ἁλιπόρφυρον, ἀγλαὸν εἷμα·
Δεινὸς δ' ἦν ὁράασθαι, ἴδοιτό νυ μὴν θρασὺς ἀνήρ,
Φέγγει γὰρ σελάγιζε παλικτύπῳ ὄψις ἀγητή,
Μάργαρον αἴγληεν περὶ δεξιοῦ ὠτὸς ἔλαμψε,
Κυάνεαι δ' ἄρα χαῖται ἐκόσμεον ὦπα καὶ ὤμους.
Τόν γ' Ἐσθὴρ ὁρόωσα κατεκλάσθη φίλον ἦτορ
Εἶδός τε μέγεθός τε ἀγασσαμένη βασιλῆος·
Μᾶλλον δ' αὖ Ἐσθῆρος ἀγάσσατο καλὰ πρόσωπα
Ὑψόθεν ἐκ κλισμοῖο τιταινόμενος μέγας Ἥρως

772. Τόθι ἀγλαὸς ἦε θόωκος] Περὶ τοῦ Περσῶν βασιλέως θρόνου ταῦτα Ἀθήναιος — Ὁ δὲ θρόνος (φησὶ) χρυσοῦς ἦν, ὃν περιειστήκεισαν τέσσαρες κιονίσκοι λιθοκόλλητοι χρυσοῖ, ἐφ' ὧν διετέτατο ἱμάτιον ποικίλον πορφυροῦν, ὡς καὶ Δρύσιος μαρτυρεῖ.

777. Λευκοῦ δ' αὖτε πάρη ὑπαὶ διαδήματος ὀρθή. Ξενοφῶν ἐν τῷ Κύρου παιδείας η' περὶ Κύρου ἔφη, — Ὀρθὴν ἔχων τὴν τιάραν — εἶχε δὲ καὶ διάδημα περὶ τῇ τιάρᾳ. Καὶ Ἀναβάσεως Κύρου βιβλίῳ β'. τὴν μὲν γὰρ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ τιάραν βασιλεῖ μόνῳ ἔξεστιν ὀρθὴν ἔχειν. Καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Ὄρνισι. Διὰ ταῦτ' ἄρ' ἔχουσι νῦν ὥσπερ βασιλεὺς ὁ Μέγας διαβάσκει Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τὴν Κυρβασίαν τῶν ὀρνίθων μόνος ὀρθήν. Κυρβασία δὲ καὶ Κίδαρεις βασιλικὴν τιάραν σημαίνουσι.

778. Πορφύρεον δὲ χιτῶνα] Βύσσινον. Μέσῳ δ' ἐνυφαίνετο λευκὸν] καὶ μεσόλευκος καλεῖται ὁ χιτών.

Μορφὴν

In conclave : ibi clarus erat thronus
Artaxerxis regis, ille autem ſceptrum in manu
Sedebat vibrans admirandâ nitens gloriâ.
Huic album diadema erat temporibus aptatum,
Pretioſis lapidibus ornatum nobilibus,
Et ſub albo diademate tiara recta.
Purpuream verò tunicam (medióque intexebatur album)
Induebatur, hoc enim [*genus*] regem ſolum fas eſt indui ;
Circúmque aureâ lumbos cingebatur zonâ.
At circa femora feminalia multi valoris
Triplicia (inque [*eis*] bruta & aves pingebantur)
Habebat aureis fibulis apte-juncta, (ſtem.
Et candym ſupra marinâ-purpurâ-tinctum, pulchram ve-
Verendus autem viſu [*ſi*] videat eum audax vir,
Fulgore enim facies reſplenduit reflexo mirabilis,
Unio nitidus à dextrâ aure rutilavit,
Nigríque crines decorabant tempora & humeros :
Hunc Eſthera intuita percellebatur charo animo,
Speciémque & ſtaturam admirans regis ;
Magis verò Eſtheræ admirabatur faciem pulchram
Supernè ex ſolio extenſus grandis Heros,

☞779. Τὸ γὰρ βασιλεῖ μόνῳ ἔξεστι δεδύσθαι] Καὶ ὁ Ξενοφῶν --- Ἄλλῳ δ' οὐκ ἔξεστι (χιτῶνα) μεσόλευκον ἔχειν (εἰ μὴ βασιλεῖ.) Δεδύσθαι] ἔγκλισις ἀπαρέμφατος, χρόνος δὲ παρακείμενος ἀπὸ τοῦ Δύω, δέδυσμαι, ἐν ὁριστικῇ, δεδύσθαι ἐν ἀπαρεμφάτῳ· ὡς πέφρασμαι, πεφράσθαι.

780. Ζώνην] Ζώνη ἐστὶ τοῦ ἀνδρὸς, ζώνιον δὲ γυναικός φησιν Ἀμμώνιος.

781. Ἀναξυρίδας] Περσῶν ἴδια (φησὶ Πολυδεύκης) Κάνδυς καὶ Ἀναξυρίς· Εὐστάθιος δὲ λέγει ἀντὶ τοῦ ἀνασυρεὶς τίθεσθαι τὸ ὕστερον ῥῆμα.

782. Τριπλᾶς] Στράβων φησὶ βιβλίῳ ιε'. τοὺς βασιλεῖς χρῆσθαι τριπλῇ Ἀναξυρίδι.

787. Μάργαρον αἴγλησεν] Μάργαρον λευκότητι καὶ μεγέθους ὑπερβολῇ ἔντιμον ἐξ ὠτὸς δεξιοῦ ἀπεκρέματο. Καὶ Νικήτας ὁ --Χωνιάτης ἐν τῷ β'. --Τὸ τοῦ Περόζου ἄντικρυς μάργαρον ἀεὶ πρὸς τοῖς ὠσὶ τοῦ βασιλέως ἀπαιωρούμενον καὶ τῆς ὅλης ἀντάξιον ἀρχῆς κρινόμενον. Αἴγλησεν] τιμῆεν ἄγαν, ὡς ἄνω.

Μορφὴν τ᾽ ὀφθαλμοῖσιν ἐρρωμένεσσι νοήσας·
Σκῆπτρον δ᾽ ἐξετάνυσσ᾽ ἐριλαμπέϊ χειρὶ φαεινόν,
Ἡ δ᾽ ἄρα δεξιτερῆφιν ἐφήψατο νώροπος αἰχμῆς·
Αἰχμὴ ἀστέρ᾽ ἔικτο καλοὺς σὺν ἀθέρας ἱέντι.
Δεξιτερὴ δέ τε φέγγος ἀκόντισε κάλλιον ἄστρων·
Τῆμος Ἄναξ Ἐσθῆρα φίλην πρὸς μῦθον ἔειπεν,
"Ὦ Ἐσθὴρ χαρίεσσα, τίνος κέ τοι ἔπλετ᾽ ἐέλδωρ;
"Ἢ τί λιλαιομένη πολυήρατος ἐνθάδ᾽ ἱκάνεις;
"Αὔδα, ὅ,κε φρονέεις καὶ θαρσαλέως κατάλεξον·
"Οὐ γὰρ ἀποφήσω βασιληΐδος ἥμισυ τιμῆς.
Ὣς ἔφατο. Ἡ δ᾽ ἄρ᾽ ἔειπε πρὸς ὃν πόσιν Ἀρταξέρξην.
"Σήμερον, ὦ βασιλεῦ, μοι ἐτήσιός ἐστιν ἑορτή,
"Εἰ δὲ τεῒν φίλον ἐστὶ τεῷ δὲ τόδ᾽ ἥνδανε θυμῷ,
"Ἔρχεό μοι σὺ Ἀμάν τε πρὸς εἰλαπίνην τεθαλυῖαν,
"Σήμερον ἥνπερ ἐγὼν ὔμμιν ἐρικυδέα τεύξω.
Ἦ· καὶ Ἄναξ ἐπένευσε φιλήματι σῆμα βεβαιῶν·
Ἀμὰν δ᾽ ὀτρύνεσκεν ἀγήνορα δαιτυμόνηα,
Ὃς καὶ ἑκὼν ἔσπευσεν οἰόμενος φρεσὶν ᾗσι
Πάντων κύδιστος καὶ φέρτατος ἔμμεναι ἀνδρῶν,
Ἀλλ᾽ ὅτε δαιτὺν ἵκοντο ὁμήλυδες εἰλαπιναστάι,
Χεῖρας πρῶτον ἔλουσαν ἐν ὕδατι· αὐτὰρ ἔπειτα
Σωφροσύνης περὶ μῦθον ἄναξ ποιήσατο θείης·
Ἀρσακίδαι γὰρ ἄνακτες, ὅταν μέλλωσι μάχεσθαι
Ἀμφὶ μὲν ἠνορέης τὸν ἐπίφρονα μῦθον ἔχουσι·
Μέλλοντες δὲ θεοῖσιν ἄγειν κλειτὰς ἑκατόμβας

802. Οὐ γὰρ ἀποφήσω] Ὁ νοῦς, ἐὰν τόσον αἰτῇ. Ὅμηρος ἂν εἴποι —Ἶσον ἐμοὶ βασίλευε καὶ ἥμισυ μείρεο τιμῆς· ποῦ δὲ περὶ τοῦ φ ἔκτασιν πάσχει. —ἄκουε Λυκόφρονος Σχολιαστοῦ —Τὸ γὰρ δασὺ σύμφωνον δύναται ἐκτείνειν, ὡς τὸ —Τρῶες δ᾽ ἐρρίγησαν ἐπεὶ ἴδον αἰόλον ὄφιν —Εἰ δὲ σὺ τοῦτον μείουρον λέγεις, ὡς οἱ πολλοί, ἄκουσον Ἱππώνακτος —Ἦν αὐτὸν ὄφις ἀντικνήμιον δάκῃ.

810. Οἰόμενος φρεσὶν ᾗσι Πάντων κύδιστος] Καὶ τὸ ἑξῆς. Ταῦτα που ὑπέρογκα λίαν προσήκει, ἐν ταῖς εὐτυχίαις ὑπερφρονοῦσι

Θυμὸν

Formámque [*ejus*] oculis amore-inſanientibus cernens.
Sceptrúmque porrexit præfulgidâ manu ſplendidum,
Hæc autem dextrâ attigit lucentem [*ejus*] cuſpidem;
Cuſpis ſtellæ ſimilis erat pulchrè ſcintillanti,
Dextra autem [*reginæ*] lucem jaculabatur majorem aſtris:
Dum rex Eſtheram charam ſermone allocutus eſt.
O Eſthera gratioſa, cujuſnam tibi deſiderium eſt?
Vel quod petitum pergrata huc venis?
Eloquere, quod ſentis & audacter effare,
Non enim refragabor [*tibi*] honoris dimidium mei.
Sic dixit, illa verò reſpondit marito Artaxerxi;
Hodiè ô rex, anniverſaria eſt mihi ſolennitas,
Quod ſi tibi gratum eſt, tuóque hoc arriſerit animo,
Venias tu Hamánque ad convivium floridum,
Quod ego hodiè vobis non aſpernandum ſtruam.
Dixit; & rex annuit ſuavio ſignum confirmans
Hamanemque feſtinare-juſſit arrogantem convivam,
Qui & ſponte feſtinabat reputans animo ſuo,
Omnium [*ſe*] glorioſiſſimum & optimum eſſe hominum.
Sed quùm convivium acceſſiſſent coeuntes convivæ
Manus primò lavârunt in aquâ; ſed deinceps
De temperantiâ ſermonem rex habuit divinâ;
Arſacidæ enim reges, cùm prælium commiſſuri ſint,
De fortitudine prudentem ſermonem habent:
Futuri autem Divis offerre inclytas Hecatombas

[illegible]νεῖν ἄλλων καὶ ἑαυτὸν ὡς τῶν ἀγαθῶν ἀξιώτατον νομίζειν.

815. Ἀρσακίδαι. Οἱ βασιλεῖς Περσῶν. Ἡσύχιος — Ἀρσάκες, ἀλλὰ κάλλιον Ἀρσακίδαι, ἀπὸ Ἀρσάκου τοῦ Πάρθου. Περσῶν καὶ Πάρθων ἓν γένος καὶ ἔθη παρὰ τοῖς Συγγραφεῦσι. Στοβαῖος γοῦν ἐκ Σελίνου φησιν -- Οἱ Περσῶν βασιλεῖς περὶ μὲν τῶν θυσιῶν περὶ εὐσεβείας διελέγοντο. Περὶ τοῦ πίνειν περὶ σωφροσύνης· πολεμεῖν δὲ μέλλοντες περὶ ἀνδρείας.

Θυμὸν ἑτοιμάζουσιν ἀεὶ θεοσέπτορι μύθῳ·
Καί νυ πιεῖν μέλλοντες ἀεί τινα σώφρονα βάξιν
Ἐιρεῦσ', ἐξάκεσίν τε μέθης προὔθηκαν ἑτοίμην,
Ξυμπάντων σκολίων πολὺ φέρτατον ἠδὲ μέγιστον.
Δὴ τότ' ὀνείατα πολλὰ κατέσθιον, οἷα μαλοβαροί,
Ἄλλοι, οἳ μεγάλῃσι μεριζόμενοι ὀθόνῃσιν
Ἐσθῆτός τ' ἀπομύσδεσθε καλῆς καὶ ἄνακτος ἔμμηνον,
(Ἐν δ' Ἀμμὼν τρίτος ἦεν, ὀΐσατο δ' ὄλβιος εἶναι)
Περσάων τοῖον γὰρ ἔθος καλὸν ἐν θαλίῃσιν·
Ὕστατον αὖ γυμνωσάμενοι ἑὸν δέμας εἵματα θέντες
Πορφύρεα χρυσέοισιν ἀμειβόμενοι δεπάεσσι,
Τῶν καὶ ἄπ' ἐξερύσαντο ἀφειδέες αἴθοπα οἶνον·
Φειδομένως δ' ἔπιον βασιληΐδος δῶτα γυναικός·
Αὐτὸς ἄναξ Ἀμμάν τε· ἔοικε γὰρ κέρδιον εἶναι.
Ὡς οἱ μὲν πρόπαν ἦμαρ ἐπὶ τροπὰς ἠελίοιο
Δαίνυνθ' ἁρμαλιῇ τε τεταρπόμενοι καὶ ἀοιδῇ,
Οἷον ἀοιδιόωσι βροτοὶ ἐπὶ δαῖτας ἀνάκτων
Θεσπεσίης σοφίης κρύφιον πνείοντες ἔρωτα.
Πρῶτα Θεῶν ἔριδας Τερψίμβροτος ἡδὺ λίγαινεν,

820. Ἐιρεῦσ'] Εἴρουσιν, ἐροῦσιν· Ἡσίοδος -- Εἴρευσαι τά τ' ἐόντα, τά τ' ἐσσόμενα, πρό τ' ἐόντα. Ἐν θεογονίᾳ.

821. Ξυμπάντων σκολίων] Σκόλιον συμποτικὸν ᾆσμα σημαίνει ἢ ὡς Ἡσύχιος, παρθένιον ᾠδήν· παρ' αὐτῷ προπαροξυτονητέον. Ἔτι δὲ περὶ Σκολίου ἴδε Σουΐδαν, Εὐστάθιον, Ἀθήναιον, Ἀριστοφάνους Σχολιαστήν, μάλιστα δὲ Κοίλιον τὸν Ροδιγινὸν βιβλ. ιβ'. κεφ. ιε'.

826. Περσάων τοῖον γὰρ ἔθος] Τοῦτο τὸ ἔθος αὐτῶν παρὰ Κοιλίῳ τῷ Ροδιγίνῳ βιβλίῳ ιθ'. κεφαλ. κς'. Περὶ δὲ αὐτῶν κωθωνισμοῦ καὶ ἀδηφαγίας νοητέον τοῦτο Ἀριστοφάνειον ἐν Ἀχαρνεῦσιν —Οἱ βάρβαροι γὰρ ἄνδρας ἡγοῦνται μόνους Τὰ πλεῖστα δυναμένους καταφαγεῖν τε καὶ πιεῖν. Καὶ μὲν τὰ αὐτῶν σκύφη

Ὡς

Animum præparant ſemper pio quodam ſermone ;
Ut & compotaturi ſemper aliquam temperantem ſententiam
Dicunt, remediúmque ebrietatis præmittunt paratum,
Omnium Scoliorum [*i.e. convivalium ſermonum*] longè opti-
Tunc & fercula multa vorabant, ſicut helluones, (mum.
Alii, qui magnis ſeparati velis
Eſtheráque procul & rege manebant
(Tertiúſque aderat Haman, viſúſque ſibi eſt felix eſſe)
Perſarum enim talis mala conſuetudo eſt in conviviis :
Tandem etiam nudabant corpus ſuum veſtes deponentes
Purpureas, aureis ſuccedentes poculis,
A quibus etiam exhauſerunt malè-frugi bonum vinum ;
Parcè verò bibebant coram reginâ
Ipſe rex Hamánque ; ſic viſum eſt melius eſſe.
Sic hi quidem per totum diem ad declinationem ſolis
Epulabantur cibo delectati & carmine,
Qualitèr canunt homines ad convivia regum
Divinæ Sapientiæ myſticum ſpirantes amorem.
Primò Deorum contentiones Terpſimbrotus cecinit,

☞ λαβρώνια καλεῖται παρὰ τὸ λάβρως πίνειν, ὡς αὐτὸς ὁ Ροδίγινος. Καὶ τῷ ἑνδεκάτῳ Δειπνοσοφιστῶν Ἀθήναιός φησι --Περσικὸν εἶναι ποτήριον καὶ λέγεσθαι ἀπὸ τοῦ ἐν τῷ πίνειν λαβρότητος. Ὀρθωτέρος οὖν Ἡσύχιος ---Λαβρόνιον, εἶδος ποτηρίου πλατέος· καὶ λαβρόϊον, εἶδος ποτηρίου· ἑκατέρωσε σφάλμα ἀντὶ τοῦ λαβρώνιον. Οὐ γὰρ εἰκὸς τρία εἶναι ῥήματα διάφορα.

832. Ἐπὶ τροπαῖς Ἠελίοιο] Νῦν δύσιν σημαίνει, οὐ τροπικόν τινα. Καὶ συστολὴ γίνεται ἐν τῷ παῖς, ὡς ὁ Θεόκριτος --Ἁ πενία, Διόφαντε, μόνα τὰς τέχνας ἐγείρει· Καὶ ὡς Ἡσίοδος --Ἡμετέρας διὰ βουλὰς ἀπὸ ζόφου ἠερόεντος --Καὶ --Ἤματα πεντήκοντα μετὰ τροπαῖς Ἠελίοιο.

Ὡς Ζηνὸς ὑπάτοιο ἐνικήσαντο κεραυνοὶ,
Καὶ βλοσυροὺς Τιτῆνας ἀτυζομένους στυφέλιξαν
Εἰς φλογερὸν κευθμῶνα κατὰ χθονὸς εὐρυοδείης.
Αὐτὰρ ἔπειτα χάος ζοφερὸν καὶ βένθος ἄμορφον,
Ὡς δ' Ὑδάτων ἐξῆλθε τετυγμένα σπέρματα Παντός·
Ὡς Ὕδατός τ' ἔκ τοῦδε μεμυκμένος ἔκθορεν Ἀὴρ,
Ὡς τε τὸ τοῦ ἠερῶδες ὑπέρτατον εἰσανέβαινε,
Θερμόν τε πύρειον φλογερὴ Φύσις ἐξονομάσθη,
Ὡς τε μερίσματα Γαῖαν ἐπυκνώσαντο βαρεῖαν
Ταρφέα καὶ παχέα ψαμαθῶδες ἔκ τοῦ δὴ λίμνης·
Πολλὰ δέ τ' ἄλλα λίγαινε Μάγος σεσοφισμένος ἀνὴρ

837. Ζηνὸς ὑπάτοιο] Θεοῦ τοῦ μεγίστου· Πάντα γὰρ ἐθνικὰ ταῦτα ὀνόματα ἓν πρᾶγμα σημαίνει ἤγουν Θεὸν, ὡς καὶ Μινούτιος Φῆλιξ. Ἐν τούτῳ δὲ μύθῳ ---Ζεὺς Θεός ἐστι, Τιτῆνες οἱονεὶ σατᾶνες ἢ δαίμονες· κευθμὼν δὲ φλογερὸς ὁ Τάρταρος, εἰς ὃν ὁ διάβολος πᾶσιν ἅμ' αὐτοῦ συνεργοῖς κατωθήθη. Ὃς δὲ τοῖς Ἕλλησι Ζεύς ἐστι, τοῖς Πέρσαις Ὠρομάσδης ὀνομάζεται· Ὁ δὲ Διάβολος τοῖς μὲν Ἅιδης, τοῖς δὲ Ἀρειμάνιος, καὶ τούτους δύω ἴσον σχεδὸν ἑαυτοῖς δύνασθαι Πέρσαις ἔδοξεν· Ὅτι οὐκ ἄλλῳ τρόπῳ εὔλογόν τινα τοῦ κακοῦ αἰτίαν φέρειν οἷοί τε ἦσαν. Παραδόσεις δὲ περὶ τῶν ἀγγέλων καὶ πρωτοπλάστου ἀνθρώπου σφαλέντων κατὰ μικρὸν διαφθειρόμεναι τοιοῦτο τῆς δόξης τέρας ἐγέννησαν. Ἐν δὲ Πέρσαις μάλιστα, ὅθεν καὶ ὁ Μάνης εἰς πίστιν τὴν ἡμετέραν ὀλέθριον τὸ δόγμα, τῶν δυοῖν Θεῶν ἑαυτοῖς ἀντικειμένων, ἀλλὰ πάτειον, εἰσήγαγε. Παραδόσεων δὲ οὕτω διαφθειρομένων, τί θαυμαστὸν εἰ τὰ Θεοῦ ὀνόματα μυριάκις συμφθείρηται, τόσων μάλιστα γλωσσῶν οὐσῶν, ὅτε καὶ ἡ αὐτοῦ φύσις διαφόρως συνταραχθῇ; Ζῆνα δὲ καὶ παρὰ Πέρσαις σεβασμὸν ἔχειν οὐχ οὕτως ἄτοπον ἂν αὐτοῖς δόξειεν, οἵ τινες Ἡρόδοτον ἀνέγνωσαν καὶ Ξενοφῶντα καὶ Κοῦντον Κούρτιον, οἱ Πέρσας ἅρμα Διῒ ἱερὸν φέρειν καὶ τοιαῦτα λέγουσιν. Ὁ δὲ Ζεὺς αὐτοῖς Βῆλος λέγεται, ὡς Ἡρακλῆς καλεῖται Σάνδης καὶ Ἀφροδίτη Ἀναΐτις, ὡς ἀνέγνων παρὰ Κοιλίῳ Ροδιγίνῳ.

839. Κατὰ χθονὸς] Κατὰ τὴν πολλῶν δόξαν ὑπὸ χθονὸς ὁ τάρταρος. Καὶ Ὅμηρος --Ψυχὴ δὲ κατὰ χθονὸς ἠΰτε καπνὸς Ὤιχετο.

840. Χάος | Χάος λέγεσθαί φασι παρ' Ἡσιόδῳ, ὡς ἀπὸ τῆς χύσεως, χυτὸν γὰρ καὶ ῥυτὸν τὸ ὕδωρ. Ζοφερὸν καὶ βένθος ἄμορφον | Γενέσεως Μωσαϊκῆς πρώτη ---Ἡ δὲ γῆ (ὅ ἐστι χάος) ἦν ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος· καὶ σκότος ἐπάνω τῆς ἀβύσσου.

841. Ὡς ὑδάτων ἐξῆλθε τετυγμένα σπέρματα Παντὸς Ἡ Θάλητος καὶ Φερεκύδους ὑπόθεσις ἐστι

Θαύ-

Ut Jovis ſupremi vicerant fulmina,
Horrendóſque Titanas attonitos detruſerunt
In igneum carcerem ſub terrâ lativiâ. (cecinit
Poſteà verò Chaos tenebroſum & abyſſum formæ-expertem
Utque ex Aquâ educebantur facta ſemina Univerſi;
Ut ex Aquâ rarefactâ exiliebat Aer,
Utque ejus τὸ θειῶδες ad ſuprema loca evaſit,
Calidúmque ſpirans igneum elementum nominabatur,
Utque particulæ terram conſolidârunt gravem
Denſæque craſſæque ex arenoſo lacu (*i. e. aquarum congerie*)
Multáque alia cecinit Magus philoſophus.

—παρ' Ὁμήρου πρῶτον διδόμενον, ὅς λέγει Ὠκεανοῦ, ὅσπερ γένεσις πάντεσσι τέτυκται. Καὶ Λυκόφρων Ἄλα δίωνιαίαν καλεῖ, τουτέστι παλαιάν, ὅτι πρῶτόν ἐστι τῶν στοιχείων τὸ ὕδωρ. Πίνδαρος γοῦν ᾄδει—ἄριστον μὲν ὕδωρ, ὡς πάντων αἴτιον. Ὁ δὲ Ἀπολλώνιος τοῦ Ῥοδίου φλυαστὴς εἰς τοῦτο—Νεῖκος ἐξ ὀλοοῖο διέκριθεν ἀμφὶς ἕκαστα—λέγει—Καὶ Ζήνων δὲ τὸ παρ' Ἡσιόδῳ χάος ὕδωρ εἶναί φησιν· οὗ συνιζάνοντος, ἰλὺν γενέσθαι, ἧς πηγνυμένης ἡ γῆ στερεμνοῦται· Αὐτὸς δὲ ὁ Ἡσιόδειος φλυαστὴς τὰ ἐμὰ σαφέστερον διαγράφει (εἰ μὴ αὐτὸν ἐγὼ διαγράφειν λέγωμαι) Ἐκ τοῦ ὕδατος ἐγένετο τὰ στοιχεῖα. Γῆ κατὰ συνίζησιν, ἀὴρ κατ' ἀνάδοσιν, λεπτομερὲς ἀέρος, πῦρ θάλασσα κατὰ ἐκμύζησιν. Τὰ ὄρη κατ' ἐξοστρακισμὸν τῆς γῆς. Ταύτῃ πίστει οἱ ποταμοὶ καὶ αἱ πηγαὶ τοῖς ἀρχαίοις ἱερὰ ἦσαν. αἱ Μωσαϊκὴ γένεσις ὕδατα τὰ πρῶτα δίδωσιν. Ὁ δὲ Πέτρος ἐπιστολῇ β'. λέγει—Ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν ἔκπαλαι καὶ γῆ ἐξ ὕδατος συνεστῶσα τῷ τοῦ Θεοῦ λόγῳ. Καὶ αὐτὸς ὁ Μαωμήτης ἐν βδελυρωτάτῳ ἑαυτοῦ Ἀλκωρανῷ κεφαλῇ κδ'. Ὁ μὲν (Θεὸς) ἔκτισεν ἐξ ὀλίγου ὕδατος πάντα τῶν ζώων γένη, τὰ μὲν δίποδα, τὰ δὲ τετράποδα πάντα ὅσα ἤθελεν. Ὕδωρ δὲ καὶ Πῦρ Πέρσαις Θεοὶ γίνονται, ὡς πρῶτα τῶν ὄντων.

842. Μανουμένου] Ἀραιουμένου· Καὶ Γαληνὸς λέγει—Μανωτικὰ ἀλείμματα καὶ πυκνωτικά· πύκνωσις γὰρ καὶ μάνωσις ἐναντιολογοῦσι.

847. Μάγος σεσοφισμένος] Οἱ Σύροι τοὺς σοφοὺς Μάγους καλοῦσιν. מגוש γὰρ αὐτοῖς ἐρμηνευτέα σημαίνει καὶ مكاس τοῖς Ἄραψι σοφὸν σημαίνει· Ὡς δὲ Οὐόσσιος ὁ ἐνδοξότατος κατὰ τὸ ἔτυμον ἀπὸ ἑβραϊκοῦ τοῦ [illegible] חמ, ὁ μὲν τοὺς ἐπὶ φροντίδων τούς τε τὰ φύσεως διερευνῶντας κατὰ τὸν Φίλωνος φράσιν σημαίνει· הגה ἡ ῥίζα, φροντίζω, μελετῶ.

Θαύματα, ὧν τὰ μὲν ἦσαν ἀληθέα, οὐκ ἄρα πάντα.
Εὖτε τελεσσίποτος δ' ἐπὶ δαιτὸς ἤλυθεν ὥρη,
Καὶ θοίνη μηκύνετ' ἐφ' ὑψαλέοισι κυπέλλοις,
Δὴ τότ' Ἄναξ Ἐσθῆρα φίλην ἐρεείνετο μύθῳ·
‘Ὦ Ἐσθὴρ βασίλεια, τίνος νύ τοι ἔπλετ' ἐέλδωρ;
‘Αὔδα, ὅ,τι φρονέεις· τελέσαι δέ με θυμὸς ἀνώγει.
Ὣς ὅγ' ἔφη· ἡ δ' αὖτις ἀμείβετο δῖα γυναικῶν,
Εἰ οὐ τόσον φιλέοι, πειρωμένη οὗ Γαμέταο.
‘Αὔριον, ὦ βασιλεῦ, θοίνην ὁπλίσσομαι ἄλλην.
‘Τῷ εἴ μοι σὺ Ἀμάν τε ὁμόδορποι ἄμφω ἔσεσθον,
‘Αὔριον, ὦ βασιλεῦ, ἀμὸν καταλέξομ' ἐέλδωρ,
‘Ἱκεσίην δ' ἐρέω θυμηδέα οὐκ ἐπικεύσω.
Ἦ· καὶ μειλιχίοισιν ἐπ' ὀφρύσιν Ἀρταξέρξης
Νεύσατο, ἡ δ' ἐχάρη καὶ ἐλύσατο δαῖτα θάλειαν.
Ἐλθὼν δ' αὖ δαίτηθεν ἴδεν κακομήχανος Ἀμὰν
Μαρδόχαιον λαμπρῇσιν ἐν αὐλῇσιν βασιλῆος,
Δεσποίνης Ἐσθῆρος ἀεὶ ποτιδέγμενον ἰωήν·
Ὣς ἴδεν, ὡς ἀμέγαρτον ἐνὶ φρεσὶν ὦρσε κυδοιμόν,
Ὣς ὀργὴν ἄσβεστον ἔχων δόμον ὅνδ' ἀφίκανεν·
Αὐτίκα δ' ἐξεκάλεσσε φίλους ἄλοχόν τ' ἐρατεινὴν
Ζωρασέην. μετὰ τοῖσιν ἐπεὶ χολούμενος δ' ἐγεγώνει·
‘Κέκλυτέ μου φίλοι ἄνδρες ἰδὲ θαλερὴ παράκοιτις,
‘Ὄφρ' εἴπω τὰ Ζεύς μοι Ὀλύμπιος ὄλβι' ἔδωκεν·
‘Ἄμμιν μὲν δέκα παῖδες ἐνὶ μεγάροις γεγάασι
‘Πλοῦτες ἀριστήεσσιν ἐοικότες ἠὲ βασιλεῦσι·

848. Ὧν τὰ μὲν ἦσαν ἀληθέα οὐκ ἄρα πάντα] Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεὺς τοῖς Περσῶν μάγοις προσομιλήσας καὶ ἐρωτηθείς, ποῖοι ἂν εἶεν, ἔφη—Σοφοὶ μέν, ἀλλ' οὐ πάντα.

850. Θοίνη] Συμπόσιον, ὅπη οἶνος αὐτῷ παρετίθετο.

853. Θυμὸς ἀνώγει] Ὁ ἔρως ἐν θυμῷ κείμενος κελεύει.

Καλοὶ

Mira ſanè, quorum quædam vera erant, non omnia.
Cùm verò comeſſationem-finiens epuli advenit tempus,
Et compotatio prolongabatur extremis poculis,
Tum rex Eſtheram charam interrogabat ſermone:
O Eſthera regina, cujuſnam tibi deſiderium eſt?
Effare quod cogitas, perficeréque me animus jubet.
Sic is dixit; hæc autem reſpondit dia mulierum,
An ipſam tantoperè amaret, tentans ſuum maritum.
Cràs, ô rex, convivium inſtruam aliud;
Quarè ſi mihi tu Hamánque convivæ ambo eritis,
Cràs, ô rex, meum effabor deſiderium,
Et petitionem dicam gratam neque celabo.
Dixit & blandis ſub ſuperciliis Artaxerxes
Annuit, hæc autem gaviſa eſt & opiparum ſolvit epulum.
Rediens autem è convivio vidit malignus Haman
Mardochium claro in palatio regis
Reginæ Eſtheræ expectantem facinus.
Ut vidit, ut immenſum in animo excitavit tumultum,
Ut iram inextinguibilem habens domum venit!
Statim verò evocavit amicos uxorémque amabilem
Zoraſeam, intérque illos gloriabundus emiſit vocem:
Audite me, amici viri, & tu florida uxor,
Ut dicam, quam Jupiter mihi Olympius opulentiam dederit.
Nobis ſanè decem filii in ædibus nati ſunt
Omnes Magnatibus ſimiles aut Regibus,

☞ 861. Nδύσατο] Ἐπένδυσεν. Ἐλύσατο δαῖτα] τοὺς συνδείπνους ἀπέπεμψεν. Ἄλλως, ἀπήρχετο, ἀπερχομένης γὰρ βασιλίσσης ἡ δαὶς αὐτῆς φροῦδη.

864. Ἰθύν·] Τὴν πεῖραν, πραγματείαν, ἣν ἐπιχειρεῖν ὑπεδέχθη.

Pulchri

‘ Καλοὶ μὲν δέμας εἰσί, γένος κλυτοί, ἴδμονες ἦτορ,
‘ Καρτεροὶ ἐν πολέμῳ καὶ ἀμείλικτοι, ὡς ἐγὼ αὐτός,
‘ Ἔχθος Ἰουδαίοισιν ἀεὶ ἄσβεστον ἔχουσι.
‘ Τοίη καὶ σύ μοι ἐσσ' ἀλόχων καλλίστη ἁπασέων
‘ Ζωρασέη, ἣ μῆτιν ἐμοὶ φράσσω αἰὲν ἀρίστην,
‘ Τέρψαο καλλοσύνῃ καὶ κερδοσύνῃ μέγ' ὀνήσω·
‘ Οὐδὲ φίλων στέργομαι ὑμεῖς δ' ἐρίηρες ἑταῖροι
‘ Βουλῇ ὑμετέρῃ τὰ ἐμὰ ἔργ' ἰθύνετε πάντα,
‘ Κλῆρον Ἑβραιοφόνον δ' ὠρθώσατε κάλλιον εἶναι.
‘ Πάντων δ' αὖτε φίλων μάλ' ὑπείροχος Ἀρταξέρξης,
‘ Ὅστε μου οἶκον ὄφελλεν ἄναξ ἐμὸς ἠπιόδωρος
‘ Πολλαῖς δωτίνῃσιν ἀπήμοσι καὶ γεράεσσι·
‘ Τιμὴν δ' αὐτῷ ἔδωκεν ἐράσμιον, ὄφρα με πάντες
‘ Γουνικλινεῖς ἀζοίατ' ἐν εὐρυχόροισιν ἀγυιαῖς·
‘ Τοῖς ἔπι μοι στιλβύζον ἐπέτραπεν ἀγλαόκομον,
‘ Εὐχομένῳ δ' ὅλον ἔθνος ἐμοὶ ἐπέθυσε θυηλάς·
‘ Σήμερον ἡ δέ μ' ἄνασσα καλέσσατο ἑὴν ἐπὶ δαῖτα,
‘ Οὐδ' ἄλλον πλὴν μου ἐκαλέσσατο καὶ βασιλῆος,
‘ Κέκλημαι γὰρ καὶ οἶος ἐπαύριον αὖθις ἔγωγε.
‘ Τόσσ' ἐγὼ ἐκ Διόθεν λάχον ὄλβια κυδήεντα,
‘ Ἀλλ' ἔμπης ἄπληστος ἐνὶ φρεσὶν εἴδομαι εἶναι,
‘ Ἕως ὅγε Μαρδοχαῖος στυγερὸς ζωοῖσι μετείη,
‘ Τὸν καὶ ἰδεῖν ἤχθηρα ποτ' ὄμμασιν ἡμετέροισιν,
‘ Οὐδὲ μοιύειν πλήσαιμι φόνον πάνδημον Ἑβραίων.

873 Καλοὶ μὲν δέμας εἰσί, γένος κλυτοί, ἴδμονες ἦτορ] Οὗτος Ἀριστοτελικὸς μερισμὸς τῶν ἀγαθῶν, τοῦ νοῦ, τοῦ σώματος, τῆς τύχης· ὃν εἴληφεν ὁ φιλόσοφος παρ' Ὁμήρου τούτου (ὡς αὐτὸς ὁμολογεῖ) Οἷος δὴ σὺ δέμας καὶ εἶδος ἀγητὸς, Πέπνυσαί τε νόον, μακάρων δ' ἔξεσσι τοκήων.

885. Αὐτῷ] Ἐμαυτῷ. Ἐράσμιον] προσφιλῆ, φιλοτιμότατος γοῦν.

890. Πλήν μου ἐκαλέσατο καὶ βασιλῆος] Σημεῖον τῆς ἄγαν ἀλαζονείας --μετὰ καὶ βασιλῆος ἐγὼ καὶ βασιλεύς μου.

Pulchri quidem corpore sunt, genus clari, cordati,
Strenui in bello & implacabiles, ut ego ipse,
Odium Judæis semper inextinguibile habent.
Talis quoque mihi es uxorum pulcherrima omnium
Zorasea, quæ consilium mihi cogitâsti semper optimum,
Pulchritudine delectas & solertiâ multùm juvas:
Nec amicis careo: Vos enim gratissimi sodales
Consilio vestro mea opera dirigitis omnia,
Sortitionémque Hebræicîdam ordinâstis opportunam fieri.
Omnium autem amicorum longè præcipuus Artaxerxes,
Quíque mihi familiam ditavit rex meus benignus
Multis largitionibus innoxiis & honoribus.
Mihíque ipsi honorem dedit gratum, ut me omnes
Flexo-genu venerentur in lativiis viciniis:
Prætereà [*suum*] mihi sigillum commisit pretiosum
Petentíque totam gentem mihi sacrificium dedit:
Hodiè insuper me regina vocavit ad suum convivium,
Nec alium præter me invitavit & regem;
Invitórque rursus ego solus in crastinum.
Tot ego à Jove sortitus sum fortunia gloriosa,
Veruntamen inexpletus ipse mihi videor esse,
Donec Mardochius iste invisus vivis intersit,
Quem & vel aspicere unquam oculis nostris abhominor;
Nec enim expectare sustineam cædem publicam Hebræorum.

☞ 891. Οἶος] Μόνος τῶν ἄλλων, πλὴν βασιλέως.

8 2. Ἐκ Διόθεν] Διόθεν, ἐκ Διὸς, Ἡσίοδος δὲ ἐκ Διόθεν.

893. Ἄπληστος] Ἀεὶ γὰρ ὁ φθόνος ἄπληστος.

895. Τὸν καὶ ἰδεῖν ἤχθηρα] Ἱέραξ ἐν τῷ περὶ Δικαιοσύνης ---Τοὺς φθέγγοντας δὲ αὐτὸν καὶ τὰς τοιαύτας συνουσίας μισήσει (ὁ τοῦ τρόπου ἐριστικὸς) τοὺς δι' ὑπ' ἀληθείας ἐλέγχοντας αὐτοῦ τὸ σκαιὸν τοῦ ἤθους, οὐδὲ ἰδεῖν ὀρθοῖς τοῖς ὀφθαλμοῖς ἀνέχεται. Στιβαρός i. λόγῳ.

Ὣς ἄρ᾽ ἔφη ἀπέλεθρον ἐνὶ φρεσὶν ἔχθος ἐλίσσων,
Τὸν δ᾽ ἄλοχος προσέειπεν ἀμειβομένη ἐπέεσσι·
‘Κέκλυτε νῦν καὶ ἐμεῖο Ἀμὰν καὶ πάντες ἑταῖροι,
‘Καλὴν γὰρ μῆτιν μητίσομαι, αἴκε πίθηαι·
‘Πεντηκοντάγκωνα ἀειρέμεν ὅττι τάχιστα
‘Σταυρὸν ὑπερμήκη ποινήτορα χαλκεόγομφον
‘Ἁμοῖς ἐν μεγάροις· ἅμα δ᾽ ἠοῖ φαινομένηφι
‘Λίσσεσθαι βασιλῆα (ὁ δὲ ῥέα πάντα τελέσσει)
‘Ὄφρα τεῷ κύνα τοῦτον ὑποκρεμάσῃς ἐπὶ σταυρῷ·
‘Δὴ τότε εἰλαπίνηνδε εὐφροσύνῃσιν ἰανθεὶς
‘Ἔρχεο σὺν βασιλῆϊ καὶ ἔνθ᾽ εὔκηλος ἐφίζευ,
‘Μαρδόχιος γάρ σ᾽ ἔκ καὶ ὄλβια σεῖο ταράξει.
Ὣς ἄρ᾽ ἔφη· πᾶσιν δ᾽ ἀπατήλιος ἥνδανε μῦθος·
Ἀμὰν δ᾽ αὖ τὸν σταυρὸν ἑτοίμασε μηχανιώτης.

897. Ἀπέλεθρον] Ἀμέτρητον· πέλεθρον (τὸ καὶ πλέθρον) μέτρον γῆς, ὡς Δίδυμος, πήχεις ξς´. ἔχον. Ἡμεῖς Ἀγγλικῇ διαλάκτῳ ἄκερ καλοῦμεν.

900. Καλὴν γὰρ μῆτιν μητίσομαι] Εὐριπίδης ἐν Ἀνδρομάχῃ -- Πολλὰς ἂν εὕροις μηχανάς· γυνὴ γὰρ εἶ. Καὶ -- Ἄκουσον, ἣν

ΚΕΦΑΛ. ϛ´.

ΥΠΟΘ. Ὑπνοῖ δ᾽ ἄναξ· Ἀμὰν πομποὺς πέλε Μαρδοχίοιο.

ΑΛΛ᾽ ὅτε νὺξ σκοτόεσσα ἐπὶ γῆν ἐκάλυψεν ὁμίχλῃ
Οὐρανὸν ἀστερχίτωνα καὶ ἠεροειδέα γαῖαν
Ἀνδράσι κῶμα φέρουσα καὶ ἡσυχίην βιόδωρον·
Ἀμὰν παννύχιον τότε ὕστατον ὕπνον ἀάτει
Ἄξιμος, οὐδὲ γάρ οἱ θάνατον προϊόσσετο θυμός.
Νήπιοι ἄνθρωποι, δειλὸν γένος ἀφρονόητον,

Οἱ

Sic dixit immenſum in præcordiis odium volvens;
Hunc verò uxor allocuta eſt reſpondens verbis:
Audite jam & me Haman vóſque omnes ſocii [*ejus*]
Optimum enim ego conſilium texam, ſi parueris [*Haman*]
Quinquaginta-altam-cubitos erigito quàm celerrimè,
Crucem præ-altam vindicem ferreos-clavos-habentem
Noſtris in ædibus: Simúlque apparente aurorâ
Pete à rege (hic verò lubentèr omnia perficiet)
Ut in tuâ canem hunc ſuſpendas cruce.
Deindè ad convivium lætitiâ exhilaratus
Ito cum rege & ibi ſecurus ſeſſita;
Mardochius enim nec te ampliùs nec tua bona vexabit.
Sic utique dixit, cunctíſque irritus placuit ſermo;
Haman verò crucem paravit machinator.

Ὅτι καὶ γυνὴ λέξῃ σοφόν. Ἐπινόησον ταυτὸν μηχάνημα τῆς Ἑλένης τὸ αὐτὸ περιφέρειν τότε μελλούσης.

901. Πεντηκοντάγκωνα] Πεντηκοντάπηχυν· ἀγκὼν γὰρ ὁ πῆχυς.

CAP. VI.

ARG. *Somnia ſunt regis; mæſtus colit Haman Hebræum.*

SED quùm nox obſcura celeri obtexerat caligine
Cœlũ ſtelleâ-amictũ-tunicâ & terram obſcuram
Mortalibꝰ ſomnũ ferens & quietẽ vitæ-altricem;
Haman per totam noctem tum ſupremum ſomnum dormiit
Intrepidus, neque enim ei mortem præſagiebat animus.
O ſtulti homines, miſerandum genus & improvidum,

Οἳ μέσσοισι κακοῖσιν ἀταρβέες οὐδὲν ὁρῶσιν,
Οὔτ' ἀγαθὰ φρονέουσι δυσάμμοροι ἐν ἀγαθοῖς περ.
Αὐτὰρ ἄναξ στρωτοῖσιν ἐνὶ λεχέεσσι καθεύδων,
Κύμασι παφλάζουσι κυλίνδετο μερμηρίζων,
Οὐδ' ἄμπαυμά οἱ ὕπνος ὀπάσσατο ἀλλὰ κυδοιμόν.
Τῷ δ' ἐφέηκε Πατὴρ, ὃς ὑπέρτατα δώματα ναίει,
Μορφέα ποικιλόμυθον ἀπήμονα ἄγγελον ὕπνου,
Ὃς μέσσην μετὰ νύκτα μεγακλήεντι Δαρείῳ
Ἴκελος Ἀρταξέρξῃ ἐφίστατο φώνησέν τε·
« Τέκνον τίπτ' εὕδεις; Τί δέ σοι βλεφάροιιν ἐφίζει
« Κῶμα φίλον; Βασιλεῦσιν ἀθέσφατος ὕπνος ὄνειδος.
« Ἔρχεο καὶ σὸν λαὸν ὀπίζεο μυριόφωνον,
« Τοὺς ἀγαθούς τε φίλει καὶ δὸς κατὰ μοῖραν ἅπασιν.
Ὣς φαμένου αὔρῃσιν ἀπέπτατο ἀχλοέσσαις·
Ἔγρετο δ' αὖ βασιλεὺς καὶ ἐνὶ φρεσὶ πολλὰ μενοίνα,
Ὕπνον δ' ἐκ βλεφάροιιν ἀπεσκέδασ' ἧκε μάλα δήν·
Ἀλλ' ὅγε νοστήσας γλυκερῷ περὶ φάεα δεσμῷ
Δῆσε καὶ ἄλλον ὄνειρον ἀϊστότερον προφέρεσκε·
Δαῖτα καθ' ἡδεῖαν κούρη ἐρατῶπις ἱκάνεν,
Ἥ νυ ποδῶν σκαρθμοῖσι πολυστροφάλιγξι χόρευσεν
Εὖ καὶ ἐπισταμένως καὶ δ᾽ἀνάκτορος ἦτορ ὄρινεν,
Ἡδὺ μάλα κνώσσοντος ὀνειρείῃσι πύλῃσι·

918. Οὔτ' ἀγαθὰ φρονέουσι] κ. λ. Πυθαγόρεια ἔπη τὰ χρυσᾶ λεγόμενα περὶ τοιούτων φασὶ --Τλήμονας, οἵ τ' ἀγαθῶν πέλας ὄντων οὔτ' ἐσορῶσιν, Οὔτε κλύουσιν. Οὐδὲν γὰρ τῆς τοιαύτης τυφλότητος καὶ κωφότητος ἐλεεινότερον, ὅτι κακῶν λύσιν οὐ μόνον οὐ συνίσασιν, ἀλλὰ καὶ περὶ ἀγαθῶν οὐκ ὀρθῶς κρίνοντες ἀναγκαίως αὐτῶν ἀτυχοῦσιν. Δοκούμενα γὰρ ἀγαθὰ μόνον ἐπιζητοῦντες· τῶν ὄντως ἀγαθῶν ὅλως ἀπαίδευτοί εἰσι καὶ ἀναίσθητοι. Ἱ- ρακλῆς περὶ τύπων ἀναγνωστέος.

927. Κῶμα] Ὕπνος, ἀπ- τοῦ κοίμημα, ὡς ἀπὸ τοῦ οἴμημ- οἶμα, ἀπὸ τοῦ δόμημα, δῶμα, - πολλωνίου ὁ Σχολιαστής. Βασιλ- σιν ἀθέσφατος ὕπνος ὄνειδ- παρ' Ὁμήρῳ μὲν --- Οὐ χρὴ πα- νύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρ- Ἐν Πέρσαις δὲ καὶ Μακεδόσι διετ- τακτο τοὺς βασιλεῖς ὑπὸ τῶν θεράπ- ἕωθεν ἐξ ὕπνου ἀπό τινων ἐγείρεσθαι

Τω

Qui mediis licet in malis ſecuri nihil vident,
Nec bona apprehendunt infelices, licet in bonis verſentur.
At rex ſtratis in lectis dormiens
Fluctibus æſtuantibus volvebatur curarum ;
Nec quietem ei ſomnus præbuit, ſed tumultum.
Huic autem miſit Pater, qui ſupremas ſedes colit,
Morphea variè-fabulantem innocui miniſtrum ſomni,
Qui mediam poſt noctem glorioſo Dario
Similis Artaxerxi aſtitit & locutus eſt,
Fili, cur dormis? Quídve tibi in palpebris aſſidet
Gratus veternus? Regibus nimius ſomnus dedecus eſt.
Surge & tui populi curam-gere innumeri,
Bonóſque foveto & tribue ſecundùm jus unicuique.
Sic locutus in auras evanuit caliginoſas;
Experrectus autem rex eſt & multum animo cogitabat
Somnúmque è palpebris diſcuſſit, at non ità diú.
Sed ille rediens dulci lumina vinculo
Ligabat aliúdque ſomnium obſcurius attulit :
Convivium per lautum puella formoſa venit,
Quæ pedum ſaltationibus revolubilibus ſaltavit
Benè & ſcientèr, regíſque animum commovit
Suavitèr admodùm ſopiti in ſomniorum portis.

☞ τῶν μεγάλων πραγμάτων ὑπομνημονευθεῖτας Καὶ Πλούταρχος – Ὁ μὲν γὰρ Περσῶν βασιλεὺς ἕνα τῶν κατευναστῶν εἶχε πρὸς τοῦτο τεταγμένον, ὥστε ἕωθεν εἰσιόντα λέγειν πρὸς αὐτόν – Ἀνάστα βασιλεῦ καὶ φρόντιζε πραγμάτων, ὧν σε φροντίζειν ὁ Μεσωρομάσδης ἠθέλησε.

929. Τοὺς ἀγαθούς τε φίλει] Φίλεε, φίλει· αἰνίττεται τὸν Μαρδοχαῖον καὶ λαὸν αὐτοῦ. Δὸς κατὰ μοῖραν ἅπασι] τὸ γέρας τοῖς εὖ εἰργασμένοις, τὸ δὲ ἐπιτίμιον τοῖς κακοῖς.

938. Ὀνειρείῃσι πύλῃσι] Ἐν τῷ βάθει τοῦ ὕπνου, διὰ γὰρ τούτου ἔρχεται ὄνειρος. Καὶ Ὅμηρος – Δοιαὶ γάρ τε πύλαι ἀμενηνῶν εἰσιν ὀνείρων. Ἴδε τοὺς Σχολιαστὰς περὶ τούτων.

Τὴν δ' Ἄναξ τότ' ἄνωγε, τό οἱ καταθύμιον εἰπεῖν
Οὗ χάριν ὀρχηθμοῖο χοροιτυπίης τ' ἐρατεινῆς,
Ἣν μετ' ἀριστήεσσιν ἐθήκατο δαιτυμόνεσσιν.
Ἡ δὲ μάλα θρασέως τοίους ἐφθέγξατο μύθους·
‘ Δαιμόνιον μὲν ἔγωγε θεῶν γένος εἰμὶ λαχοῦσα,
‘ Ὦ βασιλεῦ, καὶ οὐδὲν ἐμοὶ καταθύμιόν ἐστι
‘ Τῶν χθονίων, ὅσα ταῦτα μοι ἐν χείρεσσι τίθενται·
‘ Ἢν δέ μοι ἀτρεκέως ἐθέλῃς ἐπίηρα διδῶσθαι,
‘ Τὴν σέο δεξιτερὴν ἀπόκοψον πρόφρονι θυμῷ,
‘ Καί νυ κε δεξιτερὴν τοι ἐγὼ μάλ' ἀρείονα δώσω.
Ὣς φαμένην ῥίγησεν ἄναξ· Θηεῖτο δὲ χεῖρα
Εὐλῆσιν ῥυπόωσαν ἀεικέσιν, ἀμφὶ δὲ λύθρῳ
Αἱμαλέῳ πεπάλακτο καὶ ἔφθιτο μυδαλέη χείρ·
Τὴν δ' ἀπέκοψεν ἄναξ, ὅτε τ' ἄλλη, θαῦμα ἰδέσθαι,
Ὤμῳ ἐμπεφυυῖα κατεβλάστησε θοροῦσα
Ἀλλοτρίη παλάμη, χιονώδεα δ' ἧς τέραφεν αὐγήν.
Αὐτὰρ ἄναξ θαύμαζεν ὁρώμενος ἔργον ἄπιστον,
Ὣς νέος ἐκ φθιμένοιο βραχίονος ὦρτο βραχίων·
Ἔγρετο δ' ἐξ ὕπνοιο μενοινώων φρεσὶν ᾗσιν,
Εἴ γ' ὄναρ ἢ ὕπαρ εἴη· Ἀτὰρ καὶ πρώτου ὀνείρου
Μνώετο (εὖτε Δαρεῖος ἐφαίνετο νυκτὶ μεγαίρῃ)
Ἀμφὶ παιδὸς προγόνων τε ἀθέσφατα μερμηρίζων.
Καὶ μέρος ἠγνοίησε, μέρος δ' ἐπέων ἐνόησεν,
Ἅσσα πατὴρ διὰ νύκτα νόθος κατέλεξε Δαρεῖος.
Πολλάκι δ' αὐτὶς ἐς ἄλλον ἐὸν δέμας ὕπνον ἕλιξεν,
Οὐδέ μιν ὕπνος ἵκανε λύων μελεδήματα θυμοῦ·
Δὴ τότε δέμνια λεῖπεν ἀπόζομα, Λαμπάδος αὐγῇ,
Εἵματα δ' αὖ χαρίεντα περὶ χροὰ βάλλετο καλόν,

949. Θηεῖτο δὲ χεῖρα Εὐλῆσι ῥυπόωσαν] Αὕτη ἡ χεὶρ, ἢ μᾶλλον, ὁ βραχίων, ὃν ἀποκόπτειν ἐδόκει ὁ βασιλεὺς, τὸν Ἀμὰν αἰνίττεται. Ἡ δὲ ἄλλη χιονώδης ὕστερον ἐφ... χομένη, τὸν Μαρδόχαιον τὸν ἀμύ-

Illam verò rex tum juſſit, ſuum deſiderium effari
Ob ſaltationem ſuam & ſicinnium amabile,
Quod inter optimates oſtenderat convivas.
Illa autem audactèr admodum tales dixit ſermones.
Divinum ego quidem Deorum genus ſum ſortita,
O rex & nihil mihi deſiderabile eſt
Terreſtrium rerum, quià omnia mihi in manibus ponuntur,
Sin mihi ſincerè velis gratè quid facere,
Dextram tuam abſcinde lubenti animo,
Et dextram tibi ego meliorem admodùm dabo.
Sic dicentem exhorruit rex; contemplabatúrque manum
Vermibus ſordentem turpibus, circùm autem cruore
Sanguineo fœdabatur & corrumpebatur tabidum brachium.
Hoc autem abſcidit rex; quùm & alia, mirum viſu,
Humero innata germinabat, exiliens
Aliena [*i. e. nova*] manus, niveóque fulguravit nitore.
At rex mirabatur contemplans opus incredibile,
Ut novus ex corrupto lacerto erupit lacertus.
Expergiſcebatúrque è ſomno cogitans ſuo in animo
An ſomnium eſſet an viſio vera. Tum primi ſomnii
Recordabatur (quùm Darius viſus eſt nocte nigrâ)
De patre & majoribus plurima revolvens.
Et partem ignoravit, partem verò intellexit eorum
Quæ pater illi per noctem falſus dixerat Darius.
Sæpè verò rurſus ad alium ſe volvebat ſomnum,
Neque huic ſomnus venit ſolvens curas animi.
Tum tandem lectum deſeruit ingratum, lampadis luce,
Veſtéſque gratioſas circa corpus jecit pulchrum,

…μονα, τὴν εἰς αὐτοῦ τάξιν καθισάμενον.
965. Δέμνια] Στρώματα, τὰς κοίτας. Ἀπότροπα] ἀποτροπιασμοῦ ἄξια, ἐν οἷς ἀποστροφὴ ἐγίνετο τοῦ ὕπνου, ἀτερπέα.

Καὶ δμώεσσιν βοάασκεν ἰδ' ὀτρηροῖς θεράπουσι
Μνημόσυνον φερέμεν τὸ γεγραμμένον εἰν ἑλίκεσσιν·
Ἀλλ' ὅτε πουλυέλικτον ἐδέξατο χείρεσι βίβλον,
Πρῶτον Ἰαιρειάδεω ἴδεν οὔνομα Μαρδοχίοιο
Καὶ εὐεργεσίην, ὅτ' ἀπ' ἀνδροῖν δυσμενεόντοιν
Ἐξεσάωσεν ἄνακτα συνωμοσίην ἀποδείξας·
Ἐξ οὗ Μαρδοχίοιο γένος πέλεν, οὔνομα, φύτλη
Ἠδ' ἀγαθοφροσύνη θείῃ κεχαραγμένα βίβλῳ
Μνημόσυνόν τ' ἔμεναι καὶ ἐσσομένοισι πυθέσθαι.
Αἶψα δ' ἄναξ μεθ' ἑοῖσιν ὑποδρηστῆρσιν ἔειπεν·
‘ Εἴπατέ μοι, δμῶες, ἵνα κεν λάβεν οὗτος ἀμοιβὴν
‘ Ἐξ ἐμέθεν γ' Ἑβραῖος ἐὼν ἕνεκ' εὐνομιάων;
‘ Τίς δ' εὐεργεσιῶν χάρις ἔπλετο ἐσθλοδότειρα;
‘ Τοὺς ἀγαθοὺς γὰρ φιλῶν δώσω κατὰ μοῖραν ἅπασιν.
Ἦ· τὸν δ' αὖ θεράποντες ἀμειβόμενοι προσέειπον,
‘ Ὦ ἄνα, οὔτινά πω ἐρατὴν λάβεν οὗτος ἀμοιβὴν
‘ Ἐκ σέθεν, οὐδὲ χάριν σφετέρων ἕνεκ' εὐνομιάων.
Τῶν ἐκ βαζομένων περικαλλέος ἔνδοθεν αὐλῆς
Ἀμὰν στῆ βροτολοιγὸς ἀεικέα μήδεα εἰδὼς
Ἱέμενος λίσσεσθαι ἄνακτ', ἵνα τοῖο ἕκητι
Μαρδοχίον κρεμάσειεν ἑτοιμοτάτῳ ἐπὶ σταυρῷ·
Αἰεὶ δ' αὖ ῥα Θεοῦ κρείσσων νόος ἠὲ τῶν ἀνδρῶν·
Ἀλλὰ πεδοσιβέος βασιλεὺς παρὰ δοῦπον ἀκούσας
Ἀνθρώπου δμώεσσιν εὔπτερον ἔννεπε μῦθον,
‘ Ἔσπετέ μοι, τίς κ' ἐστὶν ἐμῆς βροτὸς ἔνδοθεν αὐλῆς;
Ἦ· Τὸν δ' αὖ θεράποντες ἀμειβόμενοι προσέειπον·

969. Πουλυέλικτον] Πολλὰς ἕλικας ἔχουσαν, μεγάλην.

980. Τοὺς ἀγαθοὺς γὰρ φιλῶν] Αἰνίττεται ὁ βασιλεὺς εἰς τὰ κατ' ὄναρ — τοὺς ἀγαθούς τε φίλει καὶ δὸς κατὰ μοῖραν ἅπασιν. Ἡρόδοτος δὲ λέγει — Κάρτα γὰρ ἐν τοῖς Πέρσῃσι αἱ ἀγαθουργίαι ἐς τὸ πρόσω μεγάλως τιμῶνται. Καὶ παρ' αὐτῷ τοῖς Σπαρτιήταις ὁ Ὑδάρνης λέγει — Ὁρᾶτε γὰρ, ὡς

‘ Ὦ

Et famulis clamavit sedulísque ministris
Memoriale afferre descriptum in voluminibus.
Sed quùm voluminosum acceperat manibus librum,
Primò Jairiadæ vidit nomen Mardochii
Et benefactum, quùm ab inimicis viris duobus
Servaverat regem conjuratione [*eorum*] expositâ.
Ex quo Mardochii genus fuit, nomen, tribus,
Et Fidelitas sacro conscripta libro,
Memoriale ut esset & posteris audiendum.
Statim verò rex inter servos suos locutus est,
Dicite mihi, famuli, quamnam cepit iste compensationem
Ex me Hebræus propter suam fidelitatem?
Quæ verò hujus benefacti gratia erat larga [*data*]
Bonos enim cùm foveam dabo omnibus æqué.
Dixit; hunc autem famuli respondentes affati sunt,
O rex, nullam hic unquam cepit compensationem
Ex te, neque gratiam suam ob fidelitatem.
His adhuc loquentibus perpulchrâ in aulâ
Haman stetit perniciosus indecentia consilia sciens
Præstolans à rege petere, ut ejus permissu
Mardochium suspenderet paratissimâ in cruce:
Sed semper Dei potentior est voluntas, quàm hominum.
At solum-calcantis rex sonum exaudiens [*cujusdam*]
Hominis, famulis alatum dixit sermonem;
Dicite mihi, quisnam vir sit nostrâ in aulâ?
Dixit, hunc verò famuli respondentes allocuti sunt;

☞ Ἶσα] βασιλεὺς ἄνδρας ἀγαθοὺς τιμᾶν, ἐς ἐμέ τε καὶ τὰ ἐμὰ πρήγματα ἀποβλέποντες. Οὕτω δὲ καὶ ὑμεῖς, εἰ δοίητε ὑμέας αὐτοὺς βασιλῆϊ (δεδόξασθε γὰρ πρὸς αὐτοῦ ἄνδρες εἶναι ἀγαθοὶ) ἕκαστος ἂν ὑμέων ἄρχοι γῆς Ἑλλάδος, δόντος βασιλῆος.

987. Κρεμάσειεν] Ἀναστήσειεν, σταυρώσειεν.

989. Πεδοστιβέος] Ἐπὶ πέδου στείβοντος· στείβω γὰρ πατέω.

«Ὦ δμὼξ, Ἀμὰν ἔστ᾽ ἐυερκέος ἔνδοθεν αὐλῆς.
Ὣς φάτ᾽· τοῖσι δ᾽ ἄναξ προρέεντ᾽ ἐπὶ μῦθον ἔτελλε·
«Καρπαλίμως μοι ὧδε καλέσατε κύδιμον Ἀμὰν
«Τόνδ᾽ ἀμὸν κοιτῆρα, ἵν᾽ οἱ λόγον ἐκκορυφώσω.
Ὣς ἔφατ᾽· αἱμοβόρον δ᾽ οἱ ἀφάρτεροι ἤγαγον Ἀμὰν
Στήσαντες προπάροιθεν ἄνακτος κυδαλίμοιο.
Πρῶτα δὲ τὸν βασιλεὺς κρυφίῳ ἐρεείνετο μύθῳ·
«Εἰπ᾽ ἄγε μοι, Ἀμὰν, καὶ ἀπηλεγέως κατάλεξον,
«Πῶς ἂν τιμήσαιμι τὸν ἀνέρα φίλτατον ἄμμιν,
«Τὸν καὶ ἐγὼ τιμήσω ἀειμνήστοις γεράεσσιν;
Ἦ· Ἀμὰν δέ τ᾽ ἔειπε πρὸς ὃν ὑπερβιόεντα θυμόν·
«Ἶσον ἐμοί τινα τόσσον Ἄναξ περὶ κῆρι φιλήσει;
«Τίς γ᾽ ἀνδρῶν τοίης ἀπ᾽ ἀνάκτορος ἔμμορε τιμῆς
«Ἶσον ἐμῇ κεφαλῇ; Εἶτ᾽ ἔννεπε φαίδιμος Ἀμὰν,
«Καὶ στόμα σὸν σὸν κῦδος ἀεξέτω ἀγλαότιμον.
Ὣς φρονέων ὑπέροπλον ἀμείβετο γῆρυν ἀνοίξας·
«Ὄλβιος ὅστις ἔῃ καὶ τετράκις ὄλβιός ἐστι
«Καὶ μοῦνος Μεγάβυζος ἐπὶ χθονὶ φέρτατος ἄλλων,
«Ὃς, βασιλεῦ, πολλήν γε παρὰ σέθεν ἔλλαχε τιμήν·
«Τὸν δ᾽ εἰ καὶ μᾶλλον ἐγὼν ὀλβίσσομαι, ὥς με κελεύεις.
«Σοὶ πρῶτον θεράποντες ἵπων ἐν χερσὶ φέροντες
«Πορφυρέην σοι χλαῖναν ἰδ᾽ εἵματα σιγαλόεντα,
«Καὶ σὸν δεῦρ᾽ ἀγέτων ὠκὺν βασιλήϊον ἵππον

993. Ἐυερκέος ἔνδοθεν αὐλῆς] Ἕρκιον λέγεται δόμος, ὡς ὁ Σοφοκλέους Σχολιαστής φησι, καὶ ἕρκιον αὐλῆς παρ᾽ Ὁμήρῳ —Ὃ καὶ περίφραγμά τι φαίνεται πω πεφυκέναι τὸ τῇ αὐλῇ περιβαλλόμενον.

1006. Ἐμῇ κεφαλῇ] Ἐμοί, διὰ συνεκδοχῆς τοῦ μέρους. Ὅμηρος λέγει —Στῆ δ᾽ ὄπιθεν ξανθῆς δὲ κόμης ἕλε Πηλείωνα. Ὅθεν ὡς Πλάτωνι ὕστερον εὐδόκησεν, ἀνθ᾽ ὅλου τοῦ ἀνθρώπου κεφαλὴ λέγεται, ὅτι κατὰ τὸν ποιητὴν ἐν αὐτῇ τὸ ἡγεμονικόν ἐστι. Καὶ αὐτὸς περὶ Αἴαντος —Τοίην γὰρ κεφαλὴν ἕνεκ᾽ αὐτῶν γαῖα κατέσχεν Αἴαντα.

10.0. Μεγάβυζος] Λέξις Περσική, σημαίνει δὲ τὸν μέγαν στρατηγόν. Ἐπέκεινα δὲ κοινῶς ἐλέχθη περὶ τῶν τιμιωτάτων, παρὰ τοῦ Μεγαβύζου τοῦ Ζωπύρου, ὅν τινες κατὰ

«Χρυσέῳ

O rex, Haman eſt benè-munitâ in Aulâ.
Sic dixerunt, his verò rex alatum verbum mandabat.
Statim mihi huc accerſite glorioſum Hamanem,
Hocce ad noſtrum cubiculum; ut ſermonem ei exordiar.
Sic dixit, ſanguivorúmq; hi celeriores induxerunt Hamanē
Siſtentes [*illum*] coram rege glorioſo.
Primò verò illum rex obſcuro interrogavit ſermone:
Dic age mihi Haman & intrepide effare,
Quomodò honoraverim virum nobis chariſſimum,
Quem & ego honorabo nunquam obliviſcendis honoribus?
Dixit: Haman verò allocutus eſt ſuum ſuperbum animum:
Æquè ac me quem adeò rex ex animo amabit?
Quis mortalium tantum à rege ſortitus eſt honorem
Æquè ac ego? Eja [*igitur*] eloquere, illuſtris Haman,
Et tuum os tuum [*ipſius*] decus augeat pretioſum.
Sic cogitans arrogantèr reſpondit vocem aperiens.
Felix quicunque ſit & quater felix ille eſt
Et ſolus Megabyzus in terrâ excellentiſſimus aliorum,
Qui, ô rex, tantum de te ſortitus eſt honorem,
Hunc tamen ampliùs ego felicem-reddam, ut jubes.
Primò tui famuli eant [*duo*] in manibus ferentes
Purpuream tuam chlamyda & veſtes ſtupendas,
Et tuum huc ducant velocem regium equum

☞ Ναβουχονβοσορα εἶναι ὑπενόησε.

10:2. Ὀλβίσομαι] Ὄλβιον θήσω καὶ ἔνδοξον.

10:4. Πορφυρέην] Περὶ Πορφύρας ἐφευρέσεως οὕτως ὁ Παλαίφατος—Οἱ δὲ βασιλεῖς πρῶτον ἐφόρεσαν περιβόλαιον ἐκ τῆς πορφύρας διὰ τὸ γινώσκεσθαι τῷ στρατῷ καὶ παντὶ τῷ λαῷ ἐκ τῆς θαυμαστῆς καὶ παραξένου φορεσίας. Δίδυμος δὲ—Πορφυροῦν ἱμάτιον μεταχειρίζεται ὁ βασιλεὺς ἕνεκα τοῦ ἐναργέως ἑαυτὸν σημᾶναι τοῖς λαοῖς. Χρῶμα παρὰ τοῦ κόχλου εἶχεν αἵματος, ὡς Νόννος—Τῷ ποτε μύνῳ φαιδρὸν ἀλιχλαίνων ἐρυθαίνετο φᾶρος ἀνάκτων. Χλαῖναν· χλαμύδα βασιλικὴν Πέρσαις κάνδυν καλουμένην. Κάνδυς μὲν ὁλοπόρφυρος καὶ μεσόλευκος σύμβολον ἦν τῆς ἡγεμονίας, ἢ ὡς ἄλλος, βασιλέας σημεῖον.

‘ Χρυσέῳ ἅμα στεφάνῳ γε κεκασμένον· Ἠδὲ τιθέντων
‘ Κεδνοτάτου ἐν χερσὶν ἀριστήων μεγαθύμων,
‘ Ὄφρ' ὅγε κυδήνειε κεκασμένον ἀνέρα τοῖον,
‘ Ἀνέρα, ὃν τόσσησι θέλεις τιμῇσι γεραίρειν·
‘ Ὄφρα δὲ ἑ χλαινώσειε τεῇ ἐσθῆτι φαεινῇ,
‘ Καὶ διαδήματι σῷ τοῦδε στέψε κάρηνον,
‘ Καὶ δ' ἐπὶ μὲν βιβάσειε τεοῦ χρυσάμπυκος ἵππου.
‘ Ἀλλ' ἔπι οἱ ἕπτ' ἄνδρες ἐν εὐρυχόροισιν ἀγυιαῖς
‘ Ὑψιβόαι κήρυκες ἀΰσαντες βοοώντων·
‘ Ὧδε μὲν ἀνδρὶ ἔσεσθαι ἀγακλειτῷ πολυφήμῳ,
‘ Ὅν κεν ἄναξ τιμήσῃ ἀειμνήστοις γεράεσσιν·
Ὣς ὅγ' ἔφη κενεῇσιν ἐνὶ φρεσὶν ἐλπίδα βόσκων·
Τὸν δ' ἐπιμειδιόων ἀπαμείβετο Ἀρταξέρξης·
‘ Ναὶ, Ἀμὰν, τόδε καλὸν ἔπος κατὰ σεῖο βέβακται.
‘ Τιών ἀριστήων πολυφίλτατος εἷς μεγαθύμων·
‘ Ἀνὴρ δ' ὃν τιμήσω Ἰουδαῖος πέλετ' αὐτὸς
‘ Μαρδόχαιος ἀμῇσιν ἐν αὐλῇσιν θεραπόντων·
‘ Τῷδε γὰρ πάντα γένοιτ' ὥσπερ μοι μυθολόγευες.
Ἦ· Ἀμὰν γὰρ τέθηπεν ἀτυζόμενος κραδίηφι,
Στῆ γὰρ μάλ' ἐμβρόντητος, ἐβούλετο δ' ἀντίον εἰπεῖν,
Οὐδ' ἔτλη· Τότ' ἔμυξε, χολώσατο κηρόθι δ' ἀγνώς
Ἀλλ' ἀέκων περ χλαῖναν ἕλαζετο καὶ ταχὺν ἵππον,
Ὧι στέφανός τ' ἐπέκειτο ἀγαυὸς χρυσεότευκτος,
Ἔστε γὰρ Μαρδοχαῖον ἰδὲ στεφάνωσε κάρηνον·
Καὶ δ' ἵππου ἐπέβησεν ἀνάκτορος αἰολοδείρου·
Μακροὶ δ' ἀμφοτέρῃ στίχοι ἵστασαν ἔνθα καὶ ἔνθα.
Ὡς ἔθος ἐστὶν ἄνακτος ὀχουμένου ἀμφὶ πόληα·
Πολλοὶ δ' ἐν χερσὶ λιγυρὰς μάστιγας ἔχοντες
Ὄχλους ἐξελάσαντες ὁμόκλεον ἐκτὸς ὁδοῖο.

1041. Μακροὶ δ' ἀμφοτέρῃ στίχοι ἵσαν] Ὁ Ξενοφῶν --- Στίχοι εἱστήκεισαν ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς ὁδοῦ, ὥσπερ καὶ νῦν ἔτι ἵστανται, ᾗ ἂν βασιλεὺς μέλλῃ ἐλαύνειν. Ὧν ἐντὸς οὐδενὶ ἐστὶν εἰσιέναι τῶν μὴ τετιμημένων.

Aureâ simul coronâ ornatum: Deponántque
Charissimi [*alicujus*] in manus magnatum optimorum,
Ut ille ornet decoratum [*hoc modo*] virum illum,
Virum [*inquam*] quem tantis velis honoribus afficere.
Utque illum amiciat tuis vestibus splendidis
Et Diademate tuo hujus redimat caput,
Ascenderéque illum faciat tuum aureis-phaleris equum.
Sed prætereà illi septem viri in lativiis viciniis
Altistrepi præcones proclamantes intonent;
Hoc modo [*quidem*] viro erit [*factum*] claro celebri,
Quemcunq; rex honorabit nunquā-obliviscendis honoribus.
Sic ille dixit vano in animo spem pascens.
Huic autem subridens respondit Artaxerxes:
Næ, Haman, hæc laudabilis à te sententia dictà est;
Tu enim optimatum longè charissimus es omnium,
Vírque, quem honorabo, Judæus est ille
Mardochius nostro in palatio famulum-agens:
Huic verò omnia [*à te*] fiant, ut mihi dixisti.
Dixit; Hamam verò obstupuit turbatus corde,
Stetítque valdè attonitus, voluítque contra dicere,
Nec sustinuit: Tum tacitus-fremuit, irascebatúrq; animitùs.
Sed vel invitus chlamyda accepit & velocem equum,
Cui corona imposita erat illustris ex-auro-facta;
Vestivit autem Mardochium & coronavit caput,
Equúmque ascendere-fecit Regis maculosum-collo.
Longi autem utrinque ordines stabant hinc & illinc
Ut mos est, rege equitante per urbem,
Multísque in manibus stridula flagella habentes
Turbam abigentes ex viâ minitabantur.

[illegible]μένων. Μαστιγοφόροι δὲ καθίσταν, οἳ ἔπαιον εἴ τις ἐνοχλέοι. Τὸ δὲ ἔθος, ἄνακτος ὀχουμένου, καλλίστως καὶ ἀνὰ μέρος διαγράφει Κοίλιος ὁ Ροδίγινος βιβλίῳ η'. κεφαλῇ β'.

Viri

Ἄνδρε δύω μὲν πρόσθεν ἐπίαχον ἀσυβοῶνται,
Πέντε δὲ κηρύξασκον ὀπισθόποροι βαρύφωνοι·
Ὧδε μὲν ἀνδρὶ ἔσεται ἀγακλειτῷ πολυφήμῳ,
Οὕνεκ' ἄναξ τιμῆσαι ἀειμνήστοις γεράεσσι·
Θαμβουμένη δέ τε πομπὴ ἐγίνετο εἰσορόωσι
Συσταθμοῖς μὲν πᾶσι, μάλιστα δὲ ὅσσοι Ἑβραῖοι,
Μαρδόχιον γεραρῶς βασιλήϊον ἵππον ἐλαύνειν,
Ἀκλειῶς δ' Ἀμᾶνα βάδην τέ οἱ ἡγεμονεύειν,
Ὡς Φοῖνιξ, ὃν μήν γε Θεὸς μένωσε γενέθλην,
Χρυσείαις πτερύγεσσι διΐπταται αἰθέρι μέσσῳ
Πατρὸς πυρκαϊήν τε καὶ ὀστέα λυγρὰ κομίζων
Ἡλιόιο πόλινδε· Τιταινομένοιο δὲ κείνου
Πάντες ὀπισθεύουσι συμπτάμενοι οἰωνοί,
Παντοίων δὲ κλαγγῇ ἐπερράγη ἄσπετος ἀήρ·
Πορφύρεον δ' οἱ νῶτον, ἀτὰρ ῥοδοειδέα οὐρὴν
Ἐκτείνει, χρυσῷ δ' ἰκέλην περικαλλέα δειρὴν
Ὕψι φέρει, μοῦνοι δὲ κατηφέες αἰὲν εἰσὶ
Ζηλοσύνῃ, ἀλλ' ὡς οἱ ὁμοσιχώωσιν ἀνάγκη·
Ὣς ὅγε κυδιόων διέπε πτόλιν εὐρυάγυιαν,
Ξυνῇ δ' Ἀμὰν ποσὶ βαῖνεν ἄχος κραδίηφι κατασχών.
Ἀλλ' ὅτε Μαρδοχίοιο μέγας τετέλεστο θρίαμβος,
Ἂψ αὐτὸς νόστησεν ἐπ' αὐλὴν πουλυμέλαθρον
Κεδνότερος πάντεσσι καὶ αἰδοῖος μετὰ λαοῖς·
Αὐτὰρ Ἀμὰν κεφαλῆφι κατηφήσας βαρυπενθεῖ
Ἃ πρὸς δώματ' ἵκανε πολύστονα δάκρυα λείβων,
Ἔνθα δὲ ταῦθ' ἅμα πάντα φίλῃ κατέλεξε δάμαρτι
Ζωρασέῃ, ἄλλοις τε περιστάμενοισι φίλοισι·

1045. Ἐπίαχον] Ἐπήχεον. Ὠνοματοπεποίηται. Ἀσυβοῶται] Ἐπιθετικῶς οἱ κήρυκες. κατὰ δὲ τὸ ἔτυμον παρὰ τὸ ἐν ἄστει βοᾶν.

1056. Ἡλιόιο πόλινδε] Πάγχαιαν πάλαι καλουμένην· νῦν Ἡλιούπολιν. ἱστορία παρὰ τῷ Ὀβιδίῳ Μεταμορφώσεων ιε΄. μύθῳ δὲ λζ΄. Καὶ Κλαυδιανῷ περὶ Φοίνικος. καὶ παρὰ Κλήμεντι τῇ πρὸς Κο-

Viri quidem duo præeuntes intonabant urbe-clamantes,
Quinque autem vociferabantur ponè-euntes gravistrepi;
Hoc modo viro [*factum*] erit claro celebri,
Quem rex honorabit nunquam-oblivifcendis honoribus.
Admiranda verò pompa fuit fpectatoribus
Sufianis quidem omnibus, maximè verò quotquot Hebræi,
Mardochium [*viz.*] honorabilitèr regium equum agere,
Ingloriosè autem Hamanem pedibúfque illum ducere.
Sicut Phœnix, cujus Deus fingulare-fecit genus,
Aureis alis volat per æthera medium
Patris urnam & offa triftia portans
Ad folis urbem [*Panchaiam.*] extenfo autem illo
Omnes comitantur fimul volantes aves,
Omnigenarúmque clangore diffinditur ingens aer.
Purpureum ei tergum; fed rofeam caudam
Extendit, auróque fimilem pulchram cervicem
[*In*] altum tollit, foli mœfti aquilæ funt
Invidiâ,fed & fic eum comitantur neceffitate [*coacti.*]
Sic ille infignitus obibat urbem lativiam,
Unáque Haman pedes ibat dolorem corde reprimens.
Sed qùm Mardochii ingens confummabatur triumphus,
Retrò ipfe quidem rediit ad aulam domibus-fcatentem,
Auguftior omnibus & venerabilior hominibus;
Aft Haman capite mœftus luctuofo
Suam ad domum venit gemebundè lacrymans;
Ibíque fimul hæc omnia charæ recenfuit uxori
Zorafeæ, aliífque circumfiftentibus amicis:

☞ ...εινθὲς ἐπιςολῇ καὶ Ὠριγένη. Ἴδε Πλίνιον ἐν φυσικῆς ἱςορίας βιβλίῳ ι. κεφ. β΄. Καὶ Κορνήλιος ὁ Τάκιτος τοῦ φοίνικος μνήμην ποιεῖ. Οἱ δὲ περὶ τοῦ εἶναι τοῦτο τὸ ὄρνεον ἀποφήσαντες λαβέτωσαν τὰ εἰς περιλεγομένους χίλια· Μάλιςα δὲ τὸ τοῦ Βρούνου βίβ. Ψευδοδοξ. καλουμένην.

1068. Κατηφήσας] Στυγνάσας, κατανιαθείς.

Τῶν δ᾽ οἳ ἄρ οἰωνοῖσι πεποιθότες ἦσαν ἀοιδοὶ
Λίην μαντείῃσι πεφεληκότες ἀμφὶ κακοῖσι
Πολλὰ μὲν ἐν στήθεσσι νοήματα βυσσοδόμευον·
Ὀψὲ γὰρ δὴ μνώοντο. Θεοῦ τάδε ἔργα γενέσθαι,
Ἑβραίοιο Θεοῦ, τοῦ μὲν κράτος ἐστὶ μέγιστον,
Καί τότ᾽ ἀμειβόμενοι κρυερὸν πρὸς μῦθον ἔειπον
« Εἰ μὲν Ἰουδαίων ἐξ αἵματος εὔχεται εἶναι
« Μαρδοχαῖος τεὸς ἐχθρὸς, ἀπώλεο δύσμορος Ἀμάν,
« Ὤλεο· Καὶ τόδ᾽ ὄνειδος ὀνείδεα μυρία τεύξει,
« Ἕως τοῦδε περιπάρριθε ποδῶν πήματ᾽ ἀπὸ τῆμος ὄληαι·
« Τῶν γὰρ ἐπουράνιος Θεὸς ἄφθιτος, οὐκ ἐοικὼς
« Ἡμετέροισι θεοῖσιν, ὁ γὰρ πολὺ φέρτατός ἐστι
« Καὶ μάλα δεινότερος, ὅτε χώσεται ἀνθρώποισιν.
« Ἡμετέρῳ γένει ἐστὶν ἀνάρσιος· ὅς ἐπὶ γαίῃ
« Αἰγυπτίων τὸ πάλαι ἀπερείσια θαύματα ῥέξεν,
« Ὤγά τε καὶ Σηώνα κατώλεσεν ἀνδρογίγαντας,
« Λαὸν δ᾽ ὃν σκεπάζασκεν ἀλεξικάκοισιν ἀρωγαῖς.
Τῶν ἔτι βαζομένων δεινὸν βράχε κάλα θύρετρα
Πληγέντ᾽ Εὐνούχοις, οἳ ἀπαὶ βασιλῆος ἵεντο
Ἀμφὶ ὀτρυνέειν ἐπ᾽ ἀτερπέα δαιτὸς ὥρην.
Αὐτὰρ ὅτ᾽ ὠΐγνυντο πύλαι, σαυρὸν πολύπηχυν
Εὐνοῦχοι ἴδον ἄνδρες, ἐπεὶ λευρῷ ἐνὶ χώρῳ
Καλὸν ἐρήρειστο συνεργοῦ ταμίης θανάτοιο,

1077. Κρυερὸν] Δυσοιώνιστον, καὶ γὰρ τέλος εὗρε λυπηρόν.

1082. Τῶν γὰρ ἐπουράνιος Θεὸς ἄφθιτος] Ἐζήτηται, πῶς οἱ ἀμφὶ Ἀμᾶνα ταῦτα ἔγνωσαν; Λέγω οὖν, ὅτι οἱ Ἀμαληκῖται γένους ἦσαν ἐξ Ἀβραάμ, ἀπὸ γὰρ τοῦ Ἐσαῦ ἐσπάρησαν. Καὶ, ὅτι τοῖς Ἰουδαίοις ἐκ πατέρων ἐπιφθόνως διακείμενοι εἰκότως ἂν τὰ αὐτῶν πράγματα διαφυλάξειαν. Καὶ, ὅτι μετ᾽ αὐτῶν αἰχμαλώτων ὄντων συνδιατρίβοντες ἦσαν.

1087. Ἀνδρογίγαντας] Ἄνδρας τὸ μέγεθος γίγασιν ἐοικότας, ἀλλ᾽ ἄνδρας ὅμως οὐδὲ τερατικὸν ὑπὲρ τὸ ἀνθρώπινον ἔχοντας, ὡς οἱ Ῥαββῖνοι ὀνειρώττουσι.

1090. Οἳ ἀπαὶ βασιλῆος ἵεντο] Ἀθηναῖος ἐν τετάρτῳ Δει-

Horum qui utique ominibus freti erant augures
Valdè ob futura ſuſpenſi-metu mala
Multas quidem animis cogitationes altè-verſabant ;
Seróque tandem agnoverunt Dei hæc opera fuiſſe,
Hebræi [*nempè*] Dei, cujus ſanè potentia eſt maxima :
Atque tum reſpondentes malè-fauſtum dixêre verbum.
Siquidem ex Judæorum proſapiâ profitetur eſſe
Mardochius tuus inimicus, diſperiiſti, miſer Haman,
Periiſti : Et hoc opprobrium alia infinita pariet ;
Donec hujus ante pedes malo tandem fato ruas.
Horũ enim cœleſtis Deus immortalis [*eſt*,] neutiquã ſimilis
Noſtris Diis, hic enim multò [*illis*] potentior eſt,
Et magis admodùm timendus, cùm iraſcatur hominibus :
Noſtro hic generi infenſus [*eſt* ;] qui ſuper terram
Ægyptiorum olim infinita miracula patravit,
Ogáque & Sehonem perdidit viros-gigantes,
Populúmque ſuum protexit auxiliis malum-pellentibus.
His adhuc loquentibus, horrendè ſonuerunt fores
Percuſſæ ab Eunuchis, qui à rege miſſi-erant
[*Ut*] Hamanem accelerarent ad epulas vix-jam gratas.
Sed cùm aperiebantur fores, crucem multicubitalem
Eunuchi viderunt, quià plano in loco
Bellè figebatur infamis diſpenſator mortis ;

Δειπνοσοφιστῶν -- Καὶ ὅταν δειπνήσωσιν, ὅ,τε βασιλεὺς αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν καὶ οἱ σύνδειπνοι καλεῖ δὲ τοὺς συμπότας τούτους τὶς τῶν Εὐνούχων. Τοιούτους δὲ δειπνοκλήτορας Ἀρτεμίδωρος, εἰλεατῆρας δὲ Πάμφιλος καὶ Ἀθηναῖος ὀνομάζουσιν, ὡς Καίλιος ὁ Ῥοδίγινος γράφει.

1091. Ἔστ' ἀτερπέα δαιτύος ὥρην] Πρὸς ἀτερπῆ δαῖτα, τῆς νῦν ὥρας οὔσης, καὶ τοῦ Ἀμὰν ἄκοντος. Ὅμηρος ἂν λέγοι --- Στυγερὴν ἐπὶ δαῖτα. Ἀτερπέα] Τῷ Ἀμὰν ἀχάριστον, ὡς φθονερῷ ὄντι καὶ διὰ τὸ ἄρτι ὄνειδος καταπληχθέντι· ὡς οὐκ οἶδα πῶς μοι ἀληθὲς δοκεῖ --- Οἱ ἀγαθοὶ χαίρουσι μόνοι. Δαιτύος] δαιτὸς, συμποσίου.

1092. Πολύπηχυν] Τὸν πολλῶν, ἤγουν πεντήκοντα, πηχέων μακρόν.

Βουγάθιος δ' αὖ πᾶσιν ἐν Εὐνούχοισιν ἄριστος
Στυγερὸν ἰδὼν ἐρέεινεν Ἀμδόμενος δμῶα Σαλῆφον
Ὀξέα φωνήσας, ὡσεὶ παῖς ἠέ γε κούρη·
"Εἴπ' ἄγε, δῖε Σαλῆφε, τεῦ εἵνεκεν ὧδε πέπηκται
"Στυγερὸς ὑπερμεγέθης· καὶ γάρ μ' ἔχε θάμβος ἰδόντα.
Τὸν δ' ἄρ ὑποβλήδην ἀπαμείβετο ὀτρηρὸς δμώς·
"Βουγάθι' ἡμέτερός τοι ἄναξ θεοείκελος Ἀμὰν
"Χθιζὸν τὸν μὲν σταυρὸν ἐτεύξατο ὑψικάρηνον,
"Ὄφρ' ἐπὶ τοῦ κρεμάσειεν Ἰουδαῖον κύνα φῶτα
"Μαρδόχιον, τόν γ' ἔπω ὑπεξαλέασθαι ὀΐω,
"Εἰ καὶ σήμερον ἐσθλὸν ἕλε κλέος ἐν πτολιέθρῳ·
"Ἀλλ' ἄγε μοι τόδ' ἔνισπε, τεῦ εἵνεκεν ἐνθάδ' ἱκάνεις
"Σύ θ' ἕταροί τε τεοί, ἐπεὶ πάρος οὐκ ἐθάμιζες;
Ἦ· καὶ Βουγάθιός μιν ἀμειβόμενος προσέειπεν·
"Ἤλθομεν ὧδε, Σαλῆφε, κελευσμοσύνῃσιν ἄνακτος
"Ἀμὰν ὀτρυνέειν ἐπ' Ἀνάσσης δαῖτα θάλειαν·
"Ἀμὰν γὰρ μοῦνον ἠδὲ μένος πυκ δεγμένη ἦτορ,
"Μοῦνον Ἀμὰν βραδύδειπνον, ὃν οὐκ ἐκ χρὴ ὑποφεῦξαι.
Ὣς φάμενος μεθ' ἑοῖσιν ἀπῴχετο θᾶσσον ἑταίροις·
Ἀμὰν δ' ἀγγελίην διεπέφραδεν ὀτρηρὸς δμώς·
Αὐτὰρ ὅ γ' εἰλαπίνην ὧδε διέσσυτο κραιπνὰ βιβάσθων.

1095. Βουγάθιος δ' ἐρέεινεν] Περὶ τοιούτων ἐπεισοδίων φησὶν Ἡσίοδος ἴδιον εἶναι ποιητῇ — Ἴδμεν ψεύδεα πολλὰ λέγειν ἐτύμοισιν ὁμοῖα. Καὶ ὅστις ἐν ποιήματι πλεῖστον ἐξαπατᾷ ὁμοῖα τοῖς ἀληθινοῖς ποιέων, οὗτος ἄριστος, ὡς Μίμας ὁ Πυθαγόρειος. Καὶ Αἰσχύλος — Ψευδῶν δὲ καιρὸν ἔσθ' ὅπη τιμᾷ Θεός. Εὐπίθανον δὲ τοῦτο. Ὁ δ' Ἰώσηπος αὐτὸν καλεῖ Σαβουχάδην, τὰ Ἁγιόγραφα Ἁρβῶνα, οἱ ο'. Βουγαθὰν, Βουγάθιος ἑλληνικοφωνότερον ὄνομα.

1097. Ὀξέα φωνήσας] Ἴδε τὰ σχόλια εἰς στίχον να'.

1101. Ἄναξ] Οἰκοδεσπότης, ὡς ὁ Ποιητὴς — Αὐτὰρ ἐγὼν οἴκοιο ἄναξ ἔσομ' ἡμετέροιο.

☞

ΚΕΦΑΛ.

Bugathius verò, omnes inter Eunuchos præcipuus,
Crucem tuens, percontabatur Hamanis servum Salephum
Acutè vociferans, ut puer aut etiam puella.
Dic age, clare Salephe, quam ob causam hìc figatur
Crux adeò sublimis: Me enim videntem habet stupor.
Huic verò interpellatim respondit sedulus servus:
Bugathi, noster quidem dominus Deo-similis Haman
Herì hanc crucem fabricari-jussit sublimicipitem,
Ut in eâ suspenderet Judæum quendam virum
Mardochium, quem nè adhuc suffugisse existimo,
Licet hodiè magnam accepit famam in urbe:
Verùm age mî hoc dicas, quamobrem hìc veneris
Túque tuíque socii, quià nunquam priùs frequentabas.
Dixit; & Bugathius eum allocutus est respondens:
Venimus hùc, ô Salephe, jussu regis [*ut*]
Hamanem urgeamus ad reginæ convivium:
Hamanem enim solum illa expectat in animo,
Solū Hamanē tardè-prandentem, quem dedecet tergiversari.
Sic locutus cum suis abiit statim sociis:
Hamani verô nuntium-exposuit sedulus servus;
At ille ad convivium properabat citò gradiens.

☞ 1102. Χθιζὸν] Ἐχθεσινὸν, τουτέστι χθὲς τετυγμένον. Ἐτάξατο τετάχθαι ἐκέλευσεν. Ὑψικάρηνον] μακρόν.

110. Ὧδε] Δεῦρο, εἰς τοῦτον τὸν τόπον, καὶ οὕτως ἐνιαχοῦ τὸ ὧδε εὑρετέον, ὡς Γενέσεως κεφ. ιέ. κόμ. ιδ΄. μετὰ ταῦτα ἐξελεύσονται ὧδε· ὃ μὲν ὁ Χρυσόστομος ἐξηγεῖται, ἐπανελθεῖν ἐνταῦθα ποιήσω. Καὶ πάλιν κόμ. ις΄. ὧδε, ἀντὶ ἐνταῦθα ἢ δεῦρο.

112. Βραδύδειπνον] Πλούταρχος ἐν Συμποσιακοῖς βραδεῖς δειπνιστὰς κωλυσιδείπνους καλεῖ, οἱ καὶ τρεχέδειπνοι κατ᾽ ἀντίφρασιν, οἷα μὴ τρέχοντες ἐπὶ δεῖπνον. Κοίλιος ὁ Ῥοδιγῖνος.

ΚΕΦΑΛ. ζ'.

ὙΠΟΘ. Ἀμὰν πρῶτον δαῖτα λάβεν, μετέπειτα δὲ πότμον.

Ὡς βασιλεὺς Ἀμάν τε πρὸς εἰλαπίνην ἐρε(τείνων
Ἤλυθον Ἐσθῆρος περικαλλέος ἱμερόεσσης,
Καὶ δ' ἔφαγον βρῶσιν καὶ ἀπήφυσσαν οἶνον ἐρυθρὸν
Ἀγλαΐῃ στίλβοντες ἰδ' εὐφροσύνῃ τεθαλυίῃ·
Ἀμφὶ τραπέζῃσι δὲ κατεκημαίνοντο πάντες
Ἰκμάδι θεσπεσίῃ οἴνου ἀπολειβομένοιο·
Μαρδοχαίῳ δ' ὑφέηκεν ἄναξ ἐπιεικέα μοῖραν
Ζηνός τ' ἐγκέφαλον, πλῆρές τ' οἴνοιο κύπελλον,
Ὡς Περσῶν θέμις ἐστίν· Ἀμὰν δ' ἐπέμυξε βαρύφρων,
Βούλετο γὰρ πέμπεσθαι ἑοῖ θανατηφόρον ἰόν,
Λυγρόν, φαρμακόεντα δι' ἥπατος, ἠέ γε δαῖτα·
Ἀλλὰ βαρυζήλως περ εὔφρονι μίμνε προσώπῳ.
Τῆμος ἀπ' ἀργυρέου Τερψίμβροτος ὦρτο θοώκου,
Τὸν περὶ Μοῦσ' ἐφίλησε, δίδου δ' ἀγαθόν τε κακόν τε·
Ἡδὺ μέλισμα δίδου, γλυκερὴν δ' οἱ ἀφείλετ' ἀκουήν·
Καὶ πρόσθεν μὲν ἔθρεψεν, ἄνακτι δὲ γνωστὸν ἔθηκε·

1122. Μαρδοχαίῳ δ' ὑφέηκεν ἄναξ ἐπιεικέα μοῖραν Ζηνός τ' ἐγκέφαλον. Τοῦτο ἔθος ὁ Ξενοφῶν τε ἐν Κύρου παιδείᾳ η'. καὶ Πλούταρχος ἀναμέμνηται ἐν Συμποσιακοῖς· Ὁ δὲ Ἡλιόδωρος ἐν ἑβδόμῳ Αἰθιοπικῶν, --Μοίρας, κατὰ τὸ εἰωθὸς, τῶν ἐδεσμάτων, τοῖς περὶ τὸν Θεαγένην ἀπέστελλεν (Ἀρσάκη Περσῶν βασίλισσα) τιμῆς σύμβολον. Ζηνός τ' ἐγκέφαλον] τὸ κάλλιστον βρῶμα, οὕτω λέγουσιν οἱ Πέρσαι ἐπὶ τῶν ἡδυπαθούντων, ὁ Σουίδας. Καὶ βασιλέως ἐγκέφαλον λέγουσι καὶ φοίνικος καὶ ῥυντάκης.

Πλουτοῖ

C A P. VII.

ARG. *Primò epulas Haman ſumit, dein fercula mortis.*

SIc rex Hamánque ad convivium opiparum
Venerunt Eſtheræ perpulchræ deſiderabilis,
Comederúntque cibũ & exhauſerunt vinũ rubrũ
Splendore nitentes & lætitiâ floridâ
Circùm verò menſales permadebant tapetes
Latice divino vini defluentis:
Mardochio autem rex miſit decentes partes
Joviſque cerebrum plenúmque vino [*ſuo*] poculum,
Ut Perſarũ [*regum*] mos eſt [*ergà amicos*] Haman v. fremuit
Maluit enim mitti ei mortiferum venenum (invidus,
Triſte, virulentum per hepar, quàm convivium:
Sed, graviter ferens licet, feſtivo manſit vultu.
Dum ab argenteâ Terpſimbrotus ſurrexit ſede,
Quem adamavit Muſa, dedítque [*ei*] bonúmque malúmque
Dulce carmen dedit, dulcem autem auditum abſtulit;
Et à puero eum nutrivit, regíque notum fecit.

☞ 1128. Τερψίμβροτος ⌉ Μάγος καὶ ποιητὴς, ὀνομάζεται παρὰ τὸ τέρψιν βροτοῖς φέρειν. Τερπωλῇ γὰρ ἀοιδοὶ ὀνείατα συγκεράωσιν. Ὡς δ᾽ Ὁμηρικὸς ὁ Δημόδοκος τυφλὸς, οὕτως ἡμέτερος ὁ Τερψίμβροτος κωφός ἐστιν, ὅτι, ὡς ὁ Καλλίμαχος, --ἐπεὶ θεοὶ οὐδὲ γελάσαι, Ἀκλαυτὶ μερόπεσσιν ὀϊζυροῖσιν ἔδωκαν. Τὰ δὲ τῶν ἀνθρώπων οἷα Αἰγύπτου φάρμακα-πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα, πολλὰ δὲ λυγρά,- Καὶ Δοιοὶ γάρ τε πίθοι, ὅθεν ἔς τ᾽ ἀγαθόν τε κακόν τε· ὡς ἀπὸ ῥαψῳδίας ῥαψῳδῶ.

Omni-

Πλουτοίη δ' ἐκέκαστο ἐπιφροσύνῃ σοφίῃ τε
Οὐρανόθεν, (θεόφιν γὰρ ἀεὶ τόγε εὔχετο λίαν,)
Τοὺς δὲ Θεοὺς, ἥρωας, ἰδ' ἀνέρας ἤδη ἀείδειν·
Τοῦτον Μοῦσ' ἀνέηκεν ἀειδέμεναι ἔργα παλαιὰ
Οἴμης, τοῦ μόνος αἶνος ἀγήνορας ἄνδρας ἐλέγχει,
Μῦθος γὰρ μόνον ἦε, τελεῖτο δὲ οὐδέπω ἔργον.
Ἰφθίμου Φαέθοντος ἀδευκέα πότμον ἄειδεν,
Ὥς ποτε Ἠέλιον ταμίην πυρὸς ἠκάαχε
Αἰθομένου δίφροιο ἐρειφλεγέος ἡνία τείνειν
Χερσὶν ἀπειρήτοιο ἀπειθέα ἡνιοχῆος·
Ἀλλ' ἔμπης παρέπεισε νόον Ὑπεριονίδαο
Παιδὸς ἑοῦ δυσπαιδὸς· ὁ δ' ἡνία λάζετο χερσὶ
Καὶ φλογεροὺς φλογερῇ ἵππους ἐρέθιζεν ἱμάσθλῃ·
Πολλάκι μὲν μάστιγι θοῇ ἐπεμαίετο νῶτα.
Πολλὰ δ' ἄϋσεν ἀρειῇ, ὁμοκλήσασκέ τε μύθῳ
Ἀφραδέως ἐπὶ πολλὸν ἐλαύνων, οὐδὲ κατέσχεν.
Οἱ δ' ἄρα μαινόμενοι σφετέρου λίπον ἄντυγα κύκλου
Ζωδιακοῦ. καὶ κεινὸν ἐν οὐρανῷ ἅρμα φέροντες
Ἔνθα καὶ ἔνθα θέον, δίφρος δ' ἀνεκυμβαλίαζε,
Γαῖά τε θερμοτέρῃσιν ἐκαίετο ἀκτίνεσσι·
Καὶ πόλον αὐτὸν ἔμαρψε κεχηνότα θεσπιδαὴς φλὸξ,
Εἰ μὴ ἄρ ὀξὺ νόησεν Ὀλύμπιος, ὃς τάχ' ἀείρας
Ἧκε βέλος μαλερὸν, φλογὶ δὲ φλογὸς ἔσβεσεν ὁρμήν·

1136. Οἴμης, τοῦ μόνος αἶνος ἀγήνορας ἄνδρας ἐλέγχει] Ἧς τὸ ὑποκείμενον τῆς ἀλαζονείας ἐπετίμησεν. Ἑρμηνεύσω δὲ διὰ βραχέων τὸν μῦθον, ἵνα μήτις ἐμὲ εἰκῇ καὶ ὥς φασιν ἀπροσδιονύσως αὐτὸν πεπλακέναι ὑπολάβῃ. Ὁ Φαέθων ἐστὶν Ἀμὰν, Ἡλίου παῖς λέγεται, ὅτι μετὰ Περσῶν, οἷς ἥλιος ἔφορός ἐστι Θεὸς, δευτέρας ἀπὸ βασιλέως τιμῆς ἐλάγχανεν· ἡ αἴτησις Φαέθοντος τὴν αὐτοῦ φιλοτιμίαν δηλοῖ· Οἱ ἵπποι ἡλίου, τὰ φλογερὰ πάθη, ὁ Ζωδιακὸς, πλούσιος καὶ τίμιος βίου τόπος· Ὀλύμπιος ὁ Ἀρταξέρξης· καὶ τοιαῦτα. Οἴμης] ᾠδῆς. Αἶνος] ἑρμηνεύσις. Ἡσίοδος --Νῦν δ' αἶνον βασιλεῦσ' ἐρέω, ὅ ἐστι, μῦθον. Ἐν☞

Κύμβα·

Omnimodâ autem instruebatur sapientiâ & notitiâ
Cœlitùs, (à Deo enim semper hoc expetebat maximè,)
Deósque, heroas & viros novit celebrare.
Hunc Musa incitavit canere facta antiqua
Cantionis, cujus sola significatio superbos redarguit;
Fabula enim solummodò erat, résque ipsa nunquam fuit.
Audacis Phaethontis amaram mortem cecinit,
Ut olim Solem dispensatorem ignis orabat
Ardentis currûs igneas habenas moderari
Manibus inexperti immorigeras aurigæ.
Sed tamen persuasit animum Hyperionidæ
Patris sui infelicis; is autem habenas cepit manibus,
Et flammeos flammeo equos irritabat flagello;
Sæpè quidem scuticâ celeri appetiît terga,
Multùm autem clamavit minis & objurgavit verbis
Temerariè nimis agitans, nec omninò retinuit.
Hi verò furentes sui liquêre spatium circuli
Zodiaci & levem in cœlo currum ferentes
Huc & illuc cursitabant, currúsque strepens-saliebat,
Et terra calidioribus urebatur radiis:
Et [*fortè*] polum ipsum hiantem cœlestis usserat ignis,
Nî acutè observâsset Olympius, qui statim sublatum
Misit ardens telum, flammáque flammæ restinxit vim.

…θα παράγεται αἰνιγμὸς, λόγος μυθικός.

1138. Ἀδευκέα] Πικρόν· εἴρηται δὲ παρὰ τὸ α στερητικὸν καὶ τὸ δεῦκος, γλυκύτης.

1144. Ἵππους] Τὸν Πυρόεντα δηλονότι, Ἠῷον, Αἴθωνα καὶ Φλέγοντα ὡς ὁ Νάσων ποιεῖ· ὁ δὲ Μαρπάλις Ξανθὸν προσίθησι καὶ Σοφόκλειος ὁ σχολιαστὴς αὐτὸν Φαέθοντα· οἱ δ' ἄλλοι ἄλλους τινάς. Ἴδε στίχον τὸν ψλθʹ. ἐν τοῖς σχολίοις.

1149. Κεινὸν] Κενὸν, κενεόν. Φέροντες] ἕλκοντες.

1150. Ἀνεκυμβαλίαζεν] Ἀνεκρότει, ἀνετρέπετο μετ' ἤχους τοῦ κυμβάλου.

Ἡμιδαὴς Φαέθων δ' ἔπεσ' ὑψόθεν ἡνία λείψας
Κύμβαχος ἐξ ὀχέων. Τὸν ἐπ' ὀφρύσιν Ἠριδανοῖο
Ἡλιάδες γοεροῖσιν ἐκ κλαίουσι πετήλοις.
Ταῦτ' ἄρ' Ἀοιδὸς ἄειδε περικλυτός. αὐτὰρ ὁ Ἀμφὶ
Δάκρυ ἀπ' ὀφθαλμῶν γε θεόσσυτον ἧκε χαμᾶζε
Μάντιν ἐοῦ θανάτοιο προάγγελον· ἀλλὰ καὶ ἔμπης
Γναθμοῖς ἀλλοτρίοισιν ἐπὶ Φαέθοντι γέλασσε.
Πάντες δὲ προὔχοντο κεφαλάς, εὔχοντο δὲ λίαν

1155. Ἡμιδαὴς] Ἡμίκαυτος, ἡμίφλεκτος. Δαίω γὰρ καίω.

1156. Κύμβαχος] Περιφερὴς, ἐπὶ τὴν κεφαλήν. Ὀφρύσιν] ὄχθαις. Ἠριδανοῖο] Ἰταλικοῦ ποταμοῦ, ἐν ᾧ Φαέθων κεραυνοπληγὴς ἔπεσε. Τὸν γὰρ, πρῶτον τούτῳ τῷ ὀνόματι φασιν ὀνομασθῆναι, Πάδος μὲν τοῖς ἐγχωρείοις νῦν καλεῖται. Ἔνιοι μὲν τὸν Ἠριδανὸν ἐν Θεσσαλίᾳ ποιοῦσιν, οἱ δὲ ἐν Ἀττικῇ, ὡς Παυσανίας τοῦ Ἠριδανοῦ ἐν Ἀττικῇ Ἰλισσὸν εἰσρέοντος ἐμνήσθη.

1160. Μάντιν θανάτοιο προάγγελον] Κατὰ τὸ Πλάτωνος δόγμα· ὅταν τὸ θανεῖν παρῇ, ψυχαί τινες δαιμόνιόν τι πνέουσαι, θειότεραι καὶ σοφώτεραι γίνονται, οἱονεὶ θεοῖς ἐγγυτέραι. Τότε μὲν περὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἀδεκάστως καὶ ἄνευ πάθους ὀρθῶς κρίνουσι· Πολλάκις δὲ τὰ ἐσόμενα προνοοῦσιν, ὡς αἱ Πάτροκλός τε καὶ Ἕκτορος παρὰ Ποιητῇ θαυμασιωτάτῳ. Ταῦτα τῷ Ἕκτορι μαντεύεται Πάτροκλος — Ὀλιγοδρανέων —— Οὐ θὴν ἐδ' αὐτὸς δηρὸν βέῃ, ἀλλά τοι ἤδη Ἄγχι παρέστηκεν θάνατος καὶ μοῖρα κραταιὴ Χερσὶ δαμέντ' Ἀχιλλῆος ἀμύμονος Αἰακίδαο. Ταῦτα καὶ τῷ Ἀχιλλεῖ Ἕκτωρ -- καταθνήσκων -- Ἦ σ' εὖ γινώσκων προτιόσσομαι (-- Καὶ ὕστερον) Φράζεο νῦν μή τοι τι θεῶν μήνιμα γένωμαι Ἤματι τῷ, ὅτε κέν σε Πάρις καὶ Φοῖβος Ἀπόλλων Ἐσθλὸν ἐόντ' ὀλέσωσιν ἐνὶ Σκαιῇσι πύλῃσιν (Ἀπόλλωνος δ' ἱερὸν παρὰ Σκαιαῖς Πύλαις ᾠκοδόμητο, ἐν ᾧ Ἀχιλλεὺς ἔθανε.) Καὶ παρὰ Σοφοκλεῖ Οἰδίπους ὁ τυμβογέρων πολλὰ περὶ τῶν παίδων ὀλεθρίου μοναχίας καὶ τοῦ ἀναπορθήτου ἔσεσθαι Ἀθηναίους προαναφωνεῖ. Ὁ δὲ Πλάτων ἐν Σωκράτους ἀπολογίᾳ αὐτὸν προσωποποιήσας λέγει· Τὸ δὲ δὴ μετὰ τοῦτο ἐπιθυμῶ ὑμῖν χρησμῳδῆσαι, ὦ καταψηφισάμενοί μου· Καὶ γάρ εἰμι ἤδη ἐνταῦθα, ἐν ᾧ μάλιστ' ἄνθρωποι χρησμῳδοῦσιν, ὅταν (δηλονότι) μέλλωσιν ἀποθανεῖσθαι. Οὕτω καὶ ὁ μεθ' ἡμῖν Κύριος Θωμᾶς ὁ Βρόυνε ἐν Εὐσεβείᾳ Ἰατροῦ, μερίδι δευτέρα, ἑνδεκάτῳ δὲ τμήματι περὶ τὸ τέλος, λέγει. — Οὕτως ἐξηύρηται, ὅτι τῇ θανάτου ὥρᾳ ἐστὶν ὅτε οἱ ἄνθρωποι παρὰ τὸ εἰωθότος λαλοῦσι διαλεγόμενοι· Τότε γὰρ ἡ ψυχὴ ἄρχεται τοῦ ἐλευθεροῦσθαι ἀπὸ δεσμῶν τοῦ σώματος, ἄρχεται δὲ τοῦ μάλιστα κυρίως, καὶ ὡς ἐξ

Ἱερὸν

Semiuſtus autem Phaethon cecidit deſupèr loris relictis
Præceps è curru ; quem ad ripas Eridani
Heliades mœſtis adhuc plorant foliis.
Hæc utique cecinit vates celebris : At Haman
Lacrymam ab oculis divinitùs-actam miſit humi
Prophetam ſui fati prænuntium ; ſed & tamen
Maxillis alienis ſuper Phaethonte riſit.
Omnes verò extendebant capita, optabántque valdè

ἐπιπρέπει αὐτῇ, διανοεῖσθαι καὶ διαλέγεσθαι περὶ τῶν ὑπὲρ τὸ θνητόν. Καὶ ταῦτα μὲν τῷ Ἀγγλισί. Τῶν κακῶν δὲ ψυχαὶ οὐχ ἧττον τοῦ ἐσομένου προσδοκεῖς καὶ ἔμφοβοι ἀνωῖσι συνταράσσονται καὶ, οὐδὲν τάχα τοῦ ἀνδρὸς συνιέντος, θολερῶς ἐγκέφαλον κινήσασαι τὸ δακρύων ὑγρὸν ἐκπιέζουσι. Δάκρυα γὰρ οἷόν τις ὄμβρος, ὑγροῦ ὄντος ἐγκεφάλου τῶν τε ὀφθαλμοῖν γωνιῶν (ἃς κανθοὺς καὶ ῥινῆρας καὶ πηγὰς δηλονότι δακρύων καλοῦσιν) ἀνίᾳ χαλασθεισῶν, συχνῶς καταρρεῖ, τὸ καὶ ἄλλοτε ἐν τῷ λίαν χαίρειν συμβαίνει. Ψυχῆς γάρ, ὡς ἔφην, ταραχθείσης πάλλεται ἡ καρδία καὶ τὸ ὑγρὸν πολὺ ἐκ τῆς θερμασίας εἰς ἄνω ἰησι. Παρὰ δὲ θερμασία ἄνωθεν πάλιν εἰς τὴν καρδίαν ἀθροίζεται, ὅθεν ἐγκέφαλος τῶν πόρων αὐτοῦ ψυχθέντων καὶ πυκνωθέντων τὸ ὑγρὸν ἐκπιεσθὲν μεθίησι. Δάκρυα δὲ θερμὰ δοκεῖ, πρῶτον, ὅτι οἷον ἱδρώς τις ὑπὸ θερμασίας γίνεται, εἶτα, ὅτι καὶ τὰ ἐν τῷ σώματι ψυχρὰ λεγόμενα τῷ ἔξωθεν σώματι θερμὰ φαίνεται, μάλιστα εἰ τότε συμβαίνοι τὴν ἐν προσώπῳ θερμασίαν εἰς τὴν καρδίαν καταφυγεῖν. Ὡς πάλιν, τὰ δάκρυα τὰ ἐκ τῆς χαρᾶς γινόμενα ψυχρὰ ἔξωθεν φαίνεται, οὐχ ὅτι ψυχρά ἐστιν, ἀλλ' ὅτι πᾶν τὸ πρόσωπον τῇ χαρᾶς περιχλάσει πλέον αὐτῶν τῶν δακρύων θερμαίνεται. Ὡς δὲ τῆς ψυχῆς λυπουμένης ἐστὶν ὅτε δάκρυα ἐν ἀκαρεῖ (καὶ αὐτοῦ ἀνδρὸς οὐ τάχα συναισθανομένου) καταπίπτει ---Ὅμηρος ἡμῖν δέγραφε· ---Μνηστῆρσι δὲ Παλλὰς Ἀθήνη Ἄσβεστον γέλον ὦρσε, παρέπλαγξεν δὲ νόημα. Οἱ δ' ἤδη γναθμοῖσι γελώων ἀλλοτρίοισιν Αἱμοφόρυκτα δὲ δὴ κρέα ἤσθιον, ὄσσε δ' ἄρα σφέων Δακρυόφιν πίμπλαντο· γόον δ' ὠΐετο θυμός. Δαιμονίως πάντα καὶ φιλοσοφικῶς.

1161. Ἐπὶ Φαέθοντι] Ἐπὶ τῇ προσδοκωμένῃ αὐτοῦ προπετείᾳ ἀξίᾳ τε, ὡς ἔοικε, τιμωρίᾳ. Γέλασσε] γέλωτα προσεποιεῖτο. Τοιγαροῦν καὶ γναθμοῖς ἀλλοτρίοις γελᾶν λέγεται, ὅτι οὐκ ἐκ τοῦ θυμοῦ. Ὡς πλὴν τῶν Ὁμήρου ἄνω παρεχομένων Δεύτερος ὁ ἡμεδαπὸς ἐν παροιμιῶν Σολομῶντος κεφαλῇ ιδ'. κόμματι ιγ'. Εἰσὶ μέν, οἳ γναθμοῖσι γελώων ἀλλοτρίοισι· Μέσσῳ τ' εἰνὶ γέλῳ κῆρ ἄχνυτο, σὺν δέ τις αὐτῆς Πικρὴ παρμέμβλωκεν εὐφροσύνησιν ἀνίη.

Ἱερὸν ὑμνητῆρα διαμπερὲς αἰὲν ἀκούειν
Τερπόμενοι κηληθμῷ ἀθέσφατον· Οὐ θεμιτὸν γὰρ
Ἀλλήκτον θνητοῖς πόνον ἀνδράσιν ἐκτολυπεύειν.
Αὐτὰρ Ἄναξ χρύσειον Ἀοιδῷ δῶκε κύπελλον
Ἧς ἕνεκ' εὐεπίης· κεφαλὴν δ' ἐπάρηρεν Ἄνασσα
Δάφνειον φύλλοισι θάλλος χρυσούμενον ἄκροις·
Ἀμφὶ δ' αὖθ' οἱ ἔδωκεν ἑὸ χρυσήλατον εἰκώ·
Τὴν κρεμάσασκεν Ἀοιδὸς ἐπ' αὐχένι νήματι δήσας
Ἀργυμένῳ καὶ χαῖρε λαβὼν ἀπερείσια δῶρα.
Ἀμφὶ δ' ὠκύμορός τε καὶ ἄσπετος ἔπλετο ὄλβος,
Χάρμα ταχυφθίμενον καὶ θοίνη ἐσχατόεσσα·
Ὡς κενεὴ τοῦ γ' ἐλπὶς, ὃς ἐν χθονίοισιν ἐώλπει.
Καὶ γὰρ ὅτ' ἤμην πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,
Εὖτέ γ' Ἀοιδὸς ἔμελλε τὸν ὕστατον ὕμνον ἀείδειν
Μέμνονος ἀμφ' Ἥρωος, ὃς οὔ μέλας ἐξονομάσθη,
Δὴ τότε Ἐσθῆρα προσεφώνεεν Ἀρταξέρξης,
« Ὦ Ἐσθὴρ βασίλεια, τίνος κέ τοι ἐστὶν ἐέλδωρ;
« Ἢ τί τόσον χατέεσσα λιλαίεαι εὐνήτειρα;
« Αὔδα, ὅ,τι φρονέεις καὶ θαρσαλέως κατάλεξον,
« Οὐ σοι ἀποφήσω βασιληΐδος ἥμισυ τιμῆς.
Ὡς φάμενος Ἐσθῆρος ἐνὶ φρεσὶν ἔμβαλε θάρσος
Δεξιτερὴν δ' ἐπόμνυε καὶ ὃν πιστώσατο μῦθον,

1166. Αὐτὰρ ἄναξ χρύσειον ἀοιδῷ δῶκε κύπελλον] Οἱ μὲν πάλαι τὴν ποιητὴν τάξιν φιλοσόφων ἐπεῖχον καὶ βασιλεῦσι προσφιλεῖς ἦσαν, καὶ τῷ πλήθει τίμιοι. Κύπελλον σημαίνει τὴν εὐποιΐαν αὐτοῖς δοθεῖσαν, δάφνης θάλλος κεχρυσωμένον, καθαρὰν φήμην, εἰκὼν δὲ χρυσῆ τὸ αἰδέσιμον καὶ τῆς τιμῆς σεμνότητα. Οὐδὲ νῦν ---Τοίη Μουσάων ἱερὴ δόσις ἀνθρώποισιν.

1170. Τὴν κρεμάσασκεν ἀοιδὸς ἐπ' αὐχένι] Προὐδήλωσε γὰρ τὸ μέλλον τοῦ Ἀμὰν αὐτοῦ κρέμασιν.

1176. Ὕστατον ὕμνον] Οἱ παλαιοὶ τοῦτον τὸν Ἑρμῆν ἔλεγον· Ἑρμῇ γὰρ ἐσχάτως ἔσπεισαν. Καὶ Ὅμηρος ---Τῷ πυμάτῳ σπένδεσκον. Τουτέστιν, Ἑρμῇ.

1177. Μέμνονος ἀμφ' ἥρωος]

Αὐτίκα

Sacrum cantatorem [*vel*] perpetuò audire
Delectati admodùm dulci faſcino. Non verò fas eſt
Indeſinentem mortalibus laborem exantlare.
Rex autem aureum Poetæ dedit poculum
Ob ſuam facundiam; capitíque aptavit Regina
Lauream coronam foliis inauratam ſummis;
Haman verò ei dedit ſuî ex-auro-ductam imaginem;
Quam ſuſpendit vates in collo vinculo nectens
Argenteo & lætatus eſt accipiendo pretioſa dona.
Hamani autem brevis & inſtabilis erat felicitas,
Gaudium citò periturum & ſuprema compotatio:
Tam vana ejus ſpes, qui in terrenis fidem-ponit.
Cùm enim cibi & potûs deſiderium exemerant,
Cúmque Poeta futurus erat ſecundò hymnum canere
Memnone de Heroe, qui & Niger cognominatus eſt?
Tunc Eſtheram allocutus eſt Artaxerxes;
O Eſthera regina, cujuſnam tibi deſiderium eſt;
Aut quid adeò ô gratioſa poſtulas mea Conjux?
Effare, quicquid cogitas & audactèr eloquere;
Non [*enim*] tibi negabo regalis dimidium honoris.
Sic locutus Eſtheræ in animo addidit fiduciam,
Dexteram inſupèr [*ei*] extendit & ſuo fidem-fecit ſermoni:

☞] Περὶ τούτου ἴδε τὰ σχόλια εἰς στίχον τὸν ό.

183. Θάρσος] Τὴν πεποίθησιν, θάρσος γὰρ τοῖς Στωϊκοῖς τὸ ἀσφαλῶς πεποιθέναι αὐτῷ, ὅτι οὐδενὶ ἂν δεινῷ περιπέσοι. Θάρσος δὲ καὶ θράσος ταύτην ἔχουσι διαφοράν. θάρσος μὲν εὔλογόν ἐστι παράσημα τῆς ψυχῆς, τὸ δὲ θράσος τοὐναντίον.

1184. Δεξιτερὴν δ' ἐτάνυσσε] Πλήθων ὁ Γεμιστὸς ἑλληνικῶν δευτέρῳ φησὶν, ὅτι ἡ χειροδοσία ἐστὶ μεγίστη παρὰ Πέρσαις πίστις· Ὅθεν Ἀριστοφάνης ἐν νεφέλαις --Κύσόν με καὶ τὴν χεῖρα δὸς τὴν δεξιάν. εἰς ὃ σχολιαστὴς, ἔθος δ' ἐπὶ πίστει καὶ συνθήκαις βεβαίαις τὰς δεξιὰς διδόναι ἀλλήλοις· Αἰτίου δ' ἀναγίνωσκε ῥωμαϊστὶ διδομένας παρὰ Κοιλίῳ τῷ Ῥοδιγίνῳ βιβλίῳ δ΄. κεφαλῇ γ΄.

Statim

Αὐτίκα δὲ προσέειπεν ἄνακτ' ἄρα ἡ Βασίλεια
Χεῖρας ἀναχομένη καὶ ἐλίσσετο κηδομένη κῆρ·
« Εἰ ἐτεόν τοί γ' εἰμὶ φίλη, σὴ γὰρ παράκοιτις
« Κέκλημαι, βασιλεῦ, τόδε μοι κρήηνον ἐέλδωρ·
« Οὐ γὰρ ἐγὼ παρὰ σεῦ πλούτου περικαλλέα δῶρα
« Οὐ χρυσὸν ποθέω οὔτ' ἄργυρον, ἀλλὰ βιώνην
« Λαοῦ ἐμοῦ καὶ ἐμεῖο, ἐπεὶ πεπρημένοι ἐσμέν·
« Λαός ἐμὸς καὶ ἔγωγε καὶ ἀμφοτέρων νήπια τέκνα
« Οὐκ εἰς δουλοσύνην καὶ εἴρερον ἀλγεσίθυμον
« (Οὔ ποτε μεμφοίμην γάρ, ἀάσχετον εἰ τὸ γένοιτο)
« Αὐτὸν δ' εἰς θάνατον καὶ ἀπωλείην πανάποτμον·
« Οὐδὲ δίδοιεν ποθ' ὁ Ἐχθρὸς, ἐὰν δὶς τόσσα διδοίη,
« Ὅσσον σοί γ' ἐντεῦθεν, ἄναξ, δήλημα γένοιτο.
Τὴν δ' ἄρ' ὑποβλήδην ἀπαμείβετο Ἀρταξέρξης
Ὄμμασι ζαφλεγέεσσι βάλλων σέλας ἄγριον ὀργῆς·
« Τίς τοι, ὅς κε ταῦτα κακὰ φρεσὶ μηχανάασθαι
« Τολμήσειε βροτῶν, οἳ ἐπὶ χθονὶ σῖτον ἔδουσιν;
« Εἰπέ μοι, οἷος ἔῃ, ἐπεὶ οὐ νήποινον ἐάσω.
Ὣς ἔφαθ'· ἡ δ' ἄρ' ἔπειτα κατήγορον ἔννεπε μῦθον·
« Ὃς λαῷ καὶ ἐμοὶ αὐτῇ ἀεικέα ῥάψατ' ὄλεθρον
« Οὗτος, ἄναξ, βροτολοιγὸς ἀνὴρ πέλε κύντατος Ἀμάν.
Ἦ· καὶ ἐνὶ φρεσὶν ᾗσιν ἀτύζετ' ἔνδομος Ἀμάν.
Αἶψα δὲ χωσάμενος βασιλεὺς δ' αἴτηθεν ὄρουσε,

1193. Εἴρερον] Αἰχμαλωσίαν, δουλείαν, ἀναπέπλασται δὲ κατ' ἀρχὴν παρὰ τὸ μὴ εἴρειν καὶ παῤῥησιάζειν τοὺς δούλους. Ἀλγεσίθυμον] τοῖς ἐλευθέροις θυμαλγεστάτην. ῥῆμα δὲ ἐν Ἀνθολογίᾳ — Στῆσον ἔρειν λυσσῶντος, ἄφες πόνον ἀλγεσίθυμον.

1199. Ζαφλεγέεσσι] Λίαν φλεγεροῖς ἀπὸ τῆς ἀγανακτήσεως· ὁ δὲ μὲν Ὅμηρος περὶ Ἀγαμέμνονος ἐπὶ τῷ Κάλχαντι ἀγανακτοῦντος λέγει — μένεος δὲ μέγα φρένες ἀμφιμέλαιναι Πίμπλαντ', ὄσσε δέ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι ἐΐκτην. Σε- ☞

Κῆπον

Statim verò alloquitur regem regina
Manibus elatis & precabatur perplexa corde ;
Si verè tibi ſum chara, tua etenim conjux
Dicor, ô rex, hoc mihi perfice deſiderium ;
Non enim ego à te opum regalia dona,
Non aurum peto neque argentum ; ſed vitam
Populi mei & ipſius, quoniam venditi ſumus
Populus meus egóque & noſtri infantes liberi
Non ad ſervitutem & mancipationem laborioſam
(Non enim tunc quererer, intolerandum licet hoc eſſet)
Sed ad ipſam mortem exitiúmque internecinum:
Nec tantum inimicus tibi unquam det, ſi dona duplicet,
Quantum tibi exindè, ô rex, detrimenti venerit.
Huic verò interpellatim reſpondit Artaxerxes
Oculis æſtuantibus ejaculans fulgorem, nuntium iræ.
Quis in te, quis [*inquam*] in te hæc mala [*vel*] excogitare
Auſit mortalium, qui in terrâ frumentum edunt?
Dic mihi, ſiquis ſit, quià non impunitum ſinam.
Sic dixit, illa deinde accuſatorium dixit verbum ;
Qui populo mihíque ipſi malam machinabatur mortem
Hic, ô rex, pernicioſus vir eſt impudentiſſimus Haman.
Dixit & in animo ſuo percellebatur pavidus Haman ;
Statim verò iratus rex è convivio prorupit

[...]λας] φλόγα, οἷον ἀκτίνων στεροπήν τινα. Ἄγγελον πρόδρομον, τεκμήριον, ὀργῆς ἀποδεικτικόν. Εὐριπίδης ἐν τοῖς Ἡρακλείδαις ---Τί γὰρ βοὴν ἔστησας ἄγγελον φόβου;

1200. Τίς τοι τίς τοι] Ἀναδίπλωσις τῶν εἰρημένων τὴν ὁρμὴν σημαίνει καὶ τοῦ βαρέως αὐτὸν φέρειν σημεῖόν ἐστι.

Hortúm-

Κῆπον δ' εἰσῴχνησε φερανθέα (ὃς Παράδεισος
Πέρσαις κέκληται) νέμεσιν θυμαλγέα πέσσων·
Αὐτὰρ Ἀμὰν κλιντῆρ' ἐπέβη, ᾧ ἐφέζετο Ἐσθὴρ,
Καδδὲ πεσὼν λιτάνευσε καὶ εἵλετο γούνατ' Ἀνάσσης,
Ὄφρα κεν ἱλήκοι καὶ ἀνάκτορα μειλίξαιτο.
Τοῦδε δὲ λισσομένου βασιλεὺς παράδεισόθεν ἦλθε,
Καί μιν ἰδὼν Ἐσθῆρος ἐνώπιον ἐκπροπεσόντα
Σμερδαλέα ἰάχων ταχινὴν ἀνερεύγετο φωνήν·
« Ἦ ῥα καὶ ἡμετέροις ἀρόει μεγάροισι δάμαρτα;
Ὣς φαμένου, δμώεσσιν ἀπειλητῆρι προσώπῳ
Νεύσατο, οἱ δ' ἄρα τοῖο κατεσφήκωσαν ὀπωπὰς
Χειρὸς ἀπὸ ἱμερῆς χρύσεον σήμαντρον ἑλόντες·
Καὶ τότε Βουγάθεος προσεφώνεεν Ἀρταξέρξην·
« Ὦ ἄνα, τῷ μὲν σταυρὸς ἐνὶ μεγάροισι πέπηκται
« Πηχέων πεντήκονθ', ὃν ἑτοίμασε λοίγιος Ἀμὰν
« Μαρδοχίῳ σωτῆρι μεγακλήεντος Ἄνακτος.
Οὔπω πᾶν εἴρητο ἔπος, ὅτ' ἄναξ ἐβόησεν,
« Ὀρθῶς οὗτος ὄλοιτο τάχα σφετέρῳ ἐπὶ σταυρῷ,
« Ὄφρα πάθῃ τά κ' ἔρεξε δικαιοτάτῳ ἀνθρώπῳ.

1208. Ὃς Παράδεισος Πέρσαις κέκληται] Ἰούλιος ὁ Πολυδεύκης ἐν Ὀνομαστικῷ --- Οἱ δὲ Παράδεισοι βαρβαρικὸν εἶναι δοκοῦν τοὔνομα ἥκει καὶ κατὰ σύνθεσιν εἰς χρῆσιν ἑλληνικὴν, ὡς καὶ ἄλλα πολλὰ τῶν Περσικῶν. Διόδωρος δὲ τῷ ιε'. γράφει -Βασιλικὸν Παράδεισον, ἐν ᾧ τὰς καταλύσεις οἱ τῶν Περσῶν βασιλεῖς εἰώθεισαν ποιεῖσθαι. Ὅθεν Ἡσύχιος, παράδεισος ἡ βασιλέως κατάλυσις. Ἔτι καὶ τῶν Χριστιανικῶς βεβιωκότων μετὰ τὸν θάνατον κατάλυσις Παράδεισος καλεῖται, περὶ οὗ καὶ τόδε ἐπίγραμμα ἐποίησα --Περσάων βασιλεῦσιν ἐείξουσιν βροτοὶ ἄνδρες· Νῦν στεφάνους γὰρ ἔχουσιν, ἔχουσί τε τὸν Παράδεισον.

1209. Πέψων] Καθέξων, καταδαπανήσων. Μεταφορὰ, ὡς Δίδυμος, ἀπὸ τῶν ἐν γαστρὶ πλείονι χρόνῳ κατεχομένων σιτίων διὰ τὴν πέψιν αὐτῶν ἐν αὐτῇ γινομένην.

1216. Ἀρόει] Μοιχεύει, βιάζεται, μεταφορὰ ἀγνὴ ἀπὸ τῶν γεωργῶν.

1218. Κατεσφήκωσαν] Ἐκάλυψαν. Ὀπωπάς] ὀφθαλμοὺς, ὡς ☞

Τοῖον

Hortúmque ingressus est floriferum (qui Paradisus
A Persis dicitur) iram molestam concocturus.
At Haman torum ascendit, in quo discubuit Esthera,
Et prostratus precabatur attigítque genua reginæ,
Ut propitia esset & regem mitigaret.
Illo autem precante rex è paradiso venit,
Et hunc videns coram Estherâ provolutum,
Graviter exclamans celerem eructavit vocem:
Num etiam in nostris violat ædibus uxorem?
Sic locutus famulis minaci vultu
Annuit, illi autem ejus [*Hamanis*] obnubilârunt oculos
Manu de tremulâ cùm aureum sigillum cepissent;
Et tunc Bugathius allocutus est Artaxerxem,
O rex, huic quidem crux in ædibus erigitur
Cubitorum quinquaginta, quam paravit malus Haman
Mardochio salvatori regiæ Majestatis.
Nondum totus finiebatur sermo, cùm rex clamabat
Sublimis ipse pereat statim suâ in cruce,
Ut patiatur quæ fecit justiori viro.

…νυδυν θανουμένῳ, ἢ ὡς τοῦ βασιλέως ὄψεως ἀναξίῳ.

1226. Ὄφρα πάθῃ τά κ' ἔρεξε] Οὕτω γὰρ ὁ χρησμὸς περὶ τοῦ Αὐρηλιανοῦ φόνων δικάζει· Αἴκε πάθοι τά κ' ἔρεξε, δίκη κ' ἰθεῖα γένοιτο. Καὶ Κειναγόρας ἐπιγραμμάτων τετάρτῳ πρὸς τὸν ἔρωτα δεδεμένον φησὶ --- Πέπονθας οἷ' ἔρεξας· ἐσθλὸν γὰρ ἡ Δίκη. Τοῖς Πυθαγορικοῖς τὸ ἀντιπεπονθὸς λέγεται. Καὶ ἐν τοῖς ἴσοις πάνυ δίκαιον ὡμολόγηται, ὡς ἐν τῇ Ἐξόδου κεφαλῇ κα. - Δώσει ψυχὴν ἀντὶ ψυχῆς, ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος, χεῖρα ἀντὶ χειρὸς, πόδα ἀντὶ ποδὸς καὶ λοιπά. Ἐν δὲ τοῖς ἀνίσοις οὐκ ἴσον, ὡς εἴ τις τὸν Ἄρχοντα πατάξῃ, θάνατον ζημιωθήσεται. Καὶ τοῦτον τὸν νοῦν ἐν τοῖς κατωτέρω αὐτῆς κεφαλῆς σαφέστατον ἔχοις. Οἱ δὲ Φαρισαῖοι πάντως φιλόνεικοι καὶ δοκησιδίκαιοι τὰ μὲν νομικὰ καὶ κοινὰ εἰς τοὺς ἰδιώτας καταστρέφοντες ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος κατελέγχονται, οὐχ ὅτι ὁ Νόμος ἢ νῦν πέπαυται ἢ ποτε ἄδικος ἦν, ἀλλὰ διὰ τὸ τὴν πολλῶν ὑπέρδικον, καὶ ὅτι πάνυ μὲν τὰ δημοτικῶς δίκαια ὄντα τοῖς ἰδιώταις ἄδικα.

Τοῖον Ἀμὰν τὴν αὐτὸς ἑτοίμασε Μαρδοχαίῳ,
Ἔλλαχε δ' ὑςατίου ςυγερὴν θανάτοιο τελευτὴν,
Ἀντὶ δ' ἀπειρεσίου νῦν κύδεος εὗρεν ὄνειδος·
Ὡς δ' ἑοῖ αὐτῷ Ἀχάαβος ὑπὸ μέγαν ἄλγεα ῥάψε,
Καὶ κυσὶν ὠμηςῆσιν ἑὸν προὐτοίμασεν αἷμα,
Εὖτε Ναβουθῶν εἷλεν ἀτάσθαλος εἵνεκα κήπων·
Ἔνθα δ' ἑ ἠκίσαντο θοοὶ κύνες, ὁππόθι κεῖνον
Ῥέξ' ἀδίκως· Νέμεσις δέ ἑ τοξόθεν ὀψὲ κίχανεν·
Ὡς Ἀμὰν βέλευσε κακὴν καὶ ἀεικέα βουλὴν
Μαρδοχαίῳ λαῷ τε· Θεοῦ δ' ὑπάτοιο ἕκητι
Ἔφθασεν εἰς αἴδην θάνατόν γ' ἄλλοισι φυτεύσας.
Ὦ ἄθεοι ἀγρεῖτε καὶ ἐν φρεσὶ ταῦτα νοεῖτε,
Φήσετε δ' ἀνδρομέων Θεὸν εἶναι ἐπίσκοπον ἔργων.
Δὴ τότ' ἄναξ εὔθυμος ἑοῦ παρ ςήθεος αἰνὴν
Μῆνιν ἀπερρίψασκε καὶ ἄγριον ἔσβεσεν ὀργὴν
Ἐσθῆρος φιλότητι τεταρπόμενος χαριέσσης.

1232. Εἵνεκα κήπων] Ἕνεκα τοῦ αὐτοῦ ἀμπελῶνος, οὗ ἐπεθύμησεν ὁ Ἀχάβ.

1234. Νέμεσις δέ ἑ τοξόθεν ὀψὲ κίχανεν. Ὡς οἱ ἑβδομήκοντα — Καὶ ἐπέτεινεν εἰς τὸ τόξον εὐστόχως καὶ ἐπάταξε τὸν βασιλέα Ἰσραὴλ (τὸν Ἀχάβ.) Ὀψὲ, ἡ γὰρ Δίκη, ὡς Εὐριπίδης, σῖγα καὶ βραδεῖ ποδὶ Στείχουσα μάρπτει τοὺς κακοὺς ἀεὶ βροτῶν. Καὶ παροιμιακῶς παρὰ Πλουτάρχῳ Ὀψὲ Θεῶν ἀλέουσι μύλοι, ἀλέουσι δὲ λεπτά. Τούτῳ ὅμοιόν ἐστι Σιβύλλειον ἐκεῖνο — Ὀψὲ Θεοῦ μύλοι ἀλέουσι τὸ λεπτὸν ἄλευρον. Ἔστι δὲ σοφισματῶδες ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, καὶ ἀντὶ Πλουταρχείου τούτου διέφθαρται.

ΚΕΦΑΛ

Talitèr Haman, quem ipse designârat Mardochio,
Sortitus est ligneæ mortis odiosum exitum,
Et pro immenso nunc honore invenit infamiam.
Sicut verò Achab sibi ipsi præter fatum dolores struxit,
Et canibus crudis proprium præparavit sanguinem
Quandò Nabothu occiderat injustus ob [*amorem*] hortorum.
Ibi verò eum dehonestârunt celeres canes, ubi illum
Mactaverat cõtra legẽ Nemesisq; cũ ex arcu serò apprêndit:
Sic Haman consultavit malum & injustum consilium
In Mardochium & populum ejus: Dei sed summi nutu
Præoccupavit ipse mortem, dum mortem aliis plantat.
O Athei agite & in animis hæc perpendite,
Dicetísque humanarum Deum esse inspectorem actionum.
Tunc sanè rex serenus à suo pectore gravem
Projecit bilem & extinxit immanem iram
Estheræ amore delectatus gratiosæ.

☞ 1235. Βούλευσε κακὴν καὶ ἀεικέα βουλήν. Ὡς τοῖς αὐτῶν πτεροῖς ἁλισκόμεθα, ὡς ὁ λόγος, καὶ —Ἡ δὲ κακὴ βουλὴ τῷ βουλεύσαντι κακίστη· Καὶ —Ὅς δ' ἄλλῳ κακὰ τεύχει, ἑῷ κακὸν ἥπατι τεύχει.

1238. Ὦ ἄθεοι] Καὶ Ἰώσηπος οὕτω τῇ Ἀμάνου τελευτῇ ἐπιφωνεῖ —Ὅθεν ἐπέρχεταί μοι τὸ Θεῖον θαυμάζειν καὶ τὴν σοφίαν αὐτοῦ καὶ δικαιοσύνην καταμανθάνειν, μὴ μόνον τὴν Ἀμάνου κολάσαντος πονηείαν, ἀλλὰ καὶ τὴν κατ' ἄλλου μεμηχανημένην τιμωρείαν, ταύτην ἐκείνου ποιήσαντος εἶναι. Καὶ πλείω τοιαῦτα λέγει.

ΚΕΦΑΛ. η'.

Ὑπόθ. Ἵλαος Ἑβραίοισιν ἐγίνετ' Ἀρταξέρξης.

Αὐτὰρ ἄναξ Ἐσθήρῃ δόσιν πόρεν ἤματι κείνῳ
Ὅσσ' Ἀμὰν κτεάτισσεν ἐπεσβόλος· Ἠδ' ὑπέδεξε
Μαρδοχάιου γλυκερήν τε φιλοξενίην τ' ἐρατεινήν,
Ἥ τὸ πάλαι μιν ἔθρεψεν ἐνὶ μεγάροισιν ἑοῖσι.
Τερπόμενος, τὰ δ' ἄκουεν ἄναξ μέγας· αὐτὰρ ἔπειτα
Οὓς κε μάλιστα ἴεσκεν ἀριστῆας δύ' ἀγαυοὺς
Κικλήσκειν μὲν ἄνδρων, οἱ δὲ ὀτραλέως ἐπίθοντο·
Ἀλλ' ὅτε Μαρδοχαῖος ἐναντίον ἦλθεν ἄνακτος,
Χείρεσιν ἀμφοτέρῃσιν ἑὰς ἐκαλύψατο χεῖρας,
Ἡ Περσέων θέμις ἐστὶ μόνῳ βασιλῆϊ τελέσαι·
Τῷδε δὲ ἑ προσεπτύξατ' ἄναξ φρενοθελγέϊ μύθῳ·
“Ὃς βίον ἐμοῦ βασιλῆος ἐρύσαο, καὶ σύ γ' ἀνάσσῃ
“Συγγενὲς αἷμα φέρεις, μάλα δ' ἐσθλὴν τοῖα γένεσθαι,
“Τῆς γὰρ βίον σὺ μὲν αὐτὸν ἐρύσαο χερσὶ τεῇσι
“Θρεψάμενός τε πατὴρ ὡς οἱ ἐγίνεο ἠδ' ἐμοὶ αὐτῷ·
“Ὀψὲ σε, Μαρδοχαῖε, Θεοὶ καὶ γνωστὸν ἔθηκαν
“Σάς τ' ἀρετάς· Καί κεν πᾶσιν πολὺ κέρδιον εἴη.
Ἦ· καὶ Μαρδοχαῖος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα
Δεξιτερὴν κατ' ἀριστερ' ἔχων καὶ ἔκυψε χαμᾶζε·

1261. Δεξιτερὴν κατ' ἀριστερ' ἔχων] Ὁ γὰρ προσκυνήσεως τῆς Περσικῆς τρόπος κατὰ τὸν Ἡλιόδωρον οὗτός ἐστι --Τὸ --χεῖρε τὶς προτείνας καὶ τὴν δεξιὰν ἐπὶ θατέραν παραλλάξας, κύψας προσεκύνησε. Τὸ γὰρ αἴτιον αὐτῆς παρὰ Πλουτάρχῳ

Ζῆλοι

CAP. VIII.

ARG. *Mitior Hebræis tandem favet Artaxerxes.*

SED rex Eſtheræ dono dedit die illo [*omnia*]
Quotquot Haman poſſederat calumniator: Hæc verò dixit
Mardochii cum illâ relationem & hoſpitalitatem gratam,
Quâ olim illam nutriêrat in ædibus ſuis:
Delectatus hæc audiebat rex magnus; & deindè
Quos maximè honorabat optimates duos claros
Accerſere illum juſſit; hi autem ſedulò paruerunt:
Sed qûm Mardochius coram rege venerat,
Manicis ambabus ſuas abſcondit manus,
Qui Perſarum mos eſt ſoli regi facere [*ità*;]
Huic vero rex applicavit ſe leni ſermone.
Qui vitam igitur regis ſervaviſti, etiam tu reginæ
Cognatum ſanguinem fers; valdè decuit ità fieri:
Hujus autem vitam quoque tu ſervâſti manibus tuis
[*Eam*] Nutriendo; patérque ei factus es & mihi ipſi.
Serò te, ô Mardochi, Dii mihi notum fecerunt
Tuáſque virtutes; certè omnibus ſatius eſſet [*ſi priùs noſſem.*]
Dixit; & Mardochius ſapiens è contra locutus eſt
Dextram in ſiniſtrum latus habens & incurvavit ſe humi.

☞ Ἰχῳ ἐν Θεμιστοκλεῖ Ἀρτάβανος οὕτως ἀποδίδωσιν· — Ἡμῖν δὲ πολλῶν νόμων καὶ καλῶν ὄντων, κάλλιστος οὗτός ἐστι, τιμᾶν τὸν βασιλέα καὶ προσκυνεῖν εἰκόνα Θεοῦ πάντα σώζοντος.

Vive

‘Ζῆθι ἄναξ, γαίῃ δ' ἐπιγίνεο νωλεμὲς αἰεὶ
‘Ζωὸς καὶ σόος ὢν καὶ ἀπείρονι κύδεϊ γαίων
‘Ἐν θρόνῳ Ὑψίστου δὲ Θεοῦ ἐτελείετο βουλὴ
‘Πᾶσιν ἐπ' ἀνθρώποισι, μάλιστα δὲ τῷ ἐπὶ λαῷ,
‘Οἷος Ἰουδαίων παῖδές τοι ἐπευχόμεθ' εἶναι·
‘Οὗτος πρῶτον ἔασ' ἀμμέας ἕνεκ' ἀμπλακιάων
‘Ληϊδίους τ' ἔμμεναι καὶ αἰχμοδέτους βαρυμόχθοις
‘Ἡμᾶς ἡμετέρας τ' ἀλόχους καὶ νήπια τέκνα·
‘Οὗτος δ' αὐτὸς, ὅτῳ μὲν Θεὸν ἱλασκώμεθα πάντες,
‘Ἔμπεδον αὖτις ἄγῃσι φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν·
‘Οὗτος ἀπ' Εὐνούχοιϊν ἀνακτοφόνοιιν σ' ἐσάωσεν,
‘Αἰεὶ γὰρ βασιλεῦσι παρίσταται ἠδὲ φυλάσσει·
‘Οὗτος Ἀμὰν ἀλίωσε νόον κακὸν αἰολόβουλον,
‘Τοῦ δὲ βίην ὀλέσας ἀθεμίστιον ἐξανέφηνε
‘Φραδμοσύνας τ' ὀλοὰς καὶ κερδαλεόφρονα θυμὸν,
‘Σοί τε τεοῖς λαοῖς τε φόως σωσίμβροτον ἧκεν.
‘Ἀλλὰ τίς ἐστιν ἔγωγε ἐλέγχιστος ζωόντων,
‘Ὄφρα με, ὦ βασιλεῦ, τόσσης τιμῆσι γεραίρῃς;
‘Τίς γ' εἰμ' ὄφρα τεοῖο περὶ χροῒ εἵματα ἕσσας
‘Μέσσον ἀνὰ πτολίεθρον ὀχεύμενος ἀμφιγεγήθω;
‘Ναὶ μᾶλλον δοῦλός γε τεοῖς δούλοισι γενοίμην,
‘Ὅττι σὺ Ἑβραίοισιν ἐρύσσαο μόρσιμον ἦμαρ,
‘Λαοῦ ἐλευθερίῃσιν ἐλεύθερα δοῦλά μοι ἔσται.

1262. Ζῆθι ἄναξ] Ἔθος ἐν τούτῳ τῷ σεβασμῷ ἀθάνατον τοῖς βασιλεῦσι ζωὴν ἐπεύχεσθαι. Νεημίας κεφαλῇ β'. Ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν αἰῶνα ζήτω. Δανιὴλ κεφαλῇ γ'. Ὦ βασιλεῦ, εἰς τοὺς αἰῶνας ζῆθι. καὶ κεφαλῇ ε'. Καὶ εἰσῆλθεν ἡ βασίλισσα εἰς τὸν οἶκον τοῦ πότου καὶ εἶπεν, ὦ βασιλεῦ, εἰς τὸν αἰῶνα ζῆθι. Καὶ κεφαλῇ ϛ'. Τότε οἱ τακτικοὶ καὶ οἱ σατράπαι παρέστησαν τῷ βασιλεῖ καὶ εἶπαν αὐτῷ.

Vive rex, terræque intersis perpetuò semper
Vivus salvúsque immensâ gloriâ exultans
In solio. Altissimi autem Dei perficitur consilium
Omnes in homines, maximè verò in suum populum,
Qualis Judæorum filii [*nos*] profitemur esse:
Hic primò permisit nostra ob delicta
Captivos esse & mancipia laboriosa
Nos nostrásque uxores & infantes liberos:
Hic verò ipse, cùm Deum placemus omnes,
Certò rursus ducet charam in patriam terram;
Hic ab Eunuchis Regicidis te liberavit,
Semper enim Regibus astat & eos conservat.
Hic [*idem*] Hamanis frustravit consilium malum,
Ejúsque vim pessundans injustam revelavit
Pernitiosas machinationes & astutum animum;
Tibique & populo tuo lucem salvificam misit.
Sed quis hic ego sum probrosissimus viventium,
Ut me, ô rex, tantis honoribus afficeres?
Quis sum, ut tua corpus vestimenta indutus
Mediam per urbem vectus lætarer?
Næ potiùs servus tuorum servorum fiam,
Quoniam tu Hebræis amolitus es fatalem diem;
In populi enim [*mei*] libertate, pro libero mihi erit servire.

[illegible] αὐτῷ, Δαρεῖε βασιλεῦ, εἰς τοὺς αἰῶνας ζῆθι. Καὶ πάλιν, εἶπε Δανιὴλ τῷ βασιλεῖ, Βασιλεῦ, εἰς τοὺς αἰῶνας ζῆθι. Καὶ ἐν τοῖς Ἐθνικοῖς, Σωσαίτας παρὰ τῷ Αἰλιανῷ πρὸς Ἀρταξέρξην Μνήμονα, ὦ βασιλεῦ Ἀρταξέρξη, δι' αἰῶνος βασιλεύοις.

271. Ἄγησιν] Ἄγη, ἀντὶ τοῦ ἄξει, παρὸν ἀντὶ τοῦ μέλλοντος.

‘ Ἀλλονόμους μὲν ἐγὼν, ἀλλ᾽ εἷς πέλε θεσμὸς ἅπασιν
‘ Οὐρανὸν αἰδεῖσθαι καὶ εὐδικίην ἀγαπάζειν,
‘ Ἐκπροφυγεῖν τὸ κακὸν, τοῦ δ᾽ αὖ ἀγαθοῖο ἔρασθαι,
‘ Εὐμενέτησι φίλα φρονέειν καὶ πιστὰ φυλάξαι,
‘ Ὥσπερ ἐν Ἀρχείοισιν ἐλεύθερα φῦλα λέγουσιν.
‘ Ταῦτα μὲν ἄμμι μέμηλε καὶ ἀλλονόμοις περ ἐοῦσιν.
‘ Ἀμφὶ δὲ στυγρὸς μεταμώλια ψεύδεα βάζων
‘ Ἡμῖν κληρώπασκεν ὑπὲρ μόρον αἰνὸν ὄλεθρον·
‘ Ἀλλὰ Θεὸς τὸν ὄλεσεν ἀλλυμένας ἐξαναλύσας,
‘ Ῥύσατο δ᾽ ἡμείων ζωὴν καὶ κῦδος ἀθῷον.
‘ Τοίγαρ, ἄναξ, Θεῷ ἦτορ ἐνὶ φρεσὶ πιστὸν ἔχοντες
‘ Αἰεί τοι μείναιμεν ὁμόφρονες· Οὐ γὰρ ἔοικεν
‘ Ἡμᾶς ἡμέτερόν γε Θεὸν καὶ θεσμὸν ἀμεῖψαι·
‘ Πῶς δὲ βέβηλος τλήσειε θεόσδοτα θέσμια λῦσαι;
Τὸν δ᾽ αὖτις προσέειπεν ἄναξ μέγας Ἀρταξέρξης
Χειρὸς ἑλὼν, οὐδ᾽ εἴασ᾽ ἀνόρθωτον καὶ ἀκίκμεν
Ἔμμεναι ἧς ἀλόχοιο τιθηνητῆρα ἐτήν τε.
‘ Καλὸν, Μαρδοχαῖε, θεοπρεπέων ἀγορεύεις·

1285. Ἀλλονόμους μὲν ἐγὼν] Αἰνίττεται τὴν Ἀμᾶνος κατηγορείαν τὴν κατὰ τῶν Ἰουδαίων --- Αὐτονόμοι, οὐ γάρ τι τεῶν ἀλέγουσιν ἐφετμέων. Καὶ τὸ πρῶτον, τὰ μὲν συγχωρήσας, τὰ δὲ λεπτοποιήσας (φησὶ γὰρ Ἀλλονόμους οὐκ Αὐτονόμους) ἀπαρνεῖται, τὸ δὲ ὕστερον ὡς οὐκ ὄντως ἀληθὲς παντελῶς ἀπαυτίζει· ἐμοὶ δὲ δοκεῖν, γραπτέον Αὐτόνομος καὶ Ἀλλόνομος μᾶλλον προπαροξυτόνως, τὰ γὰρ ἄλλα ὅσα παρὰ τὸ νόμος συντιθέμενα ὡσαύτως ἔχουσι· καὶ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν παρὰ τὸ νομὸς συντιθεμένων, ἃ παροξυτονούμενα γράφονται, ὡς αὐτονόμοι ἀγέλαι ἐν Ἀνθολογίᾳ, καὶ ἐρημονόμος καὶ τοιαῦτα. Καὶ μὲν οὕτως ἐν Ἡροδότου Οὐρανίᾳ, --ἐόντες Αὐτόνομοι --γέγραπται. Εἷς πέλε θεσμὸς ἅπασιν Οὐρανὸν αἰδεῖσθαι] ὁ νοῦς, ὦ βασιλεῦ, ἐπεὶ Ἰουδαῖοι περὶ τὸ θεῖον ἀλλονομοῦμεν τοῖς Πέρσαις, ἀλλ᾽ οὐ σε κακουργεῖν ἂν μέλλωμεν. Τοῦτον γὰρ νόμον, ὡς κοινὸν πᾶσιν, ἀεὶ τηροῦντές ἐσμεν, τὸν ἤγουν εὐσέβειαν καὶ δικαιοσύνην ἀσκεῖν, τῶν μὲν καλῶν ὀρέγεσθαι, τῶν δὲ κακῶν ἀπέχεσθαι, ὡς Ἰσοκράτης φησὶν, ἀδόλως διάγειν καὶ τοῖς εὖ εἰργασμένοις εὐχαρίστως ἔχειν. Οὗτος ὁ νόμος ἐκ φύσεως καθολικώτατός ἐστι καὶ ἡμῖν κοινός.

‘ Λατρεῖαι

Exlex quidem sum ; sed una datur lex omnibus
Numen [*quoddam*] colere & justitiam amplecti,
Evitare malum, bonum verò appetere,
Benefactoribus benè velle & fidem observare ;
Sicut in scholis vestris ingenui ordines præscribunt ;
Hæc quidem nobis curæ sunt exlegibus licet.
Haman verò impius vana mendacia blaterans
Nobis destinavit præter æquum dolores pati.
Sed Deus hunc destruxit innocentes conservans,
Asseruítque vitam nostram & gloriam intactam.
Quare, ô rex, Deo animum gerentes fidelem
Semper [*tamen*] mansserimus fideles tibi : Nec enim decet
Nos nostrum Deum & leges permutare ;
Quomodo verò mortalis audeat à-Deo-datas leges solvere ?
Hunc vicissim respondit rex magnus Artaxerxes
Manu prehendens, nec enim sivit prostratum & inhonoratū
Esse suæ uxoris nutritorem & cognatum.
Benè, ô Mardochi, Deo-convenientia-loquens faris ;

☞ 1289. Ἀρχείοισιν ἐλευθέρα φῦλα λέγουσι] Παρὰ Πέρσαις ἀγορὰ ἦν ἐλευθέρα καλουμένη, ὡς ὁ Ξενοφῶν, ἡ περὶ τὰ ἀρχεῖα ὡς τέτταρα μέρη διῃρημένη. Τούτων ἐστὶν ἓν μὲν παισίν· ἓν δὲ ἐφήβοις, ἄλλο τελείοις ἀνδράσιν· ἄλλο τοῖς ὑπὲρ τὰ στρατεύσιμα ἔτη γεγονόσι. Διδάσκονται δὲ ἀληθεύειν καὶ μὴ ἐξαπατᾶν, μηδὲ κλέπτειν, μηδὲ πλεονεκτεῖν. Περὶ δὲ τούτων καὶ Κοίλιος ὁ Ῥοδιγῖνος πλατυτέρως γράφει βιβλίῳ κη΄. κεφ. ι΄. Ἀρχείοισιν] Ἀρχεῖα μετὰ Πέρσαις δικαιοσύνης διδασκαλεῖα, κριτῶν χωρεία. Ἴδε Βρισσώνιον περὶ Περσικῶν.

1292. Κληρώσασκεν] Ἐκληρώσεν. Ὑπὲρ μόρον] ὑπὲρ τὸ δίκαιον νῦν, δίκη γὰρ τὰ ἑαυτοῦ ἑκάστῳ διαμείρει.

1297. Ἡμέτερόν γε Θεὸν καὶ θεσμὸν ἀμεῖψαι] Τὸν ἐκ πατέρων Θεὸν καὶ νόμον τὸν Μωσαϊκὸν ἀνταπαλλάξαι.

1298. Πῶς δὲ βροτὸς τλήσειε θεόσδοτα θέσμια λῦσαι;] Τοῦτο ἔλεγον, ὅτι νῦν ὁ νόμος ἐστὶ διαλέλυται, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ θνητοῦ τινος· Ὑπὸ δὲ μονογενοῦς τοῦ Θεοῦ Σωτῆρος ἡμῶν.

1302. Καλὸν] Εὐπρεπῶς, νουνεχῶς. Θεοπρεπέων] τὰ Θεῷ πρέποντα λέγων.

‘Λατρεῖαι γὰρ πολλαὶ ἐπὶ χθονὶ παγγενετείρῃ,
‘Οὐδέ νυ πάντες ἴσασιν, ὅτ’ Ἥλιος Θεός ἐστιν,
‘Εἰ καὶ τοῦ ξύμπαντας ἐπαυγάζωσιν ὀπωπαί,
‘Ἡμὲν ὅσοι κακοί εἰσιν ἐπὶ χθονὶ ἠδ’ ὅσοι ἐσθλοί.
‘Ἀλλά σε καὶ σὸν λαὸν ἀναίκον ἔθνος Ἰουδέω
‘Ὡς ἑτάρους τε φίλους τ’ ἀσπάσομαι ἠδὲ φιλήσω·
‘Ἡμῖν δ’ αὖ ἔσεαί γε σαωτὴρ ἀξιόπιστος,
‘Ἀρχός θ’ ἡγεμόνων καὶ κυμνέστερος ἄλλων,
‘Καί κεν ὁμαιμοσύνης κληρώσεαι ἡμετέρης γάρ·
‘Ἦ γὰρ ἀνὴρ (ξεῖνός περ ἐὼν) ἀγαθὸς καὶ ἀμύμων
‘Πολλὸν ἐμοὶ προβέβηκε κακοῦ ὁμοεθνέος ἀνδρός,
‘Ἢ καὶ ὁμαίμονος αὐτοῦ, ἀρείονος ὃς λάχε τιμῆς·

1303. Λατρεῖαι] Θρησκεῖαι. Παγγενετείρῃ] πάντων μητέρι.

1304. Ὅτ’ Ἥλιος Θεός ἐστιν] Τοῖς Πέρσαις ὁ Ἥλιος Θεὸς νομίζεται καὶ Μίθρας καλεῖται, τουτέστι Πῦρ κατ’ ἐξοχήν. Οἱ γὰρ πάλαι φιλόσοφοι τὸν ἥλιον ἐνόμιζον εἶναι μύδρον τινὰ ἢ ὄχον φλογόεντα ἢ τοιοῦτό τι διάπυρον κατὰ τὸ Ἐπίγραμμα --- Ἥλιον πυρόεντα μύδρον ποτὲ φάσκεν ὑπάρχειν Καὶ διὰ τοῦτο θανεῖν μέλλεν Ἀναξαγόρας. Ὁ δὲ Μαωμήτης ἐν τῷ ἑαυτοῦ Αλκωρανῷ φησιν ἥλιον εἶναι λαμπάδα ἐν λύχνῳ κρυσταλλίνῳ τρεφομένην ἐλαίῳ τῆς μακαρίας ἐλαίας. Κατὰ δὲ τὴν τοῦ νῦν περιβοήτου Καρτεσίου ὑπόθεσιν ἐξ ὕλης τῆς πρώτης (ὅ ἐστι πυρικῆς) καὶ νῦν ἀκούει. Τούτῳ δὲ τῷ Θεῷ (ὡς Πέρσαι ἐνόμιζον) ἵππους λευκοὺς θύουσι τῶν σφόδρα Νησαίων (ὅ ἐστι μεγάλων) φαλάροις κεκοσμημένους. Οὗτος δὲ νόμος τῆς θυσίας, τῶν Θεῶν τῷ ταχίστῳ πάντων τῶν θνητῶν τὸ τάχιστον δατέονται, ὡς Ἡρόδοτος, ἐγὼ δὲ καὶ προστίθημι, τῶν Θεῶν φαεινοτάτῳ τῶν θνητῶν λευκότατον δατέονται, τόσον γὰρ λευκότατος ὅσον τάχιστος ὁ Νησαῖος ἵππος, ὃς καὶ ἐντεῦθεν ἵππος ἡλίου καλεῖται. Ἀπόλλων δὲ ὁ Κλάριος ἐχρημάτισεν Ἥλιον εἶναι τῶν Θεῶν μέγιστον, ὡς ἔνιοι ταῦτα μεθερμηνεύουσι - Φράζεο τὸν πάντων ὕπατον Θεὸν ἔμμεν’ Ἰαὼ, Χείματι μέν τ’ Ἀΐδην, Δία δ’ εἴαρος ἀρχομένοιο, Ἠέλιον δὲ θέρους, μετοπώρου δ’ ἁβρὸν Ἰαώ. Ἐγὼ δὲ φημι τὸν Ἰαὼ יהוה σημαίνειν τὸν ἀληθῶς Θεὸν ὄντα. Καὶ τὸν Ἀπόλλωνα, ἢ σατανᾶ, φθόνον ἄλλους Θεοὺς προσεπιπεπλακέναι αὐτῷ. Καὶ χείματι μὲν Ἀΐδην δεδωκέναι χαλεπὸν Θεὸν καὶ στυγερὸν στυγερῷ καιρῷ, Ἔαρι δὲ Δία, ὃς ἀέρα σημαίνει, τὸν εὐπρόσωπον Θεὸν γαληνιαίῳ καιρῷ, θέρει δὲ Ἥλιον διὰ τοὺς καρποὺς καὶ τὰ καύματα καὶ τὴν καιροῦ θερμότητα. Τῇ δὲ Ὀπώ-

‘Εἵματα

Religionis-ſpecies enim [*ſunt*] variæ in terrâ almâ
Neque omnes nôrunt, quòd Sol [*ſupremus*] ſit Deus,
Licet & hujus univerſos illuminent radii,
Tum quot mali ſunt in terrâ cùm quot boni.
Te autem tuúmque populum inſontem prolem Judæ
Ut ſocios & amicos amplectar amicéque tractabo :
Nobis autem habeberis Salvator indubitatæ-fidei,
Princépſque ducum & honoratior reliquis,
Et conſanguinitatem ſortiêre noſtram.
Certè enim vir, peregrinus licet, bonus & inculpatus
Multùm meâ-ſententiâ excellit malo noſtrate,
Vel etiam conſanguineo ipſo, qui honorabilior eſt.

[illegible]ρη τὸν ὄντως Θεὸν, ὅτι ἐστὶ οὔτε μὲν αὐστηρὸς ὡς Ἀΐδης, (ὡς Ψελλὸς ὁ Σοφώτατος ἑρμηνεύει τοῦτο τὸ Ζωροάστρειον —Πατὴρ οὐ φόβον ἐνθρώσκει, πειθὼ δ' ἐπιχεύει.) οὔτε ἄναρστος καὶ ἀτελὴς ὡς Ἐαρινὸς Ζεὺς, οὔτε λίαν ἄοργος ὡς ἐν θέρει ἥλιος λίαν θερμὸς, ἀλλὰ δίκαιος ἐστὶ καὶ ἐλεήμων καὶ ἁβρὸς, ὡς Ὀπώρη. Ἐν δὲ Ὀπώρῃ κοσμοποιΐαν συμβεβηκέναι ἔνιοι γράφουσιν, ἣν ἐποίησεν ἐστὶ ὁ Αὐτοὼν Ἰαώ· Εἴπερ ἄλλως ἡ Φύσις δοκεῖ φανεροῦσθαι, ἀρξαμένη καὶ διατελέσασα τὰς αὐτῆς ἕλικας ἐν τῇ ἐαρινῇ ἰσημερίᾳ. Καὶ οἱ Ἀστρονόμοι ἀπὸ τοῦ κριοῦ (ἐαρινοῦ Ζωδίου) ψηφίζουσιν. Περὶ δὲ τούτου ζητήματος ἀναγίνωσκε Κοίλιον τὸν Ροδιγῖνον βιβλίῳ α'. κεφαλῇ θ'. Καὶ Θωμᾶν Βροῦνον Ψευδοδοξίας βιβλίῳ ς'. κεφαλῇ β'. Καὶ ταῦτα νῦν ἀρκείτω.

1306. Ἡμὲν ὅσοι κακοί εἰσιν ἐπὶ χθονὶ ἠδ' ὅσοι ἐσθλοὶ | Ὡς ὁ Χριστὸς ἐν Ὀρθολογίᾳ (ἐγὼ γὰρ ἔμμετρον αὐτὴν ἔθηκα) Ὄφρα μὲν υἷες ἔντε Θεοῦ πανἀεισομεγίστου Οὐρανίδαο τοκῆος· Ὁ γὰρ φάος ἠελίοιο Μίγδ' ἀγαθοῖσι κακοῖσί τ' ἐπ' ἀνδράσιν ἐξανατέλλει.

1311. Καί κεν ὁμαιμοσύνης] Καὶ τὰ ἑξῆς. Μέγιστον παρὰ Πέρσαις τιμῆς ἐστι σύμβολον τοῦ βασιλέως συγγενείας κληθῆναι. Ἔσδρας βιβλίῳ γ'. κεφαλῇ γ'. Καὶ συγγενής μου κληθήσεται. Ἀρριανὸς βιβλίῳ ς'. Καὶ ὅσους Συγγενεῖς ἀπέφηνε, τούτοις δὲ νόμιμον ἐποίησε φιλεῖν αὐτὸν μόνοις. --Καὶ αὐτὸς περὶ Ἀλεξάνδρου ---Ὅτι πρώτους τῶν Περσῶν πρῶτον, ἔπειτα καὶ πάντας τοὺς Μακεδόνας ἑαυτῷ Συγγενεῖς ἐποίησεν. Ὅθεν παρὰ τῷ Πλινίῳ καὶ Κοιλίῳ Ῥοδιγίνῳ συγγενὴς καὶ εὐγενὴς ἢ ἔνδοξος ταυτόν ἐστι.

1312. Ἦ γὰρ ἀνὴρ ξεῖνός περ] Πάντα κατὰ τὸ τῶν Μάγων δόξασμα, ἐξ ὧν ὁ Πυθαγόρας εἴληφε --Ξένος ἀνὴρ δίκαιος ὢν, οὐ μόνον πολίτου, ἀλλὰ καὶ συγγενοῦς διαφέρει. Στοβαῖος λόγῳ θ'.

‘ Εἵματά σοι μὲν πρῶτα χιτὼν βασιλήϊος ἔσται,
‘ Καὶ στέφανος μεσόλευκος ἐπὶ κροτάφοισιν ἀρηρώς,
‘ Ζωστὴρ πορφύρεος καὶ βύσσινος αἰολόκεστος.
‘ Σήμαινον δ' ἔχε τοῦτο τῶν ἄλλων ἔξοχος εἶναι.
Ἣ· τὸ Μαρδοχαῖος σημήϊον ἔλλαβε χερσὶ
Χρυσέῳ Ἠελίῳ κεχαραγμένον· ἀλλ' ἑτέρωθεν
Γοργείην κεφαλὴν περόεις πόδας εἵλετο Περσεὺς
Οἷον ἀποτταμένος τὸ ἑείσατο γούνατα νωμῶν·
Τὸν δ' Ἐσθὴρ κλεάτειραν ἐφίσατο ἥδ' οἱ ἔδωκεν,
Ὅσσ' Ἀμὰν κλεάκτεινεν ἐπεσβόλος ἀγκυλομήτης·
Δὴ τότε τὸ βασιλῆα προσέννεπεν ἐν προχοίτῃ
Προπροκυλινδομένη, ὁ δ' ἄρ ἐασυμένως μὲν ἔλαβε
Χρύσεον ἐκτείνας σκῆπτρον, παρ' ἀριστερόφιν δὲ
Ἱδρύσας ἔρεειν· ἡ δὲ στομάτων ἀπὸ καλῶν
Γῆρυν ἀνοιξαμένη τοίους ἐφθέγξατο μύθους·
‘ Ὦ ἄνα, Ἀμὰν δὴ ἶσον πλήρωσεν ὄλεθρον,
‘ Τοῦ δὲ γραφαὶ μένουσι χαράγμασιν ἐλλομένοισι,
‘ Καὶ κῆρες μένουσι διαμπερὲς ἐστηκυῖαι
‘ Ἑβραίων κεφαλῇσι κακὸν θάνατον προφέρουσαι.
‘ Τῷ σε μὲν ἐλλιτομένη σὰ ἐς τὰ γούνατ' ἱκάνω,
‘ Ὄφρα γραφὴν λύσῃς φθισίμβροτα· καί δέ νυ δώσῃς
‘ Ἄνδρασ' Ἰουδαίοισι φόως βιοτήσιον αἰεί.
‘ Πῶς γὰρ ἐγὼ νήγλωσσος ἐμοῦ λαοῦ βαρὺν οἶτον

1318. Εἶναι] Ἀντὶ τοῦ ἴθι. Ἀπαρέμφατον ἀντὶ προστακτικοῦ, ὡς ὁ Δίδυμος εἰς τοῦτον τὸν στίχον —Βάσκ' ἴθι, Ἶρι ταχεῖα, Ποσειδάωνι ἄνακτι Πάντα τάδ' ἀγγεῖλαι, μηδὲ ψευδάγγελος εἶναι.

1319. Σημήϊον Δακτύλιον, ἤγουν σημεῖον τῆς ἐξουσίας καὶ ὅτι ὑπερεκαθίσατο ἐπὶ τῷ οἴκῳ βασιλέως, οὕτως ὁ Φαραὼ περιέθηκε τὸν δακτύλιον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν τοῦ Ἰωσὴφ χεῖρα, εἰς τὸ τὰ δόγματα ἀπ' ἐκείνου σφραγίζεσθαι καὶ κεκυρῶσθαι αὐτῷ.

1320. Χρυσέῳ Ἠελίῳ κεχαραγμένον] Ἐοικὸς ἐπισφράγισμα

‘ Εἰσι-

Vestes quidem tuæ primò tunica regalis erit,
Et vitta medio-alba in temporibus aptata,
Cingulum purpureum & byssinum acu-pictum,
Sigillúmque cape hoc & aliorum præcipuus esto.
Dixit & Mardochius sigillum accepit manibus
Aureo sole sculptum; sed in aliâ parte
Gorgonis caput alatus pedes ferebat Perseus
Quasi avolitans & visus est membra movere.
Hunc insuper Esthera possessionibus præposuit dedítque:
Quæcunque Haman tenuerat calumniator versutus.
Tunc & regem allocuta est suum maritum
Provoluta, hic autem ocyssimè eam erexit
Aureum porrigens sceptrum & ad sinistrum [*latus*]
Collocans percontabatur; illa verò ore à pulchro
Vocem aperiens tales edidit sermones.
O rex, Haman, [*fateor*,] justum explevit exitium,
Hujus verò decreta manebunt characteribus fatalibus,
Et fata manebunt continuò imminentia
Hebræorum capitibus malam mortem ducentia.
Idcircò te apprecata sum & ad tua accessi genua,
Ut scriptum dissolvas [*hoc*] fatale; tandémque præstes
Viris Judæis salutem securam semper.
Quomodò enim ego tacita mei populi exitium grave

☞ καὶ πιθανώτερον τῶν ὑπὸ τοῦ εἰς Θουκυδίδην σχολιαστοῦ εἰρημένων, ἢ βασιλέως εἰκόνος, ἢ Κύρου προπάτορος αὐτῶν βασιλέως, ἢ Δαρειαίου ἵππου, δι' ὃν χρεμετίσαντα ἐβασίλευσε Δαρεῖος. Οὐδὲ γὰρ ὅλως περὶ χαρακτῆρος σαφέστερόν τι λέγει.

1327. Παρ' ἀριστερόφιν δὲ Ξενοφῶν ἐν Κύρου παιδείας η' λέγει, Ὡς δὲ ἦλθον οἱ κληθέντες ἐπὶ δεῖπνον, οὐχ ὅπως ἔτυχεν, ἕκαστον ἐκάθιζεν, ἀλλ' ὃν μάλιστα ἐτίμα, παρὰ τὴν ἀριστερὰν χεῖρα, ὡς εὐεπιβουλευτοτέρας ταύτης οὔσης ἢ τῆς δεξιᾶς, τὸν δὲ δεύτερον παρὰ τὴν δεξιάν.

Con-

‘ Εἰσιδέειν δύναμαι; Πῶς αὐτὴ ὑπεξαλέασθαι
‘ Αἶσαν Ἰουδαίων δύναμαι πανδήμιον αἶσαν;
Ὣς ἔφαθ᾽ ἡ Ἐσθὴρ θαλερὸν κατὰ δάκρυ χέουσα,
Τὴν δ᾽ Ἄναξ ἐπέεσσι φίλοις φίλος ἀντίον ηὔδα·
‘ Ὅσσ᾽ Ἀμὰν κτεάτεσσι χαριζόμενός σοι ἔδωκα
‘ Αὐτὸν ἀναρτήσας σταυροῦ ἔπι ἠλιβάτοιο,
‘ Ὅττι φόνου ἀκόρητος Ἰουδαίους ἐδίωξεν,
‘ Ἔθνεΐ τε ζαθέῳ χεῖράς γ᾽ ἐφέηκε βαρείας·
‘ Ἀλλ᾽ ἄγεθ᾽, ὡς ἐθέλητε, τόσον καὶ ἐπιτέλλομεν ὔμμι
‘ Γράψατε σῆμα λαβόντες ἐμὸν βασιλήϊον οὕτως,
‘ Ὡς εἴη κάλλιστον· Ἀτὰρ τὰ γεγραμμένα τὸ πρὶν
‘ Οὔπω μὲν θέμις ἐστὶ παλίωξίν γε δέχεσθαι
Ὣς ἔφαθ᾽· ἡ δ᾽ Ἐσθὴρ Θεὸν ᾔνεσε καὶ βασιλῆα
Τὸν βασιλῆα φιλεῦντα, Θεὸν δ᾽, ὅκ πρῶτ᾽ ἴθυνεν.
Αἶψα δὲ γραπτήρεσσιν ἀνακτορέοισι κέλευε
Μαρδοχαῖος τριτάτῃ τε καὶ εἰκοστῇ Σιεθῶνος
Μηνὸς τοῦ τριτάτοιο (τὸ γὰρ καλέουσιν Ἑβραῖοι)
Ξὺν ῥ᾽ ἴμεναι πρὸς δώματ᾽ ἀγακλήεντος Ἄνακτος.
Οἱ δ᾽ ὦκ᾽ ἠγρέθοντο καὶ ἀρνακίδας γραφίδεσσιν
Ἄτειχας ἐξαρόωντες ἐπιστολικῇσι χαράδρῃς
Λισικάκου ἐνέβαλον ἐπήρατα σπέρματα θεσμοῦ
Πᾶσιν Ἰουδαίοισι, μέδουσι καὶ ἡγεμόνεσσιν,
Ὅσσοι ὑποσκήπτροι μεγάλου πέλον Ἀρταξέρξεω,
Χωράων Σατράπῃς ἑκατὸν καὶ ἐεικοσιεπτὰ
Οὔασι μὲν βασιλῆος ἰδ᾽ Ὀφθαλμοῖσιν ἐοῦσιν,

1353. Σιεθῶνος] Οἱ ἑβδομήκοντα Νισὰν ἔχουσι, πολυγλώττοις δὲ τοῖς βιβλίοις ἕπομαι μᾶλλον. Οὗτος ὁ μεὶς Σιβὰν τοῖς ἑβραίοις, Σιεθονὰν ἕλλησιν, ὅθεν ἐγὼ Σιεθῶν, ῶνος λέγω. Ἡμῖν Μάϊός ἐστι.

1362. Οὔασι μὲν βασιλῆος] Ἀριστοφάνης ἐν Ἀχαρνεῦσι — Καὶ νῦν ἄγοντες ἥκομεν Ψευδαρτάβαν τὸν βασιλέως Ὀφθαλμόν. Ὁ δὲ Σχολιαστὴς — Οὕτως ἐκάλουν τοὺς Σα-

Ἰνδῶν

Contueri possum? Quomodò ipsa suffugere
Cædem Judæorum possum, quùm generalis sit?
Sic dixit Esthera calidas-crebrásque lacrymas fundens,
Huic verò rex verbis blandis amicus respondit:
Quæcunque Haman possederat gratificans tibi dedi,
Ipso suspenso in cruce sublimi;
Quòd cædis insatiabilis Judæos persecutus est,
Gentíque sanctæ manus immisit graves.
Quin agite, ut vultis, quódque placuerit vobis,
Scribite sigillum habentes meum regale, ita,
Ut fuerit pulcherrimum. Enimverò decreta priora
Non quidem fas est revocationem accipere.
Sic dixit, Esthera autem Deum laudavit & regem,
Regem ob benevolentiam, Deum, quòd omnia dirigeret.
Statim verò scribis regiis edixit
Mardochius tertio & vigesimo Siethonis
Mensis tertii (id enim vocant Hebræi)
Ut coirent ad palatia serenissimi regis.
Hi verò statim congregabantur & pelles-agninas stylis
Depiles exarantes in epistolicis sulcis
Salutiferi insperserunt dulcia semina decreti
Omnibus Judæis, Principibus & Præfectis,
Quotquot subjecti erant Magni Artaxerxis,
Provinciarum satrapis centum & viginti septem
Auribus quidem regis & Oculis existentibus,

☞ ράπας δι' ὧν πάντα ὁ βασιλεὺς ἐπισκοπεῖ. Ὡς βασιλέως Ὦτα οἱ ὠτακουσταὶ, δι' ὧν ἀκούει πραττόμενα ἑκάστῳ πανταχοῦ. Καὶ Τζέτζης Ὀφθαλμοὺς βασιλέως καλεῖ τοὺς περιβλέπτους ἄνδρας καὶ εὐεργέτας· Τούτου δὲ ὕστερόν τι λεχθήσεται.

Indis

Ἰνδῶν ἐκ μεγάλων πυμάτους εἰς Αἰθιοπίας
Πολλῇσι γλώσσῃσιν, ἐπεὶ λαὸς πολύφωνος.
Οὔνομα δ' αὖ περίπυστον ὑπέγραψεν βασιλῆος,
Τοῦ καὶ δακτυλίῳ σφρηγίσσατο Μαρδοχαῖος.
Ἀστάνδαι δ' ἀνὰ γαῖαν ὅλην κίον Ἀρταξέρξεω
Ἀγγελίην φορέοντες, Ἰουδαῖοι ἵνα πάντες
Αὐτονόμοι πάσῃσιν ἐνὶ πολίεσσιν ἄνακτος
Ὦσι, καὶ ἀλλήλοισιν ἀλεξέμεν αἰὲν ἕτοιμοι
Ἀνκεβίων ἔλθωσιν ἐναντίον ἤματι λυγρῷ,
Ἤματι τρισδεκάτῳ μηνὸς δυοκαιδεκάτοιο,
Πάσης ἐν χώρῃσι μεγακλέος Ἀρταξέρξεω·
Ἱππῆες δ' ἐξῆλθον ἐπειγόμενοι ἀτραποῖο
Ἐσσυμένως τελέσοντες ἐφημοσύνην βασιλῆος·
Ἄλλοι δ' ἡμιόνοισιν ἰδὲ δρομάδεσσι καμήλοις
Δίπτυχον ὕβον ἔχουσιν ὀρωρέχατ' ἀγγελέοντες.
Ὣς οἱ ἐπεξεφόρουν χαρτοῦ ἀντίγραφα θεσμοῦ
Περσίδ' ἀνὰ ξύμπασαν, ἵν' ἔκδηλος τελέθοιτο·
Ἐκ δ' ἐτέθη οὗτε θεσμὸς ἐϋκτιμένοις ἐνὶ Σούσοις.
Μαρδοχαῖος δ' ἐξῆλθεν ἀπὸ βασιληΐδος αὐλῆς
Λαμπρῆς Χουραρεμένος ἐπὶ χροῒ εἵματα ἕσσας
Φαίδιμα, πορφύρεον καὶ βύσσινον ἔννυτο ζώνην
Καὶ στέφανον μεσόλευκον ἐπὶ κροτάφοισιν ἑοῖσι·

1365. Περίπυστον] Ἀείσημον, ἔνδοξον.
1372. Μηνὸς δυοκαιδεκάτοιο] Δωδεκάτου, Ἀδὰρ δηλονότι.
1377. Ὕβον] Τὸ κῦφος, τοῦτο γὰρ σημαίνει ὕβος, ὃ διὰ στίχου ὕβος περισπωμένως ἐστὶν, ὑβὸς δὲ ὀξύτονον. Ὀρωρέχατο] ἐκτεταμένοι ἤγουν τρέχοντες, ὁρμῶντες.
1381. Μαρδοχαῖος δ' ἐξῆλθεν

Indis à nigris ad extremos uſque Æthiopas
Multis quidem dialectis, quià populus multilinguis.
Noménque celeberrimum ſubſcripſerunt regis,
Cujus etiam annulo ſignavit (*decretum*) Mardochius.
Aſtandæ autem per totum properabant regnum Artaxerxis
Nuntium portantes, ut Judæi omnes
Sui-juris omnibus in urbibus regis
Eſſent & ſibi invicem ſuccurrere ſemper parati
Contra hoſtes prodeant die fatali
Die, *viz.* decimo-tertio menſis duodecimi,
Omnibus in provinciis glorioſi Artaxerxis.
Equites verò exiverunt cupidi viæ [*devorandæ*]
Quàm-citiſſimè perfecturi mandatum regis.
Alii verò mulis & dromedis camelis
Geminum gibberem habentibus currebant nuntium-laturi.
Sic hi proferebant læti exemplaria decreti
Perſiam per totam, ut promulgaretur
Datum autem erat hoc decretum benè-ſtructis in Suſis.
Mardochius verò exivit [*indies*] palatio è claro
Splendido Churaremone, veſtimenta corpus indutus
Illuſtria, purpuream byſſinámque habuit zonam
Et diadema medio-album temporibus ſuis.

☞-- Ἐπὶ χροῒ εἵματα ἕσσας] Νοητέον, ὅτι Πέρσαις οὐκ ἐξῆν τοιούτῳ τῷ κόσμῳ χρῆσθαι, εἰ μὴ βασιλέως συγχωρήσαντος. Ὅθεν ἴσως ὁ Μαρδοχαίου κόσμος φανερὸν ἦν βασιλικῆς τῆς εὐνοίας τοῖς Ἰουδαίοις ἀπόδειγμα. Ἀναγίνωσκε Κοίλιον τὸν Ῥοδιγῖνον βιβλίῳ ιη'. καὶ κεφαλῇ ιη'.

Τὸν δ' ἄρα Σουσιανοὶ πάντες γήθησαν ἰδόντες,
Γίνετο δ' Ἑβραίοισι φόως καὶ φέγγος ὀπωπῆς,
Γηθοσύνη κραδίης τε χοροστασίαι τ' ἐρατειναὶ
Ἐν χώρῃς πάσῃσιν ἰδὲ πτολίεσσιν Ἄνακτος.
Οὗ γὰρ θεσμὸς ἵκανεν ὑπέρτατος ἀστασίαστος
Θεσμὸς ἀνακτόρεός τε καὶ ἀγγελίη πολύκηδινος,
Λάμπετ' Ἰουδαίοισι φόως καὶ φέγγος ὀπωπῆς,
Ἀγλαΐη τε καὶ εὐφροσύνη καὶ χάρμ' ἀκίνακτον.
Οἱ δ' ἀπερίτμητοι πολλοὶ καὶ ἀνάρσιοι ἄνδρες
Περσίδα γαῖαν ἔχοντες Ἰουδαίων ὑπὸ δείους
Ἀρχαῖον κατ' ἔθος περιτέτμηντ' Ἀβραμιδάων
(Θεσπέσιος δ' ἄρα πάντας ἔχεν φόβος, ὅστις ἐπείγοι)
Καὶ σέβον Ὑψιμέδοντα προσήλυτοι οὐρανίωνα.

1385. Φόως καὶ φέγγος ὀπωπῆς] Χαρὰ καὶ γῆθος. Τρόπος μεταφορᾶς· κάλλιστον γὰρ καὶ ἥδιστον τῶν ὁραμάτων τὸ μὲν φῶς. Οὐ χωρὶς οὐδὲ τῶν ἄλλων ὄφελος οὐδὲ τῶν καλῶν, οὔτε οὐρανίων, οὔτε ἐπιγείων, οὐδὲ τοῦ ζῆν, ὡς Δίων Χρυσόστομος. Σημαίνει δὲ σωτηρίαν ἢ νίκην, ὡς Ὅμηρος ---Αἴας δὲ πρῶτος Τελαμώνιος ἕρκος Ἀχαιῶν ---Τρώων ῥῆξε φάλαγγα, φόως δ' ἑτάροισιν ἔθηκε. ---Καὶ ---Βάλλ' οὕτως· αἴ κέν τι φόως Δαναοῖσι γένηαι ---Καὶ --Τῷ ἐν χερσὶ φόως οὐ μειλιχίῃ πολέμοιο· Ὅ ἐστι, σωτηρία καὶ νίκη οὐ γίνεται ἐν τῷ μειλίχιον εἶναι πολεμοῦντα, ἀλλ' ἐν τῇ χειρῶν χρήσει. Ἔπι δὲ Σιμωνίδης παρὰ τῷ Ἡφαιστίωνι ---Ἦ μέγ' Ἀθηναίοισι φόως γένεθ' ἡνίκ' Ἀριστο-Γείτων Ἵππαρχον κτεῖνε καὶ Ἁρμόδιος. Καὶ ὁ Δύπορτος ἐν παροιμιῶν Σολομῶντος κεφαλ-

Hunc autem Susiani omnes gavisi sunt intuiti,
Fiebat autem Hebræis lux & splendor vultûs,
Lætitia cordis & multùm agiles choreæ
In provinciis omnibus & urbibus regis.
Ubicunque enim decretũ venerat summum seditione-carens
Decretum regale & nuntius publicus,
Fulgebat Judæis lux & splendor vultûs,
Jubilúmque & lætitia & gaudium stabile.
Incircumcisi verò multi & hostiles viri
Persicam terram colentes Judæorum præ metu
Antiquum secundùm morem Abramidarum recutiti erant
(Divinus autem cunctis insedit timor, qui cogeret)
Et proselyti [*facti*] coluerunt supremum Dominum cœli.

κδ'. Χρεὼ βουλῆς πυκινῆς σοι, ὅταν πόλεμον πολεμίζῃς. Ὁππόθι γὰρ πολλοὶ βουληφόροι ἄνδρες ἔασιν, Ἔνθα φόως πτολέμοιο καὶ ἄσπετον ἔπλετο κῦδος. Πᾶσιν δὲ κορωνίδα ἐπιθήσω τὸ τοῦ Ἰωσήπου ἐν τῷ Ἀρχαιολογίας δωδεκάτῳ βιβλίῳ, κεφαλῇ ͻ ια'. Καὶ ἐξ ἐκείνου μέχρι δεῦρο, τὴν ἑορτὴν ἄγομεν καλοῦντες αὐτὴν φῶτα, ἐκ τοῦ παρ' ἐλπίδας, οἶμαι, ἡμῖν φανῆναι τὴν ἐξουσίαν, τὴν προσηγορίαν θέμενοι τῇ ἑορτῇ.

1392. Ἀπερίτμητοι] Τῆς περιτομῆς οὐ τυχόντες. Ἀνάρσιοι] ἐχθροί.

1396. Σέβον] Ἐλάτρευον αὐτῷ, ἐσέβοντο. Ὑψιμέδοντα] τὸν τῶν Θεῶν ὕψιστον. Προσήλυτοι] οἱ σεβόμενοι καλούμενοι καὶ גרי רית: ὡς ͻ ὁ Γρώτιός φησιν, οἱ ὅλως προσήλυτοι ἢ οἱ גרי צדק καλούμενοι. Οὐρανίωνα] ἐπουράνιον, τὸν ἐν οὐρανοῖς, ἤγουν Θεόν.

ΚΕΦΑΛ. θʹ.

ὙΠΟΘ. Ἐχθροὺς ἐξενάριξαν Ἰουδαῖοι μεγάθυμοι.

Ὠδεκάτῳ λυκάβαντι μεγακλέος Ἀρταξέρξεω,
Δωδεκάτῳ ἐνὶ μηνὶ (Ἀδὰρ καλέουσιν Ἑβραῖοι)
Ἤματι τρισδεκάτῳ, ὅτε περ τελέεσθαι ἔμελλε
Βουλὴ ἀνακτορέη· πολλοὶ πόλεμόνδ᾽ ἐπόρουσαν
Ἀντίον Ἑβραίων, τὴν δ᾽ ἀντίον ἦλθον Ἑβραῖοι
Πάντες ἐφορμηθέντες εὐπέρου εἵνεκα νίκης,
Καὶ Θεῷ ἐλπόμενοι φλογερὸν συνέμισγον Ἄρηα.
Ἦ τοι Ἰουδαῖοι κράτος εἷλοντ᾽ ἠδ᾽ ἐγένοντο
Κρείσσονες ἀντιβίων, δηΐους δ᾽ ἀπὸ πάντας ὄλεσσαν·
Οὐδεὶς γὰρ τοῖσδεσσιν ἀνὴρ δύνατ᾽ ἀντιφέρεσθαι
Φυλόπιδ᾽ ἐνὶ κρατερῇ, ὅτ᾽ Ἄρης σάλπιγγι γεγώνει,
Τοῖσιν ἐνὶ φρεσὶν ὦρσε φόβον στρατὸς εὐρὺς Ἑβραίων
Ἀντιβίοις πάντεσσιν ἐν αἰνῇ δηϊοτῆτι,
Οἱ δὲ μόνοι ἐμάχοντο καὶ ἄλλοι πάντες ὄλοντο.
Καὶ γὰρ ἀριστῆες σατραπειῶν ἠδὲ μέδοντες

1398. Ἤματι τρισδεκάτῳ] Ὅτε νῦν ἐγγὺς ἦν ἡ τεσσαρεσκαιδεκάτη, ἡ εἰς τὴν Ἰουδαίων πανωλεθρίαν εἱμαρμένη. Ὀρθῶς δὲ πρὶν τοῦ ἐπελθεῖν ταύτην τὴν ἡμέραν ἐφωπλίσθησαν Ἰουδαῖοι, εἰ γὰρ τοῦτο ποιοῦντες ἠμέλησαν, ἐγγυτάτη ἂν οἱ ἐχθροὶ ἀνίκητοι εἴησαν.

1401. Πάντες] Ὁμοθυμαδόν. Ἐφορμηθέντες] μεγάλῃ καταφερόμενοι τῇ ὁρμῇ. Εἵνεκα νίκης] ζωῆς ἕνεκα καὶ σωτηρίας. Οὐ γὰρ καὶ ζῆν εἶχον εἰ μὴ νικήσαντες.

1402. Φλογερὸν] Δεινόν, πολυκίνητον, ἀναλίσκοντα, ἢ ἴσον φλογὶ μαινόμενον. Ἄρηα] μάχην, συμβολὴν πολεμικήν.

1406. Σάλπιγγες] Σάλπιγγες μετὰ τῶν Ἰουδαίων παρὰ Μωσέως καὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ ἐφευρέθησαν. Ἐν δὲ τοῖς Τρωϊκοῖς μὴ ἐφευρεθείσας αὐτάς φησιν ὁ Δίδυμος, ἀλλ᾽ ἐκ κόχλων μόνον θαλασσίων, περὶ δὲ τὴν κεράτων καὶ πυρφόροις ἐχρῶντο. Περὶ πάντων ταῦτα λέγει ὁ Λυκόφρων

☞ Ἄνδρας

CAP. IX.

ARG. *Opprimit adversas acies Hebræa juventus.*

DUodecimo anno gloriosi Artaxerxis,
Dudecimo verò in mense (Adar vocant Hebræi)
Die decimo-tertio, quùm perficiendum jam erat
Decretum regis, multi ad bellum ruerunt
Contra Hebræos, contráque hos venerunt Hebræi
Omnes simul irruentes celerem ob victoriam,
Deóque confisi igneum conseruerunt prælium.
Et sanè Judæi victoriâ potiti sunt & evaserunt
Potentiores adversariis, hostésque omnes profligârunt:
Nullus enim illis vir potuit ex adverso resistere
Pugnâ in asperâ, cùm Mars classicum caneret,
Tantum in præcordiis metum injecit exercitus Hebræorum
Inimicis omnibus in gravi prælio;
Hi autem soli pugnabant reliquíque peribant.
Optimates enim Satrapæ & Duces

☞ Σχολιαστής, Περὶ γὰρ εὑρέσεως τῆς σάλπιγγος ἐν τοῖς πολέμοις πυρφόροις ἐχρῶντο. Οἵτινες δὲ ἑκατέρου μέρους τῶν στρατευμάτων (τοῦτε πολεμίου καὶ τοῦ πολεμουμένου) μέσον εἰσερχόμενοι λαμπαδηφόροι ἐρρίπτουν τὰς λαμπάδας ἀντὶ τοῦ σαλπίσαι. Καὶ οὕτω συνεκροτεῖτο ὁ πόλεμος. Εἶτα τῇ κοχλύλῃ ἐφεῦρον σαλπίζειν, καί τινα μέλη ἐπιτηδεύειν πρὸς τὸ παροξῦναι καὶ εἰς ἀνδρείαν κινῆσαι τοὺς ἀκούοντας. Καὶ ἐπαύθη τὸ πυρφορεῖν. Ἐπεὶ δὲ παρὰ τῶν Τυρσηνῶν εὑρέθησαν αἱ σάλπιγγες, ἐπαύθη καὶ τὸ κοχλύλῃ σαλπίζειν. Καὶ ἐγὼ μὲν ἀνέγνων τὸν Ἀρχώνδαν τοῖς Ἡρακλείδαις βοηθοῦντα πρῶτον Τυρσηνικοὺς τοὺς κώδωνας (ὡς Σοφοκλῆς σάλπιγγας καλεῖ) εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐνηνοχέναι. Τοῦτο δὲ περὶ τῶν Τρωϊκῶν ὁμολογουμένως ἔχει· Καὶ Ὅμηρος μὲν οὐ λίαν τῶν Τρωϊκῶν στερηθεὶς τῆς σάλπιγγος ἐμνήσθη. Νῦν δὲ λέγεται ἀντὶ τοῦ ἀνακλητικοῦ.

Viros

Ἄνδρας Ἰουδαίους κύδηνεν ἀρηγόνι καὶ μὴν
Μαρδοχίου δείσαντες ἀγακλειτοῖο ὁμηλικίην,
Μαρδοχίου, ὃς πᾶσι μετέπρεπεν ἡγεμόνεσσιν.
Αὐτὸς δ' οὐρανόθεν Θεὸς ἣν ἔκταινεν ἀρωγὴν
Οὗ πρόμαχος Ἰσραήλου· ἐπεὶ ὅγε πόλλ' ἐλεήμων
Εἰσέτι Ἀβραμιάδῃσιν ἔγινετ', οὐδ' ἔτι πάμπαν
Νοσφίζατ', πρὶν ὃν Υἱὸν ὑπ' αὐτὴν χερσὶν ὀλέσθαι.
Οὕτως Ἑβραῖοι δηΐους πομαφειδέϊ χαλκῷ
Κάκτεινον, πολλούς τε φίλης αἰῶνος ἄμερσαν
Ῥεῖα δαμασσάμενοι, καὶ φασγάνῳ ὀξυόεντι
Ἀνδρῶν δυσμενέων μακρὰς χήρωσαν ἀγυιάς.
Ἔλπεσθ' οὖν βροτοὶ ἄνδρες ἐπ' Ἀθανάτοιο βίηφι,
Τοῖς γάρ οἱ ἐλπομένοισι Θεὸς ἀπὸ κῆρας ἀλάλκει.
Πρῶτα μὲν ἐν Σούσοισι κατεκτείνοντο πόληϊ
Ἀνκβίους πεντηκοσίους, ἀπέσχοντο δὲ λείης·
Τοῖσι δ' ἅμ' ἐξενάριξαν εὐκτιμένοις ἐνὶ Σούσοις
Ἀμᾶνος δέκα παῖδας ἀγλώοερος Ἀμμαδαθίδεω,
Φαρσανδάθην, Δελφῶνα κακὸν καὶ ἀπηνέα Φασγῶν.
Φωραδάθην, Ἀδάλην, Ἀριδάθην. Μαρμασίμην τε,
Ἠδ' Ἀρίδην βροτοιλοιγὸν, Ἀρηδέα καὶ Βαγασήθην.
Τοὺς μὲν συλήσαντες ἀφειδέες ἐξενάριξαν
Μούνους, οὐδ' ἄλλων ἔναρα βροτόεντα λάβοντο.
Αὐτῆμαρ δ' ἀνδρῶν ἀριθμὸν μέγαν ἄρτι δαμέντων
Δεῖξαν ὑποδρηστῆρες Ἀρτακτοερι κυδήεντι,

1421. Χήρωσαν] Ἐκένωσαν, ἐρήμωσαν, ἤγουν τὴν οἰκετὴν, ἢ ὡς Ἡσύχιος, ἐξάνδρους ἐποίησαν.

1427. Ἀγλώοερος] Ἄγαν ἔντιμος, ὑβριστοῦ. Ἀμμαδαθίδεω] τοῦ Ἀμμαδάθα.

1428. Δελφῶνα κακὸν] Ὅμοιον πατρὶ, κακοῦ κόρακος ᾠὸν κακόν.

1430. Βαγασήθην] Λέξις Περσική, καὶ Τοῦρκοι αὐτῇ χρῶνται. Βαϊαζηθά· ἑβραϊστὶ μὲν ויזתא

1431. Ἐξενάριξαν] Ταῦτα ἀπαρνεῖται ἡ ἑβραϊκή. Ἐγὼ δ' ἐν τοῖς οὐ πάνυ ἀτόποις ἑκὼν τοῖς ὁ. πείθομαι. Δοκιμαζέτωσαν οἱ ἄλλοι.

Αὐτίκα

Viros Judæos honorabant auxiliatrici gloriâ
Mardochii ſubveriti celebris increpationem
Mardochii [*inquam*] qui omnibus eminuit ducibus.
Ipſéque cœlitùs Deus ſuum porrexit auxilium
Sui propugnator Iſraelis ; quià ille valdè clemens
Etiamnum Abramidis fuit ; neque dum omninò [*illos*]
A ſe movit, priùs quàm Filium ſuum illi crucifigerent.
Sic Hebræi hoſtes nemini-parcente ferro
Interfecerunt, multóſque charâ privârunt vitâ
Facilè ſuperantes, enſéque acuto
Hoſtium virorum longos viduârunt vicus.
Sperate igitur mortales in Immortalis viribus
A fidentibus enim Deus fata repellit.
Primò quidem in Suſis interfecerunt urbe
Inimicos quingentos (abſtinebant verò à prædâ.)
Unáque cum illis occiderunt benè-ſtructis in Suſis
Hamanis decem filios arrogantis Ammadathidæ,
Pharſadatem, Delphona malum, crudúmque Phaſgam,
Phoradatem, Adalem, Aridatem, Marmaſimámque,
Et Aridem homicidam, Aredea, & Bajazethem :
Hos quidem cùm ſpoliâſſent, impartiales trucidârunt,
Solos, nec enim aliorum ſpolia ſanguinea capiebant.
Ipſo autem die virorum catalogum magnũ nuper-cæſorum
Oſtenderunt aulici regi glorioſo,

☞ 1433. Αὐτῆμαρ] Αὐθημερὸν, αὐτῇ ἡμέρᾳ. Ἀριθμὸν] Βακχεῖος ἀναπαυστικῶς μετρεῖται, ὡς καὶ Δελφικὸν χρῆσμα -- Οἶδα δ' ἐγὼ ψάμμου τ' ἀριθμὸν καὶ μέτρα θαλάσσης. Καὶ Δελφικὸς ἄλλος Ὅμηρος -- Ἀργύρεοι δὲ σταθμοὶ ἐν χαλκέῳ ἕστασαν οὐδῷ. Καὶ Ἀπολλωνίδης Ἀνθολογίας γ'. Τέσσαρας, οὓς ἀΐδαο συνήριθμον ἥρπασεν ἦμαρ. Καὶ δ'. Ἥρως Ἠετίωνος ἐπὶ σταθμὸν ἀμφιπυλίτεω Ἵδρυμαι.

Statímque

Αὐτίκα δ' Ἐσθῆρα προσεφώνεεν Ἀρταξέρξης·
‘ Λαός σοι, βασίλεια, καὶ ἐν Σούσοισι πόληϊ
‘ Τοὺς πεντηκοσίους ἐκ ἀνέρας ἐξενάριξαν,
‘ Τοῖσι δ' Ἀμὰν δέκα παῖδας ἐνὶ ξυνέμιξαν ὀλέθρῳ.
‘ Πόσσοις οὖν χώρησι περικτιόνων ἀνθρώπων
‘ Οἴεαι ἀρηϊφάτους ἐλθεῖν δόμον ἄϊδος εἴσω;
‘ Αὔδα ἔτ', ὦ χαρίεσσα, τίνος κέ τοι ἔπλετ' ἐέλδωρ;
‘ Ναὶ δὲ μὰ σοὶ Μίθραο φάος τετελεσμένον ἔσται.
Τὸν δ' ἀπαμειβομένη προσέφη κλειτὴ Βασίλεια
‘ Εἴ τοι, ἄναξ, φίλον ἐστὶ, τεῷ δὲ τόδ' ἥνδανε θυμῷ,
‘ Δὸς καὶ Ἰουδαίοισιν ἐπαύριον ὧδ' ἐνὶ Σούσοις
‘ Δυσμενέας δηϊῶσαι ἰδ' ἀντίβιον μαχέσασθαι,
‘ Τοῦ δ' Ἀμὰν κρεμάσασθαι ἀρηϊφάτους δέκα παῖδας,
‘ Ὄφρα πατρὸς ἴσην ἀλιτροσύνην ἀλεγεινὴν
‘ Ἄλλοι δ' ἐρρίγωσιν Ἑβραίοις κήδεα ῥάπτειν.
Ἦ· καὶ μειλιχίῃσιν ἐπ' ὀφρύσι νεῦσεν Ἀνάκτωρ,
Ἑβραίους δ' ἐφέηκε πόλιν καταναιετάοντας
Σώματα τῶν Ἀμὰν κρεμάσαι νεκρῶν περ ἐόντων,
Ἐς δὲ πάλιν μάρνασθαι, ἀγῶνά τ' ἐπ' ἄλλον ἐγείρειν.
Εἰσδ' ἄγετ' Ἑβραῖοι, γένος ἱερὸν Ἰσραήλου,
Ἄφθιτον ἐννέπετε σφέτερον πατέρ' ὑμνείοντες
Πρῶτον· ἔπειτα γυναικὸς ἀγακλυτὸν ἔνομα καλῆς
Ἐσθῆρος κυδαίνετ' ἀειθαλέσι στομάτεσσιν·

1442. Ναὶ δέ μὰ σοὶ Μίθραο φάος] Ναὶ μὰ τὸ κοινὸν ἡλίου φῶς. Μίθρας ὁ ἥλιος παρὰ Πέρσαις, Ἡσύχιος. Καὶ Στράβων βιβλίῳ ιε'. τιμῶσι τὸν ἥλιον, ὃν καλοῦσι Μίθραν. Πεπλεόνακε δὲ τὸ μὰ ἀρνητικὸν ἤγουν ἀπομοτικὸν μόριον κατὰ Ἀττικὸν ἔθος. Ἤρκει γὰρ -- Ναὶ Μίθραο φάος, Ἱστέον δὲ, ὅτι διὰ τοῦ Μίθρα ὄμνυσι αὐτὸν τὸν ἔφορον τῆς Περσίδος Θεὸν, ὡς Δίδυμον παραποιῶ. Ἐν δὲ Ξενοφῶντος Οἰκονομικῷ Κῦρος λέγει —Ὄμνυμί σοι τὸν Μίθρην. Καὶ παρὰ Πλουτάρχῳ Ἀρταξέρξης ὁ Μνήμων —Νὴ τὸν Μίθραν. Καὶ μύρια τοιαῦτα. Οὗτος γάρ νυ μέγιστος Ὅρκος δεινότατός τε πέλει Περσέων βασιλεῦσι. Μίθραο φάος] Μίθρα ☞

Statímque Eſtheram allocutus eſt Artaxerxes.
Populus tuus, ô regina, etiam in Suſis urbe
Quingentos jamjam viros peremerunt,
Cúmque his Hamanis decem filios uno miſcuerunt fato:
Quot igitur in provinciis circumjacentium hominum
Autumas recens-cæſos veniſſe in domum Plutonis?
Effare ampliùs, ô gratioſa, cujuſnam tibi ſit deſiderium,
Et tibi [*juro*] per Mithræ ſplendorem perficietur.
Hunc reſpondens allocuta eſt inclyta regina:
Si tibi, rex, gratum eſt, tuóque hoc arriſerit animo,
Da etiam Judæis craſtino die hocce-modo in Suſis
Inimicos peſſundare & contra pugnare;
Hamaníſque filios decem bello-cæſos ſuſpendere,
Ut patris tandem luant malitiam gravem,
Aliíque horreſcant Hebræis pernicioſa excogitare.
Dixit & blandis ſub ſuperciliis annuit rex,
Hebræóſque permiſit urbem habitantes
Cadavera Hamanis filiorum ſuſpendere cæſorum licet,
Rurſúſque pugnare, certaménque aliud excitare.
Ergò agite, Hebræi, genus ſanctum Iſraelis,
Immortalem dicite veſtrum patrem celebrantes
Primò, deindè mulieris clarum nomen pulchræ
Eſtheræ celebrate æternis oribus. [*i. e. laudibus*]

φῶς, τὸ αὐτὸν Μίθραν, ὃς πᾶς φῶς ἐστι καὶ πῦρ, ὅθεν Κρόνον ἔνιοι αὐτὸν καλοῦσιν. Ἴδε τὴν ἐξήγησιν εἰς στίχον τὸν ατδʹ.

1451. Ἑβραίους δ' ἐφῆκε --- κρεμάσαι] Σύνταξις αὕτη παρ' Ὁμήρῳ --- ἐφῆκε πολύφρονά περ μάλ' ἀεῖσαι.

1452. Σώματα] Οἷον σήματα ὄντα, ὡς ἐπίπαν Ὅμηρος εἴωθε χρῆσθαι λέγων τὸ σῶμα ἄψυχον, καὶ νέκυν· τὸ δὲ δέμας, ἔμψυχον παρὰ τὸ δεδέσθαι καὶ συνεστηκέναι.

1457. Ἀειθαλέσι στομάτεσσι] Τοῖς λόγοις ἢ ὕμνοις. Καὶ Σοφοκλῆς ἐν Ἀντιγόνῃ --- Τί δ' ἐστὶν; ὡς ἐγὼ τὸ σὸν φείτλω στόμα; Ἀντὶ τοῦ σὸν λόγον.

Ἦ γὰρ ὅλον γένος ὑμῶν ἀπὸ στόματος θανάτοιο
Εἰρύσατ'. εὐφρὸν δὲ γένος βασιλῆος ἀγαυοῦ
Πλύσαν· αὐτὰρ Ἀμᾶνος ἀπέτραπε μῆνιν ἐπαινὴν
Εἰς αὐτοῦ κεφαλήν. Τίς κέν ποτε κύδιμος ἀνὴρ
Ὑμᾶς τόσσον ὄνησεν; Ἔοικε δὲ φῦλα γυναικῶν
Ἑβραίοις δεινῶν ὀδυνάων ἐπαρωγὰ γενέσθαι.
Χήρη Ἰουδὴθ Ὀλοφέρνην κτεῖν' ἀγέρωχον
Θελγόμενον μορφῇ ὡς δικτύῳ ἐν πολυωπῷ.
Τίπτε δὲ τὴν Ῥαχάβην ἐρέω κλειτήν τε Δεβώρην,
Ἠδ' Ἰάλην Σισάραο ἀπεχθομένην τεκέεσσιν,
Ἢ Φαραῶνος παῖδα, πατρώϊον ἣ παρὰ θεσμὸν
Θεσμοθέτην ζώγρησεν ἀπαὶ Νειλώϊδος ὄχθης;
Ὕστερον ἀνθρώποισι φόως πάντεσσι διδοῦσα
Παρθενικὴ Μαρίη Χριστὸν τέκε ζωοδοτῆρα,
Ἐσθὴρ πρὶν πάσῃσι μετέπρεπεν. Ἦ γὰρ Ἑβραίους
Πότμου ὑπεξεσάωσεν, Ἀμάνα δὲ καὶ δέκα παῖδας
Σταυρῷ ἐπεκρέμασεν κρατερῶν διὰ κάλλεος ὅπλων.
Ὡς οἵγ' ἑξείης κεφαλὰς δεινοῖσι βρόχοισιν
Εἵατ' ἀειρόμενοι μέσφ' ἠελίου καταδύντος
Ἄμμασιν ἀμφὶ σταυρὸν ὑπουατίοισι ταθέντες.
Αὐτὰρ Ἰουδαῖοι σὺν τεύχεσιν ἠγρέθοντο
Σφοῖσιν ἐνὶ πόληϊ, τριηκοσίους δ' ἐνάριξαν,
Ἀνέρας ἀντιβίους· ἀπέχοντο δὲ ληΐδος αὐτοί.

1457. Μένος] Τὴν ὀργήν. Σοφοκλῆς ἐν Ἀντιγόνῃ -- Οὕτω μανίας δεινὸν ἀποστάζει ἀνθηρόν τε μένος. Περὶ ὧν τὰ σχόλια -- Οὕτω καὶ τοῦ Λυκούργου ἀπὸ τῆς μανίας ὀργὴ ὑποβαίνει· μένος γὰρ ἡ ὀργή.

1469 Θεσμοθέτην] Τὸν τῶν Ἰουδαίων, κατ' ἐξοχήν, τὸν Μωϋσῆν. Περὶ τούτου Λογγῖνος ὁ ὑψηλόφωνος τοῦ ὕψους διδάσκαλος οὕτω γράφει --- Ἐν τῷδε, ὅτι ὑψηλότατα καὶ ἄρεισα τὰ ὅσα ἄχραντόν τι καὶ μέγα Δαιμόνιον, ὡς ἀληθῶς, καὶ ἄκρατον παρείσησιν. Ἔνθα γάρ φησι --- Ταύτῃ καὶ ὁ Ἰουδαίων θεσμοθέτης, οὐχ ὁ τυχὼν ἀνήρ, ἐπειδὴ τὴν τοῦ θείου δύναμιν κατὰ τὴν ἀξίαν ἐχώρησε κἀξέφηνεν, εὐθὺς ἐν τῇ εἰσβολῇ γράψας τῶν νόμων (Γενέσει) Εἶπεν ὁ Θεός, φησί. Τί; ☞

Hæc enim totum genus vestrum ab ore mortis
Tutata est, iratúmque robur regis magni
Sedavit; at Hamanis avertit furorem gravem
In [*sui*] ipsius caput. Quis unquam gloriosus vir
Vos tantum juvit? Videtur sanè sexus mulierum
Hebræis gravium malorum averruncus fuisse.
Vidua Judetha Holophernem peremit superbum
Illectum formâ, ut in reti foraminoso:
Quid autem Rachabem dicam inclytámque Deboram,
Atque Jalem Sisaræ invisam posteritati;
Aut [*quid dicam*] Pharaonis filiam, quæ patris contra legem
Legislatorem [*Mosem*] vivum-cepit à Niloticâ ripâ?
Posteà quidem hominibus lucem omnibus præbens
Virgo Maria Christum peperit Salvatorem:
Esthera priùs cunctis præluxit; hæc enim Hebræos
Ab internecione liberavit, Hamanémq; & decem filios [*ejus*]
Patibulo suspendit victricia per pulchritudinis arma.
Sic illi ordinatím capita horrendis restibus
Habebant suspensi usque ad solem occidentem
Nexibus circa patibulum extensi sub-aure-junctis.
Judæi verò armati congregabantur
Susis in urbe, trecentósque peremerunt
Adversarios viros. Abstinebant autem à prædâ ipsi.

Γενέσθω φῶς, καὶ ἐγένετο. Γενέσθω γῆ, καὶ ἐγένετο. Τὸ δὲ ἐχώρησε τοῦτο ἀνορθωτέον ἐμοὶ δοκεῖ εἰς τὸ ἐγκώμιασε, τὸ καὶ κατέξεφηνεν ἐξηγεῖται. Οὐ μὴν δὲ καλῶς ὁ Γρώτιος τὸ ἐχώρησε καὶ τὸ κατέξεφηνε ζεύγνυσι.

1476. Μέσφ' ἠελίου καταδυόντος] Μέχρι δύσεως ἡλιακῆς.

1477. Ὑπουατίοισι] Τοῖς ὑπὸ τῶν οὐάτων ἡμμένοις· οὔας γὰρ τὸ οὖς.

1480. Ἀπέχοντο] Χεῖρας ἀπέχον, ἵνα μὴ τι ποιεῖν δοκῶσι φιλοχρηματίας χάριν, ἀλλ' ἀνάγκης. Ληΐδος] λῃστείας, λείας.

Ἄλλοι δ᾽ αὖ ἄλλης ἐνὶ χώρης Περσίδος αἴης
Πάντες ἅμ᾽ ἠγερέθοντο Ἰουδαῖοι μεγάθυμοι
Αἰεὶ ἀλλήλοισιν ἀλεξέμεναι μεμαῶτες.
Οἵγ᾽ ὅτε δὴ κτείναντο φιλοπτολέμων στρατὸν ἐχθρῶν
Πᾶσιν ἐφορμηθέντες ἐναντίον ἐν δαῒ λυγρῇ·
Δή τότε λωφήσαντες ἀπὸ φόνου αἱμοφορύκτου
Ὑσμίνης λήγοντο κακῆς, παύσαντό τε χάρμης.
Πολλοὶ δ᾽ αὖ μάρπτοντες ὀδοῦσι κραταίπεδον οὖδας
Ἔρχατ᾽ ἀλυκτοπέδῃσι βαρείαις ἤματι κείνῳ
Μοιράων, τοὺς δ᾽ ὄσσε μόρου σκιὴ ἀμφεκάλυψε·
Καὶ κεραΐζοντες τριλωέσσι περὶ σώμασι γαῖαν
Κῦδος Ἰουδαίοις, ψυχὰς δ᾽ ἀΐδῃ ἀπέδωκαν.
Μυριάδας γὰρ ὅ ἐπὶ ἀνδρῶν ἐδάμασσαν Ἑβραῖοι
Χιλιάδας τ᾽ ἐκ πέντε ἀλοιητῆρι σιδήρῳ
Τρισδεκάτῃ τοῦ μηνὸς Ἀδὰρ (ἀπέχοντο δὲ λείης)
Τεσσαρεσκαιδεκάτῃ δὲ κακῆς ἀπέληγον ἀϋτῆς,
Χάρματί τ᾽ εὐφροσύνῃ τε φίλην μιν ἔθηκαν ἑορτήν.
Αὐτὰρ Ἰουδαῖοι Σούσοις ἔνι ναιετάοντες
Τρισδεκάτῃ μάρναντο ἐϋκλειῶς περὶ πόληος
Ψυχέων τε σφετέρων, καὶ ἐκ κρατερῶς πολέμιζον
Τεσσαρεσκαιδεκάτῃ, ἐχθρές τ᾽ ἀπὸ πάμπαν ὄλεσσαν,
Πεντεκαιδεκάτην δὲ καὶ αὐτοὶ θῆκαν ἑορτήν.
Αὐτὰρ Ἰουδαῖοι κωμάων ἔκτοθι Σούσων
Πολλὰς ἔνθα καὶ ἔνθα κεδασθέντες κατὰ χώρας
Τεσσαρεσκαιδεκάτην αἰεί σφιν ἔθηκαν ἑορτὴν

1486. Λωφήσαντες] Λήξαντες, παυσάμενοι, μετενήνεκται δὲ, ὡς Δίδυμος, ἡ λέξις ἀπὸ τῶν δυσβάστακτα τὰ φορτία ἀποθεμένων τοῦ λόφου ὑποζυγίων. Αἱμοφορύκτου] ᾑμαγμένου, αἵματι πεφυρμένου.

1489. Ἔρχατο] Ἀντὶ τοῦ εἰργμένοι ἦσαν, Ἰωνικῶς. Ἀλυκτοπέδῃσι] πέδαις ἀλύτοις.

1492. Ψυχὰς δ᾽ ἀΐδῃ ἀπέδωκαν] Ἔθανον· ζωὰς θανάτῳ παρέδωκαν. Ψυχὴ γὰρ ἡ ζωή. Καὶ Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους προτέρῃ κεφαλῇ δὲ β΄. Ψυχικὸς δὲ ἄνθρω-

(Τρισδε-

Alii autem aliis in provinciis Persicæ terræ
Omnes simul congregabantur Judæi magnanimi
Semper sibi invicem succurrere prompti.
Hi igitur cùm prostrârant litigiosorum copias hostium
Omnibus irruentes ex adverso in pugnâ tristi,
Tum tandem respirantes à cæde sanguine-inquinatâ
A bello abstitêre malo & cessârunt à prælio.
Multi autem prêndentes dentibus firmum solum
Inclusi sunt die illo vinculis gravibus inextricabilibus
Fatorum, hísque oculos mortis umbra circumtexit:
Et ferientes vultibus pronis humum
Gloriam Judæis, animas verò Orco tradiderunt.
Myriadas enim septem virorum domuêre Judæi
Chiliadásque ampliùs quinque trituratore ferro
Decimo tertio Mensis Adar (abstinebántque à spoliis)
Decimo-verò-quarto gravi cessabant à prælio,
Gaudióque & lætitiâ solennitèr [*eo die*] feriati sunt.
At Judæi in Susis habitantes
Decimo-tertio pugnabant, gloriosè pro civitate
Suísque animabus, ampliúsque fortitèr bellabant
Decimo-quarto, hostésque omnes pessundederunt:
Decimum verò quintum & ipsi statuerunt festum.
Verùm Judæi [*qui*] extra Susas [*erant*]
Multas hinc & indè dispersi per provincias
Decimum quartum sibi semper constituerunt festum

☞ πος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος· ἡ ψυχὴ καὶ πνεῦμα ἀντικείμενα. Ἀΐδῃ θανάτου στάσει. Ὡς Ἰακὼβ θρηνῶν τὸν Ἰωσὴφ Γενέσεως κεφαλῇ λζ΄. καταβήσομαι πρὸς τὸν υἱόν μου πενθῶν εἰς ᾅδου.

1496. Τεσσαρεσκαιδεκάτῃ] Ὑπακουστέον ἡμέρᾳ. Καὶ οὐ μὲν οὗτοι ἐν τετάρτῃ τοῦ μεσοῦντος ἐπολέμησαν, ὡς οἱ Σουσιανοὶ, ἀλλ' ἐν τρίτῃ μόνον, ὅ ἐστιν, ἐπὶ δεκάτῃ.

1503. Κληδάων] Κληδῶν θηλυκῶς, κλίνεται γὰρ ἡ αἱ Σοῦσοι ἡ τὰ Σοῦσα.

(Decimo

(Τρεισδεκάτῃ γὰρ μοῦνον ἐνὶ ὑσμῖνι μάχοντο)
Χάρμα καὶ παυσωλὴν ἱερὴν τελέσαντες ἐλαφρῶν,
Δῶρα τ' ἐπιστέλλοντες ἀμοιβάδις ἀγλαὰ δῶρα.
Μαρδοχαῖος δ' ἔγραψεν Ἰουδαίοις ἐνὶ βίβλῳ,
Καί τε νόμον διέταξε φυλασσέμεν Ἑβραίοισιν,
Ἤματι τῷ τοῦ μηνὸς Ἀδὰρ ὁσιωσέμεν αἰεὶ
Τεσσαρακαιδέκατον καὶ Πεντεκαιδεκαταῖον
(Ἤμασι γὰρ κείνοισιν ἀεθλεύσαντες Ἑβραῖοι
Ψυχέων περὶ σφετέρων περί τε παίδων καὶ περὶ γυναικῶν
Ὀρτὴν στησάμενοι χαλεπῶν παύσαντο μαχάων)
Μῆνα δ' ὅλον τρίλλιστον ἀεὶ κεχαρισμένον αὔτως
Εὐφρονέως τελέσαι γάμους καὶ δαῖτας ἄγοντες,
Δῶρα τ' ἐπιστέλλοντες ἀμοιβάδις ἀγλαὰ δῶρα·
Ὅττι ἐπὶ τῷ μέγα χάρμα μετεξήλλακτο γόοιο,
Δεινῶν τ' ἐξ ὀδυνῶν ἀκεσώδυνον ἦμαρ ἐφάνθη.
Ἤνδανε δ' αὖ πάντεσσιν ὁ Μαρδοχαῖος ἔγραψε.
Καὶ γὰρ Ἀμὰν συγγενοῦς συγγενὴς παῖς Ἀμμαδάθαο
Κλήρους βαλλόμενος τοῖσιν κακὸν οἶτον ὕφηνε
Καὶ σταυρὸν πολύπηχυν ἑτοίμασε Μαρδοχαίῳ·
Ἀλλ' Ἐσθὴρ βασίλεια λιτέσκετο τὸν βασιλῆα
Ἥρωα κρατερὸν πολυώνυμον Ἀρταξέρξην
Ἠνορέῃ φοβερόν τε καὶ εὐνομίῃ πολύαινον·
Ὃς δ' Ἀμὰν ὕψωσεν ἑτοιμοτάτῳ ἐπὶ σταυρῷ,
Κὰδ δ' ἄρα τέκνα κρέμασσεν Ἀμὰν στυγερώτερα τέκνα.

1511. Ἤματι τῷ] Δωρικῶς. Τῷ] τούτῳ. Ὁσιωσέμεν] ὁσιῶσαι, ὅσια ποιῆσαι καὶ ἑορτάσιμα.

1516. Τρίλλιστον] Τριπόθητον, πολύλλιτον, τρὶς ἢ πολλάκις εὐκταῖον.

1522. Καὶ γὰρ Ἀμὰν] Καὶ τὰ ἑξῆς. Ἐπιτομὴ πάσης τῆς ἱστορίας.

1526. Ἥρωα] Πρώτη τοῦ Ὀνόματος (Ἀρταξέρξου) μερὶς τὸ Ἥρωα σημαίνει Πέρσαις. Κατὰ τὸν Ἡσύ-

Κ 3

Ἤμασι

(Decimo tertio enim duntaxat in prælio pugnabant)
Gaudio requiem ſacram peragentes hilari,
Donáque mittentes mutua præclara dona.
Mardochius autem ſcripſit Judæis in libro,
Et pro lege ſtatuit ſervandum Hebræis, [*ut*]
Hos dies Menſis Adar celebrarent ſemper
Decimum quartum & Decimum quintum
(Diebus enim illis certamine-functi Hebræi
Pro vitis ſuis próque liberis & pro conjugibus
Feſtum [*poſt*] ſtatuentes gravi ceſſabant à prælio.)
Menſem verò totum ſemper exoptatiſſimum adeò
Hilaritèr tranſigerent nuptias & epulas agentes
Muneráque mittentes mutuò, præclara munera.
Quoniam in hoc menſe magnum gaudium pro luctu venit,
Et ex gravi dolore dolorem-ſiſtens apparuit dies:
Placuit verò omnibus quod Mardochius ſcripſerat.
Haman etenim inviſi inviſus filius Hammadethæ
Sortes jaciens illis malum fatum texuit
Crucémque multicubitalem paravit Mardochio.
Sed Eſthera regina ſupplicabat regi
Heroi forti multinomini Artaxerxi
Fortitudine formidando & æquitate laudando;
Ille verò Hamanem exaltavit paratiſſimam in crucem
Hamaníſque filios ſuſpendit ſuperbos filios.

☞ χιον. Ἴδε σχόλια εἰς στίχον ι'. Πολυώνομον. Ὀνομαστὸν καὶ ἔνδοξον πάνυ. Ἄλλως, πολλὰ τὰ ὀνόματα ἔχοντα. Ἐκαλεῖτο γὰρ οὗτος —Ὁ Περσῶν βασιλεὺς καὶ Μήδων, καὶ —Ὁ Μέγας βασιλεὺς —Καὶ βασιλεὺς βασιλέων —Καὶ ὁ Δαρείου μεγάλου —Καὶ Κύρου Ἥρωος τοῦ πρωτοβασιλέως Διάδοχος —Καὶ ὁ Ξέρξης ἀνίκητος —Καὶ τοιαῦτα πολλά.

Dies

Ἤματα δʼ αὖ Φυρεὶν τάδʼ ἑβδώςρων ἔνομα θέντες,
Ὅττʼ Ἀμὰν κλήρωσε παλῶν ἐνὶ πυξίδι κοίλῃ,
Ὁπποῖʼ Ἰουδαίοισι φόνον καὶ πῆμα λάχοιτο·
Κλήρους γὰρ Πέρσαι Φυρεὶν καλέουσιν ἅπαντες.
Αὐτὰρ Ἰουδαῖοι τάδʼ ἐνὶ φρεσὶν ὁρμαίνοντες
Αὐτοῖς καὶ τέκνοις τάμενον ὅρκια συνθεσιάων
Αὐτοῖς καὶ τέκνοισιν ἀπερμάντων γενεάων,
Μηνὸς τοῦδʼ ὁσιοῦσθαι ἀεὶ πάνδημον ἑορτήν
Ἠδὲ φυλασσέμεναι τῶδʼ ἤματε ἱερῷ ἀεργῷ
Τιμῇ ἀειμνήςῃ περιτελλομένων ἐνιαυτῶν,
Οὐδέ ποτʼ ἐκλαθέμεν Φυρεὶν ἀμνήμονι θυμῷ,
Ἀλλʼ αἰεὶ κείνοις τοῖς ἤμασι θυμὸν ἰῆναι,
Γήθεΐ τʼ εὐφραίνεσθαι ἰδʼ ἀγλαΐῃ τεθαλυίῃ
Ἐινὶ πόλει, χώρῃσι καὶ ὑψορόφοις μεγάροισιν,
Ὅσσον ἐφʼ Ἑβραίων ςρέφεται θεόμηκος ὅμιλος.
Ἐσθὴρ δʼ αὖ ἔγραψε φίλον τέκος Ἀββιχάλοιο,
Ἶς δέ τε Μαρδοχίοιο, περιπλομένου λυκάβαντος,
Στήριξαν τὸν θεσμὸν ἀνακλοπίης διὰ βουλῆς,
Θεσμὸν ἐλεύθερον, καὶ ἐπʼ ἤματα φαιδιμόεντα
Φυρεὶν ἐμπεδόωντες ἐπίτειμα γράμματα πέμψαν
Πᾶσιν Ἰουδαίοισι διὰ χθονὸς Ἀρταξέρξεω,

1530. Φυρεὶν] פורים κλῆροι ἢ κλήρων ἡμέραι ἀπὸ ἑνικοῦ פור ὁ κλῆρος, λέξις ἐστὶ Περσική. Σφαλματῶδες γοῦν τὸ τοῦ ὁ. φρουρεῖν, εἴπερ Ἰώσηπος, ἵνα τοῖς Ἕλλησι πιθανώτερος γένηται, ἑκὼν τοῦτο ῥῆμα, ὡς παρὰ τὸ φρουρεῖν, φρουραῖον λέγει. Ἑβδώςρων] ἐκάλεον. Λέξις Ὁμηρική.

1534. Ὁρμαίνοντες] Διὰ μελέτης λογιζόμενοι καὶ ἀναμιμνήσκοντες πόσα ἑαυτοῖς χάριν θαύματα, πόσα τʼ εὐεργετήματα ὁ Θεὸς ἐποίησε καὶ νῦν πολὺ μάλιστα, νόμον ἔθεντο ἑαυτοῖς καὶ τοῖς μετʼ αὐτοὺς ἡμέρας τὰς Φυρεὶν ἑορτασίμους ἔχειν, ὡς μνημόσυνον διατελοῦμενον κατὰ γενεὰν καὶ πόλιν καὶ χώραν.

1544. Ὅσσον ἐφʼ] Ἐφʼ ὅσον τόπον. Στρέφεται] διάγει. Θεόμηκ

Διὰ

Dies verò hos appellabant Purim nomen dantes,
Quoniam Haman ſortiebatur quatiens ſortes in pyxide,
Quandò nempè Judæis cædem & nocumentum ſortiretur;
Sortes enim Perſæ Purim nominant omnes.
At Judæi hæc in animis valdè volutantes
Sibimet liberíſque fœdera pepigêre
Sibimet [*inquam*] liberíſque per indeſinentes generationes,
Menſis hujus celebrare ſemper publicam ſolennitatem
Et ſacros-ſervare duos hos dies ſine opere feſtos
Honore non obliviſcendo circumvolventibus annis,
Nec unquam negligere [*dies*] Purim immemori animo;
Sed ſemper illis diebus animum exhilarare
Jubilóque gaudere & lætitiâ floridâ
In urbe, provinciis & alta-tecta-habentibus ædibus,
Ubicunque Hebræorum verſatur divinus cœtus.
Eſthera autem rurſus, chara [*illa*] proles Abbichaili,
Et vis Mardochii, proximo quoque anno,
Confirmârunt decretum regale per concilium
Decretum immunitatem-dans, atque dies feſtivos
Purim ratificantes crebras epiſtolas miſerunt
Omnibus Judæis per regnum Artaxerxis,

Ὄπις] οὐ περὶ Θεὸς οἱονεὶ μελετῷν ἐδόκει, ὅ ἐστιν, ἱλέως προὐνοεῖτο· ἄλλως, ὅμιλος μῆτιν ἔχων θεοσεβεστάτην, ὡς Θεοῦ ἐκλεκτὸς ὤν.

1546. Περιπλομένου λυκάβαντος] Μετὰ τὸν ἐξεληλυθότα, καὶ δεύτερον νῦν γράφουσι τὰ πέρισι γεγραμμένα ἰσχυρίζοντες, ὡς τὸ μὲν χρονικὸν Ἑβραίων μέγα, τὸ Σηδὰρ Ὠλὰμ καλούμενον, ἔχει· Καὶ συμφωνεῖ αὐτῷ Δρούσιος.

1548. Ἐλευθέριον] Τὸν ἐλευθέρους Ἰουδαίους ποιοῦντα. Φαιδιμόεντα] φαίδιμα, ἀείσημα, ἑορτάσιμα.

1549. Ἐπεμπεδόωντες] Ἐπιβεβαιῶντες, ἰσχυρίζοντες, ἐπικυρώσαντες. Ἐπιτεῖμα] συχνά, οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ νῦν δίς.

Διά τε χωράων ἑκατὸν καὶ εἰκοσιεπτὰ
Ἰνδῶν ἐκ μεγάλων πυμάτους εἰς Αἰθίοπας.
Τοῖσδε νόμους φυεὶν ἐπεπέμπετο ἀρκιχόρουτος·
Καὶ γράφη ἐν βιβλοισιν ἐφημερίοισιν Ἀνάστης,
Μνημόσυνόν τ' ἔμμεναι καὶ ἀνδράσιν ἐσσομένοισι.

1551. Διά τε χωράων] Διὰ χωρῶν. Καὶ τὸ δὲ ἐκλείνετο, ὅτι, εἰς τὸ τῶν ἐπιστολῶν ταχύτητα σημαίνειν ἐκπεμφθεισῶν, οὐδὲ καὶ τὸ μέζον ἂν ἐπιτηρεῖν οἷός τ' εἴη. Ἀλλὰ δὴ καὶ Ὅμηρος ἔχει· Διὰ

ΚΕΦΑΛ. ι.

ὙΠΟΘ. Μαρδοχίου, Ἐσθήρος, ἰδὲ κλέος αὐτοῦ Ἄνακτος.

(ξέρξης

Ερσάων δὲ κρατερῶν βασιλεὺς μέγας Ἀρτα-
Πᾶσιν ἐπὶ λαοῖσιν ἐβάλλετο δασμὸν ἀφειδέα
Ἔθνεσί τε ξύμπασιν, ὅσ' αὐτῷ ἀρχόμενα ἦσ'
Γαίῃ ἐνὶ τραφερῇ νήσοισί τε εἰναλίῃσιν.
Ὄλβον δὲ ξυνέλεγε πολὺν καὶ ἀπείρονα γάζαν
Πλοῦτον θεσπέσιον, τῷ δηΐους ἶφι δάμασσεν

1557. Ἐβάλλετο] Προσέθετο. δείκνυσι δὲ τοῦ τέλους σκληρότητα. Δασμὸν] τέλος, φόρον. Ἀφειδέα] κοινὸν, οὐδενὶ φειδόμενον, ἢ αὐστηρῶς ἀπαιτούμενον. Πόσος δ' ἑκάστης χώρης φόρος, παρ' Ἡροδότῳ ἐν Θαλίᾳ.

1558. Ἀρχόμενα] Ὑπήκοα, ἀρχόμενα, διὰ συγκοπῆς.

1559. Νήσοισι] Νῆσός ἐστι γῆ ὑπὸ θαλάσσης περιτετειχισμένη πανταχόθεν. Ἴσως ἀπὸ τοῦ νήσσης (ὀρνέου εἶδος) ἥτις καὶ αὐτὴ διαπαντὸς ἐν τοῖς ὕδασι περινήχεται, ὡς ὁ Σχολιαστής.

1560. Γάζαν] Περσικὴ λέξις, σημαίνει θησαυρὸν μάλιστα τοῦ βασιλέως.

Οἱ

Pérque provincias centum & viginti ſeptem
Indis à nigris uſque ad extremos Æthiopas:
His autem decretum mittebatur nuper-celebratum:
Et inſcriptum-erat libris diurnis [*i.e. Annalibus*] Reginæ
Monumentum fore etiam poſteris hominibus.

☞ μὲν ἀσπίδος ἦλθε φαεινῆς ὄβειμον ἔγχος.
1553. Ἀρπιχόρδατος] Ἄρπι τοῦ χορείαις εὐφημισθείς. Νόννος δὲ ἔφη --- Ἀρπιχόρδατον ἑορτήν.

CAP. X.

ARG. *Hìc laus Mardochii, Eſtheræ, Regíſq; timendi.*

PErſarum verò fortium rex magnus Artaxerxes
Omnes in populos tributum impoſuit ſeverum
Gentéſque omnes, quæ illi ſubjectæ erant
Terrâ in aridâ inſulíſque maritimis.
Opes autem plurimas accumulavit gazámque
Theſauros immenſos; quorum-ope hoſtes domuit,

☞ 1561. Τῷ δηΐους ἶφι δάμασσε] Χρυσὸν μὲν ἄχρηστον ὁ σίδηρος νικᾷ, ὡς Κροίσῳ ποτὲ Σόλων προσηνίξατο, εἰ δέ τις αὐτῷ χρῆται, χρυσὸς σίδηρον νικᾷ. --Χρήματα γὰρ κρυεροῦ νεῦρα πέλει πολέμου. Στρατηγοὶ δὲ ἄνευ τῶν χρημάτων γαστέρας μὴ ἔχειν λέγονται διὰ τὴν ἀτροφίαν, ---Χρήματα γὰρ ψυχὴ πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσιν, ὡς Ἡσίοδος. Καὶ Δημοσθένης οὖν --- Δεῖ δὴ χρημάτων καὶ ἄνευ τούτων οὐδὲν ἔστι γενέσθαι τῶν δεόντων. Ἀλλά, ὡς ὁ χρησμὸς Ἀπόλλωνος Πυθίου τοῦ ἐν Δελφοῖς Φιλίππῳ τῷ Μακεδόνων βασιλεῖ, Ἀργυρέαις λόγχῃσι μάχου καὶ πάντα κρατήσεις.

Οἵ ποθ' ὕδωρ καὶ γαῖαν ἀνηνάμενοι ἐμάχοντο.
Πολλάων πολίων δ' ἐκνάξατο ἄκρα κάρηνα,
Πολλὰς δ' αὖ ἐπόλισσε πόλεις ἐνὶ Περσίδι γαίῃ.
Τοῦ δ' ἀλκὴ καὶ φήμη ἰδ' ἠνορέη ὑπέροπλος
Καὶ σθένος ἐν βίβλοισιν ἐπηετανοῖσι γέγραπτο
Περσέων θ' ἱππομάχων καὶ Μήδων ἀγκυλοτόξων.
Ἔνθ', ὃς πρώτων πρῶτος ὑπὸ ζυγὸν ἤγαγεν ἄνδρας
Αἰγυπτίους, αὐτῶν γὰρ ἀποστασίην ἀπέτισεν·
Ἔνθ', ὅτι καλὸν πρῆσεν Ἀθηναίων πτολίεθρον,
Καὶ μεγάλου πόντοιο γεφύρωσε πλατὺ νῶτον,
Εὐρώπην τ' Ἀσίῃ, Σηστόν τ' ἐπέλασσεν Ἀβύδῳ,

1562. Οἵ ποθ' ὕδωρ καὶ γαῖαν] Οἱ Περσῶν βασιλεῖς πόλεμον ποιήσοντες τοῖς ἐχθροῖς ἀπέπεμψαν κήρυκας ἐπὶ γῆς καὶ ὕδατος αἴτησιν, ὅτι διδόναι γῆν καὶ ὕδωρ δουλεύειν ἐστὶ κατ' Ἀριστοτέλη. Ὕδωρ δὲ καὶ γῆν διδόντες ἐμοὶ δοκοῦσι σημαίνειν, τὸ αὐτοῦ κράτος ἔν τε γῇ καὶ ὕδατι μέγιστον ἐξομολογεῖσθαι. Τοὺς δὲ ἀπαρνησαμένους κατεπολέμησαν οἱ Πέρσαι. Τοῦτο δὲ ἔθος ὁ μὲν Ὀλοφέρνης αἰνίττεται ἐν τῇ Ἀποκρύφῳ Ἰουδὶθ κεφ. β'. κόμματι ζ'. Καὶ ἀπαγγελεῖς αὐτοῖς ἑτοιμάζειν Γῆν καὶ Ὕδωρ, ὅτι ἐξελεύσομαι ἐν θυμῷ μου ἐπ' αὐτοὺς καὶ καλύψω πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς ἐν τοῖς ποσὶ τῆς δυνάμεώς μου· εἰ μὴ ἑτοιμάζωσίν μοι εἰς ἀπάντησιν γῆν καὶ ὕδωρ, ὑπακουστέον) καὶ δώσω αὐτοὺς εἰς διαρπαγὴν αὐτοῖς (τῇ δυνάμει μου.) Καὶ Τίτος Λίβιος, ὁ τῆς ῥωμαϊκῆς ἱστορίας συγγραφεύς, ἐν βιβλίῳ λε'. —Εἰ μὴ παραδῶσι τοὺς Πέρσας ὕδωρ καὶ γῆν παρὰ Λακεδαιμονίων αἰτήσαντας βώλου γῆς καὶ ὕδατος καταπόσεως ἀπορήσαιεν. Καὶ δῆλός ἐστιν ἱστορία, περὶ τῶν πρεσβευτῶν Περσικῶν, ὅτε ταῦτα παρ' Ἑλλήνων ἀπῄτησαν, εἰς τὸ φρέαρ ἐμβληθέντων, ὅπου καὶ γῆν καὶ ὕδωρ θανάτῳ ζημιωθέντες λάβοιεν. Προσθήσω δ' ἐπὶ τοῦτο ἓν παρ' Ἡροδότου λαβών. —Ἐς δὲ Ἀθήνας καὶ Σπάρτην οὐκ ἀπέπεμψε Πέρσης ἐπὶ γῆς αἴτησιν κήρυκας, τῶνδε εἵνεκα. Πρότερον Δαρείου πέμψαντος ἐπ' αὐτὸ τοῦτο, οἱ μὲν αὐτέων τοὺς αἰτέοντας ἐς τὸ βάραθρον, οἱ δ' ἐς φρέαρ ἐμβαλόντες, ἐκέλευον γῆν τε καὶ ὕδωρ ἐκ τούτων φέρειν παρὰ βασιλέα.

1566. Βίβλοισιν ἐπηετανοῖσι] Ἐνιαυσίοις τοῖς βίβλοις· ἐπηετανὸς δὲ ὁ καὶ ἡ, ὡς Ὅμηρος — Ἐπεὶ οὐ κομιδὴ κατὰ νῆα Ἦεν ἐπηετανός. Ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις καθ' Ἑβραϊκὰ βιβλία ἔλεγον ἐφημερίοισι, νῦν δὲ οὐκ ἀλόγως ἄλλως λέγω.

568. Ὑπὸ ζυγὸν ἤγαγεν ἄνδρας Αἰγυπτίους] Ἡρόδοτος καὶ Διόδωρος ταῦτα μὲν ἱστοροῦσι. Δροῦσιος δὲ τοὺς χρόνους οὕτω διατάττει μετὰ τὴν ἦθλαν τῶν Αἰγυπτίων Συμπόσιον τὸ ἐρθήμερον τὸ τοῦ Ἀσίνου καλούμενον κατεσκεύασεν· ἐν ᾧ καὶ περὶ Διαβάσεως εἰς Ἑλλάδα ἐβουλεύετο.

Καὶ

Quicunque Aquam & Terram pernegantes pugnabant.
Multarum verò urbium evertit ſumma culmina,
Multas etiam urbes extruxit in Perſicâ terrâ.
Hujus autem robur & fama & fortitudo immenſa
Viréſque in libris Annalibus ſcribebantur
Perſarúmque equitum & Medorum arcu-clarorum.
Ibi [*ſcriptum,*] quòd omnium primus ſubjugavit viros
Ægyptios, eorúmque rebellionem ultus eſt:
Ibi, quòd pulchram incenderat Athenienſium urbem
Magníque [*Helleſ--*] --ponti ponte-junxit latum dorſum,
Europámque Aſiæ Seſtúmque admovit Abydo,

☞] Μετὰ τὸν πόλεμον τοῦ Ἀσίνου ἐμέμνητο, καὶ ἐκλογῇ βασιλείας συναγωγὴ παρθένων γίνεται (τοῦτο δὲ πολέμου περισκελῆ διὰ πέντε ἐνιαυτοὺς φασὶ γεγονέναι) μετὰ δὲ τὸν ἐνιαύσιον καθαρμὸν εἰς αὐτὸν ἐλθοῦσα ἡ Ἐσθὴρ βασιλείας μετέσχεν. Εἶτα καὶ πάντα ἄλλα, ὡς ἰδεῖν ἐστιν, ἐγίνετο.

1569. Ἀποστασίην] Οἱ μὲν Πέρσαι ὑπὸ Καμβύσου τὴν Αἴγυπτον ἐνίκησαν, οἱ δὲ ὕστερον ἀποστάσεως καιρὸν λαβόντες ὑπὸ τοῦ Ξέρξου ἡττήθησαν. Ὡς Καμβύσην αὐτοὺς νικᾷν πρῶτον, τὸν δὲ Ξέρξην ὑπὸ ζυγὸν αὐτοὺς πρῶτον ἄγειν, ὡς σκληροτέρων δι' ὀργῆς ὄντα.

1570. Πρῆσεν Ἀθηναίων πτολίεθρον] Τοῦ μὲν Ξέρξου ἐπιβείσαντος, τότε τοῖς Ἀθηναίοις χρησμὸς ἐδόθη --Τεῖχος Τριτογενεῖ ξύλινον διδοῖ εὐρύοπα Ζεὺς --Μοῦνον ἀπόρθητον τελέθειν, τό σε τέκνα τ' ὀνήσει· --Μηδὲ σύ γ' ἱπποσύνην τε μένειν καὶ πεζὸν ἰόντα ---Πολλὸν ἀπ' ἠπείρου στρατὸν ἥσυχος, ἀλλ' ὑποχωρεῖν. Καὶ οἱ μὲν ταῦτα μὴ σάφα νοήσαντες ἐν τῇ Ἀκροπόλει ξύλινον τεῖχος κατεσκεύασαν. Ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς μόνος περὶ νεῶν αὐτὰ ἑρμηνεύσας ἀπὸ τῆς πόλεως τοὺς ἄνδρας ἀπέστρεψεν. Ὁ δὲ Ξέρξης ἐπερχόμενος τὸ ξύλινον τεῖχος καὶ τοὺς εὑρεθέντας ἐν αὐτῷ καὶ τὴν πόλιν κατέκαυσεν. Ὡς Ἀριστοφάνης ἐν Σφηξὶν --Ἦλθεν ὁ Βάρβαρος τῷ καπνῷ τύφων ἅπασαν τὴν πόλιν καὶ πυρπολῶν.

1571. Πόντοιο] Ἑλλησπόντου. Γεφύρωσε] γέφυραν ἐποίησεν ἐκ τῶν νεῶν συζυχθεισῶν ἀπὸ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ Ἑλλάδα. Ὡς καὶ πρὶν αὐτοῦ πατὴρ Δαρεῖος Θρακικὸν Βόσπορον ἐγεφύρωσε. Πλατὺ] εὐρὺ, μέγα, ὡς Ὅμηρος ---ἐπὶ πλατεῖ Ἑλλησπόντῳ. Ἀντίφρασις δὲ ἀείσημος, στενὸς γὰρ ὁ πορθμός ἐστι. Πλατὺ νῶτον] τοῖς Γραμματικοῖς ὁ νῶτος ἑνικῶς· καὶ τὰ νῶτα πληθυντικῶς· Ὁ δὲ Θεόκριτός φησιν, --Αὐχέν' ἐπιστρέψας καί οἱ πλατὺ δείκνυε νῶτον.

1572. Εὐρώπην τ' Ἀσίῃ Σηστόν τ' ἐπέλασσεν Ἀβύδῳ] Ὁ στίχος ἐστὶ Λουκανοῦ ἐστι λατινογλώσσου ποιητοῦ αὐτολεξεὶ μετατεθέν.

Mariſque

Καὶ πελάγεσσι θεὸν ὑγρὸν ἀφειδεῖ τύψεν ἱμάσθλῃ·
Οὖρος δ' αὖ διώρυξεν Ἄθω μέγα τὸ ὑψηλόν τε,
Ναυμαχίῃ δ' ἐφόβησε μεγασθενεῖ πῆμα χαλές·
Πίστις δ' ἔνθα τέθηλε καὶ οὔνομα Μαρδοχίοιο
Καὶ γλυκερὴ καὶ ἀριθμὸς ἑῶν εὐεργεσιάων,
Καὶ χάρις, ἣν οἱ ὄπασσεν Ἄναξ ἐεικομένην ἀμοιβήν,
Πλεῖστα μάλα ζαθέῃ τάδ' ἔσαν κεχαραγμένα βίβλῳ.
Γράπτο δὲ Ἐσθῆρος πολυήρατον εὖχος Ἀνάσσης
Εἶδός τε κάλλος τε, ᾧ ἐνίκα φῦλα γυναικῶν,
Ὧι τε φίλον βασιλῆος ἀκήνικσεν ἦτορ ἔρωτι·
Ἡ δέ νυ γοῦν πάσῃσι μετέπρεπε θηλυτέρῃσι
Κάλλεϊ σωφροσύνῃ τε, τὰ γὰρ γέρας ἐστὶ γυναικῶν.
Ἀνδρῶν δ' αὖ βασιλεὺς μάλ' ὑπείροχος ἦεν ἁπάντων
Ἀμφότερον λαοῖσι κεκασμένος ἠδ' ἀρετῇσι·

1573. Θεὸν ὑγρὸν ἀφειδεῖ τύψεν ἱμάσθλῃ] Ναυαγίας ἕνεκα χολώσας ὁ Ξέρξης τὰς πέδας ἐπὶ τῷ πόντῳ ἐμβάλλειν καὶ πληγαῖς τὸν Ποσειδῶνα μαστίζειν ἐκέλευσε. Πλατυτέρως περὶ τούτων Ἰσαὰκ ὁ Τζέτζης γράφει ---Γεγονυίας γὰρ γεφύρας μεγάλης, ἧς ὑπὸ χειμῶνος διαλυθείσης, διακοσίαις ῥάβδων πληγαῖς ἔτυψε τὸν Ἑλλήσποντον καὶ δύο ζεύγη δεσμῶν σιδηρῶν ἐκέλευσεν ἐμβαλεῖν εἰς τὸ πέλαγος, ὡς δῆθεν τὴν θάλασσαν, οἷα δούλην, δεσμῶν τοῖς κλοιοῖς. Ὅπως δὲ δύω ἄλλας, ἀντὶ τῶν προτέρας, γεφύρας ταῖς ναυσὶν ἐζευγμέναις ἐποίησεν, καί τινι τρόπῳ, καὶ πᾶσαν ταύτης τῆς ἱστορίας ἐπιτομὴν ἀναγίνωσκε παρὰ τῷ προειρημένῳ Τζέτζῃ ἐν τοῖς εἰς Λυκόφρονα περὶ τὸ τέλος.

574. Οὖρος δ' αὖ διόρυξεν Ἄθω] Αἰσχίνης κατὰ Κτησιφῶντος περὶ Ξέρξου λέγει --Ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς ὁ τὸν Ἄθω διορύξας. Περὶ δὲ τούτου αὐτοῦ ἐπιχειρήματος Λυκόφρων φησὶ ---Τῷ θάλασσα μὲν βατὴ --Πεζῷ πέλ' ἔσται, γῆ δὲ ναυσθλωθήσεται ---Ῥήσσοντι πηδοῖς χέρσον. Καὶ τοιοῦτό τι Σίβυλλα περὶ αὐτοῦ ---τὰ μὲν βυθοῦ ὑγρὰ κέλευθα Πεζεύσει, πλεύσει δέ τε μοῦνος ἃ ποσσὶ πατεῖται.

575. Ναυμαχίῃ δ' ἐφόβησε] Τεταυτολόγηκα περὶ τούτων, ἵνα τὸ Περσῶν ἀλαζονικὸν μιμῶμαι. Ναυμαχίῃ παρὰ τῇ Σαλαμῖνι, πεζομαχίᾳ δὲ παρὰ ταῖς Θερμοπύλαις. Οἱ δὲ Πέρσαι, νικηθέντες περ, ἐν αὐτῶν χρονικοῖς ταῦτα ὡς ἔνδοξα καὶ μεγάλα ἔγραψαν. Ἔθος δὲ αὐτοῖς πάντα λόγου ἄξια γράφειν λέγει Πλούταρχος, καὶ Τζέτζης περὶ ταύτης ναυμαχίας ἱστορεῖ, - Χρυσῷ θρόνῳ καθήμενος ὥρα τὴν ναυμαχίαν ---Καὶ γραμματεῖς παρεῖσαντο μέλλοντες ταύτην γράφειν, ἐν τῶν Χιλιάσιν. Ἐκάθητο δὲ ὁ Ξέρξης ἐπὶ Κέρατι τῇ πέτρᾳ. Ὑπὸ τῷ ὄρει τῷ Αἰ-

Μαρδό-

Marisque deum humidum strictâ verberavit scuticâ;
Montémque perfodit Atho magnúmque altúmque,
Navalique pugnâ terruit omnes-Græcos præpotenti.
Fides ibi floruit & nomen Mardochii
Et genus & catalogus ejus benefactorum,
Et gratia, quam retribuit rex gloriosam talionem,
Omnia utique Divino hæc scribebantur libro :
Scribebatúrque Estheræ amabile decus Reginæ,
Speciésque & forma, quâ vincebat sexum mulierum,
Quâque charum regis vulneravit cor amore.
Hæc igitur omnibus prænitebat foeminis
Pulchritudine modestiâque; hæc enim decus sunt mulierum.
Virorum autem rex præcipuus erat omnium
Utrumque populis ornatus & virtutibus.

…γιάλεω, ὡς Ἡρόδοτος. Παναχαιοὺς] πάντας Ἀχαιοὺς ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναθροισθέντας, ἢ Ἕλληνας γνησίους καὶ τοῦ γένους (ἤγουν ἐκ πατέρων καὶ μητέρων) Ἀχαιούς. Δίδυμος.

1577. Εὐεργεσιάων] Ὁ αὐτὸς Ξέρξης ἐν ἐπιστολῇ πρὸς Παυσανίαν---Κείσεταί σοι εὐεργεσία ἐν τῷ ἡμετέρῳ οἴκῳ εἰσαεὶ ἀνάγραπτος, ὡς ἐν πρώτῳ Θουκυδίδου. Καὶ Ἡρόδοτος ἐν Οὐρανίᾳ---Φύλακος δὲ εὐεργέτης βασιλῆος ἀνεγράφη. Οἱ δὲ ἔντιμοι καὶ βασιλέως φίλοι Πέρσαις εὐεργέται ἐκαλοῦντο, ὡς ὁ Τζέτζης καλεῖ Ὦτα καὶ Ὀφθαλμοὺς βασιλέως --Τοὺς περιβλέπτους ἄνδρας καὶ εὐεργέτας. Ἴδε σχόλια εἰς στίχον τὸν ᾳτξβ'. Ὁ δὲ εὐεργέτης βασιλέως Περσιστὶ λέγεται Ὀροσάγγης, ὡς Κοίλιος ὁ Ῥοδίγινος βιβλίῳ η'. κεφαλῇ β'. παρ' Ἡροδότου λαβών.

1580. Γεγράπτο] Ἀντὶ τοῦ γέγραπτο ἢ ἐγέγραπτο, ὁμοίως τὸ λεκτό.

1586. Λαοῖσι κεκασμένος] Ὁ Δούπορτος ---Τιμὴ μὲν βασιλῆος ἐνὶ πληθυῖ πέλεν ἀνδρῶν. Εἰ δ' ὑπολίζονές εἰσιν, ὅδ' ὤλετο χήτεϊ λαῶν. Σολομῶντος παροιμιῶν κεφ. ιδ'. κόμ. κη'. Καὶ οἱ Ἑβδομήκοντα---Ἐν πολλῷ ἔθνει δόξα βασιλέως. Κεκασμένος] Κεκοσμημένος. Ἀρετῆσιν] Ἀνδρείᾳ δηλονότι, ἐλεημοσύνῃ, δικαιοσύνῃ, εὐχαριστίᾳ (οἷα μὲν ἐν τοῖς περὶ Ἀμάνου καὶ Μαρδοχαίου ἰδεῖν ἔστι) καὶ φιλοσοφίᾳ· καὶ ἐν ταύτῃ μάλιστά φασιν αὐτὸν ἐπὶ τοσοῦτον ἐσπουδακότα, ὥστε καὶ τεχνῶν καὶ μηχανημάτων τινῶν ἐφευρετὴν πεφυκέναι, ἐν δὲ λόγοις οὐ πάντως ἄδοξον οὐδὲ μὴν ἀσύμβολον. Φιλόμουσον δὲ τηλικοῦτον, ὥστε ψυχὴν ἐν τοῖς ὠσὶν οὖσαν πεπιστευκέναι. Ἄλλοι, ὅτι διὰ ταύτης τῆς γνώμης τὸ ὀξύθυμον μόνον τῆς ψυχῆς τὸ δι' ἀκοῆς γινόμενον ᾐνίξατο, ὑπονοοῦσιν. Ὡς ἂν εἴποι, οὕτως ἄγαν ἡ ψυχὴ δι' ἀκοῆς εἴωθε κινεῖσθαι, ὡσεὶ ἐν τοῖς ὠσὶν ἱδρυμένη.

Mardo-

Μαρδόχαιος δ' ἄρα τῷγε πελέσκετο κοίρανος ἄλλος
Δεύτερος ἐν τιμῇ, βασιλεὺς δ' ὡς ἵκετο δήμῳ·
Πᾶσι δ' ἀριστήεσσι μετέπρεπεν ἠδὲ μέδουσιν
Ἀμφότερον, πιστόν τε νόον καὶ ἐπίφρονα βουλήν,
Ἠείδει δέ τε χερσὶν ἐγκρέμασθαι ὀξὺν ἄρηα.
Τὸν μὲν ὁμῶς κύδηναν Ἰουδαῖοι μεγάθυμοι
Πέρσαι τε Μῆδοί τε· Σέβας δ' ἔχεν εἰσορόωντας,
Τοῖον οἱ στράπτασκε φάος θεοείκελος ἀνὴρ
Ὄμμασιν ἠγαθέοισιν ἀπὸ σεμνοῖο προσώπου.
Αἰεὶ δ' ἐν φρεσὶν ᾗσι φιλήνορα μήδεα εἰδὼς
Ἔθνεος εὖτ' ἄφενος καὶ ἐλευθερίην ἐφύλαξε
Θεσμῶν ἰθυπόρων πανθελγέα ἡνία τείνων.
Ἄμμιγα γὰρ Πέρσῃσι θεμιστεύων ἐβίωσεν,
Εὐκλειῶς ἐβίωσεν ἀνάκτορος οἶκον ὀφέλλων,
Τίσατο δ' ἰθείαν τε κακοῖς ἐσθλοῖσί τ' ἀμοιβήν.
Ὥς ὅγε τιμῇσιν πολλῇς καὶ κύδεϊ γαίων
Ὄψιμον αὖ μετόπισθε λάχεν βιότοιο τελευτήν.

1598. Πανθελγέα] Κακοὺς γὰρ ἐκ τῆς Δίκης σκληρότητος καλοκἀγαθοὺς ἢ ἐκ τῆς Δίκης γλυκύτητος ἔθελξεν. Ἡνία] τὴν διοίκησιν καὶ ὑπηρεσίαν τῶν νόμων.

1600. Οἶκον] Τὰ οἰκεῖα. Ὀφέλλων] Αὐξάνων καὶ ὠφελῶν.

1603. Ὄψιμον αὖ μετόπισθε λάχεν βιότοιο τελευτήν.] Οὐχ

ΤΗΣ ΕΣΘΗΡΟΣ

ΤΕΛΟΣ.

Mardochius verò ſub hoc dominus erat alter
Secundus honore, póſtque regem colebatur à plebe.
Omnibus autem Satrapis eminuit & principibus
Utrúmque ob fidelem animum prudénſque conſilium,
Novítque etiam manibus excitare acrem pugnam.
Hunc quidem paritèr honorabant Judæi fortes
Perſæque Medíque: Reverentia verò cepit ſpectantes;
Talem jaculabatur fulgorem divinus vir
Oculis admirandis à gravi vultu.
Semper autem animo ſuo amica conſilia ſciens
Gentis ſuæ opulentiam & libertatem cuſtodivit
Legum juſtarum delinitrices habenas moderans.
Inter enim Perſas jura-miniſtrans degit
Gloriosè degit regis ſubſtantiam augens,
Tribuítque æquam boníſque malíſque compenſationem:
Sic ille multis honoribus & decore inſignitus
Serum tandem ſortitus eſt vitæ finem.

☞ Ὡς Ἀμὰν παρὰ τὸ πρέπον καὶ ἐλπίδα δυσκλεὸς τοῦ θανάτου ἔτυχεν. Ἀλλὰ συνεχῶς --- Τιμῆσιν πολλῆς καὶ κύδεϊ γαίων Ὄψιμον αὖ μετόπισθε λάχεν βιότοιο τελευτήν. Ταύτην γὰρ μεγίστην διαφορὰν μεταξύ τε κακῶν καὶ ἀγαθῶν δείκνυσι μόνον τὸ Τέλος.

ESTHERÆ

FINIS.

Ἐπίγραμμα εἰς τοῦτο τὸ Ποίημα.

ΕΥδετε νῦν Ἐσθὴρ καὶ Μαρδοχαῖε περίφρον,
Μήτ᾽ Ἀμὰν ὕπνοιο ταράξῃ κάλλιμα δῶρα.
Τοῖον γὰρ τῷ σταυρὸν ἐπήξαμεν ἄφθιτον ὧδε,
Ὄφρ᾽ αἰεὶ βασάνοισιν ἐρεχθόμενος κακὰ πάσχῃ·
Τοῖον δ᾽ ὔμμιν κῦδος ὀπάσσαμεν ἀγλαότιμον,
Ὄφρ᾽ αἰεὶ βασιλεῦσιν ἰδ᾽ ἡγεμόνεσσι φιλῆσθον.
Οὐδ᾽ ὑμῖν μετὰ Βίβλοι Ἐπιπνευστοὶ κλέος εἶχον,
Ἥδε γὰρ ἡ μερὶς βίβλος ἀκήρατον ὄνομ᾽ ὀπάσσει.

Ταῦτα Θεῷ προτετύχθαι ἐάσομεν Ἑλλάδι φωνῇ·
Αὐτὰρ ἐμοὶ σπεύδοντι Βρεταννίδος εἰς κλέα γαίης
Θεσπέσιος πόνος ἄλλος ἐνὶ στήθεσσι μέμηλε
Κερκίδι Αὐσονίῃ πολυδαίδαλος, ὕστατος οἴμη.
Ἔνθα τάχ᾽ Ἀγγλιάδας τε μάχας καὶ κήδεα Κελτέων
Καὶ Μέλαν Ἡγεμονῆα φόβον Φρανκωΐδος αἴης,
Καὶ Καρόλου Βασιλῆος ἀγακλυτὸν εὖχος ἀείσω·
Εἰ ἐτεόν μοι Φοῖβος ἀπὸ τριπόδων ἀγορεύει,
Φοῖβος γάρ νύ μοι ἐστι μέγας Βαυμόντιος αἰεί.
Δὸς χάριν ἀμφοτέροισιν Ἄναξ Θεοείκελ᾽ Ἰησοῦ,
Ἀμφοτέρην γὰρ Μοῦσαν ἀπὸ χθονίων ἐκάθηρα
Τὴν ὁσίοις ὑδάτεσσιν Ἰορδάνεω ἀργυροδίνεω
Λουσάμενος, τοῦ δ᾽ αὖτις ἐν ὕδασι Βαπτισμοῖο.

Epigramma in hoc Poema.

NUnc, *Esthera*, levis capias ſolatia ſomni,
Nec metus Hamanis te turbet, Victor Hamanis;
Talem namque Crucem libro hoc ereximus illi,
Sentiat ut ſemper laqueatæ tormina mortis;
At decus hic vobis peperi indelebile tantum,
Regibus ut multis placeatis Xerxe perempto:
Nec veſtri *Annales* jam nomina veſtra reſervant,
Sed noſtro hoc ſemper vobis ſtat fama libello.

Ille Deo ſacer eſt, Græco quem diximus ore;
At me, dum in proprias revocat mea Patria laudes,
Jam novus ecce labor manet & ſub pectore ſurgit
Auſoniâ variatus acu, meta illa canenti.
Anglica fors victis cantabo prælia Celtis,
Ductorémque *Nigrum*, quem Gallicus horruit hoſtis,
Et Caroli immenſam non vano carmine famam;
Siquid habes veri, Tripodis ſanctiſſime cuſtos,
Petrenſis Præfecte Domûs: Tu noſter Apollo.
Chriſte, operi cœleſte meo des munus utrique,
Utraque nam dudum puro ſe Muſa lavacro
Jordanis nitido ſe lavit flumine prima,
Altera Baptiſmi ſacro de fonte refulget.

NEquis fortè vitio mihi vertat, quòd in Homero imitando neglectior fuerim, ego rationes meas, cur id fecerim, aliàs congeſſi; nam nec infiteor, me ſaltem meliùs, ſi libuiſſet, præſtare iſtud potuiſſe: Idque uno hoc argumento comprobabo, quòd ſequentem ex Homero factam Parodiam vix unius horæ ſpatiolo condiderim. In quâ cùm ad Verſuum ordinem me ſtrinxiſſem, nemo non videt, ſi licentioſiùs hinc indè in Parodiâ velitâſſem, potuiſſe me aliquam etiam laudem ex hoc ſcribendi genere mihi decerpere. En! tibi Ὁμηρικωτάτην totius Hiſtoriæ Eſtheræ Epitomen.

ΣΟΥΣΙ-

ΣΟΥΣΙΑΔΟΣ

ῬΑΨΩιΔΙΆ Ἢ ΠΑΡΩιΔΙΆ

ὉΜΗΡΙΚΉ.

Μῆνιν ἄειδε Θεὰ Ἀμαληκιάδεω Ἀμανῆος
Οὐλομένην, ἣ μυρί' Ἑβραίοις ἄλγε' ἔθηκε.
Περσέων δ' ἰφθίμους ψυχὰς ἄϊδι προΐαψεν,
Οὐκ αὐτήν. Αὐτοῖσι δ' ἑλώρια τεῦχεν ἑ-
Ἠδ' ἑὸν οἶκον ἅπαντα· Θεοῦ δ' ἐτελείετο βουλή. (αὐτόν,
Ἐξ οὗ δὴ περὶ πρῶτα διαστήτην ἐρίσαντε
Μαρδόχιός τ' Ἐσθῆρι φίλος καὶ δεινὸς Ἀμανοῦς.
Σφῶε τίς δ' ἂρ Παρθέων ἔριδι ξυνέηκε μάχεσθαι;
Ζῆλος ὁ ὕβρειος υἱός, ὁ γάρ τ' Ἀμανῆϊ πεφυκὼς
Νοῦσον ἐνὶ φρεσὶν ὦρσε κακήν (Ἀρεταὶ δ' ὀλέκοντο.)
Οὕνεκα τόν γ' Ἀμὰν ἠτίμησ' ἀρπακτῆρα
Μαρδόχιος. Ὁ γὰρ ἦλθεν ἀπαὶ βασιληΐδος αὐλῆς
Κύδεϊ ἀγαλλόμενός τε φέρων τ' ἀπερείσι' ἄποινα
Στέμματ' ἔχων κεφαλῆφιν ἀγακλέος Ἀρταξέρξεω
Χρυσέῳ ἀνὰ σκήπτρῳ· ἐρέθιζε δὲ πάντας Ἑβραίους,
Μαρδόχιον δὲ μάλιστα σοφὸν κοσμήτορα λαῶν·
Μαρδόχιος δὲ καὶ ἄλλοι ἐϋκνήμιδες Ἑβραῖοι

Οἶσι

Οἷσι Θεὸς ποτ' ἔδωκεν Ὀλύμπια δώματα ναίων
Περθομένην Σολύμοιο πόλιν οὐδ' οἴκαδ' ἱκέσθαι,
Γοῦνα μὲν οὐ λύσαντο καὶ οὐκ ἀφέλοντο Τιάρας
Ἁζόμενοι κακὸν υἱὸν ἐπεσβόλον Ἀμμαδάθαο.
Ἔνθ' ἄλλοι μὲν Πέρσαι ἐπευφήμησαν ἅπαντες
Αἰδεῖσθαί τ' Ἀμανῆα καὶ αὐτοῦ γούνατα κάμψαι·
Ἀλλ' οὐ Μαρδοχαίῳ θεοσέπτορι ἥνδανε θυμῷ,
Γενναίως δ' ἀπέειπε, θρασὺν δ' ἐπὶ μῦθον ἔτελλε·
“ Μή σε, πέπον, γναμπτοῖσιν ἐγώ ποτε γούνασι τίσω,
“ Ἢ νῦν μιμνίσκοντ' ἢ ὕστερον ἐνθάδ' ἰόντα,
“ Μή νυ τό μοι πείσῃ σκῆπτρον καὶ στέμματ' Ἄνακτος.
“ Γούνατα δ' οὐ κάμψω, πρίν μ' αὐτὸν πότμος ἔπεισι
“ Γαίῃ ἐν ἀλλοτρίῃ ἐνὶ Περσίδι τηλόθι πάτρης
“ Χριστὸν ὀπιζόμενον καὶ ἑὸν νόμον ἀντιόωντα·
“ Οὐ φόβος (ἀλλ' ἐρέθιζε) σαώτερος ὥς κε νέωμαι.
Ὣς ἔφατ'· ᾤμωξεν δ' ὁ Ἀμὰν καὶ ἐμύξατο μύθῳ·
Βῆ δ' ἀκέων πρὸς δῶμα πολυκλήροιο μεγάθρου·
Πολλὰ δ' ἔπειτ' ἀπάνευθε κιὼν ἠρᾶθ' ὁ πονηρὸς
Ἀρταξέρξῃ ἄνακτι, τὸν ἐξεφύτευσε Δαρεῖος·
“ Κλῦθί μευ, Ἀρταξέρξη, ὃς Ἀσίδα ἀμφιβέβηκας,
“ Περσίδα τε ζαθέην, καὶ Μήδων ἶφι ἀνάσσεις,
“ Εἴ ποτε τοι, βασιλεῦ, χαρίεντ' ἐπὶ θυμὸν ἴηνα,
“ Ἢ εἰ δήποτε τοι δωρήματα μυρί' ἔηκα
“ Περσῶν ἠδ' ἄλλων· τόδε μοι κρήηνον ἐέλδωρ·
“ Ἑβραῖοι τίσειαν ἐμ' ἄλγεα πήμασι λυγροῖς·
Ὣς ἔφατ' εὐχόμενος· τοῦ δ' ἔκλυεν Ἀρταξέρξης,
Βῆ δὲ κατ' Ἰούδαο καρήνων χωόμενος κῆρ
Δόγματα χερσὶν ἔχων ἀμφιγραφέα τε κύλινδρον·
Ὤιμωξαν δ' ἄρα Σοῦσοι ἀπειλέων χωομένοιο
Αὐτοῦ δειπνηθέντος· Ὁ δ' ἤϊε νυκτὸς ἀμολγῷ,
Ἕζετ' ἔπειτ' ἀπάνευθε φόβου· πάρα δ' ἔλιος Ἀμάν.

Δεινὸς δὲ κλόνος ὦρτο μέθης ἄπο ἠδὲ τραπέζης,
Τοὺς δ' ὄφιας μὲν πρῶτ' ἐκάλουν, κύνας, ἀνέρας ἀργούς.
Ἀυτὰρ ἔπειτ' αὐτοῖσιν ἔπος ἐχεπευκὲς ἀφῆκεν,
Μελλόντων δὲ πυραὶ νεκύων ἦλπον τε θαμειαί.
Ἤματα μὲν δύο Περσίδι ἐπῴχετο Δόγματ' Ἄνακτος,
Τῇ τριτάτῃ δ' αὐλὴν εἰσήλυθε πότνια Ἐσθήρ.
Τῇ γὰρ Μαρδοχαῖος ἐπὶ φρεσὶ θῆκε πολύτλας,
Κήδετο γὰρ λαῶν, ὅτι ῥα θνήσκοντας ἔφασκε.

ΕΥΧΑ-

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ·

ΕΙΣ ΤΟΥΣ

Τῶν τῆς ἐμῆς Ἑσθῆρος φίλων Κατάλογος καὶ Μνημόσυνον.

Ρράντης ἱερὰ τέκνα καὶ υἷες Ὀξονίοιο,
Λαμπάδες Ὀξονίοιο, σοφῆς τ' ἀγαθήματα Γράντης
Ἔμπνοα, πασσάων γλωσσέων πασέων δὲ τε τεχνέων·
Καὶ πάντων ἐπέων μοῦνοι μεγάλοι τε Δικασταί,
Ὑμετέρων περιπάρεσθε ποδῶν Πόντος τοῖος ὀλισθεῖ
Αἰδέσιμος μέγα βῆμα σοφογλώσσοιο Καθέδρης·
Ὑμῖν ἱερὸς ἔστω. Ἐμοὶ δέ τε κύματα Χάμου,
Αἰεὶ μὲν κλυπέοντα λιγυρὸν κτύπον, ἀλλ' ἀπ' Ἑλικῶνος
Κασταλίων ἀπ' ὑδάτων, περὶ πίδας καὶ χείλεα δεύει
Νάμασι μουσοπόλοισι καλὴν κέκλυσιν ἀοιδήν.
Εἷς δέ κε ὑμέων εἰμί. Τέκος δέ με πότνια Γράντη
Οἶδε καλεῖν, πατέρας γὰρ ὅμως νῦν ὔμμε καλήσω
Ὄμμασιν ὑμετέροισι τόδε βρέφος ἡδὺ περιβάλλων.
Παῖδα γὰρ τόν μου ἔατε, παῖς γὰρ ἀνάξιος ἀνδρῶν,
Παίδεσσιν μὲν ἔατε σὺν ὁπλοτέροισιν ἀθύρειν
Ἢ ὑπὸ Βουσβείοιο περίφρονος, οὗ νύ τε παῖδες
Ἀνδράσ' ἐοίκασιν σοφίην καὶ ἀμύμονα τέχνην,
Ἢ ὑπὸ Γωδείης φυλακῆς, Ἑλμοῖό τε ῥάβδου,
Ἕλμου καὶ Γώδου, οἷς παιδευτήριν ὀφέλλω,
Ἢ ὑπὸ Βαϊρνίου Καρθουσέος, ἢ ὑπὸ Γάλου,

Ἢ

Ἢ καὶ Ληδεσίου παίδεσσι μετ' Ἐμβυρείοισιν,
Ἢ ὑπὸ Βολγήνερος, πόλλ' ὃς γράφε, πλείονα δ' οἶδεν,
Ἢ ὑπὸ σοῦ, Βυρτῆλε, διδάσκαλε Νορβικίοιο.
Ἀλλ' ἔμπης ὅσσους κεν ἀριθμήσω τε καὶ εἴπω,
Τούτων οὔνομ' ἕκαστον ἀείρετε ὡς γὰρ ἔοικεν,
Ἄφθιτον ὑμετέροισι μεθ' ἡρώεσσιν ἰδέσθαι
Φήμης θεσπεσίης ἀδαμαντίνου ἐν πλακὶ χάρτεω.
ΠΡΩΤΟΝ Σαγκρωφτῆα μέγαν Λαμβηθέα Μύστην,
Ὃν Δόμος Ἐμμανουῆλος ἐῇ κόσμησε μαθητῇ,
Εὐσεβίην σοφίην τε Θεὸς κραδίηφιν ἔχευε,
Κάρολος ὕψιστόν μιν Ἐπίσκοπον ἔμμεναι ἔθηκεν.
Ἔνθ' ἱερὸν Δωλβῖνα Ἐπίσκοπον, ὅν τε Ῥοφῆα
Ἄνδρες κικλήσκουσιν, ἐμὸν φίλον ἔξοχον ἄλλων,
Ἄργυρον ὃς χρυσόν τε φίλαις θαμὰ χερσὶν ἔδωκε,
Καὶ πολυκμότερον χρυσοῦ χρύσειον Ὅμηρον.
Εἰσέτ' Ἐπίσκοπον ἄλλον, ὃν Ἠλιακὴ οἶδε καθέδρα,
Πέτρον Γουνίγγιον Ἀπόστολον, ἠδὲ παλαιῷ
Πέτρῳ ἐεισάμενον, Πέτρος δὲ οἱ ἤχθετο Ῥώμης.
Ἔνθα πολὺ πρώτιστον ὅλης κοσμήτορα Γεάντης,
Δεύτερον, ἡγεμονῆα μετ' αὐτὸν Μοιμοθίωνα,
Ἄλλων δὲ πρώτιστον, ὅσοι μοι δῶρ' ἐδάσαντο,
Ὀλβέχιον φιλόδωρον, ὃς Ἐμμανουῆλα φυλάσσει,
Ὀλβέχιον μεγάδωρον, ὃς ἄργυρον ἔκ φυλάσσει.
Καὶ Θωμᾶν Πάγιον κμάσολον ἄνδρα φέριστον,
Ἔξονά θ', ᾧ οὔνομ' αὐτὸ ἐγίνετο καὶ μία κώμη,
Δεύπορτόν θ', ὃ οὔνομ' Ἀχαΐδα γαῖαν ἱκάνει.
Συδβύρειόν τε μέγαν τὸν Δουνελμῆα Δεκανόν,
Συδβύρειον βασιλεῦσιν ἐοικότα δῶρα διδόντα,
Συδβύρειον κλυτὸν οὔνομ' ἀεὶ φίλον Ἐμμανουῆλι·
Ἐμμανουηλήων Βακαλαυρέων ὃς πάμπαν ἑκάστῳ
Ἀργύρεον κατ' ἔτος (κένζον γλυκὺ) δῶκε κύπελλον.
Ὡς ὄφελ' Ἀμβροσίην τε φαγεῖν τοῦδ' εἵνεκα δώρων

Ἠδὲ πιεῖν γλυκὺ Νέκταρ ἀπ' ἀργυρέοιο κυπέλλου.
Τῷ περάτων πυκίδησε καθοπλισθέντα Δράκοντα
Σπεγκῆρ', ὃς τέρας αὐτὸς ἐγίνετο Γραντίδι χώρῃ
Ἀμφότερον, σοφίης τε βάθει καὶ πληθύϊ δώρων·
Καὶ Βαυμόντικον ἐσθλὸν (ὃς Οὐρανίῃ φίλος ἐστὶ)
Πετρείοιο Δόμοιο κλυτὸν πρόμον· Ἔνθα Ῥαδυλφὸν
Εὐδύερον, περίπυστον, ἐμῇ μάλα προφερὴν ἀοιδῇ,
Κοινόβιον Χριστοῖο ἐπώνυμον ὅστε κυβερνᾷ·
Καί τε σοφὸν τὸν Μάθερον ἴδον, εὐκλέα Βιδεριγκτῶνα,
Κωγχοῦ, Ἥχαρδον, καὶ Διλλιγγὰμ κλεόεντα,
Μίνσυλλον, Βεάδιον, κεφαλὴν δέ τε Βολδερείην,
Καὶ Κάδηρον Μύσαο δικασπόλον Ἡλιακοῖο·
Τύρνερον, ἠδὲ Γόρεα, Παμφύλα τε ῥήτορα Γράντης,
Τύρνερον, ἠδὲ Γόρεα, Γαμφύλα τε πάντας ἀφειδέας,
Καὶ Παιωνίδος σοφίης Γοσλίγγιον ἴδριν
Βιγμῶρόν τ' Αὐλῆς τὸν ἐνδυκέα Πεμβρωκείης.
Οὐδὲ σιωπήσω Φλιαρὸν, καὶ ἐμοῦ Σενιώρα,
Εἵπερ ἐμοῦ Σενιώρα προέξελε μοῖρα κυδοιμῶν,
Οὐδέ οἱ ὤπασε καιρὸν, ἐμοὶ δόμεν, ἅσσα θ' ὑπέσχη.
Ἔνθα Βαβιγκτῶνα τὸν νόον εὔνοον, ἠδὲ Λινεττὸν,
Χαμβερλᾶνα μέγαν καὶ Νόρθιον ἔξοχον ἄλλων,
Νόρθιον, ὃς καὶ παῦρ' αὐτὸς πόρε, πολλὰ δ' ὄφελλε.
Τοὺς δ' εὗρον Λονδῖνον ἀνὰ πτόλιν ἀνέρας ἐσθλοὺς,
Γωδδόν τοι πρώτιστα διδάσκαλον Ἠπιτῆσιν,
Ὅστε Θεῷ φίλος ἐστὶν, ἐπεὶ φρεσὶν ἤπια οἶδεν,
Ὅστε σοφός τ' ἀγαθός τε, δόμεν τε δόμ' οὐδενὶ εἴκων.
Κρώκον τε κρυνῷ ἐναλίγκιον ἀργυροδίνῃ,
Στρατλὴν τ' Ὀξονίοιο βαθὺ κλέος, ἠδέ νυ Ῥώμῃ
Ἐσθλὸν ἀτὰρ Μούσῃ φίλον ἀνέρα, Σκιλλιμφλῆτον,
Βέτσειον τε μέγαν νοέειν τ' ἄλλους τε διδάσκειν,
Βέτσειον, πολλ' ὅς γ' οἶδεν, φρονέει δέ νυ παῦρα,
Πολλὰ δέ καὶ πίθ' ὑπέσχη, ἃ καὶ μέλλοντά περ, φάσω,

Καὶ

Καὶ χάριν προτέρῃ χάριν ἑλκύσω, ἥνπερ ὀφέλλει.
Ἔσχατα δ' αὖ Καλάμειον, ὃν Ἐδμοῦνδον καλέουσι.
Τοὺς δὲ Θεός μοι ἔδωκε φίλους χαλεπῇ ἐν ἀνάγκῃ
Ἔμμεναι, αὐτὸν ἐγὼ μάλ' ἐπαινήσω περὶ πάντων
Ἀνδρομένης πενίης ἐπιτάρροθον αἰὲν ἄριστον·
Ὃς καὶ τοῖσιν ὁμῶς καὶ ἐμοὶ δύναμίν γε παρεῖχε,
Δῶρα δόμεν πόρε τοῖσιν, ἐμοὶ ἢ τάδ' ἀνῆκε πελαργεῖν.
Οὗτοι γοῦν παῖδες Χαρίτων, πατέρες δέ τε Μουσέων,
Οὗτοι ὅλης σοφίης μεγάλοι φωστῆρες ἔασιν,
Οὗτοι ἐμῆς βίβλου φάος ἔμπεδον. Ἀλλ' ἄγε, Φήμη,
Τούτων οὔνομ' ἕκαστον ἀνὰ χθόνα πᾶσαν ἄειρε
Ἀρξαμένη Γεάντηθεν ἀνὰ τραφερήν τε καὶ ὑγρήν
Εὔφημον στερεῶς δ' ἐρόμενον Ὀξονίηνδε τελέσσεις.

INDEX

RERUM & VERBORUM

Notu dignissimorum

Quæ in hâc Estherâ cum Versu tum Scholiis continentur.

Numerus Versum denotat; litera N. *significat rem eam in Scholiis esse.*

A A

Amalek

Arichondas

B B

Barazon

C C

Caro-

Ἤθεος

G G

H H

Humana

I I

Ira

L L

M. M.

Musæus

N N

O O

P P

Paradi-

R R

Scribæ

Spon-

V V

Xerxes

X X

Z Z

FINIS.

6-5-87